Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Moralium in Job libri I-X, XXIII-XXXV sive pars 1-2, 5-6

https://hdl.handle.net/1874/298209

LE

Secunda pars moralium

liber sextus moralium In exposicione beati iob

se asserit. qui oratis sitientib; influmi
ne aquā fundit. Sed interim p'
ponentes eum dō. pensem' subtiliter
quid dicat'. ut nos plata instruant.
quamuis meritū sui auctoris inpug
nent. Sequit'. Numquid uiuere
potest scirp' absq; humore. aut cres
cere carectū sine aqua. Cui baldath
scirpū uel carectum cōparat. ipse
ptin' aperit cū subiungit: Cum
adhuc sit inflore. nec carpatur
manu. ante om̄s herbas arescit.
Sic uię omniū qui obliuiscuntur
dnm. & spes hypocritę peribit;
Scirpi ergo uel carecti nomine.
hypocritę uitam signat; Quę spe
ciem quidem uiriditatis habet.
sed adhumanos usus fructū uti
litatis n̄ hab&; Quę sterilitate
operis arida pmanens. solo sanc
titatis colore uiridescit. Sed neq;
sine humore scirp'. neq; sine aqua
carectum proficit. quia hypo
critarū uita adbona opera infu
sione quidem supni muneris p
cipit. sed incunctis quę agit ex
teriores laudes appetens. afruc
tu pcepte infusionis inanescit.
Sępe nāq; mira signorū opera fa
ciunt. abobsessis corporibus spc
pellunt. Et pphetię donū uen
tura quęq; sciendo pueniunt.
sed tamen alargitore tot mune
rū cogitationis intentione diuisi sunt.
quia p eius dona non ei gloriā. sed
pprios fauores quęrunt. Cūq; p
accepta bona insua laude se eleuant.
ipsis muneribus contra largitorē
pugnant; Inde quippe contra dan
tē supbiunt. unde ei amplius hu
miles eē debuerunt. Sed eo eos p'
modū districtior sententia peu
tit. quo nunc supna bonitas &
ingratos largius infundit. Fitq;
eis amplitudo muneris. incrementū
dāpnationis. Quia irrigati fruc
tū n̄ ferunt. sed sub uiriditatis
colore uacui. inaltū crescunt.
Quos bene peuangeliū ueritas
exprimit dicens; Multi dicent
mihi inilla die. dn̄e dn̄e. nonne
innomine tuo pphetauim'. & in
nomine tuo demonia eiecim'. &
innomine tuo uirtutes multas
fecim'. Et tunc confitebor illis.
quia nūquā noui uos. discedite ame
qui operamini iniquitatē. Scir
pus igit' uel carectum sine aqua
non uiuit. quia nimirū hypo
critę non nisi exsupno munere
uiriditatem bonę operationis ac
cipiunt. Sed quia hanc inusū
pprię laudis arripiunt. inaqua
quidem uirides. sed tamen ina
nes crescunt; Bene aut' subdit';
Cum adhuc sit inflore nec carpat'

Evang

iugulare. Indutus [illegible] dauid iam
[illegible] puer [illegible] ex
[illegible] simus [illegible] sed cum ista arma
[illegible] quam [illegible]
[illegible] non meruit [illegible]
abiectis noua et [illegible] generis sed arma
conquirit. Quinq. lapides elegit [illegible]
nit. Sitularum pastoralem conspicit [illegible]
liat debellandum exiuit. Quem goliath [illegible]
contemptui [illegible] aspiceret [illegible]
[illegible] arma [illegible] et puerum. [illegible]
[illegible] sed non intellexit in dauid ee diuini
[illegible]. Irrisit et puerum. Nec tamen sciuit di
micare in puero dominum. Lapides et fundam
irrisit. sed a nosse lapide moriturum nesciuit.
Quasi ad canem inquit goliath [illegible] cum lapidi
bus et uirga [illegible] quasi canis fuisses
numquam [illegible] pugna dimicas [illegible]
quam [illegible]
numquam dimicandum [illegible]
sed ut canis bellum fugeres [illegible]
certum tibi futurum [illegible]
metuis [illegible] et [illegible]
metuis [illegible] lapidem [illegible] extimes
et [illegible]
[illegible] et [illegible] uolu
[illegible] [illegible] Et dauid dixit
ad eum; Tu uenis ad me fidens in gladio. ego in [illegible]
[illegible] dimicas. ego caelestibus pugno. Tu in
lancea. ego in fide. Tu in clipeo. ego in prece.
Tu uenis ad me in armorum uirtute. ego in poten
tissimo genitore; Denique inter tua arma uerte
tur inter tuus gladius exercetur. Di est enim

quasi me [illegible] pugnatur [illegible]
insisti iam quia [illegible]
iam [illegible] in ore [illegible]
Sed dd propere lapidem de [illegible]
de [illegible] et [illegible]
[illegible] uer [illegible]
[illegible] et uolen [illegible] petu g
[illegible] Qui nutabi [illegible]
[illegible] corporis summa [illegible]
[illegible] ipse deiecit. Dei [illegible]
nans ad [illegible] gladio [illegible] capu
eius ab [illegible] hacte
nus uictor [illegible] Qui [illegible]
tum [illegible] fugam [illegible]
[illegible] eadem [illegible]
[illegible] gloriam [illegible]
[illegible] in [illegible] bus [illegible]
[illegible] Qui [illegible]
[illegible] scie [illegible]
[illegible] pares [illegible] fortes
[illegible] qui [illegible]
[illegible] in [illegible] hostis
[illegible] eum [illegible]
[illegible] ex ipse [illegible]
[illegible] bus [illegible]
fo [illegible] Tu [illegible]
popu [illegible] dextera
me [illegible] tradi
disti. Tu [illegible] puer [illegible]
uos [illegible] maiores [illegible]
[illegible] qui in omnib
[illegible] uictor [illegible] di [illegible]
bit [illegible] inimicus.
DOMC [illegible] post [illegible] xpto [illegible]

Perdidit absalon scelestissimus mentē
perdidit sensum amisit consilium. In-
sectatur patrē. fugat innocentem. inse-
quitur genitorem. Usurpat imperium. po-
testatem arripit. regnū inuadit. non ut cū
patre societatē regni iniret. sed ut totū regnū
patris sanguine possideret. Perdidit inquā
absalon consilium. dum parricidio cupit mer-
cari imperium. amisit sensum. dum exitū
patris consequi desiderat. regnū festinat. pro-
perat. quaerit innocentem opprimere reus
patre superstite moriturus. At contra dd humi-
lis acrimitas cedit do mo persequentē fugit de-
clinat hostem. reliquit affectus. ne aut parri-
cidę interitus et luctum afferret. aut peremptio-
nis reum filium exhiberet. Uult furorem filii
fugiendo conpescere. desiderat declinando
parricidę seuitiā temperare. Sed crudelitas
mente concepta tam sedari non potuit. quā
inmanis seuitia ad perficiendū facinus prouoca-
uit. O innocentia quantū apud reos periculū
sustines quantū molestię per flagitiosas incurris.
Dauid sanctissimus tot dementes exercitus quia
non deliquit offendit. tot populorum rabiem
quia non lesit incurrit. Absalon unus est reus.
et uniuersas contra patrem conspirat exercitus;
armantur in caedem patris. funestę multorum
manus prouocantur in innocentē ulcisci facinus
alienum. Unus parricidę furor. tot milia insa-
nire conpellit. unius dementia dementes effici-
t multos. Offendit enī dauid filium. quia fratris
necem ulcisci noluit parricidium. Semper enim
scelera. dum non secantur. increscunt et inaug-

pietatis exortor. Cur in alienū facinus ruitis.
cur furentis insaniam adiuuatis. cur parrici-
dę similes [illegible] dementes existitis. deserite [illegible]
deserite seu deserite [illegible]
Forsitan [illegible] si deseritis cessabit. qui uit audere
uester numerus prouocauit. Certe solus peri-
at qui naturę iura debellat. solus concidat
qui pietatem patris inpugnat. At ille enim cessa-
bit dum penitet. aut perseuerabit et periet. ego
enim doleo reum. doleo impium. doleo nouo
supplicio moriturum. Quis te in hoc facinus
prosilire parricida deterrime docuit. quis te
furor audere tam inmane facinus prouocauit.
si offendit. pater est. si lesit genitor. qui in te
nec offendit. nec laesit. Uincat furorem pietas.
affectus insaniam superet. crudelitatem natura
debellet. Aut numquid te pater quia non laesit
offendit. aut ideirco te offendit quia non laesit.
qui forsitan non offenderet. si laesisset. Redde
affectus. exhibe pietatē. tibi parcis dum a patre
manus auertis. quę defendere deberes. si quid audis
alterum audere cognouisses. Ubi iam solatium
patres. ubi presidium genitores inuenient. si filios
senserit parricidas. aut quando externa tuta sunt
si domestica nobis obsistunt. Bestiae et mutę pecu-
des pietatis iura conseruant. et quibus natura
denegat rationē. non tamen denegat pietatem.
Innocentē perimere nefas est. patrē occidere
scelus. prophetā iugulare. facinus inauditum et
ante hoc tempus mortalibus cunctis ignotum.
Cessa iam ab isto scelere. cessa inquam ne te semper
boni omīs exhorreant. ne audaces extemplo qd non no-
uerant discant. Cessa inquā. ne quis post te tantū

Hs.
6 G 2

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
No. 62.

I. 86

Pars secunda moralium.

Pars scda moraliu.

Incipit liber moraliu secundus

Nº 257. k.

Nº 285 k

4

1

erdidit absalon scelestissimus mente
p̄didit sensum amisit consilium. In
sectatur patrē. fugat innocentem. inse
[illegible]ur genitorem. Usurpat imperium. po
[illegible]tem arripit. regnū inuadit. non ut cū
[illegible]e societate regnum iret. sed ut totū regnū
[illegible]s sanguine possideret. Perdidit inquā
[illegible]alon consilium. dum parricidio cupit mer
[illegible] imperium. amisit sensum. dup[illegible] exitiū
[illegible]s consequi desiderat regnū. festinat pro
[illegible]ar. querit innocentem op[illegible]rimere reus
[illegible]e sup̄stite moriturus. At contra dd humi
[illegible]ementis cedit do mo p̄sequentē fugit de
[illegible]nat hostem. reliquit affectus. ne aut parri
[illegible]e interitus ei luctum afferret. aut p̄emptio
[illegible] reum filium exhiberet. Uult furorem filii
[illegible]giendo conpescere. desiderat declinando
[illegible]arricide seuitiā temperare. Sed crudelit[illegible]
[illegible]ente concepta tam se dari non potuit. quā
[illegible]m anis seuitia ad p̄ficiendū facinus prouoca
[illegible]it. O innocentia quantū apud reos periculū
[illegible]sapis. quantū molestie p̄ flagitiosas incurris;
[illegible]ud sceleratissimus tot dementes exercitus. quia
[illegible]on deliquit offendit. tot populorum rabiem
[illegible]uia non lesit incurrit. Absalon unus est reus.
[illegible]uniuersus contra patrem conspirat exercitꝰ.
[illegible]mantur in necem patris. funeste multorum
[illegible]sanus p̄uocantur in innocentē ulcisci facinus
[illegible]lionum. Unus parricide furor. tot milia insa
[illegible]re conpellit. unius dementia. dementes effica
[illegible]ultos. Offendit enī dauid filium. quia fratris
[illegible]eum ulcisci noluit parricidium. Semp̄ enim
[illegible]elera. dum non secantur increscunt et inaug-

pietatis exortor. Cur in alienū facinus ruitis.
cur furentis insaniam adiuuatis. cur parric[illegible]
de similes [illegible] dementes existitis. deserite [illegible]
deserite seu desertē[illegible] [illegible]
Forsitan enim si deseritis cessabit. quia ut audere
uester numerus prouocauit. Certe solus peri
at. qui naturę iura debellat. solus concidat.
qui pietatem patris inpugnat. Aut enim cessa
bit dum penitet. aut p̄seuerabit et periet. ego
enim doleo reum. doleo impium. doleo noua
supplicio moriturum; Quis te in hoc facinus
prosilire parricida decertim e docuit. quis [illegible]
furor audere tam inmane facinus p̄uocauit.
si offendit. pater est. si lesit genitor. quin imm[illegible]
nec offendit. nec laesit. Uincat furorem pietas
affectus insaniam superet. crudelitatē natura
debellet. Aut numquid te pater quia non laesit.
offendit. aut idcirco te offendit quia non laesit
qui forsitan non offenderet. si laesisset. Redde
affectus. exhibe pietatē. tibi parcis dum a patre
manus auertis. quē defendere deberes si q̄d audes
alterum audere cognouisses; Ubi iam solatium
patres. ubi p̄sidium genitores inueniunt. si filios
senserit parricidas. aut quando externa uitasunt
si domestica nobis obsistunt. bestiae et mute pecu
des pietatis iura conseruant. et quibus natura
denegat rationē. non tamen denegat pietatem;
Innocentē perimere nefas est. patrē occidere.
scelus prophetā iugulare. facinus inauditum et
ante hoc tempus mortalibus cunctis ignotum;
Cessa iam ab isto scelere. cessa inquam. ne te semp̄
boni omīs exhorreant. ne audaces exte. q̄d non no
uerant discant. Cessa inquā. ne quis post te tantū

Hs.
6 G 2

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
No. 62.

I. 86

Pars scda moralium.

Pars secunda moralium.

Incipit liber moralium secundus

n° 257. k.

N° 285 k

4

1

INCIPIT PARS SCDA
LIBER VI. MORALI
UM IN EXPOSITIO
NE BEATI IOB PER
CON [illegible] LA O
UM P

Servata historiae ueritate beati iob dicta amicorumque illius mistica proposui interpretatione discutere. quia cunctis uera scientibus liquet quod redemptorem mundi totis suis allegationibus curat sacra scriptura promittere. eumque per electos omnes. ut per eius scilicet studuit membra signare. Unde et isdem beatus iob latino eloquio dolens dicitur. ut per eius et nomen et uulnera. redemptoris nostri passio designetur. de quo propheta ait: Vere languores nostros ipse tulit. et dolores nostros ipse portauit. Cui temptator ablatis omnibus et seruos et liberos occidit. quia non solum iudaicum populum ex timore seruientem. sed ipsos quoque apostolos in suo amore regeneratos passionis eius tempore. telo perfidiae perculit. Vulnere beati iob corpus atteritur. quia redemptor noster confligi clauis merueis patibulo non dedignatur; A planta autem pedis usque aduerticem uulnera accepit. quia sanctam aecclesiam quae corpus eius est. non solum per extrema et ultima. sed usque ad summa membra persecutione seuiens temptator afflixit. Unde etiam paulus dicit. Conpleo ea quae desunt passionum christi in carne mea. Cui suadere uxor admaledicendum nititur. quia carnales quique intra sanctam aecclesiam. adiutores callidi temptatoris existunt. Quae enim eum admaledicendum prouocat. uitam carnalium designat. quia ut superius iam diximus. intra sanctam aecclesiam incorrectis moribus positi. quo per fidem bonis iuxta sunt. eo peritam durius premunt. Quia enim quasi fideles uitari nequeunt. a fidelibus tanto deterius. quanto et interius tolerantur. Amici uero illius. qui quasi adconsolandum ueniunt sed aduerba asperae inuectionis excedunt. hereticorum speciem tenent. qui cum contra bonos deum defendere nituntur. offendunt. Haec itaque superius latius dicta. nunc breuiter studui ex mystica designatione succingere. ut lector meus ex ipsa hac replicatione meminerit me in hoc opere spiritali intellectui deseruire. et tamen eum utilitatis usus postulat. subdit[illegible]

propheta

liber mo[na]sterii sancti pauli in traiecto inferiori.

quoq; studeo hystorie uerba discutere;
Cum uero necesse est simul utruq; co
plector. ut spiritales fructus allegoria
germinet. quos tamen ex radice hystorie
ueritas pducit; Amicos uero beati
iob quos hereticorum tenere speciem
diximus. in dictis suis nequaquam pomnia
repbamus. quia dum psupbiam sententi
am contra eos dicit. non estis locuti
coram me rectum. & ptinus addit. sicut
seruus meus iob. pfecto liquet. quia non omni
no despicit. quos ex melioris coparatione
repbat. In rephensione quippe eius
incaute delabuntur. sed tamen quia tan
ti uiri amici sunt. ex familiaritate
illius mystica multa didicerunt. Un
de sicut superius diximus. eorum uerbis
etiam paulus utitur. & hec in assertionis
sue adiutorium assumens. plata ex
ueritate testatur. Que tamen ueritas
recte rephendit. quia qualibet fortis
sententia. contra sanctum uirum pferri
non debuit. Possunt ergo mystice
eliphaz uerba pensari. qui bis ad bea
tum iob loquitur dicens; Ego uidi stul
tum firma radice. & maledixi pulchri
tudini eius statim. Stultus quippe
iudeorum populus extitit. quia ipsa
in carne psentiam aeterne sapientie
spreuit. qui quasi firma radice con
ualuit. quia electorum uitam teporaliter
extinguendo superauit. Sed hunc
eliphaz maledicendo despicit. quia
nimirum omnes heretici. quorum tenere
speciem amicos beati iob. diximus.
cum de nomine xpi gloriantur. iudeorum
pfidiam. ex auctoritate rephendunt.
De quo stulto ptinus subditur. Longe
fient filii eius a salute. Filii huius
stulti sunt. omnes qui pfidie illius
pdicatione generantur. Qui scili
cet a salute longe sunt. quia & tem
poralem uitam sine afflictione per
cipiunt. & aeterna grauius ultione fe
riuntur. sicut de eisdem filiis illius
dominus dicit. Ve uobis scribe & pha Euang.
risei hypocrite. qui circuitis
mare & aridam. ut faciatis unum
proselitum. & cum fuerit factus. facitis
eum filium gehenne duplo quam
uos. Sequitur. Et conterentur in
porta. & non erit qui eripiat.
Quis alius porte nomine nisi mediator
dei & hominum debet intellegi.
qui ait. Ego sum ostium. per me si Euang.
quis introierit saluabitur. Filii
igitur huius stulti. extra portam
pficiunt. in porta conteruntur.
quia praue iudeorum soboles. ante
mediatoris aduentum in legis
obseruatione floruerunt. sed
in ipsa redeptoris nostri psentia
a diuinitatis obsequio pfidie
sue meritis repulsi ceciderunt.
Quos nimirum non est qui eripiat.
quia scilicet dum xpm redeptorem

INCIPIT PARS SCDA LIBER VI MORALIUM IN EXPOSITIONE BEATI IOB PER CONTEMPLATIONEM

Servata historiae ueritate beati iob dicta amicorumque illius mistica proposui interpretatione discutere. quia cunctis ueta scientibus liquet. quod redemptorem mundi totus suis allegationibus curat sacra scriptura promittere. eumque per electos omnes ut per eius scilicet studuit membra signare. Unde et isdem beatus iob latino eloquio dolens dicitur. ut per eius et nomen et uulnera. redemptoris nostri passio designetur. de quo propheta ait; Vere languores nostros ipse tulit. et dolores nostros ipse portauit. Cui temptator ablatis omnibus et seruos et liberos occidit. quia non solum iudaicum populum ex timore seruientem. sed ipsos quoque apostolos in suo amore regeneratos passionis eius tempore. telo perfidiae perculit; Vulnere beati iob corpus atteritur. quia redemptor noster crucifigi clauis meruit et patibulo non dedignatur; A planta autem pedis usque ad uerticem uulnera accepit. quia sanctam aecclesiam quae corpus eius est. non solum per extrema et ultima. sed usque ad summa membra persecutione seuiens temptator afflixit; Unde etiam paulus dicit. Compleo ea quae desunt passionum christi in carne mea. Cui suadere uxor ad maledicendum nititur. quia carnales quique intra sanctam aecclesiam. adiutores callidi temptatoris existunt; Quae enim eum ad maledicendum prouocat. uitam carnalium designat. quia ut supra iam diximus. intra sanctam aecclesiam incorrectis moribus positi. quo per fidem bonis iuxta sunt. eo purita durius premunt; Quia enim quasi fideles uitari nequeunt. a fidelibus tanto deterius. quanto et interius tolerantur. Amici uero illius. qui quasi ad consolandum ueniunt. sed ad uerba asperae inuectionis excedunt. hereticorum speciem tenent. qui cum contra bonos deum defendere nituntur. offendunt; Haec itaque superius latius dicta. nunc breuiter studui ex mystica designatione succingere. ut lector meus ex ipsa hac replicatione meminerit me in hoc opere spiritali intellectui deseruire. et tamen cum utilitatis usus postulat. subtilius

Liber monasterii sancti pauli in Traiecto inferiori.

quoque studeo hystorie uerba discutere; Cum uero necesse est simul utrumque complector. ut spiritales fructus allegoria germinet. quos tamen ex radice hystorie ueritas producit; Amicos uero beati iob quos hereticorum tenere speciem diximus. in dictis suis nequaquam per omnia reprobamus. quia dum per superbiam sententiam contra eos dicitur. non estis locuti coram me rectum. et protinus additur. sicut seruus meus iob. profecto liquet. quia non omnino despicitur. quod ex melioris comparatione reprobatur. In reprehensionem quippe eius incaute delabuntur. sed tamen quia tanti uiri amici sunt. ex familiaritate illius mystica multa didicerunt. Unde sicut superius diximus. eorum uerbis etiam paulus utitur. et haec in assertionis sue adiutorium assumens. prolata ex ueritate testatur. Que tamen ueritas recte reprehenditur. quia qualibet fortis sententia. contra sanctum uirum proferri non debuit; Possunt ergo mystice eliphaz uerba pensari. que hic ad beatum iob loquitur dicens; Ego uidi stultum firma radice. et maledixi pulchritudini eius statim. Stultus quippe iudeorum populus extitit. quia ipsa in carne presentiam aeterne sapientie spreuit. qui quasi firma radice conualuit. quia electorum uitam temporaliter extinguendo superauit. Sed hunc eliphaz maledicendo despicit. quia nimirum omnes heretici. quorum tenere speciem amicos beati iob diximus. cum de nomine christi gloriantur. iudeorum perfidiam. ex auctoritate reprehendunt; De quo stulto protinus subditur; Longe fient filii eius a salute. Filii huius stulti sunt. omnes qui perfidie illius predicatione generantur; Qui scilicet et a salute longe sunt. quia et temporalem uitam sine afflictione percipiunt. et eterna grauius ultione feriuntur. sicut de eisdem filiis illius dominus dicit. Ve uobis scribe et pharisei hypocrite. qui circuitis mare et aridam. ut faciatis unum proselitum. et cum fuerit factus. facitis eum filium gehenne duplo quam uos; Sequitur. Et conterentur in porta. et non erit qui eripiat. Quis alius porte nomine nisi mediator dei et hominum debet intellegi. qui ait. Ego sum ostium. per me si quis introierit saluabitur. Filii igitur huius stulti. extra portam perierunt. in porta conterentur. quia praue iudeorum soboles. ante mediatoris aduentum in legis obseruatione floruerunt. Sed in ipsa redemptoris nostri presentia. aduersitatis obsequio perfidie sue meritis repulsi ceciderunt. Quos nimirum non est qui eripiat. quia scilicet dum ipsum redemptorem

Euang. Euang.

extinguere persequendo conati
sunt. oblatę sibi remedium erepti
onis absciderunt; De quo bene sub
ditur. Cuius messem famelicus co
medet. & ipsum rapiet armatus.
huius enim stulti messis. fuerat sa
cri seges eloquii. Quędam namque
spicarum grana sunt. uerba prophe
tarum; Quę stultus habuit sed
non comedit. quia iudaicus popu
lus legem quidem uerbotenus
tenuit. sed per satietatis fastidi
um. ab eius intellectu ieiuna
uit; Huius uero stulti messem
famelicus comedit. quia nimi
rum gentilis populus uerba le
gis intellegendo recepit ad quę
plebs iudaica sine intellectu
laborauit. hos famelicos fidei
dominus prouidit. cum per euange
Euang lium dicit; Beati qui esuriunt
& sitiunt iustitiam. quoniam ipsi
saturabuntur. De his famelicis
anna prophetante dicitur. Reple
ti prius pro panibus se locauerunt.
& famelici saturati sunt; Sed
quia messem prodidit. recte sub
iungitur. qualiter ipse cum stultus
perit cum dicit; Et ipsum rapiet
armatus; Antiquus hostis iu
daicum populum armatus rapuit.
quia in eo uitam fidei fraudulentę
suggestionis iaculis extinxit.

ut unde se inherere deo crederet. in
de eius ordinationi repugnaret. Quod
profecto discipulos ueritas premonet di
cens; Venit hora. ut omnis qui inter
ficit uos. arbitretur se obsequium pres
tare deo; Sequitur; Et bibent sitientes
diuitias eius. huius stulti diuitias
sitientes bibunt. quia fluentis sacrę
elocutionis quę iudaicus populus in
superbię suę elatione possederat. con
uersę gentilium mentes irrigant. Un
de & eis per prophetam dicitur. Omnes sitien
tes uenite ad aquas. & qui non habetis
argentum properate; Quia enim argen
ti uocabulo eloquia diuina signantur.
psalmista testatur dicens. Eloquia domini
eloquia casta. argentum igne exami
natum; Qui ergo argentum non habent.
ad aquas inuocantur quia nimirum genti
litas quę scripturę sacrę precepta non
acceperat sacri eloquii inundatione
satiatur; Quam tanto nunc auidius po
tat. quanto hanc diu sicca sitiebat.
Eadem autem eloquia diuina & messes.
& diuitię uocantur. Messes quia re
uiuam mentem reficiunt. Diuitię quia
magna nos morum uenustate compo
nunt. Eadem & comedi dicuntur & bibi.
quia nimirum dum quędam in eis obscu
ra sunt. quę non nisi interpretata
intellegimus. hęc quasi mandendo
glutimus. Dum quędam uero ad intel
legendum facilia ita sumimus ut in

uenimus. ea quasi n̄ mansa bibim̄. quia non infracta sorbem̄. Hec sub intellec tu mystico breui locutione transcurri mus. nequid forsitan preterisse uiderem̄;

Sed quia beati iob amici ēē non possent. nisi in quibusdā quoq; magna morum honestate fulgerent. restat ut in eorū uerbis. uirtutē sensuum moralit̄ inqui ram̄. quaten̄ dū locutionis eorū pondus discutit̄. cuius doctrine fuerint osten dat̄. Ego uidi stultū firma radice. & ma ledixi pulchritudini eī statim; Qua si firma radice stult̄ in terra figit̄. quia totis desideriis in terreno amore solidat̄.

Vnde & primū cain ciuitatē cstruxisse dicit̄. ut aptē monstraret̄. quia ipse in terra fundam̄tū posuit. qui a soli ditate celestis patrię alien̄ fuit. Quasi firma radice stult̄ attollit̄. quando hic tēporali pspertatē fulcit̄. ut omne qđ appetit assequat̄. aduersa nulla sus tineat. contra infirmos sine repugna tione p̄ualeat; Bene agentibus ex auc toritate contra dicat. ad maiora com moda experiore semp̄ actione perueni at. ut unde uiā uitę deserit. inde adtēp̄ felicior uiuat; Sed cū malos florere infirmi conspiciunt. trepidant. & apud semet ipsos peccantium pspe ritate turbati. int̄ ingressibus men tis nutant; Quorū pfecto speciem sumpsit psalmista cū diceret. Mei autē pene moti sunt pedes. pene effusi sunt gressus mei. quia zelaui in pecca toribus pacē peccatorū uidens; Cū uero eorū glām fortes aspiciunt. ptinū quę post glām p̄ena sequat̄ attendunt. & alta int̄ cogitatio ne despiciunt. hoc qđ superbi foras fastu uacuę inflationis intumes cunt; Bene ergo dicit̄. Ego ui di stultū firma radice. & male dixi pulchritudini eī statim;

Pulchritudinē quippe stulti ma ledicere est. eī glām ex conside rata dāpnatione iudicare. quia eo atrocius in tormentis obru itur. quo altius in peccatis ele uat̄. quia transit qđ extollit̄. per manet qđ punit̄. quia honorat̄ in uia. in peruentione dāpnabit̄. & quasi p amena prata ad carce rē peruenit. qui p p̄sentis uitae prospera. ad interitū tendit;

Notandū uero. qđ cū stulti pul chritudini maledixisse se dice ret. addidit. statim; Mos nāq; humanę ē infirmitatis ... uas respicit qualitate uariet; sepe ēnī̄ ei iudi ciū cū ipsa p̄sentis rei specie ducit̄. & iuxta hoc qđ aspicit. intentio illius sensusq; format̄;

Nā plerūq; n̄ nulli dū quorundā glām cernunt. eiusdē glē aspec tib̄ delectant̄; Hanc magnium

aliquid æstimarent. sequitur ut talia
mereantur exoptant. Cum vero glo
riosos quosque aut deiectos subito.
aut fortasse etiam morientes aspi
ciunt. quia humana gloria omni
modo nihil sit cum gemitu fatentur.
ita ut prius dicant; Ecce quam
nihil est homo; Qui hoc nimi
rum rectius dicerent. sicut in gloria
hominem cernerent. tunc eius inte
ritum cogitantes. transeuntem
potentiam nihil esse sensissent.
Tunc quippe est humana elatio
pensanda quam nihil sit. cum se se
super ceteros successibus extollit;
Tunc considerandum est. quo cur
su felicitas transvolet. cum ante
humanos oculos quasi permanens
pollet; Nam gloriam morituri nihil
esse. in ipsa iam morte pensare in
firmi quilibet possunt; Tunc
enim et etiam illi derogant. qui
hanc et usque ad mortem sequentes
amant. Bene itaque dicitur; Ego
vidi stultum firma radice. et ma
ledixi pulchritudini eius statim.
Ac si aperte diceret; Contra stulti
pulchritudinem. moram in male
dictione non habui. quia cum hanc
cernerem. simul etiam poenam
sequentem vidi; Non enim statim
maledicerem. si quam eum gloria illius
delectatio tenuisset. sed sine

tarditate maledixi. quia supplicia
mansura conspiciens. eius potentiam sine
dubitatione reprobavi; Sed quia ini
qui quique quo plus in hoc mundo
proficiunt. plures secum ad interitum
trahunt. recte subditur; Longe fient
filii eius a salute; Filii quippe stulti
sunt. qui in ambitione huius seculi ex
eius imitatione nascuntur. Qui profecto
tanto a salute longius fiunt. quanto
in perpetratione nequitiae. nulla in
firmitate feriuntur. De quibus bene
additur; Et conterentur in porta. et non
erit qui eripiat; Nam sicut urbis aditus
porta dicitur. ita est dies iudicii porta
regni. quia per eum ab electis omnibus
ad caelestis patriae gloriam intratur. Unde
et hunc diem cum ad retributionem
sanctae ecclesiae salomon propinquare conspi
ceret dixit; Nobilis in portis vir eius. Sal
quando sederit cum senatoribus
terrae; Vir quippe est ecclesiae humani
generis redemptor. qui in portis no
bilem se ostendit. qui despectus prius
in contumeliis exiit. sed in ingres
su regni sublimis apparebit. Qui
cum terrae senatoribus residet. quia
iudicii sententiam cum sanctis eiusdem
ecclesiae praedicatoribus decernit. sicut
ipse in evangelio dicit; Vos qui se
cuti estis me. in regeneratione cum Evang
sederit filius hominis in sede maiesta
tis suae. sedebitis et vos super sedes duodecim.

iudicantes duodecim tribus filiorum israhel. Quod et esaias quoque longe ante prenuntians ait; Dominus ad iudicium ueniet cum senatoribus populi sui; De his portis salomon iterum dicit. Date ei de fructu manuum suarum et laudent eam in portis opera eius; Tunc quippe sancta ecclesia de fructu manuum suarum accipit. cum eam ad percipienda celestia laboris sui retributio attollit; Tunc eam sua opera in portis laudant. quando eius membris in ipso regni aditu dicitur. Esuriui. et dedistis mihi manducare. Sitiui. et dedistis mihi potum. Hospes eram. et collegistis me. Nudus. et cooperuistis me. et cetera. Filii igitur huius stulti ante portam elati sunt. sed in porta conterentur. quia amatores huius seculi in presenti uita superbiunt. sed in ipso regni aditu. aeterna animaduersione feriuntur; Bene autem subditur; Et non erit qui eripiat. Illos quippe ueritas ab aeterna aduersitate eripit. quos in temporalibus prosperitatibus per disciplinam premit; Qui ergo nunc rennuit premi. tunc non ualet eripi. quia iniqui eum quem per disciplinam habere neglegunt patrem. afflictionis sue tempore pro adiutorium non inueniunt ereptorem; Sequitur; Cuius messem famelicus comedit. Habet etiam stultus messem. quando iniquus quisque donum recte intellegentiae accipit. scripture sacre sententias docetur. bona loquitur. sed tamen nullo modo hoc quod dicit operatur. Verba dei profert. nec tamen diligit. Laudando exaggerat. uiuendo calcat; Quia ergo stultus iste recte et intellegit et dicit. sed tamen hec operando non amat. messem habendo ieiunat; Quam nimirum famelicus comedit. quia is qui ad deum sanctis desideriis anhelat. discit quod audit. agit quod didicerit. et dum doctoris praui recta predicatione reficitur. quid aliud quam stulti fruge saciatur. An non famelicos suos ueritas ut stulti messem comederent ammonebat. cum pro desideria sancta flagrantibus de phariseis precepe rit dicens. que dicunt facite. iuxta opera uero eorum nolite facere. Ac si aperte diceret; Ubi messem loquendo excolunt. sed hanc male uiuendo minime contingunt. Vestra ergo famem messis ista reficiat. quia uobis hanc per saturitatis sue fastidium seruant. Bene autem subditur. Et ipsum rapiet armatus. Antiquus namque hostis quasi inermis uenit. cum mala aperte suggerens humane menti. bona omnia simul destruere conatur; Sed armatus uenit. quando bona alia intacta deserens. latenti alia corrumpit; Nam sepe quosdam in intellectu non temptat. eisque

Esaias Salomon Euang Sal Euang Euang

in sacri eloquii meditatione non obuiat. sed tamen eos uitam in operatione supplantat. Qui dum desciente uirtute laudantur. nequaquam suorum operum dampna respiciunt. Cumque in fauoris delectatione animus ducitur. uitae suae uulnera non medetur. Hunc ergo armatus hostis rapit. quem fraude tectus in alia deserens. ex alia parte superat. Sequitur. Et bibent sitientes diuitias eius. Saepe stultus habet interni liquoris fontem. sed non bibit. quia ingenium quidem intellegentiae accepit. sed tamen ueritatis sententias cognoscere legendo contempnit.

Scit quia intellegere studendo praeualeat. sed ab omni doctrinae studio studiosius cessat. Diuitiae quoque meritis sunt. uerba sacrae locutionis. Sed has diuitias stultus oculis aspicit. et in ornamenti sui usum minime assumit. quia uerba legis audiens. magna quidem esse considerat. sed ad comprehendenda haec nullo studio amoris elaborat. At contra alius sitim habet. ingenium non habet. Amor ad meditandum pertrahit. sensus hebitudo contradicit. Et saepe hoc in diuinae legis eruditione quandoque studendo hebes intellegit. quod per neglegentiam ingeniosus nescit. Huius ergo stulti diuitias sicientes bibunt. dum praecepta dei quae ingeniosi fastidientes nesciunt. hebetes amantes assequuntur. In his nimirum tenebris hebitudinis illustratur oculus amoris. Nam hoc tardioribus sitis aperit. quod uelocioribus fastidium claudit. qui et idcirco ad intellegentiae alta perueniunt. quia agere quae intellexerint. uel minima nulla contempnunt. Et dum sensum manibus adiuuant. sese ultra altitudinem ingeniosorum leuant. Vnde bene per Salomonem dicitur. Stilio manibus nititur. et moratur in aedibus regis. Plerumque enim aues. quas ad uolatum penna subleuat. in ueprib; resident. et stilio qui ad uolatum pennas non habet. nitens manibus regum aedificium tenet. quia nimirum saepe ingeniosi quique dum per neglegentiam torpent. in prauis actibus remanent. et simplices quos ingenii penna non adiuuat. ad obtinenda aeterni regni moenia uirtus operationis leuat. Stilio ergo dum manibus nititur. in regis aedibus moratur. quia illo simplex per intentionem recti operis peruenit. quo ingeniosus minime ascendit. Sed his auditis. questio nostro cordi suboritur. cur uel neglegenti intellegentiae donum tribuitur. uel studiosus quisque sensus sui tarditate praepeditur; ad qua citius respondetur.

dū ptinꝰ subdit. Nihil interra sine causa. Idcirco enī sepe & desidiosus ingenium accipit. ut deneglegentia iustius puniat. quia qđ sine labore assequi potuit. scire contēpnit. Et idcirco n̄ nūquā studiosus tarditate intellegentiæ p̄mit. ut eo maiora p̄mia retributionis inueniat. quo maius instudio inuentionis elaborat. Nihil ergo est interra sine causa. quando & studioso tarditas adp̄mium pficit. & desidioso uelocitas adsupplicium crescit; Adintellegenda aut̄ quę recta sunt. aliquando laboris studio. aliquando uero dolore pcussionis erudim̄; Unde cū dictū sit. nihil interra sine causa. apte ptinꝰ addit; Et dehumo non egredit dolor. Dolor nāq; quasi dehumo egredit. cū homo addi imaginē condit. derebꝫ insensibilibus flagellat; Sed quia pocculta merita mentiū apta pdeunt flagella poenarū. dehumo dolor n̄ egredit. qm̄ sensus nri malicia exigit. ut arebus insensibilibus feriat. Ecce enī cernim̄. qđ adcorreptionem nrām expectat imber abarente terra suspendit. & caligosus aer inardescente sole siccat; Mare pcellis tumescentib; seuit. & alios adtransmeandū susceptos intercipit. alios desiderarū iter erecta incumulū unda ctradicit; Terra n̄ solum germina fe-

cunditatis inminuit. sed & iam semina accepta consumit; Inquibus nimirū cunctis patenter aspicit. hoc qđ quidā sapiens de dn̄o testat dicens; Et pugnabit cū eo orbis terrarū. contra insensatos. Orbis terrarū quippe cū dn̄o contra insensatos pugnat. quando inpena delinquentiū. & elementoꝝ aduersitas militat. Sed tamen dehumo dolor n̄ egredit. quia res quęlib& insensibilis. adafflictione nrām stimulo nrę accionis excitat. Dehumo dolor n̄ egredit. quia nequaquā poena de ea nascit creatura quę pcutit. sed de ea pcul dubio quę peccando uim pcussionis extorsit; Sed curandum magnopere est. ut cū inrebus exterioribus pondere doloris afficim̄. spe adsupna tendam̄. quaten̄ eo mens ad alta pueniat. quo nos exterior poena castigat. Unde & apte subiungit; Homo adlaborē nascit. & auis aduolatū. Adlaborē quippe homo nascit. quia nimirum is qui accepta est p̄dit̄ ratione. considerat qđ ualde sibi sit inpossibile. ut hęc peregrinationis suę tēpora sine gemitu euadat; Unde bene paulus cū tribulationes suas discipulis enumerar& adiunxit; Ipsi enī scitis. qđ inhoc Paul.

positi sumus. Sed in eo quod caro flagel
lis afficitur, mens ad appetenda altio
ra subleuatur. Paulo rursus attestan
te qui ait; Et licet is qui foris est
noster homo corrumpitur, tamen is qui
intus est renouatur de die in diem.
Homo ergo ad laborem nascitur, et auis
ad uolatum, quia inde mens ad summa
euolat, unde caro in infimis durius
laborat. Potest quoque appellatione
hominis carnalium uita signari.
Vnde et paulus ait. Cum sit enim inter
uos zelus et contentio, nonne carnales
estis? quibus paulo post subiecit dicens.
Nonne homines estis? In hac itaque uita
homo ad laborem nascitur, quia carnalis
quisque cum transeuntia appetit, desi
deriorum suorum se pondere affligit. Gra
uis quippe est labor, hanc ipsam presen
tis uitae gloriam querere, quesitam quan
doque percipere, et perceptam cum circumspectione
custodire. Grauis labor est hoc cum magna
fatigatione apprehendere, quod is qui ap
prehendit nouerit diu stare non posse.
Sci autem uiri quia transeuntia non
amant, non solum nulla temporalium
desideriorum pondera tolerant, sed et si
qua aduersa consurgunt in ipsis, sensus
pressuris et languoribus non laborant.
Quid enim flagellis durius? et tamen de fla
gellatis apostolis scriptum est; Ibant gau
dentes a conspectu concilii, quoniam digni
ni habiti sunt pro nomine ihesu contu
meliam pati. Quibus ergo est in mentibus labor
est, quibus et pena uerberum labor non est.
Homo ergo ad laborem nascitur, quia ille hu
ius mundi ueraciter mala sentit, qui eius bo
na inhianter appetit. Nam cuius mens ad
alta suspenditur, sub ipsa est quicquid exterius
contra ipsam mouetur. Bene itaque subditur.
Et auis ad uolatum, quia tanto animus a laboris
afflictione se subtrahit, quanto per spem
ad summa se sustollit. An non quasi auis pau
lus ad uolatum natus fuerat, qui tot aduer
sa sustinens dicebat. Nostra conuersatio in celis
est. Et rursum; Scimus quoniam si terrestris do
mus nostra huius habitationis dissoluatur, quod
edificationem ex deo habemus, domum non
manu factam, eternam in celis. Velut auis
ergo ima transcenderat, qui est adhuc cor
pore in terra demorante, iam in sublimi
bus spei penna subleuabat. Sed quia nul
lus suis uiribus ualet sese in alta sustollere,
ut cum inuisibilibus affligitur, in inuisibilia
subleuetur, recte mox subditur. Quam ob rem
ego deprecabor dominum, et ad deum ponam eloqui
um meum. Ac si aperte diceret; Illum ro
go per quem hec tribui scio. Si enim hoc per
se habere se crederet, deprecari dominum non in
digeret. Sequitur. Qui facit magna et
inscrutabilia et mirabilia absque numero.
Quis omnipotentis dei mirabilia perscrutari
sufficiat, quod cuncta ex nihilo creauit, quod
ipsa mundi fabrica mira potentiae uirtu
te disposita, et super aera celum suspenditur.
et super abyssum terra libratur. quod ex reb.

inuisibilibus omnis hec uniuersitas ac uisi
bilibus existit. quod hominem fecerit. ut ita
dixerim inbreui colligens mundum alte
rum. sed rationalem. quod hunc ex anima
et carne constituens inuestigabili uir
tutis dispositione permiscuit spiritum et limum.
ex his itaque aliud nouimus. aliud et sumus.
sed tamen mirari neglegimus. quia ea
que inconprehensibili indagatione mi
ra sunt. humanis oculis usu uiluerunt.
Unde fit. ut si mortuus homo suscitetur.
in ammiratione omnes exsiliant. et cot
tidie homo qui non erat nascitur. et ne
mo miratur. dum procul dubio omnibus con
stet. quia plus sit creare quod non erat. quam
reparare quod erat. Quia arida aaron
uirga floruit. cuncti mirati sunt.
Cottidie exarente terra producitur arbor.
uirtusque pulueris in lignum uertitur. et
nemo miratur. Quia quinque sunt pa
nibus quinque milia hominum saciata.
creuisse escas in dentibus cuncti mira
ti sunt. Cottidie sparsa gramina se
minum. plenitudine multiplicantur spi
carum. et nemo miratur. Aquam semel in ui
num mutatam uidentes. cuncti mirati
sunt. Cottidie humor terre ad radi
cem uitis adtractus. per botrum in uinum uer
titur. et nemo miratur. Mira itaque sunt
omnia que mirari homines neglegunt.
quia ad considerandum ut prediximus.
usu torpescunt. Bene autem cum diceret
qui facit magna. adiunxit statim. et

inscrutabilia. Minus enim fuerat mag
na facere. si tamen ea que facta sunt
perscrutari potuissent. Et recte subiun
git. et mirabilia absque numero.
quia minoris esset magnitudinis.
si que inscrutabilia condidit pau
ca fecisset. Sed inter hec sciendum
est. quia diuina miracula. et sem
per debent considerari per studium.
et numquam discuti per intellectum.
Saepe namque que humanus sensus dum
quarundam rerum rationem querens
non inuenit. in dubitationis se uo
raginem mergit. Unde fit. ut
non nulli homines mortuorum
corpora in puluere redacta consi
derent. dumque resurrectionis uim
ex ratione colligere non possunt.
hec ad statum pristinum redire posse
desperant. Mira igitur que ex fide
credenda sunt. perscrutanda per rati
onem non sunt. quia si hec nostris ocu
lis ratio expanderet. mira non
essent. Sed cum in his fortasse ani
mus titubat. necesse est ut ea
que per usum nouit. nec tamen
per rationem colligit. ad memoriam
reducat. quatenus rei similis ar
gumento fidem roboret. quam labe
factari sua sagacitate deprehen
dit. Considerato quippe huma
ne carnis puluere. quorundam
mens concussa desperat. quando

6

pulus ad carnem redeat. & rediuiuum
corpus p membrorum liniamenta
cōponat. quando illa terrę aridi
tas putrentia membra uiridescat.
ac sese p eoꝝ species formasq; dis
tinguat. Hoc nimirum cōphen
di ratione non potest. sed tam̄
credi facile p exemptū potest.
Quis enim ab uno grano seminis in
mensam surgere arborem cre
deret. nisi certum hoc p experim
tū teneret. In tanta naq; unius
grani paruitate pene nullam
uides similitudinem. ubi latet
ligni duricia. & ligno tenerior
t durior medulla. asperitas corti
cis. uiriditas radicis. sapor fructu
um. suauitas odorū. colorū di
uersitas. mollicies foliorū. Et tam̄
quia hoc p experimentū nouim̄.
ex uno grano seminis p dire om̄ia
non dubitam̄. Quid ergo est diffi
cile. ut puluis in membra rede
at. dū sconditoris potentiam
cottidie cernim̄. quia & ex gra
no ligna mirabiliter. & adhuc
mirabilius fructus ex lignis cre
at. Dicat ergo. Qui facit mag
na & inscrutabilia & mirabilia
absq; numero. quia diuinorū
operum magnitudo nec ex qua
litate ualet discuti. nec ex quan
titate numerari. Unde ad huc

subditur. Qui dat pluuiam sup faciem
terrę. & irrigat aquis uniuersa. qui po
nit humiles in sublimi. & merentes eri
git sospitate. Quia amicos beati iob
eruditos eius societate credimus. neces
se est ut hec eliphat uerba mystice dis
seramus. Omps enim ds terrę pluuiā
tribuit. cum arentia corda gentiliū.
supernę gratia predicationis infundit.
Et aquis uniuersa irrigat. q̄a sterilita
tem pditi hominis. repletione spē ad
fructificationem format. sicut p sem&
ipsam ueritas dicit. Qui biberit ex
aqua quā ego dabo ei. non sitiet in eter
num. Uniuersitatis aūt nomine ho
mo signat̄. quia in ipso uera species.
& magna cōmunio uniuersitatis osten
dit̄. Omne naq; qd est. aut est & non
uiuit. aut est & uiuit sed nequaquā
sentit. aut est et uiuit & sentit. sed n̄
intellegit nec discernit. aut est ui
uit. sentit. & intellegit. & discernit.
Sunt naq; lapides. nec tamen uiuunt.
Sunt arbusta. uiuunt quidem. nec
tamen sentiunt. herbarum naq; atq;
arboꝝ uita uiriditas uocat̄. sicut p pau
lum de seminibus dicit̄. Insipiens tu
qd seminas non uiuificat̄ nisi prius
moriat̄. Sunt bruta animalia. ui
uunt. & sentiunt. nec tamen intel
legunt. Sunt angeli & uiuunt. &
sentiunt. & intellegendo discernunt.
homo itaq; quia habet eē cū lapidibus.

uiuere cu̅ arboribus. sentire cu̅ animalib;.
discernere cu̅ angelis. recte nomine uni
uersitatis exprimitur. in quo iuxta
aliquid ipsa uniuersitas tenetur. Unde Euang̅
& discipulis ueritas dicit; Euntes in mun
dum uniuersum predicate euangelium
omni creaturę. Omnem uidelicet creatu
ram solum intellegi hominē uoluit. cui
cōmune aliquid cum omnib; creauit. Qua
uis hoc loco uniuersa intellegi & aliter
possint. Sci̅ eni̅ sps̅ gratia. cu̅ sibi diui
tes subicit. pauperes non repellit. Cum
fortes humiliat. uenire ad se debiles n̅ re
cusat. Cu̅ nobiles colligit. simul & igno
biles apprehendit. Cu̅ sapientes suscipit.
imperitorū stultitiam n̅ contempnit. Uni
uersa ergo ds̅ aquis irrigat. qui dono sci̅
sps̅ ex omni genere hominu̅. ad suam cog
nitionē uocat. Possunt aut̅ uniuerso
ru̅ nomine. ipse moru̅ dissimilitudines
designari. Alius naq; elatione erigit̅.
alius pondere timoris inclinat̅. alius
libidine estuat. alius auaritia anhelat.
alius remissione se deicit. alius ira fer
uescit. Sed per doctrinā sacri eloquii.
du̅ superbo humilitas tribuit̅. timido
confidentia prębet̅. luxuriosis p casti
tatis studium ab inmunditia tergit̅.
auarus per continentiam ab ambitio
nis ęstu temperat̅. remissus zeli recti
tudine erigit̅. iracundus a precipita
tionis suę excitatione refrenat̅. uni
uersa ds̅ aquis irrigat. quia uim su

sermonis in singulis iuxta moru̅
diuersitatem format. ut hoc in ei⁹
eloquio quisq; inueniat. per quod
uirtutis necessarię germen ferat;
Unde p quendam sapientię de man
nę dulcedine dicitur; Paratu̅ pa
nem de cęlo prestitisti illis sine la
bore. omnē delectamentu̅ in se haben
tem. & omnis saporis suauitatem.
Manna quippe delectamentu̅ omne.
atq; omnis saporis in se suauitatem
habuit. qd̅ uidelicet in ore spiritu
alium iuxta uoluntatem eden
tium saporem dedit. quia diui
nus sermo. & omnib; congruens.
& a semet ipso non discrepans. qua
litate audientium condescendit.
Quē dum electus quisq; utiliter
iuxta modum suum intellegit.
quasi acceptu̅ manna in uolun
tarium saporem uertit. Et quia
laborē boni operis. gloria sequit̅
retributionis. post aquaru̅ irriga
tionem recte subiungit; Qui po
nit humiles in sublimi. & meren
tes erigit sospitate. In sublimi
humiles ponunt̅. quia hi qui
nunc p dī amore despecti sunt.
tunc cu̅ dō iudices ueniunt. sicut
hoc qd̅ paulo ante iam diximus.
eisdem humilibus ueritas polli
cet̅ dicens; Vos qui secuti estis Euang.
me. in regeneratione cu̅ sederit

filius hominis in sede maiestatis suę. sedebitis & uos super sedes duodecim. iudicantes duodecim tribus israhel. Tunc merentes dominus sospitate erigit. quia hi qui ei desideriis accensi prospera fugiunt. aduersa patiuntur. cruciatus persequentium tolerant. seque ipsi plamenta castigant. tanto sublimiorem tunc sospitatem recipiunt. quanto nunc a cunctis mundi gaudiis deuote moriuntur. Hinc est enim quod per salomonem dicitur.

Salomon Cor quod nouit amaritudinem animę suę. in gaudio eius non miscebitur extraneus. Humana etenim mens. amaritudinem animę suę scit. cum ęternę patrię desideriis accensa. peregrinationis suę poenam flendo cognoscit. Sed in eius gaudio extraneus non miscebitur. quia qui nunc a merore conpunctionis alienus est. tunc particeps ad leticiam consolationis non est.

Hinc est quod in euangelio ueritas dicit. Evang. Amen dico uobis. quia plorabitis & flebitis uos. mundus autem gaudebit. Vos autem contristabimini. sed tristicia uestra uertetur in gaudium. Et rursum. Vos igitur nunc quidem tristiciam habetis. iterum autem uidebo uos. & gaudebit cor uestrum. & gaudium uestrum nemo auferet a uobis.

Sospitate ergo merentes dominus erigere dicitur. quia ipse afflictos temporaliter. uera salute consolatur. Quod tamen de electis dei etiam in hac uita nil obstat intellegi. In sublimi quippe humiles ponuntur. quia cum se ex humilitate substernunt. altitudine mentis iudicio. cuncta temporalia transeunt.

Cumque se indignos omnibus estimant. recte cogitationis examine huius mundi gloriam transcendentes calcant. Videamus humilem paulum. Et ecce discipulis dicit. Non enim nosmetipsos predicamus. sed ihesum christum dominum nostrum. nos autem seruos uestros per christum. Paul. Videamus hunc humilem. & in sublimi iam positum, ait.

An nescitis quia angelos iudicabimus? Idem Et rursum. Conresuscitauit. & consedere nos fecit in celestibus. Fortasse hunc exterius tunc catena religabat. mente tamen positus in sublimibus fuerat. quia iam spei suę certitudinem in cęlestibus sedebat. Sancti itaque uiri foris despecti sunt. & uelut indigni omnia tolerant. sed dignos se supernis sedibus confidentes. aeternitatis gloriam cum certitudine expectant. Cumque laborant foris aduersitate persecutionis. ammoniti recurrunt intrinsecus ad arcem mentis. & inde cuncta sub se ire despiciunt. inter quę transire corporaliter etiam semetipsos cernunt. Minas non metuunt. quia & tormenta patiendo contempnunt. Hinc enim per

filius hominis in sede maiestatis suę. & uos sedebitis super sedes duodecim. iudicantes duodecim tribus isrt. Tunc merentes dns sospitate erigit. quia hi qui ei desideriis accensi psp era fugiunt. aduersa patiuntur. cruciatus psequentium tolerant. seque ipsi plamenta castigant. tanto sublimiorem tunc sospitatem recipiunt. quanto nunc a cunctis mundi gaudiis deuote moriuntur; Hinc est enim qd per salomonem dicitur.

Salomon C or qd nouit amaritudinem animę suę. in gaudio ei non miscebitur extraneus. Humana & enim mens. amaritudinem animę suę sentit. cum ęternę patrię desideriis accensa. peregrinationis suę poenam flendo cognoscit. Sed in eius gaudio extraneus non miscebitur. quia qui nunc a merore conpunctionis alienus est. tunc particeps adlęticiam consolationis non e.

Hinc est qd in euangelio ueritas

Evang dicit. Amen dico uobis. quia plorabitis & flebitis uos. mundus autem gaudebit; Vos autem contristabimini. sed tristicia ura uertetur in gaudium. Et rursum. Vos igitur nunc quidem tristiciam habetis. iterum autem uidebo uos. & gaudebit cor uestrum. & gaudium urm nemo auferet a uob.

S ospitate ergo merentes dns erigere dicitur. quia ipse afflictos temporaliter. uera salute consolatur. Qd tamen de electis di etiam in hac uita nil obstat intellegi; In sublimi quippe humiles ponuntur. quia cum se ex humilitate substernunt. altę mentis iudicio. cuncta temporalia transeunt; Cumque se indignos omnib; estimant. recte cogitationis examine huius mundi gloriam transcendentes calcant. Uideamus humilem paulum. Et ecce discipulis dicit; Non enim nosmet ipsos predicamus. sed ihm xpm dnm nrm. nos autem seruos uros p xpm. Uideamus hunc humilem. & in sublimi iam positum; ait; Paul

An nescitis quia angelos iudicabimus. Ide

Et rursum; Conresuscitauit. & consedere nos fecit in cęlestibus. Fortasse hunc exterius tunc catena religabat. mente tamen positus in sublimibus fuerat. quia iam spei suę certitudinem in cęlestibus sedebat. Sci itaque uiri foris despecti sunt. & uelut indigni omnia tolerant. sed dignos se supnis sedibus confidentes. aeternitatis gloriam cum certitudine expectant; Cumque laborant foris aduersitate psecutionis. ammoniti recurrunt intrinsecus ad arcem mentis. & inde cuncta sub se ire despiciunt. inter quę transire corporaliter etiam semet ipsos cernunt; Minas non metuunt. quia & tormenta patiendo contempnunt; Hinc enim per

salomonem dicitur. Iustus quasi leo confidens.
absq; terrore erit. Hinc a deo iterum scrip
tum est. Non contristabit iustum. quicquid ei
acciderit. Quia enim recti quiq; in al
to intentionis suę uertice siti sunt. dum
mortem moriendo non sentiunt. miro
modo eos reproborum iacula & feriunt.
& non contingunt. In sublimi ergo sunt
humiles positi. quia unde se in omnibus
despiciunt. inde contra omnia securio
res fiunt. Quo contra recte sub babi
lonis specie prophetam mentis reprobę di
Propheta citur. Descende sede in puluere uirgo filia
babylon. sede in terra. non est solium filię
chaldęorum. Hoc enim loco humana
mens. uirgo non incorrupta ut ar
bitror dicitur. sed infecunda. Et quia
babylon confusio interpretatur. recte
infecunda mens. babylonis filia uocatur.
Quę in eo quod nequaquam bona opera ger
minat. dum nullo ordine recte uitę
componitur. quasi confusione matre gene
ratur. Sin autem uirgo non infecunda
dicitur sed incorrupta. post quam statum
salutis perdidit. ad confusionis suę cu
mulum appellatur quod fuit. Cui apte
per increpationem dicitur diuina uoce. des
cende. In alto quippe humanus animus
stat. quando supernis retributionibus
inhiat. Sed ab hoc statu descendit. cum
turpiter uictus. sese defluentibus mun
di desideriis subicit. Cui bene mox ad
ditur. sede in puluere. Descendens enim
in puluere residet. quia cęlestia de
serens. terrenis cogitationibus asper
sus in infimis uilescit. Ubi adhuc
ingeminando subiungitur. sede
in terra. Ac si aperte exprobrans di
cat. Qui ad cęlestem conuersationem
noluisti te erigere. sub temet ip
so prostratus in terrenis actibus hu
miliare. Unde & necessario protinus
additur. Non est solium filię chal
deorum. Chaldei namq; feroces
interpretantur. Ualde autem feroces
sunt. quia uoluntates proprias se
quentes. nec suis parcere moribus
sciunt. Ferocia sunt terrena de
sideria. quę non solum contra pre
cepta conditoris. sed sępe etiam
contra percussionum uerbera. duram
atq; insensibilem mentem reddunt.
Sed filia ferocium solium non ha
bet. quia mens quę ad amorem
mundi ex prauis desideriis nas
citur. atq; eisdem desideriis obduratur.
in eo quod se terrenis concupiscen
tiis subicit. sedem iudicii amittit.
nulliq; apud se solio presidet. quia
examine discretionis caret. Et qua
si a iudicii sui sessione repellitur.
quia per teriores concupiscenti
as uagatur. Liquet enim quod mens
quę intus consilii sedem perdiderit.
foras se per desideria innume
rabiliter spargit. Et quia agere

intellecta dissimulat. cecatur rec
te etiam ut nesciat quid agat.
Et sepe iusto iudicio in sua ipsa
uoluntate relinquitur. et sub
ea que anxie appetit laboriosa
mundi ministeria relaxatur.
Propheta Unde apte illic subditur. Quia ul
tra non uocaberis mollis et tene
ra. Tolle molam. et mole farinam.
Constat nimirum quod teneris suis fi
liis parentes parcunt. nec
duris atque seruilibus hanc operibus
affligunt. Omnipotens ergo deus quasi
teneram filiam uocat. quando
dilectam uniuscuiusque animam
a laboriosis huius mundi serui
tiis reuocat. ne dum exterioribus
actibus afficitur. ab internis deside
riis obduretur. Sed chaldeorum
filia. mollis et tenera non uocatur.
quia mens prauis desideriis de
dita. in eo que anxie appetit
huius seculi labore relinquitur.
ut foras mundo uelut ancilla
seruiat. que intus dominum ut filia
nequaquam amat. Unde et mo
lam tollere ac farinam molere
iubetur. Mola in gyrum ducitur.
et farina profertur. Unaqueque autem
mundi huius actio mola est. que
dum multas curas congerit.
humanas mentes quasi per gyrum
uertit. atque ex se uelut farinas
profert. quia seducto cordi semper minu
tissimas cogitationes gignit. Non
numquam uero qui quietus alicuius esse
meriti creditur. positus in qualibet acti
one denudatur. Unde illic propheta subin
fert. Denuda turpitudinem tuam. dis
cooperi humerum. reuela crura. transi
flumina. In amministratione quip
pe operis. turpitudo denudatur. dum
uilis mens abiectaque in actionis osten
tatione cognoscitur. que quieta pri
us magna putabatur. Humerum mens
discooperit. quando opus suum quod
ignorabatur ostendit. Crus reuelat.
quia quibus desideriorum passibus lu
cris mundi inhiet manifestat. Flumi
na etiam transit. quia actiones huius
seculi que cottidie ad terminum deflu
unt. indesinenter appetit. Dumque
alias relinquit. alias assequitur. quasi
semper de flumine ad flumen tendit.
Hec paucis per excessum diximus. ut mens
a solio sue intentionis excussa. quo
iaceat monstrarem. Quia si ad ea
que super ipsam sunt inhiare cessaue
rit. sub semet ipsam etiam indesinenter
ruit. In alto autem figitur. si amore tempo
ralium deserens. ad spem incommuta
bilis eternitatis ligatur. Bene ergo
dicitur. qui ponit humiles in sublimi.
atque subiungitur. et merentes erigit
sospitate. Sepe in hoc mundo etiam
leti quilibet erecti sunt. dum de ipsa

gloria suę prosperitatis intumescunt.
Sed merentes dominus sospitate erigit. quia
afflictos suos ad gaudium uerę lętitię
soliditate sustollit; Sospitate quippe
non insania erecti sunt. qui in bonis
actibus positi. spe in domino firma gratu
lantur. Non nulli enim sicut diximus.
& iniquitates perpetrant. & gaudere
non cessant. De quibus per salomonem
Salomon dicitur; Qui letantur cum male fecerint.
& exultant in rebus pessimis; Et rursum.
Sunt impii qui ita securi sunt. ac si ius
torum facta habeant; Hi nimirum non
sospitate eriguntur. sed insania. quia
superbiunt cum affligi debuerant. &
inde miseri in exultatione defluunt.
unde a bonis flentur; Freneticorum uide
licet sensibus similes. insaniam qua
praeualent uirtutem putant. qui ex
morbo esse nesciunt hoc quod amplius
sanis possunt. & quasi creuisse se ui
ribus extimant. dum ad uitę terminum
per augmenta languoris appropinquant;
Qui quia rationis sensum non habent.
flentur & rident. & tanto in magna ex
ultatione se dilatant. quanto & insen
sibiles malum quod patiuntur ignorant;
Sospitate ergo dominus merentes erigit.
quia electorum mens non desperantis
uitę insania. sed de certitudine ęter
nę salutis hilarescit; Unde apte mox
de hac ipsa prauorum destructione sub
iungitur; Qui dissipat cogitationes ma

lignorum. ne possint implere
manus eorum quod coeperant; Repro
borum mentes. peruersis cogitatio
nibus semper inuigilant. sed plerumque
eis superna dispensatio obuiat.
& quamuis prauitate consilii nec
fracti aduersitatibus corrigantur.
ne tamen contra bonos praeualeant.
eorum uires refrenat. Quos con
tra miro iudicio agitur ut effectu
quidem praui operis careant.
& tamen iustę sententię iudi
cii reos conscientia addicat;
Quod ergo mala cogitant. quid ip
si faciunt ostendunt; Quod ue
ro implere mala nequeunt.
hi contra quos cogitauerunt
defenduntur. Unde & adhuc
bene subditur; Qui comprehendit
sapientes in astucia eorum. & con
silia prauorum dissipat; Sepe
enim non nulli humana sapi
entia inflati. dum desideriis
suis diuina iudicia contraire
conspiciunt. astutis eis reluc
tari machinationibus conantur.
& quo ad uotum suum uim super
nę dispensationis intorque
ant. callidis cogitationibus
insistunt. subtiliora consilia
exquirunt. sed unde uolunta
tem dei peragunt. unde hanc im
mutare contendunt. atque

omnipotentis di consilio du resiste
n re nituntur obsequuntur. quia se
pe et hoc eius dispositioni apte
militat. qd ei p humanu studium
friuole resultat. Sapientes ergo
dns in ipsa eoru astutia copbendit.
quando eius consiliis humana
facta. et ia tunc congrue serui
unt. cu resistunt; Quod melius
ostendim. si pauca ad medium ges
taru rerum exempla pferamus;

De ioseph Ioseph somniu uiderat. qd suo ma
nipulo fratru eius se manipuli
psternebant. Somnium uide
rat. qd sol ac luna se cu reliquis
stellis adorabant; Que quia pu
re fratrib retulit. eoru corda
ptinus future dominationis in
uidia pauorq; pcussit; Cuq; ad
se hunc uenire conspicerent. ma
licia seuientes dixerunt; Ecce
somniator uenit. uenite occida
mus eum. et uideam qd illi pde
runt somnia sua; Cuq; se eius do
minio subici metuunt. somnia
tore in puteum deponunt. eumq;
ismahelitis transeuntibus uen
dunt; Qui in egyptu ductus.
seruituti subdit. luxurie accu
satione danat. castitatis meri
tis adiutus. pphetiae iudicio
erept. omi aegypto platus e;
Per supna uero sapientiam. pindus
frumenta congessit. et futuro periculo
necessitatis obuiauit. Cumq; in orbem
fames inhorruit. de alimentoru ppa
ratione sollicitus iacob filios in egyp
tum misit. Qui frumentoru dispensa
tioni ppositum ioseph nescientes in
ueniunt. atq; ut mererentur alimen
ta pcipere. eorum dispensatore con
pulsi sunt. prius in terram ceruicib
adorare. Pensemus igitur gestae rei or
dine. pensem quomodo sapientes
in ipsa sua astucia uis diuina copben
dat; Ideo ab eis ioseph uendit fuerat.
ne adoraretur. sed ideo est adorat.
quia uenditus. Astute naq; aliquid
agere ausi sunt. ut di consilium mu
taretur. sed diuino iudicio qd decli
nare conati sunt. renitendo serui
erunt. Inde quippe coacti sunt
di uoluntate pagere. unde hanc
moliti sunt astute comutare; Sic
diuinu consilium du deuitatur n
impletur. sic humana sapientia dum
reluctatur coprehendit. Timuerunt
frs. ne ioseph sup eos excresceret.
sed hoc qd diuinit dispositu fuerat.
cauendo factum est ut eueniret.

Humana ergo sapientia. in se ipsa com
prehensa est. que uoluntati di
unde pintentione restitit. inde
eius impletioni militauit; Sic De saul
saul du dauid subiectum cottidia
no succrescere uirtutu successu

conspiceret· suam ei in coniugio filiā
spopondit. atq; in eius dote centum
donari ab eo philistinorū p̄putia
petiit. ut cū prouocat⁹ miles ultra se
excrescere quęreret. inimicorū gla
diis tradit⁹ uitā finiret. sicut scriptū
est. Non habet rex necesse sponsalia.
nisi tantum centū p̄putia philisti
norum. ut fiat ultio de inimicis regis;
Porro saul cogitabat tradere dauid in
manibus philistinorum. sed dauid dis
positionis interne fauore roboratus.
centū se dare p̄hibuit. et ducenta
p̄putia reportauit; Cuius nimirū
operis saul argumento superatus.
sup̄na prudentia insapientię suę e
consilio cōprehensus. quia unde sic
crescentis militis uitā se extinguere
credidit. uirtutis ei gl̄am inde cu
mulauit. Sed quia non nūquā astu
te aliquid sapere et iā electi moliunt̄.
libet ad medium alium sapientē dedu
cere. et quo sinu interni consilii astu
cia mortalium cōp̄hendat̄ demonstra
re; Prudenter quippe ionas sapere uo (De iona)
luit. cū ad p̄dicandā niniuitarum
penitentiam missus. quia electis gen
tibus iudęam deseri timuit. p̄dica
tionis officium implere recusauit;
Nauim petiit. fugere tharsis elegit;
Sed p̄tin⁹ tēpestas exoritur. sors mit (Saul)
titur. ut uidelicet cognoscat. cuius
mare culpa turbetur; Ionas in culpa
dep̄henditur. in p̄fundū mergi
tur. ceto sorbente deuoratur.
atq; illuc gestante belua p̄uenit.
quo ire sponte contempsit; Ecce
fugitiuum dī tēpestas inuenit.
sors ligat. mare suscipit. belua
includit; Et quia auctoris uo
ci obedire renititur. ad locū
quo missus fuerat suo reus car
cere portatur; Iubente dō mi
nistrare homo p̄phetiam no
luit. aspirante dō. belua p̄phe
tā uomuit; Cōp̄hendit ergo
dn̄s sapientes in astutia eorū.
quando et hoc in usum suae
uoluntatis redigit. p q̄d sibi
uoluntas humana contra dicit;
Perscrutemur adhuc hebreorum
sapientiam. ut uideam⁹ quid pru
dendo p̄hibuit. aut quid p̄hi
bendo prouocauit. Certe cum (De hebreorum astucia)
ad redeptoris nr̄i miracula.
credentium turba conflu
eret. cū sacerdotes populi in
uidię facibus accensi. mundū
post eum ire p̄clamarent di
centes. uidetis quia nihil pro
ficim⁹. ecce mundus tot⁹ post
eum abiit. ut ab illo uim tante
concursionis absciderent. fi
nire ei potentiam mortis
conati sunt dicentes. Expe
dit ut unus homo moriatur.

pertulit. sed ex diuinitatis suę potentia resurgendo superauit. Qua uidelicet resurrectione. quid aliud agitur. nisi ut ad spem uitę subsequentis infirmitas nostra roboretur. Unde et bene mox subditur; Et erit egeno spes; Erepto quippe paupere. egenus ad spem reducitur. quia humilis fidelium populus. redemptore moriente pauore concutitur. sed resurgente solidatur. Ipsos namque primos huius populi pauperes. electos uidelicet predicatores. ipsa eius mors perculit. sed resurrectio ostensa reparauit. Saluato ergo paupere. spem egenus recipit. quia resurgente in carne domino. fidelis quisque ad aeternę uitę fiduciam conualescit; Sed ecce iam in manifesta ostensione ueritas uenit. quia carnis mortem pertulit. eamque resurgendo destruxit; Iam resurrectionem gloria ascensionis honorauit. et tamen hebreorum lingua. adhuc eum contumeliis lacessire non desinit; Quos nimirum aequanimiter tolerat. ut alios tolerando conuertat. atque minime alios conuersos. quandoque districtius feriat. Tunc enim lingua infidelium ab effrenatione suę locutionis obmutescet. cum uenire eum iustum iudicem uiderit. quem nunc iniuste iudicauit. Unde et bene subditur; Iniquitas autem contrahit os suum. Os enim suum nunc adhuc iniquitas dilatat. quia humani generis redemptorem. lingua infidelium contumeliis lacessire nequaquam cessat; Sed tunc os contrahit. cum hoc quia non uult per studium. per supplicium claudit; Quod tamen bene accipi etiam de conuersis persecutoribus potest. Saluato enim paupere dum egenus ad spem redit. contracto ore iniquitas obmutescit. quia resurrectionis eius clarescente miraculo. dum copiosa multitudo infidelium credidit. a redemptoris sui iniuriis contumeliisque cessauit. Os enim suum quod dudum deridendo aperuit. iam formidando contraxit. Libet haec moraliter post posita iudeorum significatione transcurrere. atque a prauis generaliter quomodo agantur indagare.

Iniquorum quippe hominum mentes. cum quęlibet a proximis bene gesta conspiciunt. in extenso liuoris sui eculeo torquentur. et grauem malitię suę penam sustinent. cum bona malis tabescentes uident. Recte itaque dicitur. Per diem incurrent tenebras. quia mens eorum cum de aliena melioratione affligitur. de radio lucis obscuratur. Qui sępe in proximis dum bona apta considerant. si qua mala lateant inuestigant. et sollicitis inquisitionibus laborant.

siquid forte quod accusare possint
inueniant. Sana quidem mẽbra con
spiciunt; sed clausis cordis oculis. uul
n̄ palpantes querunt. Unde bene
subdit͛; Et quasi innocte. sic palpabunt
inmeridie. Dies boni operis. inprimo
exterius luc&; sed quasi innocte pal
pant. quia liuoris sui intus tenebras
tolerant. puenire adaliqua quę re
prehendant satagunt. detractionis
aditū querunt. Sed quia hunc inue
nire non ualent; ceci exterius circū
eunt. Qđ bene exprimit͛ cū loth
ptegentib; angelis indomo ei sodomi
tę ostium n̄ inuenerunt; sicut scrip
tū est. Uim faciebant loth uehementis
sime; &iam prope erat. ut frangerent
fores. Et miserunt manus uiri. & in
tro duxerunt adse loth. clauseruntq;
ostiū; & eos qui erant foris pcusserunt
cecitate aminimo usq; admaximum.
ita ut hostium inuenire n̄ possent.

Quid est qđ malis aduersantib; intra
domum loth reducit͛ & munit. nisi
qđ iustus quisq; dū prauor insidias
sustin&. admentē reuertit͛. & inpter
ritus man&; Sodomitę aut̄ uiri. in
domo loth inuenire ostium neque
unt; quia corruptores mentiū ētra
uitā iusti. nullū accusationis aditū
deprehendunt. Pcussi enī cecitate.
quasi domū circūeunt; qui inuiden
tes facta dictaq; pscrutant͛. Sed quia
eis deuita iusti foris undiq; ac
laudabilis actio obuiat; errantes
nihil aliud quā parietē palpant.

Bene ergo dicit͛. quasi innocte
sic palpabunt inmeridie; quia
dum bonū qđ uident. accusare
nequeunt. ceciti malicia. ma
lū qđ n̄ uident. adaccusationē
querunt. Unde & recte subiun
gitur; Porro saluū faci& degla
dio oris eor. & demanu uiolen
ti pauperem; Paup quippe ē.
quisquis apud sem&ipsum ela
tus non est. Unde & peuangt
lium ueritas dicit. Beati pau
peres spū; qm̄ ipsorum est reg
num celorū; Duob; aut̄ modis
adculpam quisq; ptrahit͛; aut
delectatione enim ducit͛. aut
terrore superat͛. Gladius n̄q;
oris est iniquitas psuasionis; Ma
nus aut̄ uiolenti. est aduersi
tas potestatis. Sed quia uera
citer humilis qui hoc loco pau
p uocatur. quo nulla huius mun
di pspera appetit. eo audent
&iam aduersa contempnit;
recte nunc dicit͛. Saluū faci&
degladio oris eor. & demanu
uiolenti pauperem. Ac si aper
te diceret͛. Sic inse dš mentes
humilium solidat; ut eas adp
petranda nequitiā nec blandimta

De loth

Evang

suasionum pertrahant. nec dolores
suppliciorum frangant. Spes quip
pe in aeternitatem animum
erigit. et idcirco nulla mala
exterius quae tolerat sentit.
Unde et subditur. Et erit egeno
spes. Ad eius spei uidelicet
fructum cum pauper peruenerit. om
nis elatus obmutescet. Unde et
s adhuc subditur. Iniquitas autem
contrahet os suum. Hunc enim
malus bonis derogat. et etiam
quae agere neglegit. haec in a
liis obtrectando lacerare non ces
sat. Sed tunc iniquitas os suum
contrahit. cum iustis quanta sup
petat gloria retributionis ag
noscit. Tunc enim ei loqui con
tra bonos non uacat. quia ma
lorum suorum digna retributio
ne linguam tormenta ligant.
Unde bene anna prophetante dicitur.
Anna Pedes sanctorum suorum seruabit. et impii
in tenebris conticescent. Sed
ut electus quisque aeterna supplicia
euadat. et ad perhennem gloriam
pauper ascendat. debet hic assi
duis flagellis atteri. quatenus
in iudicio ualeat purgatus inue
niri. Ipso namque infirmitatis nos
trae pondere deorsum cottidie
ducimur. nisi mira manu artificis
per subuenientia flagella releuemur.

Unde et subditur. Beatus homo qui cor s
ripitur a domino. Prima uirtus est. ne perpe
trari debeant peccata. secunda autem. n
saltim perpetrata corrigere. Sed plerumque
culpas non solum imminentes minime
uitamus. uerum etiam nec commissas cognosci
mus. Et peccatoris mens tanto altius te
nebrescit. quanto nec damnum suae caeci
tatis intellegit. Unde fit plerumque diui
ni muneris largitate. ut culpam poe
na subsequatur. et flagella oculos delinquen n
tis aperiant. quos inter uitia securitas
caecauit. Torpens quippe animus percussio
ne tangitur ut excitetur. quatenus qui statum
suae rectitudinis securus perdidit. afflic
tus consideret quo iacet. Hinc itaque ip
sa asperitas correptionis. origo fit lumi
nis. Unde per paulum dicitur. Omne quod arguitur. Paul
a lumine manifestatur. Argumentum
enim salutis. est uis doloris. Hinc est enim
quod salomon ait. Curatio cessare facit Salom
peccata maxima. Hinc iterum dicit.
Quem diligit dominus castigat. flagellat autem om
nem filium quem recipit. Hinc in apocalipsi
uoce angelica dominus ad iohannem loquitur
dicens. Ego quos amo. arguo et casti
go. Hinc paulus ait. Omnis autem dis Paul
ciplina in praesenti quidem non uidetur
esse gaudii sed meroris. Postea autem fruc
tum pacatissimum exercitatis per eam reddit
iustitiae. Quamuis ergo conuenire simul
nequeant dolor et beatitudo. recte ta
men nunc dicitur. beatus homo qui

corripit a dn̄o. quia p hoc qđ peccator do
lore correptionis premit. quandoq; ad be
atitudinem quę sine interuentu est
doloris eruditur. Sequitur. Increpatio
ne ergo dn̄i ne repbes. Quisquis p cul
pa percutitur. sed in querela suę p cussi
onis eleuatur. increpatione dn̄i rep
bat. quia hanc iniuste se p pti accusat.
Qui aut̄ n̄ p purgatione criminis. sed p
fortitudinis p batione feriuntur. cū
causas suę p cussionis inquirunt. nequa
quā increpationem dn̄i repbare dicen
di sunt. quia in semetipsis satagunt in
uenire qđ nesciunt. Unde et beatus iob
ad libertatis uerba inter p cussionis uer
bera erūpens. tanto de se rectius iudicia
ferientis interrogat. quanto in se ipso
uerius causas passionis ignorat. Eliphaz
itaq; quia hunc p cussum non p batio
nis examine sed purgationis aestimauit.
dū libere inter flagella loqueret. rep
basse dī increpationē credidit. Quem
apte etiam hereticorum tenere speciem
diximus. qui omē qđ a scā ecclesia recte
agitur apud iudicium suum semp ad
uitium tortitudinis inflectunt. Qui a
uero bona intentione ad loquendū
ducit. sed non curat discernere cui
loquat. adhuc supnę dispensationis
moderamina predicando subiungit di
cens. Quia ipse uulnerat et medet. p cu
tit et manꝰ ei sanabunt. Duobꝰ modis
omps dš uulnerat. quos reducere ad
salutē curat. Aliquando enim
carnē p cutit. et mentis duritiā
suo pauore tabefacit. Uulneran
do ergo ad salutē reuocat. cū elec
tos suos affligit exterius. ut in
terius uiuant. Unde p moysen
quoq; loquit dicens. Ego occi
dā et uiuere faciam. p cutiam
et ego sanabo. Occidit enī ut ui
uificet. p cutit ut sanet. quia
idcirco foras uerbera ammouet.
ut int9 uulnera delictorū curet.
Aliquando aut̄ etiā si flagella ex
terius cessare uideant. intus
uulnera infligit. quia mentis
nostrę duritiam suo desiderio
p cutit. sed p cutiendo sanat. quia
terroris sui iaculo transfixos.
ad sensū nos rectitudinis reuocat.
Corda enī nostra male sana sunt.
cū nullo dī amore sauciantur.
cū peregrinationis suę erūnā
non sentiunt. cū erga infirmi
tatē p ximi. nec quālibet minimo
affectu languescunt. Sed uul
nerant ut sanent. quia amoris
sui spiculis mentes dš insensibi
les p cutit. moxq; eas sensibiles
p ardorem caritatis reddit. Un
de et sponsa in canticis canticorū
dicit. Uulnerata caritate ego
sū. Male enī sana anima atq;
in huius exilii tantū ceca securitate

Moyses

Cantic canticorum

13

pstrata nec uidebat dnm nec uide
re requirebat. Percussa autem carita
tis eius spiculis uulneratur intimis
mis affectu pietatis. ardet desiderio
contemplationis. Et miro modo
uiuificatur ex uulnere. que prius
mortua iacebat in salute. Aestu
at. anhelat. etiam uidere deside
rat. quem fugiebat. Percussione
ergo ad salutem reducitur. que ad
securitatem quietis intime amo
ris sui perturbatione reuocatur. Sed
cum sauciata mens anhelare in dm
ceperit. cum cuncta mundi huius
blandimenta despiciens. ad super
na patriam se per desiderium ten
dit. ad temptationem ei protinus uer
titur. quicquid amicum prius in
secto blandumque putabatur. Nam qui
peccantem amare consueuerat.
recte uiuentem crudeliter in
pugnat. Et erectus in dominum ani
mus carnis sue bella tolerat. in qua
prius uitiis seruiens. delectabi
liter iacebat. Voluptates prisce
ad memoriam redeunt. et contra
dicentem mentem graui certamine
affligunt. Sed quia dum transi
torio labore atterimur. a perpetuo
dolore liberamur. Apte subiun
gitur. In sex tribulationibus libera
bit te. et in septima non tanget te
malum. Quid enim senario numero

que septimus sequitur. nisi presentis uite
operatio discursusque signatur. Sexto
quippe omnia perficiens hominem condi
dit. et septimo ds die requieuit. Qui
scilicet septimus uesperam non habet. quia
subsequentem requiem nullus iam terminus
claudit. Perfectis ergo omnibus requies sequitur.
quia post bona uite presentis opera. re
tributio eterne quietis inuenitur. In
sex itaque nos tribulationibus dns libe
rat. ne in septima malum tangat. quia
per paterne pietatis eruditionem presentis
uite labore nos atterit. sed in aduentu
iudicii a uerbere abscondit. ut tanto
tunc ad salutem certiores exhibeat. quan
to nunc nos flagella durius secant. Qui
apte mox et mala uite presentis. et ad
uictoria superne perfectionis enumerans
subdit. In fame eruet te de morte. et
in bello de manu gladii. Sicut fames
carnis est subtractum subsidium corporis.
ita et fames mentis est silentium diui
ne locutionis. Unde et recte per prophe
tam dr. Emittam famem in terra non famem Amos
panis. neque sitim aque. sed famem au
diendi uerbum di. Et quia humanam
mentem cum diuina allocutio deserit.
contra eam temptatio carnis inua
lescit. apte subiungitur. Et in bello
de manu gladii. Bellum quippe pati
mur. cum carnis nre temptationibus inpug
namur. De quo nimirum bello per psalmis
tam dr. Obumbra caput meum in die belli. Psalm

Quia igitur reprobi dum fame uerbi deficiunt· etiam belli gladio transfiguntur· electos suos dominus et in fame a morte eripit· et in bello a gladio abscondit· quia eorum mentes dum uerbi sui pabulo reficit· contra temptationes corporis fortes reddit; Sed sunt non nulli qui et si ex diuino eloquio ab interna se fame reficiunt· si iam contra temptationum proelia continentiae uirtute fulciuntur· adhuc tamen perculsi humanis detractionibus metuunt· Et saepe dum linguarum iacula formidant· peccati se laqueo strangulant; Unde et apte subditur· A flagello linguae absconderis; Flagellum linguae est exprobratio illatae contumeliae; Flagello linguae bonos feriunt· qui eorum opera irridendo persequuntur· Saepe enim lingua a bono opere dum uituperat reuocat· et quasi flagellum se exerit· quia dorsum timidae mentis caedit· Hoc flagellum linguae electae menti insidiari propheta conspexerat· cum supernum adiutorium pollicens dicebat· Ipse liberauit me de laqueo uenantium· et a uerbo aspero; Venantes enim nihil aliud quam carnem quaerunt; Sed a uenantium laqueo· atque ab aspero uerbo eripimur· quando et insidias carnalium· et irrisionum probra despiciendo superamus· Aspera quippe eorum uerba sunt· quae bonis nostris itineribus aduersantur; Sed asperitatem uerbi euadere est· irrisiones detrahentium dissimulando calcare; Sancta ergo anima a flagello linguae absconditur· quia dum in hoc mundo honorem laudis non quaerit· nec contumelias detractionis sentit·

Sed sunt non nulli· qui iam derogantium uerba despiciunt· iam irrisiones pro nihilo attendunt· adhuc tamen poenas corporis cruciatusque pertimescunt· Antiquus namque aduersarius ut a recta intentione nos retrahat· multiformiter inpugnat· et temptationem nostram modo uerbi fame· modo carnis certamine· modo flagello sermonis· modo calamitate persecutionis aggreditur; Sed quia perfectus quisque cum in se ipso uitia uicerit· statim mentem etiam contra uulnera passionis accingit· Apte subiungitur; Et non timebis calamitatem cum uenerit; Sancti enim uiri quia contra multiformem aduersarium se pugnare considerant· semet ipsos in certamine multipliciter parant; Habent enim contra famem diuini uerbi pabulum· contra belli gladium continentiae scutum· contra flagellum linguae protectionem patientiae· contra exterioris calamitatis damnum· interni amoris adiutorium; Unde miro modo agitur ut quo eos hostis callidus numerosius temptat· eo circumspecti dei milites uirtutibus ditiores fiant; Et quia electi quoque dum praesentis uitae certamina fortiter

Propheta

toleratur. in terrore sibi uenturi
iudicii securitatem parant. recte
subiungitur: In uastitate et fame
ridebis. Tunc quippe reprobi uas
titatem fameque passuri sunt. cum
damnati extremo iudicio. ab eter
ni panis uisione separantur. Scrip
tum namque est. Tollatur impius ne ui
deat gloriam dei. Et hinc semet ipsum
Euang. dominus dicit. Ego sum panis uiuus.
qui de caelo descendi. Simul er
go eos uastitas famesque cruciat.
quia non solum foras tormenta
sentiunt. sed intus etiam inediae
peste moriuntur. Vastat gehenna.
quia concremat. fames interfi
cit. quia suam illis faciem redem
ptor abscondit. Poenae namque retri
butionem interius exteriusque re
cipiunt. quia et cogitando mise
ri et operando deliquerunt. Vn
Psalmista de bene per psalmistam dicitur. Po
nes eos ut clibanum ignis in tempo
re uultus tui. dominus in ira sua contur
babit eos. et deuorabit eos ignis.
Quia uero ab igne deuoratur. ab exte
riore parte accenditur. clibanus ue
ro interius inflammatur. In tempore
ergo uultus domini iniusti omnes ut cli
banus ponuntur et ab igne deuorantur.
quia apparente iudice. cum a uisio
ne illius eos multitudo repellitur.
et intus per desiderium ardet consci

entia. et foris carnem cruciat gehenna.
Potest etiam flagellum linguae sententia
ultimae animaduersionis intellegi.
qua districtus iudex reprobis dicit. Disce
dite a me maledicti in ignem aeternum.
qui praeparatus est diabolo et angelis eius.
Iustus ergo a flagello linguae. atque a ca
lamitate ueniente absconditur. quia in
tanta districtione sententiae. blanda
tunc iudicis uoce refouetur cum dicitur.
Esuriui. et dedistis mihi manducare. Si Euang.
tiui. et dedistis mihi bibere. Hospes eram.
et collegistis me. Nudus. et operuistis
me. Infirmus. et uisitastis me. In carce
re eram. et uenistis ad me. Quibus promit
titur. Venite benedicti patris mei. pos
sidete paratum uobis regnum. a constitu
tione mundi. In uastitate ergo et fa
me iustus ridebit. quia cum iniquos omnes
extrema ultio percutit. ipse de gloria dig
nae retributionis hilarescit. Nec dam
natis iam tunc ex humanitate compatitur.
quia diuinae iustitiae per speciem inhae
rens. inconcusso districtionis intimae
uigore solidatur. Erectas namque in clarita
te supernae rectitudinis electorum men
tes. nulla misericordia afficit. quia
has a miseriis altitudo beatitudinis ali
enas reddit. Vnde et iam per psalmistam
dicitur. Videbunt iusti et timebunt. Psalm.
et super eum ridebunt et dicent. Ecce ho
mo qui non posuit deum adiutorem sibi.
Iniquos enim iusti nunc uident et metuunt.

tunc irrisuri sunt et ridebunt. Quia enim
modo ad eorum labi imitationem possunt. n
hic habent formidinem. Quia uero
damnatis tunc prodesse nequeunt. illic
non habent compassionem. Aeterno itaque
supplicio deditis non esse miserendum.
in ipsa qua beati sunt iustitia iudican
tis legunt. Qui quod suspicari fas non est.
qualitatem sibi praeceptorum felicitatis immi
nuunt. si in regno positi uolunt quod
implere nequaquam possunt. Sed quis
quis auctoris praecepta se dirigit. prius
quam praemia aeterna percipiat. hic iam ini
tia securitatis in perpetuum securitatis
degustat. ut antiquum hostem non metu
at. ut interueniente mortis articu
lo uiolentos ei impetus nullatenus perhor
rescat. Iustus namque initium retributionis
est. ipsa plerumque in obitu securitas mentis; s
unde recte subiungitur. Et bestiam terrae s
non formidabis. Callidus quippe aduer
sarius. bestia terrae dicitur. quia ad rapien
das mortis tempore peccatorum animas ui
olentia crudelitatis efferatur. Quos enim
uiuentes blandiens decipit. morientes
seuiens rapit. Quo contra de electorum
aecclesia per prophetam dominus pollicetur dicens; In propheta
Mala bestia non transibit per eam. Illi igitur
terrae bestiam morientes timent. qui
conditoris sui potentiam uiuentes non timent.
Sed et enim uiri. quia diuinae se formidini
medullitus subdunt. omne de aduentu
aduersarii pondus timoris abiciunt.

Hinc est enim quod psalmista dominum exorat
dicens; Nequando rapiat ut leo ani Psalmus
mam meam. Hinc rursus ait; Exaudi Item
deus orationem meam cum tribulor. a timo
re inimici eripe animam meam. Vi
uentes quippe perfecte timent iu
dicem. ne morientes metuant accu
satorem. Bene ergo dicitur. et bestiam
terrae non formidabis. Ac si aperte di
ceretur. Qui blandiente hoste
modo non uinceris. hunc seuien
tem postmodum non timebis. Sed cum
bene uiuitur. ualde cauendum est.
ne mens despectis ceteris. de gloria
singularitatis eleuetur. Vnde apte
ad memoriam bonum sociale redu
citur. cum protinus subinfert. Sed cum s
lapidibus regionum pactum tuum. s
Quasi distinctae in mundo regiones
sunt aecclesiae gentium. quae in una
fide positae. morum linguarumque
diuersitate diuiduntur. Quid
ergo per regionum lapides. nisi aeccle
siarum electos accipimus. Quibus
instructoris uoce primi dicitur.
Vos autem tanquam lapides uiui super
aedificabimini. De quibus sanctae ae
cclesiae dominus per prophetam pollicetur di
cens. Ecce ego sternam per ordinem In prophete
lapides tuos. Qui igitur recte
uiuit. pacto se lapidibus regi
onum iungit. quia in eo quod mun
di desideria superat. uitam suam

procul dubio ad se eos praecedentium imitationem ligat. Sed cum a mundi actione disiungitur malignorum spirituum impugnationes crescunt. Quae tamen quo magis in merore quemquam atterunt eo conditori humilius subdunt. Unde et subiungitur: Et bestiae terrae pacificae erunt tibi. Notandum prius est quod non ait pacatae sed pacificae, videlicet non quia pacem habent sed quia pacem faciunt. Hostes quippe callidi dum insidiantur affligunt. Sed afflicta mens tanto magis ad aeternam patriam reditum diligit quanto in hoc erumnoso exilio laboriosius vivit, et verius se gratiae sui adiutoris humiliat cum contra se insidias hostium acriores pensat. Terrae ergo bestiae electis fiunt pacificae, quia maligni spiritus cum bonorum corda adversantes deprimunt haec nolentes ad amorem domini impellunt. Inde ergo cum deo pax robustior oritur unde nobis ab adversariis durior pugna generatur. Possunt etiam per terrae bestias motus carnis intellegi, qui dum mentem nostram in inrationabilia suadendo lacessiunt contra nos bestialiter insurgunt. Sed cum cor sub divina lege deprimitur etiam carnis incentiva detumescunt, ut et si temptando submurmurant nequaquam tamen usque ad effectum operum quasi ad apti morsus rabiem exsurgant. Quis enim in hac adhuc corruptibili carne subsistens has terrae bestias plene edomat, cum ille ad tertium caelum raptus egregius praedicator dicat: Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae et captivum me ducentem in lege peccati quae est in membris meis. Sed aliud est has bestias in campo operis saevientes aspicere, et aliud intra cordis caveam frementes tenere. Redactae namque intra claustra continentiae et si adhuc temptando rugiunt usque ad morsum tamen ut diximus actionis illicitae non excedunt. Pacificae itaque sunt terrae bestiae quia motus carnis et si per desideria palpitant apta nos tamen contradictione operis non impugnant. Quamvis per hoc ipsum quod pacificae dicuntur etiam id quod de malignis spiritibus diximus non inconvenienter accipitur. Motus enim carnis pacem nobis cum deo faciunt cum temptando contradicunt. Nam nostra mens in eo quod ad superna dirigitur ex corruptibili corpore gravi bello fatigatur, quae et si quando a desideriis caelestibus huius mundi qualibet minima delectatione tardatur, ipso bello suae temptationis impellitur ut illud toto corde diligat quod contradictio nulla conturbat. Unde fit ut quietem intimam ad memoriam revocet et carnis suae illecebras fugiens ad illam

pleno amore suspiret. Considerare enim ex
temptatione quisque compellitur unde quo ce
cidit. qui postquam pacem dei deseruit. rixam
sibi contra se exurgere semetipsum sensit.
Et tunc uerius uidet de secura dei delectatione
quid perdidit. qui ad se dilapsus. suam in se con
tumeliam inuenit. Pacem ergo nobis terrae
bestiae faciunt. quia motus carnis dum nos
temptando lacessiunt. ad amorem quietis
s intimae impellunt. Bene autem subditur.
Et scies quod pacem habeat tabernaculum tuum.
In scriptura sacra aliter pax plena dicitur.
Evang atque aliter inchoata. Inchoatam quippe ue
ritas discipulis dederat cum dicebat. Pacem
relinquo uobis. pacem meam do uobis. Et ple
Luc nam symeon desiderauerat. cum exoraret di
cens. Nunc dimittis seruum tuum domine secun
dum uerbum tuum in pace. Pax enim nostra ex
desiderio conditoris inchoatur. ex mani
festa autem uisione perficitur. Plena quippe tunc
erit. cum mens nostra nec ignorantia caecatur.
nec carnis suae impugnatione concutitur.
Sed quia eius exordia tangimus. cum uel men
tem deo. uel carnem menti subiugamus. taberna
culum iusti habere pacem dicitur. quia unde
licet eius corpus quod mentem inhabitat. a puer
sis desideriorum motibus sub iustitiae dis
positione refrenatur. Sed quid prodest per con
tinentiam carnem restringere. si mens se
n per compassionem nesciat in proximi amore di
latare. nulla namque est castitas carnis. quam
non commendat suauitas mentis. Unde post
pacem tabernaculi apte subiungitur.

Et uisitans speciem tuam non peccabis.
Species quippe hominis est. alter ho
mo. Recte enim species nostra dicitur
proximus noster. quia in illo cernimus quod
ipsi sumus. Corporali enim uisitatione
ad proximum gressuum accessu imus.
spiritali uero non gressu sed affectu
ducimur. Speciem ergo suam uisi
tat. quisquis ad eum quem sibi simi
lem per naturam conspicit passibus
amoris tendit. ut in altero sua con
siderans. ex se ipso colligat. qualiter
infirmanti alteri condescendat.
Speciem suam uisitat. qui ut in se al
terum reficiat. se in alterum pensat.
Hinc namque per moysen ueritas cum gesta
describeret. gerenda significabat
dicens. Protulit terra herbam uiren Moyses in genesi
tem. et afferentem semen iuxta genus
suum. Lignumque faciens fructum.
et habens unumquodque sementem secun
dum speciem suam. Lignum quippe
secundum speciem suam semen producit.
cum mens nostra ex se considerationem
in alterum colligit. et recti operis
germen parit. Hinc quidam sapi
ens dicit. Quod tibi non uis fieri.
alii ne feceris. Hinc in euangelio
dominus dicit. Quae uultis ut faciant Evang
uobis homines bona. et uos eadem
facite illis. Ac si aperte diceret. Spe
ciem uestram in altero uisitate. atque
ex uobis metipsis agnoscite. quid uobis

Paul

oporteat aliis exhibere. Hinc paulus ait; Factus sum iudeis tamquam iudeus. ut iudeos lucrarer. Et his qui sub lege sunt quasi sub lege essem. cum ipse non essem sub lege. ut eos qui sub lege erant lucri facerem. Et his qui sine lege sunt quasi sine lege essem. cum sine lege dei non essem. sed in lege essem xpi; Et paulo post; Omnibus omnia factus sum. ut omnes facerem saluos; Neque enim egregius predicator ut quasi iudeus fieret ad perfidiam erupit. neque ut quasi sub lege esset ad carnale sacrificium rediit. neque ut omnibus omnia fieret. simplicitatem mentis in erroris uarietatem commutauit. sed condescendendo appropinquauit infidelibus non cadendo. ut uidelicet singulos in se suscipiens. et se in singulis transfigurans. compatiendo colligeret. si et ipse ut illi inutilis esset. quod inpendi sibi ab aliis recte uoluisset. et tanto uerius unicuique erranti concurreret. quanto salutis ei modum ex propria consideratione ipse didicisset. Bene ergo dicitur; Et uisitans speciem tuam non peccabis. Quia tunc peccatum plene uincitur. cum ex sua similitudine unusquisque perpendit. quomodo in proximi dilectione dilatetur. Cum uero auctius caro restringitur. cum mens uirtutibus exercetur. restat ut loquendo quisque doceat uitam. quam moribus seruat; Ille namque uberes fructus predicationis colligit. qui semina bone operationis premittit; Unde post pacem tabernaculi. et speciei nostre uisitationem. recte subiungitur; Et scies quoniam multiplex erit semen tuum. et progenies tua sicut herba terre. Post pacem quippe tabernaculi. post speciei nostre uisitationem. semen iusto multiplex surgit. quia nimirum post membrorum macerationem ac morum magnitudinem. tanto ei fecundius predicationis uerbum tribuitur. quanto hoc in eius pectora perfecti operis exaratione peruenit;

Ille namque bene loquendi facundiam accipit. qui sinum cordis prius recte uiuendi studia extendit. nec loquentem conscientia praepedit. cum uita linguam antecedit. Hinc est quod egyptii seruitio publico ioseph dispensante subiecti. cum uiri regis semetipsos tradentes humiliant. frumenta etiam ad semen reportant; Frugem quippe ad esum etiam liberi accipimus. cum et sacro eloquio pascimur. et tamen ad quedam que in hoc mundo appetimus. in nostris uoluptatibus uacamus; Sed serui facti et ad semen frumenta percipimus. quia dum plene deo subdimur. etiam uerbo predicationis replemur. Et quoniam magna proles

fidelium sequitur · cu sca pdicatio prero gatur · post multiplicitatem seminis recte subiungitur · Et pgenies tua · sicut herba terrę · Iusti pgenies herbę ter rę coparatur · quia qui de ei imita tione nascitur · du arente psentis uitę gliam deserit · spe in aeterna uiridescit · Vel certe iusti pgenies sicut herba oritur · quia du uiuendo monstrat qd pdicando asserit · mul titudo sequentium innumerabilis exsurgit; Sed quisquis ia terrena desideria despicit · quisquis se pacti uę uitę opera extendit · nequaqua ei sufficit magna exterius agere · ni si etiam pconteplatione ualeat in terna penetrare · Unde & apte pti nus subinfertur · Ingredieris in abun dantia sepulchru · sicut infertur aceruus tritici intepore suo · Quid enī sepulchri nomine · nisi conte platiua uita signat · quę nos quasi ab hoc mundo mortuos sepelit · sdum a terrenis desideriis susceptos · intimi mis abscondit; ab exteriori quippe uita mortui · & iam sepulti pconte platione fuerant · quib paulus dice bat · Mortui enī estis · & uita ura ab scondita ē cu xpo in dō · Actiua qq; uita · sepulchru ē · quia apraius nos operibus mortuos tegit; Sed conte platiua pfectius sepelit · quia a cunc tis mundi actionib funditus diuidit ·

Paul

Quisquis ergo ia in se contumelias car nis edomuit · sup est ut mente pstu dia scę operationis exerceat · Et quis quis ia mente psca opera dilatat · sup ē ut hanc usq; ad secreta intimę conteplationis extendat · Neq; enī pfectus pdicator ē · qui uel ppt con templationis studium operanda neglegit · t ppter operationis instan tiam · contemplanda post ponit · Hinc est enim qd abraham coniugē mortua · in sepulchro duplici sepe lit · quia nimiru pfectus quisque pdicator · extincta apsentis uitę desideriis anima suam · sub bonę operationis tegmine & contem plationis abscondit · ut a carnali concupiscentia subactiua conte platiuaq; uita quasi insensibilis lateat · quę prius mundi deside ria sentiens · mortaliter uiuebat; Hinc est qd humani generis redep tor · pdiem miracula in urbib ex hibet · & adorationis studium in mon te pnoctat · ut pfectis uidelicet p dicatoribus innuat · quatenus nec actiua uita amore speculationis funditus deserant · nec contempla tionis gaudia penitus operationis nimietate contemnant · Sed quieti conteplantes sorbeant · qd occupa ti erga pximos loquentes refun dant · Speculando quippe indi

De sepul chro uxoris abrahę ·

amore surgit. sed p̄dicando adp
ximi utilitate redit. Unde apud
De inmolatione uaccę moysen dum in sacrificio uacca
mactat. offerri cũ hysopo lignoq;
cedrino. bistinctus coccus p̄cipit.
Uaccã quippe mactam. cũ carnem
alasciuia suę uoluptatis extingui
mus. Quã cũ hysopo lignoq; ce
drino ac cocco bistincto offerimus. quia
cũ maceratione carnis. sacrificiũ
fidei. spei. & caritatis adolemus.
hysopus quippe. interna nr̄a mun
dare consueuit; Ut p petrũ dicit;
Petrus Fide mundans corda eorũ. Lignũ
cedrinũ nulla putredine deficit.
quia spem cęlestium terminus
n̄ cõsumit; Unde & p petrũ dicitur;
Itẽ Regenerauit nos in spem uiuam
presurrectione ihũ xpi ex mortuis.
in hereditate incorruptibile. & in
contaminatã. & inmarcescibilem;
Coccus rubeo colore flamescit. quia
quę implet caritas. incendit. Un
de & in euangelio ueritas dicit;
Igne ueni mittere in terrã; Sed
bistinctus coccus offerri p̄cipitur.
ut uidelicet ante interni iudicis
oculos. caritas nr̄a di & p̄ximi di
lectione coloret. quatenus con
uersa mens nec sic p amore di qui
etem diligat. ut curã p̄ximi utili
tatemq; post ponat. nec sic p amore
p̄ximi occupationi inseruiat. ut

quietem funditus deserens. ignem
in se sup̄ni amoris extinguat. Quis
quis ergo semet ipsũ dō iã sacrificiũ
obtulit. si p̄fecta desiderat. curet
necesse est. ut non solũ ad operatio
nis se latitudinẽ. uerũ etiã ad culmi
na contẽplationis extendat; Sed
in hęc magnopere sciendũ ē. quia
ualde inter se diuersę sunt conspersi
ones animorũ; Nonnulli nãq; hominũ
ita otiosę mentis sunt. ut si eos labor
occupationis excipiat. in ipsa operis
inchoatione succũbant; Et nonnulli
ita inquieti sunt. ut si uacationẽ labo
ris habuerint. grauius laborent. quia
tanto deteriores cordis tumultus to
lerant. quanto eis licentius ad cogita
tiones uacat. Unde necesse ē ut nec
quieta mens ad exercitationẽ se inmo
derati operis dilatet. nec inquieta stu
diũ contẽplationis angustet. Sepe enĩ
qui contẽplari dñm quieti poterant.
occupationib; pressi ceciderunt. Et
sepe qui occupati bene humanis usib;
uiuerent. gladio suę quietis extincti
sunt. Hinc namq; ē quod nonnulli
inquieti sp̄s. dũ plus exquirunt con
templando quã capiunt. usq; ad p
uersa dogmata erumpunt. & dum ue
ritatis discipuli ẽe humiliter negli
gunt. magistri errorũ fiunt; Hinc
p semet ipsam ueritas dicit; Si oculus Euang
tuus dexter scandalizat te. erue

eum & proice abs te. Bonū tibi est cū uno oculo in uitā intrare quā duos oculos habentē mitti in gehennā ignis; Due quippe uitę. actiua uidelicet & contemplatiua dū seruantur in mente. quasi duo oculi habentur in facie. Dexter namq; oculus. contemplatiua uita est. Sinister. actiua; Sed sunt non nulli ut diximus qui discrete intueri summa & spiritualia nequaquā possunt. & tamen alta contemplationis assumunt. atq; idcirco in praecipitię foueam. intellectus praui errore dilabuntur. Hos itaq; contemplatiua uita ultra uires assumpta; cogit (cognita) ueritate cadere. quos in statu suae rectitudinis humilitē poterat sola actiua custodire. Quibus recte hoc quod praefati sumus ueritas dicit. Si oculus tuus dexter scandalizat te. erue eum & proice abs te; Bonū tibi est cū uno oculo in uitam intrare. quā duos oculos habentē. mitti in gehennam ignis. Ac si aperte dicat. Cū ad contemplatiuam uitam idonea discretione non sufficis. solam securius actiuam tene; Cūq; in hoc quod pro magno eligis deficis. eo contentus esto quod pro minimo adtendis. ut si per contemplatiuā uitā a ueritatis cognitione compelleris cadere. regnum cęlorum per solam actiuam ualeas saltem luscus intrare;

Hinc rursum dicit; Qui scandalizauerit unū de pusillis istis qui in me credunt. expedit ei ut suspendatur mola asinaria, (in) collo eius. & demergatur in profundū maris. Quid per mare. nisi seculum. Quid per molā asinariam. nisi actio terrena signatur. Quę dū colla mentis per stulta desideria constringit. hanc in laboris circuitū mittit; Sunt itaq; non nulli. qui dum terrenas actiones deserunt. & ad contemplationis studia humilitate post posita. ultra intellegentię uires surgunt. non solum se in errore deiciunt. sed infirmos quosq; a gremio unitatis diuidunt. Qui ergo unū de minimis scandalizat. melius illi fuerat ligata collo mola asinaria in mare proici. quia nimirū peruersę menti expeditius esse potuisset. ut occupata mundo terrena negotia ageret. quā per contemplationis studia ad multorum perniciem uacaret. Rursū nisi quibusdā mentibus contemplatiua uita potius quā actiua congrueret. nequaquā per psalmistam dominus diceret. Vacate & uidete quoniam ego sū deus; Sed inter hęc sciendū est quia sępe & pigras mentes amor ad opus excitat. & inquietas in contemplatione timor refrenat; Anchora

Euang

Psalmū

n eni cordis est . pondus timoris . Et ple
rumq; fluctu cogitationū quatitur .
sed p disciplinę suę uincula reti
netur . Neq; hoc tēpestas suę inqui
etudinis ad naufragium ptrahit .
qd in diuini amoris litore pfecta
caritas astringit . Unde necesse est .
ut quisquis ad contēplationis studia
pperat . semet ipsum prius subtilit
n interroget . quantū amat . Machi
na quippe mentis est . uis amoris .
quę hanc dū a mundo extrahit .
in alta sustollit . Prius ergo discu
tiat . si sūma inquirens diligit . si
diligens timet . si nouit incognita
aut amando cōphendere . aut n cō
phensa timendo uenerari . In con
tēplatione etenim mentē si amor
n excitat . teporis sui torpor ob
scurat . Si timor n aggrauat . sen
sus hanc p inania ad nebulam er
roris leuat . Et cū clausa ei secre
torū ianua tardius aperit . ab ea lon
gius ipsa sua psumptione repellit .
quia irrūpere appetit hoc qd n
inueniens quęrit . Cumq; supbę
errorem puersitate pcipit . quo
quasi intus gressum porrigit . fo
In exodo ras tendit . Hinc est enī qd legē
daturus dns . in igne fumoq; des
cendit . quia et humiles p claritatē
suę ostensionis illuminat . et sup
borum oculos p caliginē erroris
obscurat . Prius igit mens ab appe
titu glę tēporalis atq; ab omī carna
lis concupiscentię delectatione ter
genda est . et tunc ad aciem contēpla
tionis erigenda . Unde et cū lex acci
pit . populus a monte phibet . ut ui
delicet qui infirmis adhuc mentibus
terrena desiderant . considerare sub
limia non psumant . Ubi et recte dict .
Si bestia tetigerit montem lapidabit .
Bestia etenim montem tangit . cum
mens irracionalibus desideriis subdi
ta . ad contēplationis alta se erigit .
Sed lapidibus pcutit . quia summa
non sustinens . ipsa supni ponderis
ictibus necatur . Qui igit culmen
apprehendere pfectionis nituntur .
cum contēplationis arcem tenere de
siderant . prius se in cāpo operis pexer
citium pbent . Ut sollicite sciant . si
nulla iam mala pximis irrogant .
si irrogata a pximis equanimiter por
tant . si obiectis bonis temporalibus ne
quaquā mens l etitia soluit . si subtrac
tis non nimio merore sauciatur . Ac
deinde ppendant . si cum ad semet
ipsos introrsus redeunt . in eo qd spu
alia rimant . nequaquā secum rerū
corporaliū umbras trahunt . t fortas
se tractas manu discretionis abigunt .
si in circum scriptum lumen uide
re cupientes . cunctas circum scrip
tionis suę imagines deprimunt .

et in eo quod sup se contingere appetunt.
uincunt quod sunt. Unde recte nunc
dicitur. Ingredieris in habundantia
sepulchrum. Vir quippe pfectus sepul
chrum in habundantia ingreditur. quia
prius actiue uite opera congregat.
& post modum carnis sensum p con
templationem mortuum huic mundo
funditus occultat. Ubi & apte subditur.
Sicut infertur aceruus tritici in tempo
re suo. Actionis namque tempus primum
est contemplationis extremum. Un
de necesse est ut pfectus quisque pri
us uirtutibus mentem exerceat. atque
hanc post modum in horreum qui
etis condat. Hinc est enim quod is que
legio demonum dno iubente de[illegible]re
liquit. ad saluatoris sui pedes [illegible]
residet. uerba doctrine per[illegible]
pit. & de regione sua simul
discedere cum salutis auctore
concupiscit. Sed ei tamen
ipsa que salutem contulit ueri
tas dicit. Reuertere primum
in domum tuam. & narra quan
ta tibi fecerit dns. Cum enim quali
bet parum de diuina cognitione per
cipimus. redire ad humana iam nolu
mus. & pximorum necessitatibus one
rari recusamus. quietem contempla
tionis querimus. nihilque aliud nisi
hoc quod sine labore reficit amamus.
Sed sanatos nos ueritas ad domum

Euang

mittit. narrare que nobiscum acta
sunt pcipit. ut uidelicet mens prius
exsudet in opere. & post modum refi
ci debeat p contemplatione. Hinc est
quod iacob p rachel seruiuit. & liam
accepit. eique dicitur. non est consuetudi
nis in terra nostra. ut minores ante
tradamus ad nuptias quam maiores.
Rachel namque uisum principium. lia
autem laboriosa dicitur. Et quid p rache
lem nisi contemplatiua. quid p liam.
nisi actiua uita designatur. In
contemplatione quippe principium
quod ds est queritur. in operatione autem
sub graui necessitatum fasce laboratur.
Unde & rachel pulchra sed sterilis.
lia autem lippa est sed fecunda. quia
nimirum mens cum contemplandi
otia appetit. plus uidet. sed minus
do filios generat. Cum uero ad laborem
se pdicationis dirigit. minus uidet.
sed amplius parit. Post lie ergo com
plexus. ad rachelem iacob puenit. quia
pfectus quisque ante actiue uite ad
fecunditatem iungitur. & post con
templatiue uite ad requiem copulatur.
Quia enim contemplatiua minor qui
dem tempore. sed merito maior est quam
actiua. sacris euangelii uerbis osten
ditur. in quibus due mulieres diuersa
egisse referuntur. Maria quippe re
demptoris nri uerba audiens. ad
pedes illius residebat. martha autem

De rachel & Lia.

Eugt.

corporalibus ministeriis insistebat; Cumque
contra mariae otium martha quaere
retur. audiuit; Martha martha solli
cita es. et turbaris erga plurima. Por
ro unum est necessarium; Maria opti
mam partem elegit. quae non aufe
retur ab ea. Quid enim per mariam. quae
uerba domini residens audiebat. nisi con
templatiua uita exprimitur. Quid per mar
tham exterioribus obsequiis occupa
tam. nisi actiua uita signatur. Sed marthae
cura non reprehenditur. mariae uero
etiam laudatur. quia magna sunt acti
uae uitae merita. sed contemplatiuae
potiora; Unde nec auferri umquam
mariae pars dicitur. quia actiuae uitae
opera cum corpore transeunt. con
templatiuae autem gaudia melius ex fine
conualescunt. Quod bene ac breuiter
ezechiel propheta exprimit. cum uolan
Ezechiel tia animalia contemplatur ait. Simi
litudo manus hominis sub pennas
eorum erant; Quid enim per pennas ani
malium. nisi contemplationes possu
mus sentire sanctorum. quibus ad summa
transuolant. et terrena deserentes.
sese in caelestibus librant. Quid per ma
nus. nisi operationes accipimus. quia
cum in proximi amore se dilatant. bona
quae praeualent. etiam corporaliter
amministrant. Sed manus eorum
sub pennis sunt. quia actionis suae
opera uirtute contemplationis
uincunt; Potest etiam per sepulchrum
non solum in hac uita nostra contem
platio. sed quies aeternae et intimae
retributionis intellegi. in qua tan
to uerius quiescitur. quanto in no
bis corruptionis uita perfectius
necatur; In habundantia ergo sepul
chrum ingreditur. qui post congesta ui
tae praesentis opera. mutabilitatis suae
plene mortuus. in secreto ueri lumi
nis occultatur; Unde et per psalmistam dicitur; Psalmi
Abscondes eos in abscondito uultus tui.
a conturbatione hominum. Quod bene
etiam comparatio adiuncta commendat
cum subditur. Sicut infertur aceruus
tritici in tempore suo. Frumentum
quippe in segete sole tangitur.
quia in hac uita humana ani
ma respectu superni luminis
inlustratur. Pluuias accipit.
quia ueritatis eloquio pin
guescit. Ventis concutitur.
quia temptationibus exercetur;
et secum crescentes paleas portat.
quia nequiore contra se cotti
die uitam peccantium tolerat; atque
ad aream deductum triturationis pon
dere premitur. ut a palearum conexione
soluatur. Quia mens nostra caelesti dis
ciplinae subposita. dum correctionis
flagella percipit. a societate carnalium
mundior recedit; et relictis paleis.
ad horreum ducitur. quia foris remanentibus

reprobis. electa anima ad superne man
sionis gaudia . eterna sublevatur.
Bene ergo dicitur. Ingredieris in habun
dantia sepulchrum. sicut infertur acer
uus tritici in tempore suo. Qui dum
post afflictionem iusti premia patrie
celestis inueniunt. quasi post pres
suras ad horreum grana deferuntur.
Et in alieno quidem tempore percussi
ones sentiunt. sed in suo a percussio
ne requiescunt. Electis quippe tem
pus alienum est uita presens. Unde et
quibusdam adhuc infidelibus ue
ritas dicit. Tempus meum non dum
uenit. tempus autem uestrum semper
est paratum. Et rursum. Haec est ho
ra uestra. et potestas tenebrarum. Sepul
chrum ergo in tempore suo sicut fru
menti aceruus ingreditur. quia ille
eternam requiem percipit. qui prius
hic ut ab excutiendis paleis liber sit.
disciplinae pressuram sentit. Eliphaz
uero quia et in locutionis suae serie.
tabernaculum. lapides. bestias. semen.
herbas. sepulchrumque nominauit. quod
non haec iuxta litteram dixerit ip
se innuit. qui post cuncta ilico sub
iungit. Ecce hoc ut inuestigauimus
ita est. Liquet profecto quod in his
nil ab eo iuxta superficiem dicitur.
quia nimirum ante faciem non iacet.
quod inuestigatur. Qui ergo haec inuesti
gasse se indicat. quia in uerbis
exterioribus interiora quesierit
demonstrat. Sed post cuncta
ad stulticiam iactantiae peruenit.
qui protinus subdit. Quod auditum
mente pertracta. Quantalibet
doctrina mens polleat. grauis
eius imperitia est. uelle docere
meliorem. Unde et ea quae ab ami
cis recte prolata sunt. ab interno
arbitro non recte iudicantur;
Ideo namque uim suae rectitudinis
amittunt. quod auditori non con
gruunt. quia et medicamina
uires perdunt. cum sanis membris
apponuntur; In omne ergo quod
dicitur. necesse est ut causa. tempus.
et persona pensetur. si uerba
sententiae ueritas roborat. si
hanc tempus congruum postu
lat. si et ueritatem sententiae
et congruentiam temporis per
sonae qualitas non inpugnat;
Ille enim laudabiliter spicula
emittit. qui prius hostem quem
feriat conspicit. Male namque
arcus ualidi cornua subigit.
qui sagittam fortiter dirigens.
ciuem ferit. EXPLICIT LIBER VI.

INCIPIT LIBER VII.

QUORUMDAM
mentes plus fla
gella quam conuitia
cruciant. quorumdam

uero plus conuicia quam flagella
castigant. Nam sepe contra nos qui
bus libe& poenis durius tormenta
uerborũ seuiunt. cũq; nos adde
fensionẽ erigunt. in impatientiã
sternunt. Vnde beato iob ne deeẽ
tẽptatio ulla potuiss&. non solum
hunc flagella desup feriunt. sed
mentem grauiora plagis amicorũ colloquia
affligunt. ut sci uiri anima hinc
inde pulsata. ad motũ elationis ira
cundiæ erumper&. & quicquid
mundum uixerat. p contumatiam
sup be locutionis inquinar&. Sed
tactus plagis gratias retulit. laces
situs uerbis. recta respondit. & per
cussus innotescit. quã p minimo
salutẽ carnis habuerit. loquens
quoq; indicat. quã sapiens tacebat.
Sed quędam eius uerbis ammixta
sunt. quę apud humana iudicia
patientię limitẽ transire uide
ant. Quę nos uere intellegimus.
si supni sententiam iudicis. in eoꝝ
examinatione pensamus. Ipse quip
pe beatum iob. & prius contra ad
uersarium ptulit dicens. uidisti
seruum meum iob. qđ non est simi
lis ei sup terra. Vir simplex & rect
ac timens dm. & recedens a malo.
Ipse post pbationẽ amicos ei redargu
it dicens. non estis locuti coram me
rectũ. sicut seruus meus iob. Restat
ergo ut cũ mens in beati iob sermo
nibus fluctuat. eorũ pondus excidẽ
historię initio ac fine ppendat. Ab
ęterno enĩ iudice nec casurus lau
dari potuit. nec lapsus preferri. Si
igitur in ambiguitatis tẽpestate depre
hensi. prima huius hystorię & post
trema conspicimus. nauis cordis con
siderationis suę funibus quasi a prora
& puppi restringitur. ne in erroris
saxa pducatur. Nullis ergo ignoran
tię nrę pcellis obruimur. si tranquil
lum supnę sententię litus tenemus.
Ecce enĩ dicit. qđ questione non mo
dica lectoris animũ moueat. sed
quis hoc non rectum dicere au
deat. qđ iudicis auribus rectũ sonat.
Utinã appenderentur peccata mea. quib
iram merui. & calamitas quã patior
in statera. Quasi arena maris haec
grauior apparer&. Quis alius state
rę nomine. nisi di & hominũ medi
ator exprimitur. Qui ad pensandũ
uitę nrę meritum uenit. ac secum
iusticiã & misericordiam simul de
tulit. Sed misericordię lance ppon
derans. culpas nras parcendo leui
gauit. In manu & enim patris qua
si statera miri libraminis factus.
hinc in se calamitatẽ nrãm. & illinc
peccata suspendit. Sed grauis pon
deris calamitatẽ moriendo innotuit.
& apud misecdam leue esse peccatũ

relaxando monstrauit qui hoc primũ
grę contulit. quia penã nrãm nob
cognoscibilem fecit. Homo nãq; ad
contemplandũ auctorē conditꝰ. sed
exigentibus meritis ab internis gau
diis deiectus. in erumnã corruptionis
ruens. cecitatē exilii sustinens. culpę
suę supplicia & tolerabat & nesciebat.
ita ut exiliũ esse patriam crederet.
& sic sub corruptionis pondere qua
si in salutis libertate gauderet. Sed
is quem intꝰ homo reliquerat. assũp
ta carne foris apparuit ds. Cũq; se ex
terius pbuit. expulsum foras homi
nem ad interiora reuocauit. ut iam
damna sua uideat. iam poena suae
cecitatis ingemiscat. Calamitas ergo
hominis in statera grauis apparuit.
quia malum qd ptulit. non nisi in
presentia redemptoris agnouit.
Lucem quippe nesciens. dampnatio
nis suę tenebras uoluptuose tolera
bat. Sed post quã uidit qd diligeret.
intellexit etiam qd doleret. Et gra
ue sensit quod ptulit. quia dulce
innotuit qd amisit. Vir igitur scs
colloquentis amici sententiis a claus
tris silentii excussus. & ppheticę sps
affluentia repletus. dicat sua. dicat
humani generis uoce. Utinã appen
derentur peccata mea. quibus irã
merui. & calamitas quã patior in
statera. quasi harena maris haec
grauior appareret. Ac si apte diceret.
Damnationis nrę malũ leue creditur.
quia necdũ cognita redemptoris
aequitate pensatur. Sed utinã
ueniat. & erũnam tanti exilii
misedię suę lance suspendat. &
quid post exilium requiramus
edoceat. Si eni innotescit quid
amisimus. graue ee insinuat qd
toleramus. Bene autē hęc eadem
peregrinationis nrę calamitas.
maris harenę cõparatur. Harena
etenim maris. undarum ęstu ex
terius pellitur. quia & delinquens
homo qm temptationũ fluctus
mobiliter ptulit. extra se ab inti
mis exiuit. Magni autē harena
maris est ponderis. sed calamitas
hominis harenę maris grauior dr.
quia dura fuisse poena ostenditur.
dũ p misericordem iudicem quę
agnoscitur culpa leuigatur. Et quia
quisquis grãm redemptoris agnos
cit. quisquis redditũ ad patriam di
ligit. eruditus sub pondere peregri
nationis gemit. post staterę deside
rium recte subiungitur. Unde
& uerba mea dolore sunt plena.
Qui peregrinatione p patria diligit.
dolorem etiam inter dolores nes
cit. Iusti autē uerba dolore sunt
plena. quia quousq; psentia tole
rat. ad aliud loquendo suspirat.

O me qd peccans ptulit conspicit. atq;
ut ad statu beatudinis redeat. sol
licite iudicia quibus affligitur
s pensat; Unde & subdit; Quia
s sagitte dni in me sunt; Sagit
tarum quippe nomine. aliquan
do pdicationu uerba. aliquan
do animaduersionis sententie
designant; Predicationis naq;
eloquia. sagittis exprimuntur.
quia in eo qd uitia feriunt.
male uiuentium corda trans
figunt; De his sagittis uemen
Psalmus ti redemptori dicit. Sagitte
tue acute potentissime populi
sub te cadent in corde; De quo &
Isaias isaias dicit. Mittam ex eis qui sal
uati fuerint ad gentes in mare.
in affrica. in lidiam. tenentes sagit
tam in italiam. & gretia. Et rur
su. Sagittis animaduersionis
pcussio designat. sicut iohas regi
reg p eliseum dr. Iace sagitta. Quo
iaciente ait. Percuties syriam.
donec consumas eam; Vir igitur
scs. quia peregrinationis sue eru
na respicit. quia sub pcussioni
bus dominice animaduersionis
ingemiscit. dicat; Unde & uerba
mea dolore sunt plena. quia sa
gitte dni in me sunt. Ac si apte
diceret; Ego in exilii dampnatione
non gaudeo. sed sub iuditio posit
doleo. quia uim pcussionis agnosco;
Plerique aut sunt quos tormenta cru
ciant. sed non emendant. Quo con
tra apte subiungit; Quaru indig s
natio ebibit spm meum; Quid eni s
est sps hominis. nisi sps elationis.
Sagitte aut dni. spm hominis ebibunt.
cu supne animad uersionis
sententia. afflic tam mentem
ab elatione copescunt; Sagitte dni
spm hominis ebibunt. quia inten
tum exterioribus. introrsus tra
hunt; Hoc naq; potat dauid spu
fuerat. cu dicebat. In deficiendo Psalm
in me spm meum. tu cognouisti se
mitas meas; Et rursu; Negaui con ite
solari animam meam. memor fui
di & delectatus su. & exercitat sum.
& defecit paulisp sps meus; Sagit
taru ergo indignatio iusti spm
bibit. quia supne sententie elec
tos quos in peccatis inueniunt.
du uulnerant inmutant. ut du
ritia sua transfixa mens deserat.
atq; ex salutifero uulnere sanguis
confessionis currat. Pensant naq;
unde quo lapsi sunt. pensant a quan
ta beatitudine ad que corrupti
onis sue tormenta ceciderunt.
& non solu gemunt in his que sus
tinent. sed insup metuunt. hoc

quod districtus iudex delinquentib(us)
de gehennae ignib(us) minatur; Unde
recte subiungit; Et terrores mi
litant contra me; Iustorum mens
non solum perpendit quid tolerat; sed
etiam pauet quod restat. Uidet quia
ua in hac uita patitur; metuit ne post
hanc grauiora patiatur; Luget
quia in huius caecitatis exilio a pa
radysi gaudiis cecidit; timet ne et
cum exilium relinquitur; mors
aeterna subsequatur. Iam ergo senten
tiam tolerat in poena; sed minas ad
huc uenturi iudicis formidat ex culpa.
Psalm(us) Hinc psalmista ait; In me transierunt
irae tuae; et terrores tui conturbauerunt
me; Iterni quippe iudicis post
quam irae pertranseunt; etiam terrores
conturbant; quia iam aliud de dam
natione patimur; et adhuc aliud
de aeterna ultione formidamus. Uir
igitur sanctus perpendens mala quae tolerat
dicit; Sagittae domini in me sunt; qua
rum indignatio ebibit spiritum meum;
Sed grauiora in perpetuum metuens; ad
iungit; et terrores militant contra
me; Ac si aperte diceret; Percussus qui
dem de praesentibus doleo; sed hoc in do
lore fit grauius; quia et in poena po
situs; adhuc supplicia aeterna per
timesco. Sed quia iam saluatoris interuen
tum desiderat; iam mala in quibus hu
manum genus cecidit pensat; Quamuis
in gentili natione positus; mune
re tamen prophetico spiritu plenus; quo
ardore redemptoris aduentum
et gentilitas et iudaea siciat; uerbis
sequentibus demonstrat dicens;
Numquid rugiet onager cum habue
rit herbam; aut mugiet bos cum
ante praesepe plenum steterit; Quid
namque per onagrum id est agrestem asinum;
nisi gentilis populus designatur; quem
sicut natura extra stabula disciplinae
edidit; ita uagus in uoluptatum suarum
campo permansit. Quid per bouem nisi
plebs iudaica figuratur; quae iugo domi
nationis supernae subposita; ad spem
praelectos colligens; per corda quae ualuit
uomere legis traxit; Sed beati iob
uita attestante cognoscimus; ut ex
pectasse redemptoris aduentum mul
tos etiam ex gentilib(us) credamus; Et nas
cente domino; symeone spiritu in templo ue
niente didicimus; quanto deside
rio plebs israhelitica; sancti uiri in
carnationis eius misterium uidere
cupierunt. Unde et per eundem re
demptorem discipulis dicitur; Multi Euang(elium)
dico uobis iusti et prophetae deside
rauerunt uidere quae uidetis; et
non uiderunt. Herba ergo ona
gri et foenum bouis est; haec ipsa medi
atoris incarnatio; per quam simul gen
tilitas et iudaea saciatur. Quia enim
per prophetam dicitur; omnis caro foenum; Propheta

Universitatis conditor . ex nostra substantia carnem sumens . foenum fieri voluit ne nostra in perpetuo foenum caro remaneret . Tunc ergo herbam onager invenit . cum gentilis populus gratiam divine incarnationis accepit . Tunc bos vacuum presepe non habuit . cum plebi iudaice eius carnem lex exhibuit . quem diu expectatum prophetavit . Unde et natus dominus in presepe ponitur . ut videlicet signaret . quia sancti animalia . que ieiuna diu apud legem inventa sunt . incarnationis eius foeno satiantur . Presepe enim natus implevit . qui cibum semet ipsum mentibus mortalium prebuit dicens ;

Evang. Qui comedit carnem meam . et bibit sanguinem meum . in me manet et ego in eo . Sed quia diu et electorum gentilium vota dilata sunt . et ex hebraico populo . sancti quique longo tempore redemptionem suam expectando gemuerunt . beatus iob bene per prophetie mysteria emanans . utraque natione causas afflictionis insinuat dicens . Numquid rugiet onager cum habuerit herbam . aut mugiet bos cum ante presepe plenum steterit . Ac si aperte dicat . Idcirco gentilitas gemit . quia eam nec dum redemptoris sui gratia refecit . atque ideo iudea mugitus dilatat . quia legem tenens . sed legis auctorem non videns stans ante presepe ieiunat . quia nimirum lex que ante mediatoris adventum data est . nequaquam spiritualiter sed carnaliter tenebatur . recte subiungitur ;

Aut poterit comedi insulsum . quod non est sale conditum . In lege sal littere est . virtus intellegentie occulte ; Quisquis ergo obsequiis carnalibus intentus . hanc intelligere spiritualiter noluit . quid aliud quam insulsum cibum comedit .

Sed hoc in cibo . sal cognita veritas insit . cum latere in lege saporem occulte intellegentie docuit dicens ; Si crederetis moysi . crederetis forsitan et mihi . De me enim ille scripsit . Et rursum . Habete sal in vobis . et pacem habete inter vos . Sed quia ante mediatoris adventum iudea legem carnaliter tenuit . preceptis eius dura iubentibus gentilitas subdi recusavit ; Insulsum ergo cibum comedere noluit . que prius quam spiritus condimentum perciperet . servare iam litteram expavit . Quis namque gentilium . hoc quod illic precipitur ferret . filiorum carnem pro obsequio religionis incidere . verborum culpas morte resecare . Unde et bene adhuc subditur . Aut gustare aliquis poterit . quod gustatum affert mortem . Lex namque carnaliter degustata . mortem intulit . quia commissa delinquentium . dura animadversione distinxit . Mortem detulit . quia et per preceptum culpam innotuit . et hanc per gratiam non delevit . paulo attestante qui ait ; Nihil ad perfectum perduxit lex . Et rursum . Lex quidem

Evang. — Item — Paul. — Item

sca. & mandatu scm. & iustu & bonu.
Paul. Et paulopost. Peccatu ut appareat pec
catu. p bonu mihi operatu est morte.
Ad xpm uero conuersa gentilitas. quia
hunc sonare p uerba legis intellegit.
angustata desideriis suis. eum quem
uehementer diligit. inter pcepta
carnalia. spualite requirit; Unde &
ex uoce mox eccle p pphetiae spm
subdit; Que prius tangere nolebat
anima mea. nunc p angustia cibi mei
sunt; Valde namq; in errore labitur.
qui beati iob uerba ad solam plata
hystoriam suspicatur; Vir enim scs. & tot
conditoris sui peconiis fuit. quid mag
nu. t potius quid ueru dicere. sim
sulsum cibum comedi non posse dixis
se. Aut quis ei esui mortifera alimen
ta obtulerat. ut subiungat. aut po
test aliquis gustare. quod gustatu af
fert morte. Que si de amicoru ei col
loquiis dicta sentimus. ab intellectu
hoc sententia subiuncta conpescimur.
que ait; Que prius tangere nolebat anima
mea. nunc p angustia cibi mei sunt;
Absit enim. ne uir scs in statu sui incolo
mitate constitutus. amicoru suoru aliquan
do dicta despexerit. qui sic ipso attestan
te p discimus & seruus humilis fuit;
Verba ergo eius. a misteriis non uacant.
que sicut ex fine historie discimus.
& interni arbitri laudat; Que nequa
qua etia cu tanta ueneratione usq;
ad mundi extrema decurrerent. sin
tellectu mystico grauida non fuissent;
Beatus igitur iob quia membru e scę ec
clę. eius etia loquatur ex uoce dicens.
Que prius tangere nolebat anima mea.
nunc p angustia cibi mei sunt. quia ni
miru amoris sui estib; anxia. cibu scrip
turę ueteris conuersa gentilitas esurit.
que dudu supba despexit. Que tamen
& iudeae uocib; congruunt. si paulo con
sideratius disserantur; Ipsa quippe ex eru
ditione legis ex unius di cognitione sal
habuit. & cunctas gentes non aliter qua
ut animalia bruta despexit; Sed quia
societatem gentilium ad se m & ipsam
recipere pceptis legis erudita. con
tepserat. quid aliud qua insultu cibu
sumere fastidiebat. Diuina quip
pe sententia pposita. morte ueti
erat. ne plebs israhelitica foedus
cu alienigenis iungeret. & uitam
sue religionis inquinaret. Unde &
subditur; Aut gustare aliquis potest.
quod gustatu affert morte. Sed quia
ad redemptoris fidem hec eadem
iudęa ex electorum parte conuer
sa est. lucem quia cognouerat. pdi
care p suos apostolos suę plis infide
libus satagebat. Eius aut pdicatio
nis obsequium hebręoru supbia rep
pulit; Unde mox ad collectionem
gentiu. exortationis suę uerba de
clinauit. sicut & p eosdem aptos dr.

Vobis oportebat primum loqui uerbum domini. sed quoniam repulistis illud. et indignos uos iudicastis aeternae uitae. ecce conuertimur ad gentes. Unde hoc quoque loco apte subiungitur; Quae prius tangere nolebat anima mea. nunc prae angustia cibi mei sunt; Iudaea quippe uitam gentilium dedignata. eam dudum quasi tangere noluit. cuius societatem recipere spreuit. Sed ad redemptoris gratiam ueniens. ab israhelitis infidelibus repulsa. dum per sanctos apostolos ad collectionem se gentilium dilatat. quasi hoc in cibo esuriens accepit. quod indignum prius fastidiosa despexit. Praedicationis enim suae angustias pertulit quae apud hebraeos despici quod loquebatur uidit. Sed prae angustia cibos quos dudum contempserat comedit. quia repulsa iudaeorum duritia. gentiles suscipere populos quos despexerat concupiscit. Quia igitur haec figuraliter diximus. restat nunc ut moraliter requiramus. Vir sanctus redemptoris aduentum sub staterae appellatione desiderans. dum se per eloquium aperit. nos ad uiuendi studium erudit. Dum sua narrat. quaedam nostra indicat. Dum de se quae recognoscamus insinuat. nos ad spem trepidos infirmosque confirmat. Iam quippe per fidem mediatoris uiuimus. et tamen adhuc per expurgationem uitiorum. dura animaduersionis intimae flagella sustinemus. Unde et post staterae desiderium subdit; Quia sagittae domini in me sunt. quarum indignatio ebibit spiritum meum; Sed ecce ut superius dictum est. et diuinae correptionis percussione configimur. et tamen adhuc illud grauius est. quod de terrore uenturi iudicis. extrema animaduersione formidamus; Unde et protinus subinfert; Et terrores militant contra me. Debet tamen a metu et dolore animus excuti. et ad sola aeternae patriae desideria extendi; Tunc enim nobilitatem nostrae regenerationis ostendimus. si ut patrem diligamus. quem nunc seruili mente. ut dominum formidamus. Unde per paulum dicitur; Non accepistis spiritum seruitutis iterum in timore. sed accepistis spiritum adoptionis filiorum. in quo clamamus abba pater. Pondus itaque formidinis mens electi postponat. in uirtute se amoris exerceat. renouationis suae dignitatem desideret. ad conditoris sui speciem anhelet. quae quousque conspicere non ualet. aeternitatem ei necesse est. id est intimum cibum suum esuriens. expectet. Unde et apte subditur; Numquid rugiet onager cum habuerit herbam. aut mugiet bos cum ante praesepe plenum steterit. Qui alii onagri appellatione signati sunt. nisi hi qui in campo fidei constituti.

nullius officii loris ligant᷑ · uel quos
bouis significatio exprimit · nisi hos
quos intra scām ecclām ad pdicatio
nis officium suscepti ordinis uigil
pmit · Herba uero onagri · & pabulū
bouis est · interna refectio populi
fidelis · Alii namq; more bouis · intra
ecclām suscepti officii loris tenent᷑ ·
alii more onagri sacri ordinis stabu
la nesciunt · & in campo pprię uolup
tatis degunt . Sed cū quis ex uita
sęculari internę uisionis desiderio
ęstuat · cū refectionis intimę pabu
lū concupiscit · cū ieiunum se in pe
regrinationis huius cecitate consi
derans · quib; ualet fletibus reficit ·
quasi herbā n̄ inueniens onager ru
git . Alius quoq; necessitate suscep
ti ordinis tolerat · in labore pdicati
onis exsudat · & p ęternā iā conte
platione refici appetit · sed quia re
demptoris sui speciem nec dū conspicit ·
quasi bos ad psepe uacuum ligat᷑
gemit . Quia eni longe ab intna
sapientia positi · ętnę heredita
tis uiriditate terrā n̄ cernimus · uelut
bruta animalia · a desiderata herba
Euang ieiunam᷑ . De qua nimirū herba re
demptoris uoce dicit᷑ ; Per me siquis in
troierit saluabitur / & ingredietur ·
& egredietur · & pascua inueniet ·
Sed plerumq; qđ eē animantib; gra
uius solet · scis bonorū studiis malorū

uita contra dicit ; Et cū mens ad
cęleste desiderium rapit᷑ · bene cep
ta intentio · interrumpentibus
stultorū uerbis ac moribus reuer
beratur · ita ut quę iā p contemplati
onis uisū ad summa euolauerat · ad
expugnandam prauorū stultitiā ·
sese in infimis contra certamina
accingat ; Unde & subdit᷑ ; Aut po
terit comedi insulsū · qđ non ē sale
conditū · Verba quippe moresq; car
naliū · quasi cibū sensis mentibus
ingerunt · ut in delectationis uen
tre rapiant᷑ ; Sed electus quisq;
insulsa non comedit · quia prauo
rum dicta factaq; diiudicans · ab ore
cordis repellit ; Paulus ad sū men
tiū · inferri insulsa phibuit · cū dis Paul
cipulis dicit ; Sermo ur̄ sep in grā
sale sit condit᷑ · Et psalmistę quoq;
uerba repbos in cordis ore insulsa
sapuerunt · cū dicebat · Narraue Psalm
runt mihi iniqui fabulationes ·
sed non ita ut lex tua dne ; Sępe
aut᷑ uerba carnalium · dū se impor
tune nr̄is auribus ingerunt · in
corde bellū temptationis gignunt ;
Et quāuis hęc & ratio respuat · &
lingua rephendat · cū labore ta
men int᷑ uincit᷑ · qđ foris cū auc
toritate diiudicat᷑ ; Unde neces
se est ut nec ad aures ueniat · qđ
mens a cogitationis aditu uigilans

repellat; Sci igit̃ uiri. cũ eternita
tis desideriis anhelant. in tanta al
titudine uitę subleuant se. ut au
dire iam quę mundi sunt. graue
sibi ac deprimens pondus credant;
Valde naq; insolens. atq; intolerabile
ęstimant. quicquid illud n̄ sonat quod
int' amant; Sed sepe mens iã p de
siderium ad sublimia rapit'. iã fun
dit' abstulta terrenorũ hominum
locutione separat'. nec tamen adhuc
p amore ueritatis ad pferendos pre
sentis uitę cruciat' accingit'. iam
supna appetit. iã infimis stulta
contẽpnit. sed necdũ se ad pferen
dę aduersitatis tolerantiam diri
git. Vnde & subdit'. Aut potest
aliquis gustare. quod gustatũ affert
mortẽ? Durũ quippe est appe
tere quod cruciat. sequi quod uitã fugat;
Sed plerũq; mens iusti ad tantum
se uirtutis culm̃ extendit. ut &
apud se in interne rationis arce
p̃sideat. & quorundã foris stulti
tiam tolerando conuertat. Quos
enĩ ad fortia trahere nitimur. ergo
necesse est. ut infirma toleremus?
quia nec iacentẽ erigit. nisi qui
stat' sui rectitudinem p cõpassio
nem flectit. Cũ uero alienę infir
mitati cõpatim'. ualentius antra
roboram'. ut amore futurorum
mens ad p̃sentia aduersa se p̃paret.

& cruciatus corporis quos timebat
expetet; Auctis naq; desideriis cę
lestibus angustatur? Cũq; ęternę
patris quanta sit dulcedo conside
rat. pea p̃sentis uitę amaritudines
ardenter amat; Vnde post insulsi ci
bi fastidium. p' inpossibilẽ mortis gus
tũ. recte subiungit'; Quę prius tan
gere nolebat anima mea. nunc p an
gustia cibi mei sunt; Mens enĩ iusti
p ficiens. quę prius dũ sola p pria cu
raret. ferre aliena fastidiebat. quę
minus alienis conpatiens. conuales
cere contra aduersa non poterat?
cũ ad toleranda p ximi infirma
se attrahit. ad aduersa superanda
conualescit. ita ut p amore uerita
tis p̃sentis uitę cruciat' tanto post
fortis appetat. quanto prius infir
ma fugiebat; Inclinatione naque
sua erigit'. attractione tendit'. con
passione roborat'; Cũq; se in amorẽ
p ximi dilatat. quasi ex meditatio
ne colligit. quanta fortitudine
in auctorẽ surgat; Caritas naque
quę nos ad ima conpassionis humi
liat. altius in culmine contẽplati
onis leuat; Et multiplicata iam
maioribus desideriis ęstuat. iã p ue
nire ad uitã sp̃s. & iã p cruciat' cor
poris anhelat; Quod ergo prius tan
gere nolebat. hoc post p angustia
comedit. qui desideria sua inuc capiens.

& ipsas quas dudum timuerat. iam
pro amore cęlestis patrię poenas amat;
Si enim mens in deo forti intentione
dirigitur. quicquid sibi in hac uita ama
rum fit. dulce estimat. Omne quod
affligit requiem putat. Transire
et per mortem appetit. ut obtinere ui
tam plenius possit; Funditus in infimis
extingui desiderat. quo uerius sum
ma conscendat. Sed hęc de uiuis li
bet iusti animo. hęc de beati iob men
te mentior. nisi ipse subiungat;
Quis det ut ueniat peticio mea. et
quod expecto tribuat mihi dns. Et qui
cępit. ipse me conterat. soluat manum
suam et succidat me. et hęc mihi sit
consolatio. ut affligens me dolore
non parcat. Sed fortasse hęc per con
tumatiam expetit. fortasse in eo quod
se perfecte extingui desiderat. iniusti
ciam ferientis accusat; Absit hoc. Ha
qua mente id expectat. uerbis sequen
tibus demonstrat. dicens; Nec contra
dicam sermonibus sci. Nequaquam ergo
de iniusticia percutientis murmurat.
qui percussorem suum et inter uerbera
sanctum uocat; Sciendum uero est. quia ali
quando nos aduersarius. aliquando
autem conterit ds; Ex contritione autem
aduersarii. a uirtute deficimus. Per
contritionem uero dni. fracti a uitiis.
in uirtute roboramur. Hanc contriti
onem propheta conspexerat cum dicebat;

Reges eos in uirga ferrea. et tamquam
uas figuli conteres eos; In uirga nos
dns regit et conterit. quia dispen
sationis suę forti rectitudine. cum
nos interius reficit. exterius affli
git; Exterius namque uirtute carnis
humiliat; interius intentione sps exaltat;
Unde et hęc eadem contritio figuli ua
si comparatur. sicut et per paulum dicitur;
Habemus thesaurum istum in uasis fic
tilibus; Qui simul contritionem et
regimen exprimens ait; Licet is qui
foris est noster homo corrumpitur. tamen
is qui intus est renouatur de die in
diem. Scs igitur uir qui appropin
quare deo etiam per flagella desiderat.
per spm humilitatis dicat; Qui cępit.
ipse me conterat; Plerumque enim uitiorum
contritionem in nobis agere dns in
choat. sed cum mens ex ipso exordio
perfectius extollitur. cumque se iam quasi
de uirtutibus erigit. sequenti con
tra se aduersario aditum pandit;
Qui cordis intima penetrans. omne
quod in ea de studio bonę incho
ationis inuenerit. confringit.
tantoque se uehementius in eius contractione
exhibet. quanto et grauius quia
uel ad modicum fuerat perfectus
dolet. Unde et teste euangelio uo
ce ueritatis. ad neglectam domum
conscientię sps qui solus exiit. cum
spiritibus septem redit. Hęc ergo post

Psalm. — Paul. — Ire — Euang.

diuinę correptionis exordia. anti
quus hostis surripiat. atque ad uir
tutum confractionem trahat. sese uir
congrue exorat dicens; Qui cepit.
ipse me conterat; Ac si aperte dicat;
Hoc quod in me exorsus est perficere feri
endo non desinat. ne desertum me
aduersario ad contritionem tradat;
Ubi et apte subditur; Soluat manum
suam. et succidat me; Sepe namque
fiducia longe prosperitatis inflati.
in quodam statu elationis erigi
mur; Cumque nos extolli conditor
conspicit. sed amore suum erga nos
per uerbera non exercet. quasi adfe
rienda nostra uitia manum ligatam
tenet; An non affectus sui manum
ligauerat. cum peccanti populo di
cebat; Iam non irascar tibi. et ze
lus meus recessit a te; Soluat ergo
manum dicitur. exerceat affectum; Recte
autem subiungitur. Et succidat me.
Cum enim securos nos ac de uirtutum
affluentia elatos. repentinus uel fla
gelli dolor. uel infirmitatis tempta
tio percutit; protinus ablato sibi uerti
ce. mentis nostrę elatio succisa cadit.
ut de semetipsa nil audeat. sed in
firmitatis suę ictu prostrata. manum
leuantis quęrat; Hinc est quod sancti
uiri cum de occulta erga se disposi
tione suspecti sunt. plus prospera
ipsa pertimescunt. temptari appetunt.

flagellari concupiscunt. quatenus
incautam mentem metus et dolor erudi
at. ne in hac peregrinationis uia.
hoste ex insidiis erumpente. sua eam
deterius securitas sternat; Hinc psal
mista ait; Proba me domine. et tempta me.
Hinc iterum dicit; Ego ad flagella para
tus sum; Quia enim sancti. mentis suę
corruptionis uulnus sine putredi
ne non esse considerant. libenter se
sub manu medici. ad sectiones parant.
ut aperto uulnere. uirus peccati ex
eat. quod sana cute intus occidebat. Un
de et adhuc subditur. Et hęc mihi sit
consolatio. ut affligens me dolore
non parcat. Electi quique cum perpetrasse
se illicita nouerint. sed prosperi
tates inueniunt. quia nulla pro
illicitis aduersa perpessi sunt. in im
mense formidinis tabescunt. pauore
ęstuant. sinistris agitati suspicionibus
laborant. ne in ęternum segregandos de
serat. quos in presenti uita mali sui
retributio nulla custodit. Timent
ne ultio quę suspenditur. grauior
in fine seruetur; Feriri paterna cor
reptione desiderant. et dolorem uul
neris medicamina salutis putant;
Recte ergo nunc dicitur. Hęc mihi sit con
solatio. ut affligens me dolore non par
cat; Ac si aperte diceret; Qui ideo hic
quibusdam parcit. ut eos in perpetuum
feriat. ideo hic me feriat non parcendo.

ut in perpetuum parcat; Ex afflictione
enim consolor· quia corruptionis hu
manę putredinem sciens·
ad spem salutis ex uulnere certus
reddor; Quod et quia non tumenti· sed
humili mente edidit· subiungendo
ut prediximus· patefecit dicens; Hec
contra dicam sermonibus sancti; Plerumque;
ad nos uerba dei· non sunt dictorum
sonitus· sed effectus operationum; In
eo enim nobis loquitur· quod erga nos
tacitus operatur; Beatus igitur iob sermo
nibus dei contra diceret· si de eius percus
sionibus murmuraret; Sed quid de
percussore suo sentiat indicat· qui
sicut iam diximus· quem ferientem
tolerat· sanctum uocat; Sequitur; Quę
est enim fortitudo mea ut sustineam· aut
quis finis meus ut patienter agam·
Sciendum quod alia iustorum· atque alia est
fortitudo reproborum; Iustorum quippe
est fortitudo· carnem uincere· propri
is uoluptatibus contraire· delecta
tionem uitę presentis extinguere· hu
ius mundi aspera· pro eternis premiis
amare· prosperitatis blandimenta
contempnere· aduersitatis metum
in corde superare; Reproborum uero
fortitudo est· transitoria sine cessa
tione diligere· contra flagella con
ditoris· insensibiliter perdurare· ab a
more rerum corporalium nec ex ad
uersitate quiescere· ad inanem gloriam

etiam cum uitę detrimento perueni
re· malitię augmenta exquirere·
bonorum uitam non solum uer
bis ac moribus· sed etiam gladiis
inpugnare· in semet ipsis spem po
nere· iniquitatem cottidie sine ullo
desiderii defectu perpetrare; Hinc
est quod electis per psalmistam dicitur;
Viriliter agite et confortetur cor Psalmus
uestrum· omnes qui speratis in domino; Hinc
per prophetam reprobis dicitur; Ve qui poten Propheta
tes estis ad potandum uinum· et ui
ri fortes ad miscendam ebrietatem;
Hinc per salomonem dicitur· quoniam sancti quique Salomon
sine ulla debilitate desiderii eter
nam requiem contemplantur; En lectu
lum salomonis· sexaginta fortes am
biunt· ex fortissimis israel; Hinc
psalmista contra reprobos· in passione
positi uocem redemptoris insinuans
ait; Ecce occupauerunt animam Psalmus
meam· et irruerunt in me fortes;
Quam bene utramque fortitudinem
esaias complexus est dicens; Qui Isaias
confidunt in domino· mutabunt
fortitudinem; Qui enim nequaquam
sumunt· sed mutabunt dicit·
profecto patenter innotuit· aliam
esse quę ponitur· et aliam quę inchoatur;
An non etiam reprobi fortes sunt·
qui ad presentis uitę concupiscen
tiam· tot laboribus currunt·
periculis se audenter obiciunt· pluris

contumelias libenter ferunt · ab appe
titus sui libidine · nulla uicti con
trarietate resiliunt · percussionibus
durescunt · & mala mundi tolerant
pro mundo · eiusque ut ita dixerim gau
dia querentes perdunt · nec tamen
hec perdendo fatigantur · Unde bene
ex humani generis uoce · per hieremi
ieremias am dicitur; Inebriauit me absinthio ·
Ebrius quippe · quod patitur nescit; Absin
thio ergo est ebrius · qui pro amore
presentis seculi · a sensu rationis alienatus ·
dum quicquid pro mundo sustinet · leue
deputat · laboris amaritudinem quam
tolerat ignorat · quia nimirum delec
tabiliter ad cuncta ducitur · in quibus
poenaliter fatigatur · At contra uir
sanctus · ad mundi pericula pro mundo to
leranda et debilis stud& · finem suum
conspicit · uita presens quam sit transi
toria attendit · & pro ea exterius labo
res perpeti renuit · cuius intrinse
cus delectationem uincit; Beatus igitur
iob presentis uite aduersitatibus pres
sus · dicat ex sua · dicat ex omnium
uoce iustorum · Que est enim fortitu
do mea ut sustineam · aut quis fi
nis meus ut patienter agam · Ac si ap
te insinu& dicens · Mala mundi
pro mundo tolerare nequeo · quia iam
in eius desiderio fortis non sum; Dum
enim presentis uite finem conspicio · eius
pondus eius patior · cuius appetitum

calco · Et quia iniusti quique ut dixi
mus · tanto fortius labores illius
perferunt · quanto auidius eius delec
tatione pascuntur · recte mox eandem
reproborum fortitudinem subdit dicens;
Nec fortitudo lapidum fortitudo mea ·
nec caro mea enea est · Quid hoc
loco ere · lapidibus · nisi insensibilium
hominum · corda signantur · qui sepe &
supernos ictus accipiunt · & tamen nul
la disciplinę percussione mollescunt ·
Quo contra electis per prophetam polli
cente domino dicitur; Tollam uobis cor la
pideum · & dabo uobis cor carneum ·
Paulus quoque ait; Si linguis hominum
loquar & angelorum · caritatem autem non
habeam · factus sum uelut es sonans ·
aut cymbalum tinniens · Scimus autem
quod percussi lapides · clarum sonum red
dere nequeunt; es uero cum percutitur ·
canorus ualde sonitus ex ei percussione
formatur · Quod quidem ut lapis uita in
ta car& · sensum in sonitu non hab& ·
Sunt nonnulli · qui lapidibus similes ·
ita ad pietatis precepta duruerunt ·
ut cum eos percussio supernę animaduer
sionis examinat · nequaquam sonitum
humilis confessionis reddunt · Qui
dam uero metallo eris in nullo dis
crepantes · cum flagella supernę percussi
onis accipiunt · pię confessionis so
nitus emittunt; Sed quia humi
litatis uoces ex corde non proferunt ·

adstatum salutis reducti. nesciunt quod
promiserunt; Illi ergo more lapidum
percussi. nec uoces haberent. isti autem in
nullo aeris imitationem fugiunt. qui
in percussione positi. bona que non
sentiunt loquuntur; Illi in uenera
tione ferientis et uerba denegant.
isti pollicentes. quod non implent.
sine uita clamant; Vir igitur sanctus re
proborum duritiam inter uerbera fugi
ens dicat. Nec fortitudo lapidum
fortitudo mea. nec caro mea aenea
est; Ac si aperte fateretur dicens; Repro
borum similitudinem sub disciplinae
uerbere fugio. quia nec more la
pidum ita obdurui. ut sub percussionis
stimulo a ministerio confessionis
obmutescam. nec rursum quasi
aes uocem confessionis resono. et sen
sum uocis ignoro; Sed quia ad per
cussionem reprobi debiliter fortes sunt.
electi autem ualenter infirmi. beatus
iob dum fortem se per insaniam non esse
asserit. fortem se per statum salutis in
notescit; Unde ergo hanc eandem
fortitudinem quam percepit insinuat. ne sibi
uires quas habet arrogans potenter
Nota ad mortem currat; Plerumque enim uirtus
habita deterius quasi deesset inter
ficit; Quia dum ad sui confidentiam
mentem erigit. hanc elationis gla
dio transfigit; Cumque eam quasi ro
borando uiuificat. eleuando necat;

Ad interitum uidelicet pertrahit. quia
per spem propriam ab internae for
titudinis fiducia euellit; Sed quia
beatus iob et uirtute pollet. et in
semetipso fiduciam non habet.
atque ut ita dixerim uires infir
mus habet. apte subiungit dicens;
Ecce non est auxilium mihi in me;
Patet iam aduersus spem percussi animum
percurrat. cum se sibi esse auxilium
denegat; Sed quia infirmum
se in semetipso insinuat. ad maio
ris adhuc fortitudinis meritum.
quomodo etiam a proximis destituatur
adiungat; Sequitur. Necessarii
quoque mei. recesserunt a me. Sed
ecce despectus exterius. intus solio
iudicii praesidet. Nam cum derelictum
se asserit. protinus ad sententiam erum
pit dicens; Qui tollit ab amico
suo misericordiam. timorem domini
dereliquit; Quis hoc loco amici
nomine. nisi quilibet proximus
designatur. qui eo nobis fideliter
iungitur. quo praecepto nunc a nobis
bono opere. ad obtinendam post
aeternam patriam ueraciter auxiliatur;
Quia autem duo sunt praecepta caritatis.
dei uidelicet amor et proximi. per amo
rem dei. amor proximi gignitur. et per amo
rem proximi. dei amor nutritur. Nam
qui amare deum neglegit. profecto
diligere proximum nescit; Et tunc

plenius in dei dilectione proficimus. si in eiusdem dilectionis gremio prius proximi caritate lactamur. Quia enim amor dei amorem proximi generat. dicturus per legem dominus. diliges proximum tuum. premisit dicens. Diliges dominum deum tuum. Ut scilicet interra pectoris nostri. prius amoris sui radicem figeret. quatenus per ramos postmodum dilectio fraterna germinaret. Et rursum. quia amor dei ex proximi amore calescit. testatur iohannes. qui increpat dicens. Qui non diligit fratrem suum quem uidet. deum quem non uidet quomodo potest diligere. Que tamen diuina dilectio per timorem nascitur. sed in affectu crescendo permutatur. Sepe uero omnipotens deus. ut quantum quisque a caritate dei ac proximi longe sit. uel in ea quantum profecerit innotescat. miro ordine cuncta dispensans. alios flagellis deprimit. alios successibus fulcit. Et cum quosdam temporaliter deserit. in quorundam cordibus quod malum latet ostendit. Nam plerumque ipsi nos miseros insequuntur. qui felices sine comparatione coluerunt. Cum enim quis positus in prosperitate diligitur. incertum ualde est. utrum prosperitas. an persona diligatur. Amissio autem felicitatis. interrogat uim dilectionis. Unde bene quidam sapiens dicit. Non agnoscitur in bonis amicus. et non absconditur in malis inimicus. Nec prosperitas quippe amicum indicat. nec aduersitas inimicum celat. quia et ille sepe prosperitatis nostre reuerentia tegitur. et iste ex confidentia aduersitatis aperitur. Vir igitur iustus in flagellis positus dicat. Qui tollit ab amico suo misericordiam. timorem domini derelinquit. Quia nimirum qui ex aduersitate proximum despicit. aperte conuincitur. quod hunc in prosperis non amauit. Et cum omnipotens deus ideo quosdam percutiat. ut et percussos erudiat. et non percussis occasionem boni operis prebeat. quisquis percussum despicit. occasionem a se uirtutis repellit. et tanto se nequius contra auctorem erigit. quanto hunc nec pium in salute propria. nec iustum in alieno uulnere agnoscit. Intuendum uero est. quod beatus iob sic sua loquitur. ut totius quoque electi populi. per eum uita signetur. Quia enim eiusdem populi membrum est. cum que ipse patitur narrat. ea etiam que sustinet ille denuntiat dicens. Fratres mei preterierunt me sicut torrens. qui raptim transit in conuallibus. Reproborum mens. quia sola presentia diligit. plerumque nunc tanto aliena existit a uerbere. quanto post extranea remanet ab hereditate.

et superba iustos despicit. quos paterna
misericorditer seueritas affligit;
Saepe uero reprobi eandem fidem qua
uiuimus retinent. eadem fidei sacra
menta percipiunt. eidem religio
nis unitate continentur. sed tamen
conpassionis uiscera nesciunt. cari
tatis uim qua in deum flagramus.
et proximum non agnoscunt; Recte
ergo et fratres. et praetereuntes uocan
tur. quia ex uno matris nobiscum
gremio per fidem prodeunt. sed in u
no caritatis studio. erga deum et p
roximum non figuntur; Unde apte etiam
torrenti qui raptim transit in con
uallibus conparantur. Torrens namque
ex montanis ad ima defluit. et
collectus hiemalibus pluuiis. aestibus
solis arescit; Qui enim terrena dili
gunt. spem supernae patriae deserunt.
quasi ex montibus ualles petunt;
Quos tamen hiems praesentis uitae
multiplicat. sed aestas uenturi iu
dicii exsiccat. quia cum sol supernae
districtionis incanduerit. reproborum
letitiam in ariditatem uertit; Bene
autem dicitur raptim transit in conual
libus; Torrenti quippe ad conual
les raptim transire est. prauorum
mentibus ad ima desideria sine
ullo obstaculo ac difficultate des
n cendere. Omnis autem ascensus in la
bore est. descensus in uoluptate;—

Quia per nisum gressus ad superiora ten
ditur. per remissionem uero ad inferiora
declinatur; Ad montis enim uerticem.
saxum subuehere. magni laboris n
est. eumque a summis ad ima demittere
labor non est; Sine mora uidelicet
pruit. qui magnis conatibus ad n
summa peruenit. Longo studio seges n
seritur. sole atque imbre diutino nu
tritur. sed tamen una et subita scin
tilla consumitur; Paulisper aedificia n
alta proficiunt. sed repentinis casi
bus terram petunt; Robusta arbor
in aera per tarda incrementa se erigit.
sed quicquid diu ad alta protulit. n
semel et simul cadit. Quia igitur
ascensus in labore est. descensus
in uoluptate. recte nunc dicitur;
Fratres mei praeterierunt me. sicut
torrens qui raptim transit in con
uallibus. Quod tamen sentiri et
aliter potest. Si enim conualles ima
poenarum loca intellegimus. iniusti
quique sicut torrens raptim ad con
ualles transeunt. quia in hac ui
ta quam totis desideriis appetunt.
diu stare nequaquam possunt; Nam
quot dies aetatis accipiunt. qua
si tot cottidie gressibus ad finem
tendunt; Augeri sibi optant tem
pora. sed quia concessa subsistere
nequeunt. quot ad augmenta
uiuendi percipiunt. diu uiuendi

spacia totidem perdunt; Momenta ergo temporum quo secuntur fugiunt. quo accipiunt amittunt. Raptim itaque ad conualles transeunt. qui in longum quidem uoluptatum desideria protrahunt. sed ad inferni claustra repente deducuntur. Quia enim hoc etiam tempus quod quamlibet longeuitate extensum est. si fine clauditur longum non est. Et fine miseri colligunt. breue fuisse quod amittendo tenuerunt. Unde bene

Salomon et per salomonem dicitur. Si multis annis uixerit homo. et in his omnibus letatus fuerit. meminisse debet tenebrosi temporis. et dierum multorum. qui cum uenerint uanitatis arguuntur preteriti; Stulta etenim mens. cum malum repente inuenerit. quod nequaquam preterit. eternitatem eius tolerando intelligit. quia quod preterire potuit uanum fuit. Sciendum uero est. quod plerique agere recta desiderant. sed sunt nonnulli qui infirmis eorum mentibus ex presenti uita contra dicunt; Cumque aduersa in infimis perpeti metuunt. in superni iudicii rectitudine offendunt.

Unde recte subditur; Qui timent pruinam. irruit super eos nix; Pruina quippe inferius gelascit. nix autem de superioribus ruit; Et sepe nonnulli dum temporalia aduersa pertimescunt. districtiones eterne animaduersionis obiciunt. De quibus per psalmistam dicitur. Psalm Illic trepidauerunt timore. ubi non erat timor; Iste namque ueritatem iam libere defendere appetit. sed tamen in ipso suo appetitu trepidus. indignationem potestatis humane pertimescit; Cumque in terra hominem contra ueritatem pauet. eiusdem ueritatis iram celitus sustinet; Ille peccatorum suorum conscius. ea que possidet. indigentibus iam largiri desiderat. sed tamen ne datis rebus egeat. ipse formidat; Cumque carnis subsidia reseruando trepidus preparat. ab alimentis misericordie animam necat; Et cum pati in terra inopiam metuit. eternam sibi abundantiam superne refectionis abscidit; Recte ergo dicitur. Qui timent pruinam. irruit super eos nix. quia qui concalcanda ab infimis metuunt. a summis metuenda patiuntur; Et cum transire nolunt quod calcare poterant. iudicium desuper excipiunt. quod tolerare nequaquam possunt; Sed hec agentes. mundi gloriam temporaliter obtinent; Quid autem tempore uocationis sue facturi sunt. cum cuncta simul pauidi deserunt que hic cum graui timore seruauerunt. Unde et apte subditur; Tempore quo dissipati fuerint peribunt; Quos enim

presentis uitę sollicitudo ordinat. amis
sio dissipat. & tunc etiam exterius
pereunt. qui intus dudum ęterna
neglegendo perierunt. De quibus
recte additur. Et ut incaluerint. sol
uentur de loco suo. Iniquus & enim quisque
cum incaluerit de loco suo soluitur. quia
iudicio intimę districtionis appro
pinquans. cum iam per cogitationem (cognitionem) poene
feruere coeperit. ab ea cui dudum
inheserat carnis suę delectatione
separatur. Hinc est enim quod per prophetam
contra reprobos dicitur. Et tantummodo
sola uexatio intellectum dabit au
ditui. Quia uidelicet ęterna non
intellegunt. nisi cum temporalibus iam
sine emendatione puniuntur. tunc
mens ęstuat. & infructuosę paeni
tentię se ignibus inflammat. Duci
ad supplicium timet. presentem uitam
ex desiderio retinet. sed de loco suo
soluitur. quia oblectamenta carnis de
serens. eius duricia per supplicium liquatur.
Sed quia iniqui omnes quid abstracti
onis suę tempore patiantur audiuimus.
adhuc aliqua in quibus libertatis
suę spatio implicantur audiamus. Sequitur.
Inuolutę sunt semitę gressuum eorum.
Omne quod inuoluitur. in semetipsum
replicatur. Sed sunt nonnulli.
qui seducentibus uitiis obuiare
quasi tota intentione deliberant.
sed irruente temptationis articulo.
in deliberationis proposito non perdurant.
Alius namque prauo usu superbię inflatus.
cum magna esse praemia humilitatis con
siderat. aduersum semetipsum se erigit.
& quasi tumorem turgidi fastus depo
nit. Exhibere se quibuslibet contu
melius humilem promittit. sed cum
repente hunc unius iniuria uer
bi pulsauerit. ad consuetam protinus ela
tionem redit. sicque ad tumorem ducitur.
ut nequaquam quia humilitatis
bonum concupierat recordetur. Alius
auaritia ęstuans. augendis faculta
tibus anhelat. sed cum preterire omnia
uelociter conspicit. uacantem per
concupiscentias mentem figit. De
cernit iam nil appetere. & adepta
tantummodo sub magni moderami
nis freno possidere. Sed cum repen
te fuerint oculis oblata quę place
ant. in ambitione protinus mens an
helat. semetipsam non capit. adi
piscendi hęc occasionem querit.
Et oblita continentię quam secum
pepigerat. cogitationum se stimu
lis per desideria adquisitionis inqui
etat. Alius luxurię tabe polluitur.
& longa iam consuetudine captiuus
tenetur. Quanta autem castitatis sit
munditia conspicit. & carnem uin
ci turpe deprehendit. Restringe
re ergo uoluptatum fluxa delibe
rat. & resultare consuetudini

quasi totis se uiribus parat; Sed uel obiecta oculis species · uel ad memoriā reducta · cū subita temptatione concutitur · prius a pristina preparatione dissipatur; Et qui contra hanc clipeum deliberationis erexerat · delectationis iaculo confossus iacet · sicque eum luxuria eneruē superat · ac si nulla contra eam intentionis arma praeparasset · Alius irae flammis accenditur · et usque ad inferendas proximis contumelias effrenatur; Cū uero nulla furoris occasio animū pulsat · quanta sit mansuetudinis uirtus · quanta patientiae altitudo considerat · seque etiam contra contumelias patienter parat;

Sed cū parua qualibet commotionis occasio nascitur · repente ad uoces et contumelias medullitus inflammatur · ita ut non solum ad memoriam patientia promissa nō redeat · sed et semet ipsam mens et ea quae loquitur conuitia non agnoscat;

Cūque furori plene satis fecerit · quasi post exercitium in tranquillitatem redit; Et tunc se ad silentii claustra recolligit · cū linguae non patientia sed peracta iracundiae suae satisfactio frenum ponit;

Vix igitur sero post conuitia inlata se cohibet · quia et a cursu saepe spumantes equos nō possidentis

dextera · sed campi terminus cohercet;

Bene ergo de reprobis dicitur · Inuolutae sunt semitae gressuum eorum! Quia recta quidem deliberando appetunt · sed ad consueta mala replicantur; Et quasi extra se tensi ad semet ipsos per circuitū redeunt · qui bona quidē cupiunt · sed a malis nequaquam recedunt; Esse quippe humiles · sed tamen sine despectu · esse contenti propriis · sed sine necessitate · esse casti · sed sine maceratione corporis · esse patientes · sed sine contumeliis uolunt · Cūque adipisci uirtutes quaerunt · sed labores uirtutum fugiunt · quid aliud quā et belli certamina in campo nesciunt · et triumphare in urbibus de bello concupiscunt; quāuis hoc quod eorum semitae inuolutae memorantur · adhuc intellegi et aliter possit; Saepe nāque nō nulli contra quaedam sese uitia uehementer accingunt · sed quaedā subigere negligunt; Cūque se contra ista non erigunt · et illa contra se reparant quae subegerunt · Alius nāque iam carnē a luxuria domuit · sed tamen adhuc ab auaricia mentē non refrenauit; Cūque se in mundo per exercenda auaritia retinet · cūque a terrenis [illegible] actibus non recedit · erūpente occasionis articulo · etiam in luxuria labitur ·

quã iam subegisse uidebat^r. Alius auariciç estũ uicit. sed nequaquã uim luxuriæ subdidit; Cumq; explendæ luxuriç p̄cium p̄parat. iugo quoq; auariciç quã dudũ edomuit. cordis ceruicem subdit; Alius rebellantem iam impatientiam strauit. sed inanem gl̃am necdũ uicit; Et cũ se p hanc mundi honoribus inserit. confixus causarum stimulis. ad inpacientiam captus redit; Cumq; inanis gl̃a ad defensionem sui animũ erigit. & illam uictus tolerat quã superauit; Alius inanem iam gl̃am subdidit. sed tamen inpatientiam necdum strauit; Et cũ multa resistentibus p inpacientiã minat^r. erubescens n̄ implere q̃d loquit^r. sub inanis gl̃e iugum reuocatur; Et hoc uictus p aliud tolerat. q̃d plene se uicisse gaudebat; Sic ergo ope uicaria fugitiuum suum uitia retinent. & quasi iam amissum sub dominii iure recipiunt. atq; ad inuicẽ dictã sibi uicissim tradunt; P̄uersis itaq; inuolutç sunt gressuum semitç. quia & si deuicta una nequitia pedem leuant. regnante tamen altera hunc in ea etiam quã deuicerant implicant; Aliquando uero inuolutas gressuum semitas. & non nulla culpa deuincitur.

& alia p aliam p̄petrat^r; Nam sepe furto negationis fallatia iungit^r; Et sepe culpa fallaciç piuri reatu cumulat^r; Sepe q̃d libæ uitiũ inpudenti p̄sumptione committit^r. & sepe q̃d omni culpa fit grauius. & iam de commisso uitio sup̄bit^r; Nã quãuis de uirtute nasci elatio soleat. non nũquã tamen stulta mentis elatio de p̄petrata se nequitia exaltat; Sed cũ culpa culpç adiungit^r. quid aliud quã inuolutis semitis. atq; innodatis uinculis prauorũ gressus ligant^r; Unde bene contra p̄uersam mentem sub iudeç specie p esaiam dr̃. Erit cubile draconũ. & pascua strutionum; Et occurrent demonia onocentauris. & pilosus clamabit alter ad alterũ; Quid namq; p dracones. nisi malitia? Quid uero strutionũ nomine. nisi hypocrisis designat^r? strutio quippe speciem uolandi habæ. sed usum uolandi non habæ. quia & hypocrisis cunctis intuentibus imaginẽ de se scitatis insinuat. sed tenere uitam scitatis ignorat; In p̄uersa igit^r mente draco cubat. & strutio pascitur. quia & latens malitia callide tegit^r. & intuentium oculis simulatio bonitatis ante fertur. Quid uero onocentaurorũ nomine. nisi & lubrici figurant^r & elati.

Isaias

Greco quippe eloquio onos asinus dr.
Et appellatione asini luxuria designatur propheta attestante qui ait;
Propheta Ut carnes asinorum. carnes equorum. Tauri autem uocabulo. ceruix superbie demonstratur. sicut uoce dominica de iudeis
Psalmus superbientibus per psalmistam dr. Tauri pingues obsederunt me; Onocentauri ergo sunt. qui subiecti luxurie uitiis. inde ceruicem erigunt. unde humiliari debuerunt; Qui carnis sue uoluptatibus seruientes. expulsa longe uerecundia. non solum se amittere rectitudinem non dolent. sed adhuc etiam de opere confusionis gaudent; Onocentauris autem demonia occurrunt. quia maligni spiritus ualde eis aduotum deseruiunt. quos de his gaudere conspiciunt. que flere debuerant. Ubi apte subiungitur; Et pilosus clamabit alter ad alterum. Qui namque alii pilosi appellatione figurantur. nisi hi quos greci panas. latini uero incubos uocant. quorum nimirum forma ab humana effigie incipitur. sed bestiali extremitate terminatur.
Pilosi ergo nomine. cuiuslibet peccati asperitas designatur. Quod et si quando quasi ab obtentu rationis incipit. semper tamen ad irrationabiles motus tendit. Et quasi homo in bestiam desinit. dum culpa per rationis imaginem inchoans. usque ad irrationabilem effectum trahit; Nam sepe edendi delectatio seruit gule. et seruire se simulat indigentie nature; Cumque uentrem in ingluuiem extendit. membra in luxuriam erigit; Pilosus autem alter ad alterum clamat. cum perpetrata nequitia ad perpetrandam malitiam prouocat. et quasi quadam cogitationis uoce commissa iam culpa. culpam adhuc que committatur inuitat; Sepe namque ut diximus gula dicit; si abundante corpus alimento non reficis. in nullo utili labore subsistis; Cumque mentem per desideria carnis accenderit. mox quoque luxuria uerba proprie suggestionis facit dicens; Si misceri deus homines corporaliter nollet. membra ipsa coeundi apta usibus non fecisset. Cumque hec quasi ex ratione suggerit. mentem ad libidinum effrenationem trahit. Que sepe deprehensa patrocinium mox fallatie et negationis inquirit. reamque se esse non estimat. si mentiendo uitam defendat; Pilosus ergo alter ad alterum clamat. quando sub aliqua ratiocinandi spetie peruersam mentem culpa subsequens. ex occasione culpe precedentis inlaqueat. Cumque hanc peccata dura atque aspera deprimunt. quasi conuocati in ea concordium

pilosi dominantur. Sicque fit ut semper
se gressuum semite deterius inuoluant.
dum mente reprobam culpa per culpam
ligat; Sed inter hec sciendum est.
quod aliquando prius oculus intellec
tus obtunditur. & postmodum captus
animus per exteriora desideria uacatur.
ut ceca mens quo ducitur nesciat. & car
nis sue inlecebris sese libenter sub
dat; Aliquando uero prius desideria
carnis ebulliunt. & post longum usum
inliciti operis. oculum cordis clau
dunt; Nam sepe mens recta cernit.
nec tamen audenter contra peruersa se
erigit. & renitens uincitur. dum hoc ip
sum quod agit diiudicans. carnis sue
delectatione superatur. Quia enim
plerumque prius oculus contemplati
onis amittitur. & post per carnis deside
ria huius mundi laboribus animus
De samsone — subiugatur. testatur samson ab alophi
lis captus; Qui postquam oculos perdi
dit. ad molam deputatus est; Quia
nimirum maligni spiritus. post quam temp
tationum stimulis intus aciem con
templationis effodiunt. foris in cir
cuitum laborum mittunt. Rursum
quia sepe & recta operatio exterius
perditur. & tamen adhuc rationis lumen
in corde retinetur; propheta hieremi
as insinuat. qui dum sedechie capti
Ieremias — uitatem narrat. ordinem captiuita
tis interne denuntiat dicens; Occidit
rex babilonis filios sedechie in reblatha
in oculis eius. & omnes nobiles iuda oc
cidit rex babilonis. oculos quoque sede
chie eruit; Rex quippe babylonis.
est antiquus hostis. possessor intime
confusionis; Qui prius filios ante
intuentis oculos trucidat. quia se
pe sic bona opera interficit. ut hec
se amittere ipse qui captus est do
lens cernat; Nam gemit plerumque
animus. & tamen carnis sue delec
tationibus uictus. bona que gemu
it. amans perdit; Ea que patitur
damna considerat. nec tamen uir
tutis brachium contra regem ba
bylonis leuat; Sed eum uidens
nequitie perpetratione percutitur.
ad hoc quandoque peccati usu perdu
citur. ut ipso quoque rationis lumi
ne priuetur. Vnde rex babylonis
extinctis prius filiis. sedechie ocu
los eruit. quia malignus spiritus sub
ductis prius bonis operibus post &
intellegentie lumen tollit; Quod
recte sedechias in reblatha patitur;
Reblatha quippe multa hec inter
pretatur; Etenim quandoque & lumen
rationis clauditur. qui prauo usu
ex iniquitatis sue multitudine gra
uatur. Quomodo autem culpa prode
at. uel quibuslibet exoccationibus
erumpat. reproborum tamen semite
semper inuolute sunt. ut prauis

concupiscentiis dediti aut nulla bo
na appetant. aut appetentes infir
mo desiderio. ad haec nequaquam men
tis liberos gressus tendant. Recte
enim aut non incipiunt. aut in ip
so fracti itinere ad haec minime per
tingunt. Unde fit plerumque ut
ad amorem suum lassati redeant.
seseque ab intentione animi. in car
nis uoluptatibus sternant. sola
quae transeunt cogitent. nulla
quae secum permaneant curent. Un
de et apte subditur. Ambula
bunt in uacuum et peribunt. In
uacuum quippe ambulant. qui ni
hil secum de fructu sui laboris por
tant. Alius namque adipiscendis ho
noribus exsudat. alius multipli
candis facultatibus aestuat. alius
promerendis laudibus anhelat.
Sed quia cuncta haec hic quisque mo
riens deserit. labores in uacuum
perdidit. qui secum ante iudicem
nihil tulit. Quo contra bene
per legem dicitur. Non apparebis (Moyses)
in conspectu domini uacuus. Qui enim
promerendae uitae mercedem bene
agendo non prouidet. in conspec
tu dei uacuus apparet. Hinc de
iustis per psalmistam dicitur. Venientes (Psalm)
autem uenient in exultatione. por
tantes manipulos suos. Ad exa
men quippe iudicii portantes

manipulos ueniunt. qui in semet
ipsis recta opera. quibus uitam me
reantur ostendunt. Hinc de uno
quoque electo psalmista iterum (Psalm)
dicit. Qui non accipit in uano
animam suam. In uano namque animam
suam accipit. qui sola praesentia co
gitans. quae se sequantur in perpetuum
non attendit. In uano animam
suam accipit. qui eius uitam negle
gens. ei curam carnis ante ponit.
Sed animam suam iusti in uanum
non accipiunt. quia intentione
continua. ad eius utilitatem refe
runt. quicquid corporaliter ope
rantur. quatenus et transeunte ope
re. operis causa non transeat. quae
uitae praemia post uitam parat. Sed haec
curare reprobi neglegunt. quia
profecto ambulantes in uacuum.
uitam sequentes fugiunt. inue
nientes perdunt. Melius uero a pra
uorum imitatione compescimur.
si eorum damna ex fine pensamus.
Unde bene etiam cum exortatione sub
iungitur. Considerate semitas
theman. itinera saba. et expecta
te paulisper. Theman quippe
auster. saba autem rete interpre
tatur. Quid hic per austrum. qui
afflata teporibus membra dissol
uit. nisi fluxa uiuendi remissio.
Quid per rete. nisi actionis obligatio

demonstrat. Qui enim dissolu
ta mente . ea que terrena sunt
appetunt . ne gressu libero ad
dnm pdeant . ipsi se suis inordina
tis conatibus ligant ; Cumq; fluxis
conuersationis sue actibus impli
cantur . quasi remansuros in retina-
culis pedes ponunt ; Vt enim pau
lo superius quosdam ad deuictas
iam culpas retrahi . p parua quędam
& non deuicta uitia diximus .
ita non nulli ad ea que reliquę
rant redeunt . p quędam que uel
honestatis nomine . t laudis ho
nore palliantur . Nam sunt pleriq;
qui iam aliena non appetunt . atq;
ab huius mundi iurgiis inchoa
to quietis amore diuiduntur ;
Erudiri sacris eloquiis sitiunt .
uacare supnis contemplationib
concupiscunt . nec tamen pfec
ta animi libertate . curam rerum
familiarium deserunt ; Cui sępe
dum licite seruiunt . & iam inlici
tis huius mundi iurgiis impli
cantur ; Cumq; terrenas res studio
se tueri desiderant . cordis requi
em deserunt quia quęrebant ;
Et cum substantia fugiens continua
pulsione pergitur ; conceptus in
animo diuinę scientię sermo
dissipatur ; Quia iuxta ueri
tatis sententiam . obortum semen
spinę opprimunt . cum uerbum
di a memoria inportunę terre
narum rerum sollicitudines ex
pellunt ; Dissolutis itaq; gressibus
in recte ambulant . qui dum (mundum) pfec
te non deserunt . semetipsos gra
diendo obligant . ne gradiantur ;
Et sunt pleriq; qui non solum alie
na non appetunt . uerum etiam cunc
ta que possederant . in mundo de
relinquunt ; Semetipsos despici
unt . nullam psentis uitę gloriam re
quirunt . Ab huius mundi se ac
tionibus separant . & pene quic
quid psperitatis adriserit calcant ;
Sed tamen adhuc uinculo carna
lis cognationis obligati . dum amo
ri ppinquitatis indiscrete deser
uiunt ; ad ea sępe p affectum cog
nationum redeunt . que iam &
cum pprio despectu subegerunt .
Cumq; plusquam necesse est carnis
ppinquos diligunt . retracti ex
terius . a cordis parente diuiduntur .
Nam sępe quosdam uidemus . quan
tum ad pprium studium expec
tat . iam psentis uitę desideria
non habere . mundum & opere &
professione reliquisse . Sed tamen
p inordinatus affectibus propin
quorum pterita inrupere .
terrenarum rerum iurgiis uaca
re . libertatem intimę quietis

relinquere. & mundi iuste studia iã
dudũ detracta reparare. Quo itaq;
isti. nisi in recte ambulant. quos ap
sentit seculo inchoata iam uite pfec
tio soluerat. sed inordinatus amor
terrenę cognationis ligat. Qui enĩ
districto studio. & non dissolutis gres
sibus ęternę sponsionis pmium se
quunt. sicut sem & ipsos pdiuino
amore despiciunt. sic cuncta quib;
se sentiunt ppediri post ponunt.
& cũ pdo necesse est. ut quib; ualent
cunctis inseruiant; pdo priuata
obsequia & iam ppinquis negant;
Euang. Hinc est enĩ qd quidam cũ diceret.
pmitte mihi prius ire & sepelire
patrem meum. ueritatis ptinus
ore audiuit. Sine ut mortui se
peliant mortuos suos. tu aũt ua
de. annuntia regnum di. Qua in
re notandũ ē. quia electus disci
pulus. cũ a parentis sepultura cõ
pesceretur. hoc deuotũ quęq; exhi
bere patri mortuo ex affectu car
nali ppt dnm non licet. qd ppter
dnm ceteris debet. Hinc rursũ
Euang. ueritas dicit; Si quis uenit ad me
& non odit patrẽ suum. & matrẽ.
& uxorẽ. & filios. & frs. & sorores.
adhuc aũt & animã suam ñ po
test meus discipulus eẽ. Quo in
loco uidelicet. dũ ppinquorum
odio. animę quoq; nrę odiũ sub

infert. patenter ostendit. quia sic
ppinquos. sicut nosmet ipsos odio
habere pcipimur. ut hos ad ęterna
rapientes. eorũq; carnalem grãm
eũ prepedit post ponentes. discamus
tẽperata eos discretionis arte &
conuenienter diligere. & salubriter n
odio habere. quatenus sic sciat per
amorẽ odiũ surgere. ut ualeant
eos uerius podium amare. Hinc moys
rursũ p moysen dr. Qui dixit pa
tri suo & matri suę. nescio uos. & fra
tribus suis ignoro illos. & nescierunt
filios suos. hi custodierunt eloquiũ
tuum. & pactũ tuũ. & seruauerunt
iudicia tua; Ille enĩ scire dm fami
liarius appetit. qui pamore pie
tatis. nescire desiderat quos carna n
liter sciuit. Graui & enĩ damno
scientia diuina minuitur. si cum
carnis noticia partit; Extra cog
natos ergo quisq; ac pximos debet
fieri. si uult parenti omniũ ueri
us iungi. quatenus eosdem quos
ppt dm utilit neglegit. tanto so
lidius diligat. quanto in eis affectũ
solubilem copulę carnalis ignorat;
Debemus quidem & temporaliter his
quib; uicinius iungimur. plus cete n
ris pdesse. quia & flama admotis
rebus incendium porrigit. sed hoc
ipsũ prius ubi nascit incendit. De
bemus copulã trenę cognationis

agnoscere. sed tamen hanc cū cursū mentis ꝓpedit ignorare. quatenus fidelis animus. in diuino studio accensus. nec ea que sibi sunt in infimis coniuncta despiciat. et haec apud semet ipsū recte ordinans. summo rerū amore transcendat. Sollerti ergo cura prouidendū est. ne carnis gratia surrepat. atq; a recto itinere cordis gressū deflectat. ne uim superni amoris inpediat. et surgentē mentē sup inposito pondere deorsū p̄mat. Sic et enim quisq; ꝓpinquos et debet necessitatib; cōpati. ut tam̄ ꝑ conpassionem n̄ sinat uim sue intentionis inpediri. ut affectus quidē mentis uiscera repleat. sed tam̄ a spūali ꝓposito non auertat. Neq; enī sci uiri. ad impendendum necessaria ꝓpinquos carnis n̄ diligunt. sed amore spūaliū ipsā in se dilectionem uincunt. quatenus sic eam discretionis moderamine teperent. ut ꝑ hanc in paruo saltim a minimo. a recto itinere non declinent. Quos bene nobis ꝑ significationē uacce innuunt. que sub arca dn̄i ad montana tendentes. affectu simul et rigido sensu gradiunt̄. sicut scriptū est. Tollentes duas uaccas que lactabant uitulos. iunxerunt ad plaustrū. uitulosq; earum clauserunt domi. et posuerunt arcam dī sup plaustrū. Et paulo post. Ibant in directū uacce ꝑ uiam que ducit bethsamis. et itinere uno gradiebant̄. ꝑgentes et mugientes. et non declinantes neq; ad dexteram. neq; ad sinistrā. Ecce enī reclusis domi uitulis. uacce que sub arca dn̄i plaustro religant̄. gemunt et ꝑgunt. dant ab intimis mugitus. et tamen ab itinere non demutant gressus. Amorē quidem ꝑ conpassionem sentiunt. sed colla posterius non deflectunt. Sic sic necesse est. ut incedere debeant. qui sacre legis iugo sub positi iam ꝑ internā scientiam dn̄i arcā portant. quaten̄ ꝑ hoc qđ ꝓpinquorū necessitatibus c̄dolent. a cepto rectitudinis itinere non declinent. Bethsamis quippe dom̄ solis dr̄. Arca ergo sup posita bethsamis ꝑgere ē. cū superna scientia ad interne lucis habitaculum ꝓpinquare. Sed tunc uere bethsamis tendim̄. cū uiam rectitudinis gradientes. ad uicina erroris latera. nec ꝑ affectu pignerū declinam̄. Quorū nimirū grā. mentē nrām tenere debet. sed reflectere n̄ debet. ne haec eadem mens aut si affectu non tangit̄ dura sit. aut plus tacta. si inflectitur remissa. Intueri libet beatū iob. in quo diuini timoris iugū colla cordis atriuerat. sub quanto discretionis moderamine.

De uaccis arcā trahentibus

diuinę scientię arcam portat; Amis
sis namq; uitulis mugit. quia au
dita morte filiorū. in terram ton
so capite corruit. Sed recto tam̄
itinere mugiens graditur. quia os
eius in gemitu. addi laudes aperit.
eū ꝑrim̄ dr. Dns dedit. dns abstu
lit. sicut dno placuit ita factū
est. sit nomen dni benedictum;
Sed indiscretę mentes. hanc uiuen
di regulam nesciunt. & quo ui
as di dissolute appetunt. eo ad
mundi itinera stulte replicantur;
Recte igitur scs uir post theman semi
tas. saba itinera memorat. quia
quos auster repli temporis soluerit.
hos nimirū rete implicationis te
net. Bene aut prauorū facta
describens. considerari hec ammo
net. quia peruersa agendo diligi
mus. sed hec uisa malius diiudi
camus. Et quę in nobis minus di
iudicanda credimus. quia sint
turpia. in aliorum actione cog
noscimus. Sicq; fit. ut ad semet
ipsam mens redeat. & agere qd
reprehendit erubescat. Quasi
enī ab speculo feda facies displicet.
cū mens aliena simili. in se ipsa qd
a uersetur uidet. Ait ergo; Con
siderate semitas theman. itinera
saba. & expectate paulisper. Ac si ap
te diceret. Dāna alieni temporis

attendite. & tunc spem de aeternis
firmius sumitis. si recto cordis oculo
qd malis displiceat uidetis; Bene
aut dr. expectate paulisper; Sepe
& enī dū psentis uitę breuitas qua
si diu pseueratura diligitur. ab aeterna
spe animus frangitur. & delectatus psen
tibus. desperationis suę caligine re
uerberatur; Cūq; longū putat. qd
adiuuendi sibi spatiū restat. repen
te uitā deserens. aeterna inuenit.
quę uitare iam nequeat; Hinc ē
enī qd ꝑ quendam sapientē dicitur;
Uę his qui ꝑdiderunt sustinentiam; n
Sustinentiam uidelicet ꝑdunt. qui
dū diu se inmorari uisibilibus esti
mant. spē inuisibilium dere lin
quunt; Cūq; mens in psentibus
figitur. uita terminatur. Et repente
ad supplicia inpuisa perueniunt.
quę decepti suis psumptionibus. aut
nūquā se contingere aut tarde
crediderunt. Hinc ueritas dicit;
Uigilate itaq; & orate. quia nescitis Evang
diem neq; horam. Hinc rursum
scriptum est; Dies dni. sicut fur
ita in nocte ueniet. Quia enim
ad rapiendā animā ꝓpinquans. mi
nime conspicitur. furi in nocte
cōparatur. Tanto igitur debet qua
si semp ueniens metui. quanto
a nobis nō ualet uentura pręsciri;
Unde & sci uiri. quia breuitate uitę

indesinenter aspiciunt. quasi cotti
die morientes uiuunt; Et tanto se
solidius mansuris p̄parant. quanto
&nulla ēē transitoria semp̄ exfine
pensant; Hinc quippe psalmista ue
Psalm̄ loci cursu fugere uitā peccatoris aspi
ciens ait; Pusillum adhuc &non erit
Esaias peccator; Hinc iterū dicit; homo sicē
fenū dies ei; Hinc esaias ait; Omnis
caro fenū. & glā ei sic flos feni; hinc
Iacob⁹ mentes p̄sumentium. iacobus corri
pit dicens; Quę ē uita uŕa. Vapor
ē admodicū parens; Recte ergo
dr̄. expectate paulisp̄; Quia &inmen
sū est qđ sine termino sequit̄. & pa
rū ē quicquid finit̄; Longū quippe
nobis uideri non deb&. qđ cursu adocasū
sui tēporis tendit. utnon sit; Quod dū
p̄momenta ducit̄. ipsa hoc momenta
sua quę differunt impellunt. atq;
unde teneri cernit̄. inde agit̄ ne te
neat̄. Bene aut̄ beatus iob post quā
breuitatē p̄sentis uitę despiciens in
tulit. contra iniquos p̄tin⁹ inuoce
omnium electorū surgit adiungens.
Confusi sunt quia sperauit. Cū bonis
mala repbi ingerunt. si hos abspe in
tima labe fractari conspiciunt. effec
tu deceptionis hilarescunt. Lucrū
nāq; maximum erroris sui ppaga
tionē deputant. quia habere se ad
p̄ditionē socios exultant; Cū uero
bonoꝝ spes interius figitur. & ne

quaquā malis exterioribus ad ima
reclinat̄. prauorū mentē confusio
occupat. quia dū p̄uenire ad afflic
torum intima nequeunt. incassū
se exstitere crudeles erubescunt; Sed
igit̄ uir. dicat exuoce sua. dicat ex
uniuersalis ęcclę afflictę gemensq;
constantia. quę inter aduersa repboꝝ
sup̄nę retributionis gaudium sine
ullo mentis defectu desiderat. atq;
adutam moriendo p̄durat; Confu
si sunt quia sperauit; Ac si apte dicat;
Quia duris p̄secutionibus repbi uim
mei rigoris non emolliunt. erubes
centes p̄culdubio. laborē suę cru
delitatis p̄dunt; Unde &mox uen
turę retributionis bona. quasi iam
p̄sentia conspicit. & qui reatus in
iudicio repbis maneat. adtendit
subdens; Venerunt quoq; usq; ad
me. & pudore cooptı sunt; Usq; ad
scām quippe ęcclām indie iudicii
repbi ueniunt. quia usq; ad ei tunc
conspiciendā gloriam p̄ducuntur.
ut ad maiora tunc reatus sui sup
plicia repulsi. uideant qđ p̄diderīt.
Tunc uero iniquos pudor cooperit.
cū eos inconspectu iudicis. testis
conscientia adicit. Tunc iudex
exterius cernit̄. sed accusator inte
rius tolerat̄. Tunc omis ante ocu
los culpa reducit̄. & mens sup ge
henne incendia suo grauius igne

cruciatur; De quibus recte per prophetam dicitur. Domine exaltetur manus tua ut non uideant. uideant & confundantur. Intellectum quippe reproborum nunc merita obscurant. sed tunc cognitio reatus illuminat. ut & eam sequenda non uideant. & tunc ea postquam amiserint cernant. Hunc quippe aeterna intellegere neglegunt. et appetere intellecta contempnunt. sed tunc ea intellegentes procul dubio desiderantesque conspiciunt. cum desiderata assequi nequaquam possunt. Quae etiam beati iob uerba. amicis eius specialiter congruunt. qui duris obiurgationibus sancti uiri animum labefactare conabantur. Ait enim. Confusi sunt quia speraui. Ac si aperte diceret. Dum me stultis increpationibus ad desperationem flectere nequeunt. ipsi temeritatis suae insania confunduntur. Venerunt quoque usque ad me. & pudore cooperti sunt. Ac si dicat. Videntes corporis uulnera. sed mentis constantiam nescientes. dum me de iniustitia increpare ausi sunt. usque ad me nec dum peruenerunt. Sed dura me inuectione pulsantes. dum stare animum inter aduersa deprehendunt. quasi ad me uenientes erubescunt. Eo enim ad me ueniunt. quo me intimis

Propheta

agnoscunt. ibique eos pudor cooperit. ubi me stantem fortiter. exterior iactura non tangit. Sunt uero nonnulli. qui timere dominum nesciunt nisi cum uel ipse experta. uel malis cognita aduersitate terrentur. Quos prospera per audaciam eleuant. contraria per infirmitatem turbant. Ex quorum scilicet numero. amicos suos esse beatus iob redarguit. cum protinus subdit. dicens. Nunc uenistis. & modo uidentes plagam meam timetis. Ac si apte dicat. Ego tunc dominum timui. cum fultus prosperis. flagellorum detrimenta non sensi. Vos autem quia ex amore dominum non metuistis. ex sola eum uerberum percussione formidatis. Sequitur. Numquid dixi afferte mihi. & de substantia uestra donate mihi. et liberate me de manu hostis. & de manu robustorum eruite me. Si ad personam sanctae ecclesiae haec uerba referuntur. quia amicos beati iob hereticorum tenere speciem diximus. recte se asserit eorum substantia non indigere. Hereticorum quippe substantia carnalis sapientia non inconuenienter accipitur. qua dum peruerse fulciuntur. quasi in uerbis se diuites ostendunt. Quia eo sanctam ecclesiam non quaerunt. quo hanc spiritali intellectu

transcendit; Sepe uero heretici
cũ puersa de fide asserunt. ñ nulla
contra antiquũ hostem. subtilia
de carnis teptationibus loquunt̃;
Hĩ ñ nũquã eo inse quasi sana me
bra operationis ostendunt. quo in
fide uulnerati. serpentis morsu
in capite tenent̃; Sed scã aeccta.
audire ab his subtilia de teptati
onibus ñ uult / qui dũ uera que
dã de conuersatione asserunt. ad
falsa p̃fidię pducunt; Vnde recte
nunc dr̃. Nũquid dixi. afferte
mihi & de substantia urã donate
mihi. et liberate me de manu hos
tis. & de manu robustoꝝ eruite
me. Manũ quippe hostis. sata
nę fortitudinẽ uocat. & manus
robustoꝝ. uires malignoꝝ spũum
appellat; Quos ideirco robustos
appellat. quia dũ absq; carnis
infirmitate sunt conditi. pra
uis eoꝝ adnisibus inbecillitas ad
huc iuncta ñ obuiat; Hoc uero
qd̃ subdit̃. Docete me. & ego tace
bo. & siquid forte ignoraui in
struite me. sub cuius distinctio
nis libramine pendeat incertũ
uidet̃. utrũ adhoc subiunctum
sit qd̃ intulerat. nũquid dixi.
an certe disiuncta a superioribus
sententia pmit̃. qua p̃ increpati
onẽ dicat̃. docete me & ego tacebo.
& siquid forte ignoraui. instrui
te me; quod tam̃ utriq; distinc
tioni conuenit. quia ab intel
lectus sani tramite p̃ neutram
recedit; Sed quia hęc in trans
cursu p allegoriam diximus.
restat ut moraliter historiae
uerba pscrutemur; Beat̃ iob
rerũ dãna ptulerat. malignoꝝ
spũum pcussionibus tradit̃. do
lores uulnerũ sentiebat. sed sa
piente dĩ stultitiã diligens. stul
tã mundi sapientiã mentis despec
tu calcauerat;. Igit̃ quia contra mun
di diuites paup̃. contra potentes
oppressus. contra sapientes stult̃
dicit̃. Iria respondit / Quia nec
paup̃ eoꝝ substantiã. nec oppres
sus adiutorium contra robustos.
nec stult̃ doctrinã sapientiae car
nalis querit; Scs̃ & eñi uir quia
mente sup̃ semetipsũ rapit̃. &
paup̃ inopia ñ angustat̃. & oppres
sus nihil patit̃. & uoluntarię stult̃
carnalem sapientiã ñ mirat̃. Hinc
ẽ eñi qd̃ oppressus alius pauper
dicit; Aporiam̃. sed ñ destitui
mur. Psecutionẽ patim̃. sed ñ
derelinquimur. Deicim̃. sed ñ
perim̃. Hinc ẽ qd̃ sapientiã scę stul
titię insinuans ait. Quę stulta
sunt mundi elegit ds̃. ut confun
dat sapientes. Et siquis uidetur

Paul[us]

inter uos sapiens e[ss]e in hoc s[e]c[u]lo. stult[us]
fiat ut sit sapiens; Hinc & gl[ori]am
oppressionis. & diuitias desideratę
paup[er]tatis aperiens dicit; Quasi
morientes. & ecce uiuim[us]. Ut cas
tigati. & non mortificati; Qua
si tristes. semp[er] aut[em] gaudentes.
Sicut egentes multos autem lo
cupletantes. Tanq[uam] nihil ha
bentes. & omnia possidentes;
Libet inter hęc oculos mentis
attollere. & electos d[e]i exteri
us oppressos quanta intrinse
cus arce p[re]sideant uidere; Cunc
ta quippe quę foris eminent. oc
cultis eorum obtutib[us] p[er] despectu[m]
iacent. Nam sup[er] se interius rap
ti. in alto animum figunt. Et
quęq[ue] in hac uita patiunt[ur]. qua
si longe infra labentia atq[ue] a se
aliena conspiciunt. atq[ue] ut ita dice
rim. du[m] mente extra carnem
fieri decertant. pene ipsa quę
tolerant ignorant; In horum
p[er]fecto oculis. quicq[ui]d t[em]poralit[er]
eminet altu[m] non est; Nam ue
lut in magni uertice montis
siti. p[rae]sentis uitę plana despi
ciunt. seq[ue] ipsos p[er] sp[irit]uale celsitu
dine[m] transcendentes. subiecta
sibimet int[us] uident. quęq[ue] p[er] car
nalem gloriam foris tument.
Unde & nullis contra ueritatem
potestatibus parcunt. sed quos at
tolli p[er] elatione[m] conspiciunt. per
spiritus auctoritatem premunt.
Hinc est eni[m] q[uo]d a deserto moyses
ueniens. ęgypti regem exauc
toritate aggredit[ur] dicens; Hęc
dicit d[omi]n[u]s d[eu]s hebręoru[m]. Usq[ue] quo
non uis subici mihi. Dimitte
populu[m] meu[m] ut sacrificet mihi.
Cu[m]q[ue] du[m] plagis oppressus pharao
diceret. Ite sacrificate d[e]o u[est]ro in
terra. aucta p[ro]tin[us] auctoritate
respondit. Non potest ita fieri;
Abhominationes ęgyptioru[m] enim immo
labimus d[omi]no d[e]o n[ost]ro. hinc e[st] q[uo]d
peccante[m] regem nathan aggre
diens. cui prius similitudinem
p[er]petratę preuaricationis obici
ens. eumq[ue] reum p[er] p[ro]priu[m] iudiciu[m]
uocem tenens. p[ro]tinus adiunxit
dicens; Tu es ille uir qui fecisti
hanc rem; Hinc e[st] q[uo]d uir d[e]i ad
destruendam idolatria[m] samaria[m]
missus. hieroboam regem sup[er]
altare tura iaciente[m]. non rege[m]
uerit[us]. n[on] formidine mortis p[re]s
sus. contra altare intrepidus.
auctoritate liberę uocis exercu
it dicens. Altare. altare. hęc di
cit d[omi]n[u]s; Ecce nascet[ur] filius domo
mo dauid. iosias nomine. & im
molabit sup[er] te sacerdotes excel
soru[m]; hinc e[st] q[uo]d achab sup[er]bus.

Deut[eronomium]

Dem...

idolorum seruitio subactus cum in
De helia — crepare heliam presumeret dicens.
tu es ille qui conturbas israhel.
helias protinus superbi regis stultitiam
obiurgationis libera auctoritate
percussit dicens. Non ego turbaui
israhel. sed tu et domus patris tui.
qui dereliquistis mandata domini. et
et secuti estis baalim. Hinc est quod
heliseus uera magistri celsitudinem
sequens. eundem achab ad se cum io
De heliseo — saphat rege uenientem. exercitu presi
dię confundit dicens. Quid mihi
et tibi est. Vade ad prophetas patris tui.
et matris tuę. Et uiuit dominus exerci
tuum in cuius conspectu sto. quod
si non uultum iosaphat regis iudę
erubescerem. nec adtendisse qui
dem te nec respexissem. Hinc est quod
isdem uir naaman ad se cum equis et
curribus uenientem. ante ostium
domus suę. et talentorum copia ac
uestium fulto non occurrit. non
ianuam domus aperuit. sed ut lauari
septies in iordane debuisset. per nun
cium iussit. Vnde et isdem naaman
iratus. recedebat dicens. Putabam
De petro — quod egrederetur ad me. Hinc est quod
petrus cum eum sacerdotes ac princi
pes etiam per flagella seuientes in
ihesu nomine loqui prohiberent. cum
magna protinus auctoritate respon
dit dicens. Iustum est in conspec
tu dei uos potius audire quam deum iu
dicate. Non enim possumus quę uidi
mus et audiuimus non loqui. Hinc — De paulo
est quod paulus cum residentem con
tra ueritatem sacerdotum prin
cipem cerneret. eumque minister
illius alapa percussisset. non male
dictum perturbatus intulit. sed reple
tus spiritu libera uoce prophetauit
dicens. Percutiet te deus. paries de
albate. Et tu sedes iudicans me
secundum legem. et contra legem
iubes me percuti. Hinc est quod ste — De stephano
phanus contra uim persequentium
auctoritate uocis exercere nec
moriturus expauit dicens. Du
ra ceruice et incircumcisi cordibus
et auribus uos semper spiritui sancto resti
tistis. sicut et patres uestri.

Sed quia sancti uiri ad uerba tantę
altitudinis zelo ueritatis non autem
uicio elationis exiliunt. ipsi pa
tenter indicant. qui factis dic
tisque aliis et quanta humilitate pol
leant. et erga eos quos redarguunt
quanta caritate feruescant mani
festant. Superbia quippe odium
generat. humilitas amorem. Ver
ba itaque quę amor exasperat: per
fecto ex fonte humilitatis ema
nant. Quomodo ergo stephanus
perferre increpationem per elationem
potuit. qui pro eisdem quos increpauerat.

addeteriora crescentibus seq: lapi
dantibus flexis genibus orauit di
cens. dne ne statuas illis hoc pec
catum. Quomodo paulus contra
gentis suę sacerdotē ac principē
aspertitatis uerba superbiens in
tulit. qui humilitate se etiā dis
cipulorum seruicio substernit dicens.
non enim nosmetipsos pdicamus. sed
ihm xpm dnm nrm. nos autē ser
uos uros p xpm. Quomodo petrus
pelatione principibus restitit quorum
errori cōpatiens uelut reatū excu
sat dicens. scio quia pignorantiā
fecistis. sicut et principes uri. deus
qui pnunciauit p os omnium p
phetarū pati xpm suum impleuit
sic; Quos aduitā misericorditer tra
hit dicens; Penitemini igit et con
uertimini. ut deleantur ura pecca
ta. Quomodo heliseus uidere na
aman exelatione noluit. qui non
solum se conspici. sed teneri etiā
a muliere pmisit. De qua scriptū
est; Cūq: uenisset ad uirū di in
monte apprehendit pedes eius.
et accessit giezi. ut amoueret eā.
Et ait uir di; Dimitte eam. anima
autem eius in amaritudine est; Quo
modo helias supbo regi increpati
onis uerba p tumorem intulit.
qui ante currū eius humiliter
cucurrit. Sicut scriptum est;
Accinctisq: lūbis currebat ante achab.
Quomodo uir di hieroboam psentiā
exelatione despexit. qui arentem
dexterā ei salutis pristinę ptinus ex
pietate reparauit. Sicut scriptū
est; Cūq: audisset rex sermones ho
minis di. quē inclamauerat contra
altare inbethel. extendit manū
suam de altari dicens; Apprehendi
te eum; Et exaruit manus ei; Et pau
lo post; Orauit uir di. faciem dni;
Et reuersa e manus regis ad eū. et facta
est ut prius fuerat. Quia supbia
enim gignere uirtutes nescit. quan
ta ex humilitate pdit uox incre
pationis ostenditur. quia signa comi
tantur; Quomodo nathan contra
dēd regem p uerba increpationis
tumuit. qui cū increpanda cul
pa deesset. in terram se ei in conspec
tu pnus strauit. Sicut scriptū est;
Nuntiauerunt regi dicentes; Adē
nathan ppheta. Cūq: introisset an
te conspectū regis. adorauit eum
pnus in terrā; Quomodo moyses
regi egyptio libere resistens. eum
despicere potuit. quidō familia
riter colloquens. sequente se he
tro cognatū humilis adorauit.
Cuius etiam consilio tantā obedien
tiam pbuit. ut post secreta di con
loquia magnū lucrū duceret. quod
foris abore hominis audiret. Exalus

ergo se ex factis discimus quid de ali
is pensare debeam. Sed et enim uiri
nec ex elatione sunt liberi. nec ex
timore submissi. Sed cum rectitu
do eos ad libertatem uocis erigit. con
sideratio infirmitatis proprie in humi
litate custodit. Culpas quippe de
linquentium et si ex alto increpan
tes feriunt. semet ipsos tamen apud
se subtilius iudicantes. quasi in ab
iectis ponunt. Et quo praua in ali
is insequuntur. eo ad reprimendos se atro
ciores redeunt. Rursumque quo sibimet
meliora agentibus nequaquam par
cunt. eo uigilantius aliena facta
reprehendunt. Quid enim de huma
na potentia mirari exterius pote
runt. qui semet ipsos quoque despici
unt. etiam cum intime pene iam arcem
sublimitatis apprehendunt. Idcirco
bene igitur foris diiudicant altitu
dinem terrene celsitudinis. quia in
tus oculum non grauat pondus tu
moris. Unde et beatus iob cum ina
micis dura loquentibus terrenam pru
dentiam uires. substantiamque despi
ceret dicens. numquid dixi afferte
mihi. et de substantia uestra donate
mihi. uel liberate me de manu hostis.
et de manu robustorum eruite me.
docete me et ego tacebo. et si quid
forte ignoraui instruite me. quid
de semet ipso sentiat. paulo inferius
manifestat dicens. Super pupillum
irruitis. Luce itaque clarius patet.
quante se infirmitatis conspiciat
que pupillum uocat. Sequitur. Qua
re detraxistis sermonibus ueritatis.
cum e uobis nullus sit qui possit ar
guere. Mundus ipse esse amicus debet.
qui curat aliena corrigere. ut ter
rena non cogitet. ut desideriis infi
mis non succumbat. quatenus tanto perspi
catius aliis fugienda uideat. quan
to hec ipse per scientiam et uitam uerius
declinat. quia nequaquam pure in
membro maculam considerat oculus
quem puluis grauat. Et super iectas
sordes tergere non ualent manus.
que lutum tenent. Quod iuxta an
tique translationis seriem bene ad
dit erga exteriora bella laborantem.
per significationem diuina uox innotuit
cum dicitur. non tu edificabis mihi templum.
quia uir sanguinum es. Dominus autem templum
edificat. qui corrigendis atque insti
tuendis proximorum mentibus uacat.
Templum quippe dei nos sumus. qui ad
ueram uitam ex eius habitatione construimur.
Paulo attestante qui ait. Templum dei
sanctum est. quod estis uos. Sed uir sangui
num templum deo edificare prohibetur. quia
qui adhuc actibus carnalibus incu
bat. necesse est ut instruere spiritaliter
proximorum mentes erubescat. Bene
ergo dicitur. Quare detraxistis sermonibus

ueritatis. cum e uobis nullus sit qui
possit arguere. Ac si aperte diceretur.
Qua temeritate audita reprehenditis.
qui percussionis meae causas ignoran
tes. adhuc reprehensibilia profertis.
Sequitur. Ad increpandum tantum
eloquia concinnatis. et in uentum
uerba profertis. Duo sunt genera lo
cutionum. inportuna ualde et
noxia humano generi. Vnum quod
curat etiam peruersa laudare. ali
ud quod studet semper etiam recta cor
ripere. Illud cum fluuio deorsum
ducitur. hoc uero contra fluen
ta ueritatis obserare et alueum
conatur. Illud metus premit. hoc ela
tio erigit. Illud gratiam ex fauoribus
captat. hoc iram ut ex certamine
ostendatur exagitat. Illud inpromp
tu subiacet. hoc semper e diuerso
tumet. Ex huius ergo qualitate
beatus iob amicos suos fuisse redar
guit cum dicit. Ad increpandum
uerba tantum concinnatis. Sed
unde usque ad iniustae increpatio
nis audaciam perueniunt. prius in
notuit cum subiunxit. Et in uen
tum uerba profertis. In uentum enim
uerba proferre est. otiosa dicere. Nam
saepe dum ab otiosis uerbis nequa
quam lingua conpescitur. ad teme
ritatem quoque stultae increpati
onis effrenatur. Quibusdam enim

ruinae suae gradibus desidiosa mens
in foueam lapsa impellitur. Nam dum
otiosa cauere uerba neglegimus.
ad noxia peruenimus. ut prius loqui
aliena libeat. et post modum detrac
tionibus eorum uita de quibus loquitur
lingua mordeat. quandoque autem
usque ad apertas contumelias erumpat.
Hinc seminantur stimuli. oriuntur rixae.
accenduntur faces odiorum. pax tota
extinguitur cordium. Vnde bene per
salomonem dicitur. Qui dimittit aquam. Salomon
caput est iurgiorum. Aquam quip
pe dimittere est. linguam in fluxum
eloquii relaxare. Quo contra et
in bona parte asserit dicens. Aqua Item
profunda. uerba ex ore uiri. Qui
ergo dimittit aquam. caput est iur
giorum. quia qui linguam non refre
nat. concordiam dissipat. Vnde
e diuerso scriptum est. Qui inpo
nit stulto silentium. iras miti
gat. Quia autem multiloquio
quisque seruiens. rectitudinem
iustitiae tenere non possit. testatur
propheta qui ait. Vir linguosus. Psalmista
non dirigetur super terram. Hinc salo
mon iterum dicit. In multiloquio Salomon
peccatum non deerit. Hinc esaias ait. Isaias
cultus iustitiae silentium. uidelicet
indicans. quia mentis iustitia
desolatur. quando ab inmoderata
locutione non parcitur. Hinc iacobus

Iacob. dicit; Siquis putat se religiosum esse. non refrenans linguam suam. sed seducens cor suum. huius uana est religio; Item Hinc rursum ait; Sit autem omnis homo uelox ad audiendum. tardus autem ad loquendum; Item Hinc iterum adiungit. Lingua inquietum malum. plena ueneno mortifero. Hinc per semetipsam nos ueritas ammonet dicens; Evang. Omne uerbum ociosum quod locuti fuerint homines. reddent rationem de eo in die iudicii. Ociosum uerbum quippe est. quod aut ratione iustae necessitatis. aut intentione piae utilitatis caret; Si ergo ratio de ocioso sermone exigitur. pensandum ualde est. quae pena illud multiloquium sequatur. in quo etiam per superbiae uerba peccatur; Sciendum quoque est quod ab omni rectitudinis statu depereunt. qui per noxia uerba dilabuntur; Humana etenim mens aquae more et circumclusa ad superiora colligitur. quia illud repetit unde descendit; Et relaxata deperit. quia se per infima inutiliter spargit; Quot enim super uacuis uerbis a silentii sui censura dissipatur. quasi tot riuis extra se ducitur; Unde et redire interius ad sui cognitionem non sufficit. quia per multiloquium exterius sparsa. uim intimae considerationis amittit; Totam se igitur insidiantis hostis uulneribus detegit. quia nulla se munitione custodiae circumcludit. Unde scriptum est; Sicut urbs patens. et absque murorum ambitu. ita uir qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum; Quia enim murum silentii non habet. patet inimici iaculis ciuitas mentis. Et cum se per uerba extra semetipsam eicit. aptam se aduersario ostendit.

Quam tanto ille sine labore superat. quanto et haec eadem quae uincitur. contra semetipsam per multiloquium pugnat; Sed inter haec sciendum est quia cum pauore nimio a locutione restringimur. interdum plus quam necesse est intra claustra silentii coartamur. et dum linguae uitia incaute fugimus. occultis deterioribus implicamur. Nam cum saepe a beloquio inmoderate conpescimur. graue multiloquium in corde toleramus. ut eo plus cogitationes in mente ferueant. quo illas uiolenta custodia indiscreti silentii angustat; Et plerumque tanto latius defluunt. quanto se esse securius estimant. quia foris a reprehensoribus

n̄ inudentur. Unde mens n̄ nūquā
in supbiā extollitur. eosq; quos
loquentes audit. quasi infirmos
conspicit. Cūq; os corporis clau
dit. quantum se uicius supbiendo
aperiat. n̄ agnoscit. Linguam
etenī pmit. cogitationem eri
git. & cū se p neglegentiā mini
me considerat. tanto apud se cunc
tos liberius. quanto & secretius
accusat. Plerūq; aut nimis taci
ti. cum nonnulla iniusta pati
unt̄. eo in acriorem dolorē pde
unt. quo ea quę sustinent non
locunt̄. Nā si inlatas molestias
n linguę tranquillę diceret. a cōsci
n entia dolor emanaret. Vulnera
enī clausa plus cruciant. quia cū
putredo quę intrinsecus feruet
eicit̄. ad salutē dolor aperit̄. Plerūq;
nimis taciti. dū quorundā mala
respiciunt. & tamē in silentium
linguā premunt. quasi conspec
tis uulneribus. usum medicami
nis subtrahunt. & eo mortis auc
tores fiunt. quo uirus qđ poterant
eicere loquendo noluerunt. Un
de & inmoderatū silentiū si cul
ꝓpheta pa n̄ eet. ppheta non diceret. Ve
mihi quia tacui. Quid ergo in
ter hęc nisi lingua studiose sub
magni moderaminis libratione
frenanda est. non insolubiliter

obliganda. ne aut laxata in uiciū
defluat. aut restricta etiā ab uti
litate torpescat. Hinc nāq; p quen
dā dicit̄. Sapiens tacebit usq; ad n
tēpus. ut nimirum cū oportunū
considerat. p̄posita censura silen
tii loquendo quę congruunt.
in usum se utilitatis impendat.
Hinc salomon ait. Tēpus tacendi. Salom
& tēpus loquendi. Discrete quip
pe uicissitudinū pensanda sunt
tēpora. ne aut cū restringi lingua
debet. p uerba se inutiliter soluat.
aut cum loqui utilit̄ potest. se
met ipsā pigre restringat. Quod
bene psalmista considerans. breui
postulatione complexus est dicens. Psal
Pone dn̄e custodiā ori meo. & ostiū
circūstantię labiis meis. Ostium
nāq; aperit̄. & clauditur. Qui ergo
ori suo nequaquā poni obstacu
lū. sed ostiū petiit. apte edocuit.
qđ & p disciplinā retineri lingua
debeat. & ex necessitate laxari.
quaten̄ os discretum & congruo
tēpore uox aperiat. & rursum
congruo taciturnitas claudat. Quod
quia uel amici beati iob t̄ om̄s
heretici quoq; hi speciem tenent
seruare nesciunt. inuentū uer
ba pferre phibent̄. quia nimirū
dicta quę discretionis pondus
non solidat. aura leuitatis portat.

EXPLICIT LIBER SEPTIMUS.
INCIPIT LIBER OCTAVUS.

PRECEDENTI quam libello tractauimus, quod beatus iob uoce nobis sue humilitatis innotescit dicens; Super pupillū irruitis. & subuertere nitimini amicū uestrum; Quante namque infirmitatis se perpendat insinuat. quē pupillū uocet; Quia uero ab amore recedere etiam lesa caritas nescit. & subuerti uelle se queritur. & tamen amicū se esse testatur; Cuius uerba ut sepe iam diximus. sic eidem specialiter congruunt. ut tamen prophetice ex prophetico spiritu sanctam sententie fidelis populi. ex uoce ecclesie uniuersalis exprimantur; Qui hereticorū contrarietatem tolerans. & infirmū se per humilitatē conspicit. & tamen a seruande dilectionis magnitudine non recedit; Sancte quippe ecclesie populus. quia mortui patris est filius. pupillus non incongrue dicitur. Cuius resurgentis uitā iam quidē per fidem sequitur. sed necdū per speciem contēplatur. Super pupillū uero heretici irruunt. cū humilitatē fidelis populi importunis falsisque alligationibus affligunt. & tamen amicus est. quē nituntur euertere. quia fidelis dei populus. ipsos quoque quos persequentes tolerat. amando non desinit ad ueritatē uocare; Sed inter hec sciendū est. quia sancti uiri nec sustinere falsa pro infirmitatem metuunt. nec lesi umquam a ueritate conticescunt; Unde & subditur. Uerumtamen quod cepistis explete. Prebete aurē. & uidete an mentiar; Quia enim aduersa perpeti non timet dicat; Uerumtamen quod cepistis explete; Quia uero ipsis suis persecutoribus ueritatis predicamenta non subtrahit adiungat; Prebete aurē. & uidete an mentiar. Ac si aperte diceret; Hec ante inlatas molestias trepido. nec ingratis auditoribus correptionis adiutoria abscondo. quia & malis pressus exercitor. & ipsis meis persecutoribus benigne impensius cresco. Mens quippe sanctorū in hoc tēptationū prelio. & munita patientie clipeo & gladiis amoris accincta. ad perferenda mala sumit fortitudinem. & ad rependenda bona exerit benignitatē. quatenus & odiorū tela potenter excipiat. & amoris iacula ualenter reddat. Nequaquā quippe ad bella armatus pergit. qui aut clipeū sumens gladius non utitur. aut utens gladius clipeo non munitur. Unde & miles dei aduersitatis bello

dep̄hensus. & scutum patientiae
deb& ante ferre ne pereat. & ad
p̄dicandū p̄mit amoris inferritia
cula ut uincat. Cuius armaturę
summā breuiter paulus insinu
Paul at dicens. Caritas paciens ē. benig
na est; Cū uero unū ex utroq; de
fuerit. caritas non est. si uidelic&
malos aut absq; benignitate tole
rans n̄ amat. aut rursū sese sine
patientia exhibens. neglegit to
lerare quos amat; Ut ergo a nobis
caritas uera teneat̄ necesse est. qua
tenus & benignitati paciencia. &
rursum pacientię benignitas suf
fraget̄. ut magnū qddā in corde
nr̄o ędificium construens. & be
nignitatis arcem paciencia solid&.
& pacientię fundata ędificia be
nignitas exorn&; Beat̄ igit̄ iob
p̄mit ad pacientiam dicat. Verū
tamen qd cępistis explete. Benig
nitate p̄cītus adiungat. Prebete
aurem. & uidete an mentiar; Quia
uero sca ęccta & magisterio humi
litatis instituta. recta quę errantib̄
dicit. non quasi ex auctoritate p̄
cipit. sed ex ratione p̄suad&. bene
nunc dicit̄. Videte an mentiar;
Ac si apte dicat; Ea quę assero. ne
quaquā mihi ex auctoritate cre
dite. sed an uera sint ex ratione
pensate; Quę & siquando dicit
qd ratione cōp̄hendi non ual&.
ne de occultis humana ratio quęri
debeat. rationabiliter suad&. sed
sępe heretici dū occasionē ratio
nis accipiunt. ad iurgia conten
tionis effrenant̄. Unde & apte
mox subdit̄. Respondere quęso
absq; contentione. Neq; enī here
tici inquisicionib̄ suis ueritatē
conant̄ assequi. sed uictores uide
ri; Cūq; foris uideri sapientes ap
petunt. int̄ p̄stulticiam elatio
nis suę uinculis ligant̄. Unde fit
ut contentionū certamina exqui
rant. & de dō qui pax nr̄a est lo
qui pacifice nesciant. atq; ex pa
cis negocio rixę inuentores fiant;
Quibus p̄ paulum bene dicit̄. Si Paul
quis aut̄ uidet̄ contentiosus eē.
nos talē consuetudinē n̄ habem̄.
neq; ęccta dī; Recte aut̄ subditur.
Et loquentes id qd iustū est iudi
cate. Is naq; qui loquit̄. dū uerbi
sui auditoris sententiā expectat.
quasi ei iudicio supponit̄ a quo
audit̄; Qui igit̄ in dictis suis rep
bari metuit. ipse prius deb& ex
aminare qd dicit. quatenus int̄
cor & linguā ęquus quidā discre
tusq; arbit̄ sedeat subtiliter pen
sans. si recta uerba cor offerat. quę
utilit̄ suscipiens ad auditorꝫ iudi
ciū lingua p̄ducat; Beat̄ igitur

iob sua contra amicos agens. sed
contra hereticos nostra denuntians.
praecipitatione loquentium reprehen
dat. atque ad eorum mentem uerba
recolligat dicens; Loquentes id
quod iustum est iudicate; Ac si aperte
diceret. Si meo quod ad nos pergres
sum locutionis excessis. reprehendi non
uultis. inter libram iustitiae tenete.
ut tanto foris quod dicitur ex ueritia
tis pondere placeat. quanto hoc
interius trutina discretionis pen
sat; Et quia hi erga aliena dicta
rectum iudicium exerunt. qui
iudicare prius propria sciunt. post
quam dixit loquentes id quod iustum
est iudicate. apte mox subdidit.
Et non inuenietis iniquitatem in lin
gua mea. nec in faucibus meis stul
ticia personabit; Ac si aperte diceret;
Si subtilius uestra perpenditis. uerius
aliena pensatis; Et cum rectum cepe
rit esse quod dicitis. iustum cognos
cetis quod auditis; Nequaquam quip
pe a mea uobis lingua stulticia re
sonat. si a uestra conscientia non peccat.
Sic sic sancta ecclesia studet prius asser
tiones hostium falsas ostendere.
et tunc praedicamenta ueritatis ape
rire. quia cum recta se tenere esti
mant. recta quae audiunt. con
tumaciter inpugnant; Ante
ergo necesse est ut errorem suum

heretici sentiant. ne auditae ue
ritati contra dicant. quia et ca
porum sentes si arator uomeris scissi
one non eruit. terra accepta se
mina in segetem non producit;
Et cum putredinem medicus uulne
ris abscisione non eicit. nequaquam
in loco putredinis sana caro ca
lescit; Prius ergo peruersa destru
ens dicat. loquentes id quod iustum
est iudicate. post autem recta in
sinuans adiungat. et non inuenietis in lingua mea
iniquitatem. nec in faucibus meis stulticia personabit. Solent autem
heretici alia aperte dicere. alia in occultis tenere. Per linguam
quippe aperta locutio. per fauces uero occulta cogitatio designatur. Sed ergo
ecclesiae in lingua iniquitas. nec stulticia in faucibus resonat. quia
eam quam per publicam locutionem praedicat. etiam per intimam fidem seruat.
Haec in aperto aliud docet. atque in oc
cultis aliud retinet. sed et quod
sentit loquendo eicit. et quod lo
quitur uiuendo custodit; Ac de sa
pientiae supernae conuiuio quic
quid per linguam praedicationis ema
nat. hoc per fauces tacitae expecta
tionis degustat; Sed beatus iob
unum scilicet membrum uniuersalis
ecclesiae sua insinuans. atque electorum
omnium corda manifestans. omne
quod sentit aperiat. ut mentis
eius rectitudinem attestatio locu
cionis innotescat; Sequitur; Mi
licia est uita hominis super terram;
Hoc in loco translatione ueteri
nequaquam milicia uita hominis.

sed tēptatio uocat᷑; Sed ᷤⁱ utriusq;
uerbi sensus aspicit᷑. diuersum
quidem est qđ exterius resonat.
sed unū eundemq; concorditer
intellectū format; Quid enī
nisi pugna contra malignos sp̄s
nomine tēptationis exprimit᷑.
& quid appellatione militię. ni
si contra hostes exercitium de
signat᷑. Tēptatio itaq; ipsa mili
tia est; Quia dū contra malignoꝝ
sp̄uum insidias uigilat. in belloꝝ
pcinctu pculdubio exsudat.
Notandū uero qđ hęc eadem uita
hominis. non temptationē ha
bere dicit᷑. sed ipsa tēptatio ēē
phibet᷑; Sponte quippe a statu
conditionis lapsa. & corruptionis
suę putredini subdita. dū sibi
ex semet ipsa molestias gignit.
hoc est iam facta qđ tolerat; Quia
enī statū mentis inclinata de
seruit. qđ in se nisi motū uari
etatis inuenit; Unde nunc
& si ad summa appetenda se eri
git. mutabilitatis lubricę in
pulsu ptin᷒ ad semet ipsa cadit;
Vult in contemplatione stare
sed non ualet. Cogitationis gres
sum figere nitit᷑. sed infirmita
tis suę lapsibus eneruat᷑; Quę
nimirū mutabilitatis suę one
ra. quia uolētis expetiit. nolens

portat; Qui etenī homo possidere
carnem potuit. si bene ab aucto
re conditꝰ possideri uoluisset; Cūq;
se erigere contra conditorē stu
duit. in semet ipso ptin᷒ carnis contu
meliam inuenit; Sed quia cum
culpa simul ab origine etiam pęna
ppagat᷑. inserto infirmitatis uicio
nascimur. & quasi nobiscū hostē
deducim᷒. quē cum labore superam᷒;
Ipsa ergo hominis uita tēptatio ē.
cui ex semet ipsa nascit᷑. unde peri
mat᷑; Quę & si semp ex uirtute
succidit. qđ ex infirmitate gene
rat. sēp tamen ex infirmitate ge
nerat. qđ ex uirtute succidat;
Sic itaq; humana uita tēptatio ē.
ut & si iā ab iniquitatis ppetrati
one compescit᷑. in ipsis tamen bonis
operibus modo malorum memo
ria. modo seductionis caligine.
modo intentionis suę interrup
tione fuscet᷑. Alius nāq; a luxu
ria iā carnē refrenat. sed tam̄
adhuc luxurię fantasmata tole
rat; Quia quę uolens fecit. hoꝝ
inuitꝰ meminit. & pęnā sustinet.
qđ uoluptatē putauit; Quia ue
ro ad deuictam culpam retrahi
metuit. uentrem miræ abstinen
tię uigore restringit. uultusq;
ex abstinentia pallescit; Cūq; in
facie pallor aspicit᷑. referenda

ab omnibus uita laudatur. mox que inanis gloria ad abstinentis animum cum uerbis fauoris uenit; Qua concussa mens dum subigere non ualet. eum per quem uenerat. tergere a facie pallorem querit; Sicque fit ut infirmitatis nexibus ligata. aut pallorem abstinentiae fugiens iterum per alimenta subdi luxuriae metuat. aut inpulsum luxuriae per abstinentiam superans. pallorem suum inani gloriae militari pertimescat; Alius lapsum superbiae superans. toto iam desiderio statum humilitatis apprehendit. Cumque superbientes quosdam usque ad oppressiones innocentum erumpere conspicit. zeli excitatione succensus. post ponere aliquatenus cogitur quod decreuit. Vim rectitudinis exerit. prauisque non mansuetudine. sed auctoritate contra dicit; Unde plerumque fit. ut aut humilitatis studio zelum rectitudinis deserat. aut rursum rectitudinis zelo turbet humilitatis studium quod tenebat; Cumque seruari simul et zeli auctoritas. et propositionis humilitas non possit. sibimet ipsi homo ex perturbatione incognitus redditur. ita ut uehementer ambigat. ne apud seductum animum aut superbia se auctoritate zeli insinuet. aut torpor pauidus humilitatem fingat. Alius quanta sit fallaciae culpa considerans. munire arcem ueritatis decernit. ut ex ore iam falsus sermo non prodeat. seseque funditus a mendacii transgressione disiungat; Sed fit plerumque ut cum uerum dicitur. uita proximi grauetur; Cumque ingerere alteri lesionem metuit. ad hoc quod dudum presserat fallaciae uitium. quasi ex studio pietatis redit; Sicque fit ut et si malicia mente non tenet. in ea tamen ueritatis radium. umbra mendacii obscuret; Unde et saepe quia percunctatur quisque conticescere non ualet. aut falsum dicens suam mentem trucidat. aut uerum loquens proximi uita grauat. Alius amore conditoris excitatus. a terrenis cogitationibus mentem curat assidua oratione suspendere. atque hanc in secreta quietis intimae securitate collocare. Sed in ipso suae orationis ascensu. dum eleuari ab infimis nititur. infirmorum phantasmate reuerberatur. atque ad intuendam lucem mentis oculus tendit. sed ex corporeo usu surgentibus terrenarum rerum imaginibus obscuratur. Unde fit plerumque ut intendentis animus. ipsa sua infirmitate fatigatus. aut orationem deserens desidia torpeat. aut si diu in oratione permanserit. ante eius oculos occultarum

imaginū caligo densescat. Bene
igit dicit. Temptatio est uita
hominis sup terram. Quando
ibi quoq; reatū descensionis in
uenit. ubi se pfectū conphen
dere ascensionis putauit. & eã
de mens confundit. unde surge
re a confusione nitebat. ut per
hoc ad semet ipsã diuerberata rede
at. p qđ semet ipsam iam collecta
& coadunata transibat. Iste ab e
ruditione diuinę legis alienus
ignorantia sua deprimit. ne qđ
obtinendę salutis operet. Ille di
uinę legis scientia pditus. du
sibi p ceteris gaudet intellectū
suppetere. quia priuato gau
dio exultat. pcepti intellect
in se munera dissipat. & inde in
iudicio ceteris deterior exhibet.
unde clarior ceteris ad tēp osten
dit. Hunc quia uirtutū dona
non subleuant. etiam uiam sim
plicē rectitudinis declinat. & ue
lut extraneum se a celesti mune
re depitans. quasi cosecurius
praua agit. quo supni doni sub
limia munera n pcepit. Illum
pphetię sps replet. ad p scientia
subleuat. eiq; uentura queq; iã
psentia ostentat. Sed dū sępe
& in multis sup semet ipsum tol
lit. ut futura ueraciter conte
plet. mens in sui confidentia de
ducta. eum qui haberi semper
non potest. semp sibi adeē pphetię
spm̄ estimat. Cūq; omē qđ senserit
pphetiam putat. quia sibi hanc &
cū non habet tribuit. & in quantū
habere potuit amittit. Sicq; fit.
ut ide post aliq merita tristis
redeat. unde estimationē omniū
let pribat. Teptatio ergo est uita
hominis sup terra. Quę aut ali
ena uirtutibus ad celeste pmium
surgere non ualet. aut ditata do
nis spualibus aliquando deterius
ex occasione uirtutū ruit. Quia
aut paulo superius. hoc eē tepta
tionē qđ militiã diximus. sciendū
sūmopere est qđ quidā nobis appel
latione militię amplius quā nomi
ne teptationis innuit. Hoc nāq;
nro intellectui expressione mili
tię augetur. qđ nimirum p mili
tiā ad finē cottidie tendit. Cūq;
p ordinē militię loc crescit. tota
simul homini militia deficit.
Militia est ergo. uita hominis sup trã.
quia & sicut supius diximus. unusquisq;
dum cottidie adultę terminum
ptēporum augmentū tendit.
augendo uitā uiuere desinit. Di
es quippe expectat ut ueniant.
sed cū ad augmentū uitę ueniunt.
iam ab augmento uitę subtrahunt.

quia & iterantis gressus dũ manet
riora p̄fic̄. qđ restat iter decrescit;
Vita ergo nr̄a militia est. que quo
ad augmentũ ducit̄. eo ut non sit
finit̄. Bene igit̄ dr̄ militia est ui
ta hominis super terrā. quia dũ p spa
cia tēporũ crescere appetit. ab eo dē
spacio qđ p dendo collegit. crescen
do p transit; Unde & apte quoq; ipse
militie cursus. exprimit̄. cũ p tinus
subinfert̄. Et sicut dies mercennarii
ru dies ei'. Dies suos mercennarius
euolui citius exoptat. ut ad laboris
sui p̄mium sine tarditate p ueni
at. Dies itaq; hominis uera & eter
na sapientis. recte dieb; mercenna
rii cōparant̄. quia p̄sentem uitā
uiā non patriam. militiā n̄ palmā
deputat. Et eo se ab eē longius a p̄
mio conspic̄. quo tardius ad finē ue
nit; Considerandum quoq; est qđ
mercennarius in alienis laboribus
exsudat. sed tamen sibi p̄mium p p̄u
p parat. Voce autē redēptoris nr̄i di
cit̄; Regnũ meũ n̄ est de hoc mun
do; Om̄s ergo qui spe celestiũ p̄dia
exercitio uitę p̄sentis atterim̄ in a
lieno laboram̄; Nā sępe & r̄pbis ser
uire cogimur. mundo quę mundi
sunt reddere coartamur. & alieno
quidē labore fatigam̄. sed tam̄ p̄mia
nr̄a p cipim̄. & p hoc p uenim̄ ad p̄p̄a.
qđ pure ministram̄ aliena; Quo

contra quibusdā ueritas dicit; Si
in alieno fideles n̄ fuistis. qđ urm̄ ē
quis dabit uobis. Sciendũ quippe
est. qđ mercennarius sollicite curat
inspicere. ne unquā dies uacuus la
bat̄ ab opere. expectat̄ finis tēpo
ris. ne inanis ueniat ad remuneratio
nē. In laboris naq; studio conspi
cit. qđ p cipere in tēpore remu
nerationis possit; Nā cũ opus cres
cit. p̄mii fiducia p ficit; Cũ uero
opus torpuerit. spes a remunera
tione lassescit; Unde & elect' quisq;
uitā suā quasi mercennarii dies pen
sans. tanto fidentius spe tendit
ad p̄mia. quanto nunc robustius
p durat ad laboris incrementum;
Qui sic decursus p̄sentis tēporis pen
sat. dies cũ operibus numerat. ne
a labore uacua transeant uitę mo
menta formidat. Aduersis gau
det. passione reficit̄. merore refo
uet̄. quia subsequentis uitę p̄mi
is. tanto se remunerari largius
conspicit. quanto p amore illius
cottidianis se mortibus uerius im
pendit; Hinc naq; est. qđ ciues su
pnę patrię conditori ei' psalmistę
uocibus dicunt. Propter te mor Psalm̄
te afficim̄ tota die; Hinc paulus ait;
Cotidie morior. p pter urām gloriā Paul
frs; Hinc iterum dicit; Ob quam
causam hęc patior. sed n̄ confundor;

Scio enim cui credidi. et certus sum quia potens est depositum meum seruare in illum diem. Sci igitur uiri quot labores nunc ueritati commendantes exhibent, tot iam remunerationis suae pignora intra spei cubiculum clausa tenent. Sed grauis nunc sentitur aestus in opere, ut quandoque refrigerium percipiatur ex quiete.

Unde et apte subditur. Sicut seruus desiderat umbram. et sicut mercennarius praestolatur finem operis sui. sic et ego habui menses uacuos. et noctes laboriosas enumeraui mihi. Umbram quippe seruo desiderare est, post temptationis aestum sudoremque operis, aeterni refrigerii requiem quaerere. Hanc namque umbram seruus ille desiderauerat, qui dicebat. (Psalmi) Sitiuit anima mea ad deum uiuum, quando ueniam et apparebo ante faciem dei. Et rursum.

Heu me quod incolatus meus prolongatus est. Qui quasi a labore sui aestu fugiens. atque ad opponendam requiem refrigerii tegmen quaerens. iterum dicit. (Item) Ingrediar in locum tabernaculi ammirabilis usque ad domum dei. Hanc umbram comprehendere paulus anhelabat, desiderium habens dissolui. et esse cum christo. Ad hanc umbram ex desiderii iam perfectione peruenerant qui dicebant.

Nos qui portauimus pondus diei et aestus. Bene autem qui desiderare umbram dicitur, seruus uocatur, quia quisque electus quousque infirmitatis conditione constringitur. sub dominantis corruptionis iugo quasi sub aestus anxietate retinetur. Quia nimirum cum corruptione exutus fuerit. tunc sibimet ipsi liber et tranquillus innotescit. Unde et recte etiam per paulum dicitur. (Paul) Ipsa creatura liberabitur a seruitute corruptionis, in libertatem gloriae filiorum dei. Electos enim nunc poena corruptionis aggrauat. sed tunc incorruptionis gloria exaltat. Et quantum ad praesentis necessitatis pondera nunc inde filius de libertate nihil ostenditur. tantum uero ad subsequentis libertatis gloriam tunc inde famulus de seruitute nihil apparebit. Creatura ergo seruitute corruptionis exuta. et dignitate libertatis accepta. in filiorum dei gloriam uertitur quia unita deo per spiritum. quasi hoc ipsum quod creatura est transisse ac subegisse declaratur. Sed qui adhuc umbram desiderat seruus est. quia quousque aestum temptationum tolerat. iugum miserae conditionis portat. Ubi apte subditur. Et sicut mercennarius praestolatur finem operis sui. Mercennarius et enim cum facienda opera conspicit,

mentem prius ex longinquitate
et pondere laboris addicit; Cum uero
lassescentem animum ad considerandum
operis premium reuocat. uigore ani
mi mox ad exercitium laboris reformat.
et quod graue perpendit ex opere. leue
estimat ex remuneratione. Sic elec
ti quique cum mundi huius aduersa
patiuntur. cum honestatis contumelias.
rerum dampna. cruciatus corporis tole
rant. et grauia quibus exercentur pen
sant; Sed cum mentis oculos ad eter
nae patriae considerationem tendunt.
ex comparatione premii. quam sit leue
quod patiuntur inueniunt. Quod
enim ualde esse inportabile ex dolo
re ostenditur. consideratione prouida
ex remuneratione leuigatur. Hinc
est quod paulus semper se ipso robusti
or contra aduersa erigitur. quia ni
mirum finem sui operis. sic mercen
narius prestolatur. Graue namque quod
sustinet estimat. sed leue hoc per
premii considerationem pensat; Ipse
quippe quam sit graue quod patitur in
dicat. qui in carceribus habundan
tius. in plagis supra modum. in mortibus
frequenter se fuisse testatur. Qui
a iudeis quinquies quadragenas
una minus accepit. Qui ter uirgis
cesus. semel lapidatus est. ter nau
fragium passus. nocte et die in pro
fundo maris fuit. Qui pericula
fluminum. latronum. ex genere. ex
gentibus. in ciuitate. in solitudine.
in mari. in falsis fratribus pertulit.
Qui in labore et erumna. in ieiuni
is multis. in fame. in siti. in frigo
re. et nuditate laborauit. Qui
foris pugnas. intus timores susti
nuit. Qui ultra uires grauatum
se asserit dicens. Supra modum
grauati sumus. supra uirtutem. ita
ut tederet nos etiam uiuere. Sed
quomodo remunerationis linteo
sudorem tanti laboris tergat. ip
se denuntiat dicens. Non sunt
condignae passiones huius temporis.
ad superuenturam gloriam quae reue
labitur in nobis. Finem itaque operis
quasi mercennarius prestolatur. qui
dum prouectum remunerationis con
siderat. uile existimat quod pene
deficiens laborat. Apte mox subditur.
Sic et ego habui menses uacuos. et
noctes laboriosas enumeraui mihi;
Electi quippe conditori rerum serui
unt. et sepe rerum inopia coan
gustantur. per amorem deo inherent.
et tamen subsidiis presentis uitae egent;
Qui igitur actiones suas presentia
non querunt. a mundi compendiis ua
cuos menses ducunt. Noctes quoque
laboriosas tolerant. qui aduersita
tum tenebras non solum usque ad in
opiam. sed sepe usque ad corporis cruciatum

portant; Despectum namque egestatemque perpeti laboriosum bonis mentibus non est; sed cum usque ad afflictionem carnis aduersitas uertitur. labor procul dubio ex dolore sentitur. Potest etiam non inconuenienter intellegi. quod sanctus quisque menses uacuos sicut mercennarius ducit. quia laborem iam sustinet. sed premium necdum tenet;

Hoc tolerat. illud expectat; Noctes uero laboriosas enumerat. quia aduersitates sibi presentis temporis sese in uirtutibus exercendo coaceruat;

Nam si proficere in mente non appetit. minus fortasse aspera que mundi sunt sentit; Que tamen sententia si ad uocem sancte ecclesie ducitur. intellectus eius paulo subtilius indagatur;

Ipsa quippe uacuos menses habet. que in infirmis suis terrenas actiones absque uite premio defluentes sustinet. Ipsa noctes laboriosas enumerat. que in membris fortibus multiplices tribulationes portat;

In hac etenim uita quedam laboriosa sunt. quedam uacua. quedam uero uacua. simul et laboriosa; Amore quippe conditoris presentis uite tribulationibus exerceri laboriosum quidem est. sed uacuum non est;

Amore autem seculi uoluptatibus solui. uacuum quidem est. sed non laboriosum; Amore uero eiusdem seculi aduersa aliqua perpeti. et uacuum simul est et laboriosum. quia et ex aduersitate mens afficitur. et remunerationis premio non repletur; In his itaque sancta ecclesia. qui in ea iam positi uoluptatibus defluunt. et perinde fructu boni operis non ditantur. menses uacuos ducit. quia uite tempora sine retributionis munere expendit; In his uero qui eternis desideriis dediti. mundi huius aduersa patiuntur. laboriosas noctes enumerat. quia tribulationum tenebras quasi in caligine uite presentis portat; In his autem qui et transeuntem mundum diligunt. et tamen eius contrarietate fatigantur. simul menses uacuos et noctes laboriosas tolerat. quia eorum uitam retributio subsequens nulla remunerat. et presens tribulatio angustat;

Recte autem nequaquam dies. sed menses uacuos habere se perhibet.

Mensium quippe nomine. dierum collectio et summa signatur; Per diem ergo una queque actio exprimi potuit. per menses autem. actionum finis innuitur. Et sepe cum in hoc mundo aliquid agimus. intenta spei alacritate suspensi. hoc ipsum quod agimus uacuum non putamus. sed postquam ad actionum terminum peruenimus. non optinentes que appetimus. laborasse nos in uacuum

dolemus. Non solum igitur dies. sed
menses uacuos ducimus. cum nos
interrenis actionibus sine fructu
laborasse non exactionum principio.
sed fine pensamus. Cum enim labores nos
tros aduersitas sequitur. quasi uitę
nrę uacui menses arguuntur. quia
ex cōple tione actionum agnoscitur.
quā frustra inactionib; sudabatur. Sed
quia insacro eloquio nonnumquam
nox proignorantia ponitur. paulo at
testante qui uenturā uitā scientibus
discipulis dicit. Omnes uos filii lucis estis
& filii diei. non sumus noctis neq; tene
brarum. Quib; premisit dicens. Uos autē
frēs non estis intenebris. ut uos dies illa
tanquā fur comprehendat. Potest hoc
inloco exeorum persona uox scę ęcclę ac
cipi. qui post ignorantię suę caliginē
adamorem rectitudinis redeunt. &
ueritatis radiis illustrati. fletibus di
luunt quod errauerunt. Illuminatus
quisq; & enim respicit. quā turpe fu
erit quod ppsentis uitę amore labora
uit. In eis ergo scā ęcclā inquib; adui
tam reuertitur. laborem suum ęstuan
ti seruo & desideranti finē mercen
nario cōparat dicens. Sicut seruus
desiderat umbrā. & sicut mercenna
rius pstolatur finē operis sui. sic &
ego habui menses uacuos. & noctes
laboriosas enumeraui mihi. In cōpa
ratione enim. duo sunt quę premisit.
In expressione etiam fatigationis. duo
postmodum subdidit. Ad ęstuantē quippe
menses uacuos reddidit. quia quoma
gis ęternum refrigerium quęritur. eo
magis conspicitur quā uacue pacta ui
ta laboratur. Ad pstolantē uero labo
riosas noctes subintulit. quia quo
magis exterminio operis premium quod
assequamur inspicimus. eo magis ingemis
cimus diu nos nescisse quod quęrimus.
Unde & ipsa penitentis cura uigilantius
exprimitur. ut laboriosas noctes enu
merasse diceretur. quia quanto ueri
us ad dominum reuertimur. tanto subtilius
labores quos per ignorantiā inhoc mun
do pertulimus. dolendo pensamus. Nam
quo unicuiq; plus dulce fit quod de
ęternis desiderat. eo ei magis graue
ostenditur. quod ppsentium amore
tolerabat. Si uero ad solā historiam
sequentia uerba pensantur. per hoc procul
dubio animus dolentis exprimitur. qua
inter per diuersos motus desiderii mes
titia impellente uariatur. Nā subditur.
Si dormiero. dicā quando surgā. & rur
sus expectabo uesperā. In nocte quip
pe dies quęritur. in die uespera deside
ratur. quia nimirum dolor non permit
tit placere quę assunt. Cumq; mentē
per experimentum psentium afficit.
semper hanc quasi consolante deside
rio ad alia per expectationē tendit.
Sed quia & afflicta mens per appetitum

ducit. & tamen dolor eius etiam se
ducit desideriis non finit. recte sub
iungit; Replebor doloribus usq;
ad tenebras; Causa aut eiusdem do
loris exprimit. cum protinus subinfert.
Induta est caro mea putredine &
sordibus pulueris. cutis mea aruit.
& contracta est; Sed hęc subtilius
congruentiusq; disserimus. si ad
pmisse expositionis ordinem redea
mus. Somno naq; torpor otii. sur
rectione aut exercitatio acti
onis exprimit; Uesperę quoq; no
mine quę somno congruit. rur
sus otii desiderium figurat; Scam
uero erecta quo usq; uita corrupti
onis ducit. flere mutabilitatis suę
dampna non desinit; Ad hoc naq;
homo condit fuerat. ut statu men
tis in arcem se erigeret contem
plationis. & nulla hunc corrup
tio a conditoris sui amore decli
naret. sed in eo qd ab ingenita stan
di soliditate uoluntatis pedem ad
culpam mouit. a dilectione con
ditoris in semetipsum protinus ce
cidit; Amorem uero di. ueram
scilicet stationis arcem deserens.
nec in se consistere potuit. quia
lubricę mutabilitatis inpulsu
infra se p corruptionem pruens.
etiam a semetipso dissensit; Qui
nunc quia conditionis suę soli

ditate non figit. alternantis sem
per desideriis motu uariat. ut & qui
etus actionem desideret. & occupat
ad otium anhelet; Quia enim
fixa mens stare cum potuit noluit.
stare iam non ualet etiam cum uolet;
Conditoris quippe sui contemplatio
nem deserens. salutis suę fortitudi
nem pdidit. & quolibet posita. semp
egra alium locum querit; Varieta Psal
tem ergo humanę mentis expri
mens dicat; Si dormiero dicam quan
do resurgam. & rursum expectabo
uesperam; Ac si aperte diceret. Nihil
perceptum menti sufficit. quia ipsum
qui uere sufficere potuit amisit;
In somno naq; surrectionem deside
ro. in surrectione uesperam expec
to. quia & quietus exercitium
actionis appeto. & exercitatus
otium quietis quero; Quod tam
intellegi & aliter potest. Dormi
re naq; est. in peccatis iacere; Si
enim somni appellatio culpa
non esset. nequaquam paulus discipu Paul
lis diceret. Euigilate iusti. & no
lite peccare. Unde & auditorem
suum ammonet dicens. Surge qui
dormis. & exurge a mortuis. &
illuminabit te xps; Et rursum. iteru
Hora est iam nos de somno surgere;
Unde & salomon peccantem incre Salo
pat dicens; Usq; quo piger dormis.

Electus igitur quisq; cū peccati som
no pmitt͂ . ad iustitię uigilias exsur
gere conat͂ ; Sed sepe cū surrexerit .
ipsa se extolli magnitudine uirtu
tū sentit . Vnde & tēptari se psen
tis uitę aduersitatibus post uirtu
tes desiderat . ne peius ex confiden
tia uirtutū cadat ; Si enī se serua
ri melius ꝑ tēptationē non cognos
ceret . nequaquā psalmista diceret ;
Psalmista
Proba me dn̄e . & tēpta me . Bene ergo
nunc dicit͂ ; Si dormiero dicam quan
do surgā . & rursum expectabo ues
perā . quia & in peccati somno lum͂
iustitię quærit͂ . & cū uirtutum
pspera mentē eleuant . adiutrix
aduersitas desiderat͂ . ut pfecto ani
m͂ cū uirtutum suarū gaudio plus
quā debet attollit͂ . p contrarieta
tē psentis uitę edito merore solidet͂ ;
Vnde & nequaquā formidabo uespe
ram dicit͂ . sed expectabo ; Expecta
m͂ & enī pspera . formidam͂ aduer
sa ; Vir igit͂ iustus uesperam expec
tat . quia cū exerceri hunc tribu
latione necesse est . ipsa ea fit aduer
sitas pspera ; Potest uesperę nomi
ne etiam peccati tēptatio desig
nari ; Quę sepe tanto acrius men
tē lacessit . quanto & eandem men
tē spe ad supna altius euehit . Ne
quaquā naq; sic in hac uita per
exercitatione iustitię peccatū deserit͂ .
ut in eadē iustitia inconcusse ma
neat͂ ; Quia & si iā a cordis habitacu
lo culpā rectitudo eliminat . ipsa
tam͂ culpa quę repellit͂ . cogitatio
nis nrę foribus assidens . ut sibi ape
riat͂ pulsat ; Qđ moyses quoq; spu
alit͂ innuit . cū facta corporaliter
tēporū momenta narrauit dicens . Moyses
factū est mane . atq; paulo post subiciens . factū
ē uespere ; creator quippe omniu
humanę culpę prescius . tunc ex
pressit in tēpore . qđ nunc uersat͂
in mente ; Mane quippe ad uesperum
ducit͂ . quia nimirū lucē rectitudi
nis . umbra sequit͂ tēptationis ; Sed
quia electorū lux tēptatione non
extinguit͂ . nequaquā nox . sed
uespera facta phibet͂ . quia nimirū
sepe tēptatio in corde electorum
lum͂ iustitię abscondit . sed n̄ inte
rimit . quia si ad pallorē trepida
tionis ꝑtrahit . sed fundit͂ n̄ extin
guit ; Electi ergo post somnū sur
rectionē appetunt . post surrectio
nē uesperā pstolant͂ . quia & de
peccato ad iustitię lumen euigi
lant . & in ipso iustitię lumine po
siti . semp se contra illecebras tēp
tationū parant ; Quas nimirum
n̄ timent . sed expectant . quia uti
litati suę rectitudinis & iā tēpta
menta pficere n̄ ignorant ; Quan
talibet autem contra corruptionē

suam uirtute contenderint. habe
re integrā salutem nequeunt; quo
usq; dies p̄sentis uitę finiat᷑. Vnde
& subdit᷑. Et replebor dolorib; usq;
ad tenebras. Modo namq; aduersa ir
ruunt. modo ipsa quoq; p̄spera calli
da hilaritate blandiunt᷑. modo sur
gentia uicia bellum carnis excitant.
modo deuicta animū ad elationem
uocant. Bonorū igit᷑ uita usq; ad te
nebras doloribus replet᷑. quia quo
usq; temp̄ corruptionis agit. inter
na externaq; afflictione concutit᷑.
& salutis securitatē non inuenit. ni
si cū diem funditᷓ temptationis relin
quet. Vnde bene & hec eadem do
lorū causa p̄tin᷑ subinfert cū dicit᷑.
Induta est caro mea putredine. &
sordibus pulueris. Ut enī paulo
superius diximus. soliditatē inge
nitam uoluntarie homo deseruit.
& sese in uoraginem corruptionis
mersit. Vnde nunc & p inmunda
opera labit᷑. & p cogitationes illicitas
fedat᷑. Ut enī ita dixerim culpę
suę penalit᷑ subdita. ipsa iam natu
ra nr̄a facta est extra naturā. &
remissa usq; ad p̄uersa opera ducit᷑.
restricta aut̄ p̄uersorū operū inpor
tuna cogitatione fuscat᷑. P expleti
onem ergo actionis illicitę. carnē
putredo afficit. P leuitatē uero co
gitationis inprobę. quasi ante oculos

puluis surgit. Consentiendo uiciis
putredine atterim᷑. uiciorum uero
imagines in corde tolerando sordi
bus pulueris fedam᷑. Ait ergo. Indu
ta est caro mea putredine. & sordib;
pulueris. Ac si aperte diceret. Car
nalem uitā quā patior. aut tabes
lubricę operationis polluit. aut
exutiorū memoria caligo miserę
cogitationis p̄mit. Quod tamen
si ex uoce ęcclę uniuersalis accipi
mus. aliquando hanc p culdubio car
nis putredine. aliquando aut̄ gra
uari sordibus pulueris inuenimus.
Multi quippe in ea sunt. qui dum
amori carnis inseruiunt. fetore
luxurię conputrescunt. Et sunt
non nulli. qui a uoluptate quidem
carnis abstinent. sed tamen tota
mente in terrenis actibus iacent.
Dicat ergo sc̄a ęcclā unius membri sui
uocibus. dicat qd̄ de utroq; genere
hominū tolerat. Induta est caro mea
putredine. & sordibus pulueris. Ac
si ap̄te insinuet dicens. Sunt ple
riq; qui mihi p fidem membra sunt.
sed tam̄ sana uel munda p actione
n̄ sunt. quia aut uicta desideriis temp̄ib;
ad corruptionis putredinē defluunt.
aut terrenis actibus dediti. pulue
re consperguntur. In illis enī quos lu
bricos tolero. carnem uidelicet pu
trescentē gemo. In istis aut̄ quos terrena

querentes patior. quid aliud quam fe
dum pulverem porto. Unde et ap
te simul. deuitrisque subiungitur. Cu
tis mea aruit. et contracta est. In sanctae
quippe ecclesiae corpore. hi qui solis ex
terioribus curis inseruiunt. congrue
cutis uocantur. Quae nimirum cutis
arescendo adtrahitur. quia mentes car
nalium dum praesentia diligunt. et qua
si iuxta posita concupiscunt. ad futu
ra tendi per longanimitatem nolunt.
Qui dum internae spei pinguedinem
neglegunt. ut attrahantur arescunt.
quia si eorum corda desperatio non sic
caret. nequaquam aestus pusillanimi
tatis attraheret. Hanc namque attrac
tionem psalmista formidauerat. cum
Psalm. siccitatem mentis metuens dicebat;
Sicut adipe pinguedinis repleatur ani
ma mea. Adeps quippe pinguedi
nis replet animam. cum hanc contra prae
sentium desideriorum aestum supernae
spei infusio refouet. Cutis ergo ares
cens attrahitur. cum cor rebus exterioribus
deditum. atque ex desperatione siccatum
in auctoris sui amorem non tenditur. sed
in semetipso ut ita dixerim rugosa
cogitatione replicatur. Pensandum
uero est. quod carnales mentes idcirco
praesentia diligunt. quia uita carnis
quam fugitiua sit minime perpendunt;
Nam si uelocitatem transitus eius aspi
cerent. hanc etiam prosperantem minime
amarent. Sancta autem ecclesia in electis
suis cotidie quantum sit rebus exterioribus
cursus conspicit. et idcirco in intimis pedem
sollicitae intentionis figit; Unde
et apte subditur. Dies mei uelocius tran
sierunt. quam a texente tela succiditur;
Congrua ualde similitudine. tempus
carnis telae comparatur. quia sicut tela
filis. sic uita mortalis diebus singu
lis uincta proficit; Sed quo augmen
tum percipit. eo ad incisionem tendit.
Quia sicut et superius diximus. cum tem
pora percepta praetereunt. uentura
breuiantur. et de uniuerso uitae spa
cio eo fiunt pauciora quae ueniunt.
quo multa sunt quae transierunt.
Tela quippe infra supraque religata.
duobus lignis innectitur. ut texatur.
Sed quo inferius texta inuoluitur.
eo superius texenda deplicatur. et
unde se ad augmentum multiplicat.
inde fit minus quod restat. Sic nimi
rum uitae nostrae tempora. et transacta
quasi inferius inuoluimus. et uentu
ra a superiori deplicamus. quia quo
plus fiunt praeterita. minus esse inci
piunt futura. Sed quia nec tela
ad expressionem nostri temporis sufficit.
nam eius quoque festinationem uitae
nostrae uelocitas transit. recte nunc
dicitur. Dies mei uelocius transierunt.
quam a texente tela succiditur. Tela
quippe tarditatem prouectus habet.

uita autem praesens moram defectus
non habet. In illa namque cum laboran
tis mari figitur. aduentu termini
elongatur. In ista uero quia tempus
semper desinens indesinenter con
sumimur. ad finem nostri itineris etiam
quiescendo peruenimus. et per cursum
nostri transitus. etiam dormientes
imus. Electi igitur quia praesen
tis uitae momenta decurrere sub
festinatione conspiciunt. nequa
quam in hoc tantae mobilitatis iti
nere cordis intentionem figunt.
Unde et apte protinus subditur. Et con
sumpti sunt absque ulla spe. Repro
borum mens erga dies praesentis uitae
tanto amore constringitur. ut sic
semper hic appetant uiuere. quate
nus si ualeant uiuendi cursum
desiderent numquam finire. Cogi
tare quippe uentura despiciunt.
spem totam in rebus transeuntibus
ponunt. habere nulla nisi quae
praetereunt concupiscunt. Cumque
nimis transeuntia cogitant. et
mansura nullatenus sperant. sic
caecitate insensibili cordis oculus
clauditur. ut aeternae luci nul
latenus intendatur. Unde fit ut saepe
iam corpus molestia quatiat. et uici
na mors uirtutem uitalis spiritus in
cidat. nec tamen curare quae mun
di sunt desinant. Iamque eos ultor

ad iudicium pertrahit. et tamen
ipsi ordinatione sollicita rebus
transeuntibus occupati. nihil ali
ud cogitant nisi in hoc mundo ad
huc qualiter uiuant. relinquenda
omnia quasi possidendo disponunt.
quia spes uiuendi non frangitur.
etiam cum uita terminatur. Iam
ad iudicium trahuntur per sententiam.
et tamen adhuc habendis rebus inhae
rent per curam. Dura etenim men
te abesse mors longe creditur etiam
cum sentitur. Sicque a carne anima
soluitur. ut erga praesentia inmode
rato amore se retinens. cum ad aeter
num supplicium ducitur. hoc ipsum
quoque nesciat quo ducatur. et dese
rens quae amare cum termino no
luit. repente sine termino in
uenit quae numquam prouidit. At
contra electorum mens. ad aeterni
tatis intentionem tenditur. et iam
cum praesens eam feliciter uita comi
tatur. Magna carnis salute utitur.
nec tamen ei fiducia animus retar
datur. Nullum adhuc mortis arti
culum erupit. et quasi praesentem
hanc cotidie conspicit. Quia enim
uita indesinenter labitur. spes ei
uiuendi funditus amputatur. Bene
ergo de his praetereuntibus dicitur. Con
sumpti sunt absque ulla spe. Ac si
apte diceret. Mentis fiduciam

in presenti uita non posui. quia omne
quod preterit calcando desperaui (despexi). Un
de et apte mox subditur. Memento. s
quia uentus est uita mea. Hi et enim
uitam carnis quasi permanentem dili
gunt. qui quanta sit uitae sequen
tis aeternitas non intendunt. Cumque
soliditatem perennitatis non conside
rant. exilium patriam. tenebras
lumen. cursum stationem putant.
Quia qui maiora nesciunt. iudica
n re de minimis nequaquam possunt.
Ordo quippe iudicii exigit ut quod
examinare nitimur. transcenda
mus. Si enim preesse rebus animus non
ualet. nequaquam de his certa a quibus
uincitur uidet. Idcirco itaque
mens reproba presentis uitae cursum
estimare non sufficit. quia am
mirationi illius ex amore succum
bit. Sancti autem uiri quo ad aeterna
cor eleuant. quam breue sit quod
fine clauditur pensant. et eo eorum
sensibus uilescit quod preterit. quo
intellectu radiante inter lucet
n quod acceptum numquam recedit. Cumque
infinitatem perennitatis aspiciunt.
nequaquam iam pro magno deside
rant. quicquid finis angustat.
sed subleuata mens extra temporum
terminos ducitur. et iam cum car
ne in tempore teneatur. et tanto al
tius finienda despicit quanto uerius
infinita cognoscit. Sed haec ipsa
humanae breuitatis consideratio.
auctori nostro magne uirtutis ob
latio est. Unde recte nunc cum
deprecatione immolatio eiusdem
uirtutis offertur. cum dicitur. Memen s
to quia uentus est uita mea. Ac si s
apte diceretur. Transeuntem uelo
citer benignius respice. quia et tan
to a te uideri debeo misericordius.
quanto ipse a consideratione bre
uitatis meae oculos non auerto.
Sed quia dum tempus uitae presentis ab
scidit. ad operationem promerendae
ueniae ulterius non redit. recte sub
iungitur. Nec reuertetur oculus meus s
ut uideat bona. Ad uidenda bo s
na extincti oculus non redit.
quia ad exhibenda recta opera.
exuta carne anima non recurrit.
Hinc est quod diues quem inferni flam
ma cruciabat. quia semet ipsum
reparare operando non posse ag
nouerat. iam nequaquam sibi. sed
relictis fratribus prodesse satage
bat dicens. Rogo pater abraham. Euang
ut mittas eum in domum patris
mei. habeo enim quinque fratres. ut tes
tetur illis ne et ipsi ueniant in
locum hunc tormentorum. Solet
namque mestum animum spes uel fal
sa refouere. Sed ut poenam suam
reprobi grauius sentiant. spem

deuenia amittunt; Unde flammis
ultricibus tradit⁹. non sibi ut dixi
mus. sed opitulari fratribus con
cupiuit. quia nūquā se ignium
carere tormentis adiuncto de
sperationis supplicio agnouit;
Salomon Hinc salomon ait; Quodcumq; potest
man⁹ tua facere instanter operare.
quia nec opus. nec ratio. nec scien
tia. nec sapientia erunt apud infe
ros quo tu pperas; Nequaquā ergo
ad uidendum bona oculus reuertit᷑.
quia retributione suā mens inue
niens. ad operationis usum nullate
nus reuocat᷑; Quia igit᷑ fugit omne
quod cernit᷑. & mansura sunt quę
secunt᷑. bene beat⁹ iob uno uersu
utraq; complexus ē dicens; Mem
to quia uent⁹ ē uita mea. nec reuer
tet᷑ oculus meus ut uideat bona; Cur
sum quippe p̄sentiū cōteplatus ait;
Memento quia uent⁹ est uita mea;
Aeternitate uero sequentium consi
derans adiunxit. Nec reuertetur
oculus meus ut uideat bona; Ubi
apte quoq; uniuersi humani ge
neris a redeptionis munere destitu
ti. parit⁹ uocē sumit dicens; Nec aspi
ciet me uisus hominis; Visus quip
pe hominis est misericordia redep
toris. quę insensibilitatis nrę du
ritiam cū respic̄ emollit; Unde
teste quoq; euangelio dicit᷑; Re

spexit ih̄c petrū; Et recordat⁹ est pe Euang
trus uerbi quod dixerat ih̄c. & egres
sus foras fleuit amare; Exutā ue
ro carne animā. nequaquā iā uisus
hominis aspic̄. quia post mortem
non liberat. quę ante mortē grā
ad ueniam n̄ reformat. Hinc & eni Pau
paulus dicit. Ecce nunc temp⁹ ac
ceptabile. ecce nunc dies salutis;
hinc psalmista ait; Quō in sctm̄ mi Psal
sericordia ei⁹; Quia nimirū quem
nequaquā modo misericordia eri n
pit. sola p⁹ p̄sens sctm̄ iusticia addi
cit; Hinc salomon ait; Quia lig Salo
nū in quocūq; loco ceciderit. siue
ad austrū. siue ad aquilonē. ibi erit;
Quia cū humani casus tēpore. siue
sēs seu malign⁹ spc̄ egredientē ani
mā claustra carnis acceperit. in ę
ternū secū sine ulla pmutatione
retinebit. ut nec exaltata ad sup
plicia pruat. nec mersa ętnis sup
pliciis ultra ad remediū ereptionis
ascendat; Vir igit᷑ sēs humani gn̄is
dāpna considerans. quod a p̄senti sclo
sine redeptoris cognitione subtra
hit᷑. atq; ętnis ignib⁹ irreparabilit᷑
sepelit᷑. & ei⁹ uocē insc̄ suspipiens
dicat. nec aspiciet me uisus homi
nis; Quia nimirū redeptoris grā
quę nunc n̄ intuet᷑ ut corrigat.
tunc n̄ respic̄ ut ab interitu abscon
dat; In iudiciū quippe dn̄s ueniens.

peccatorem uidet ut feriat. sed non uidet
ut ad largiendam salutis gratiam recog
noscat. Culpas examinat. et uitam pere
untium ignorat; Unde sanctus uir cum se post
presentem uitam respectu hominis uide
ri non posse fateretur; Apte mox subdi
dit; Oculi tui in me. et non subsistam;
Ac si aperte diceret; Districtus ad iudi
cium ueniens. et ad saluandum non uides;
ad feriendum uides; Quia quem in pre
senti uita dispensationis tuae mi
seratione non respicis. respiciendo
postmodum per iustitiam extinguis;
Hunc enim peccator quisque deum non me
tuit et uiuit. blasphemat et proficit.
quia scilicet misericors creator quem
expectando uult corrigere. aspici
endo uult punire. sicut scriptum est;
Dissimulans peccata hominum propter
penitentiam; Sed tunc peccator
cum respicitur. non subsistit. quia cum dis
trictus iudex merita subtiliter inqui
rit. reus ad tormenta non sufficit;
Quamuis hoc etiam iustorum uoci con
gruit. quorum mens semper sollicita
uenturo examini intendit; Omne
enim quod agunt metuunt. dum caute
considerant ante quantum iudicem
stabunt; Intuentur potentiam mag
nitudinis illius. et pensant quan
to reatu constricti sint propriae infir
mitatis; Enumerant mala proprii ope
ris. et contra haec exaggerant bona
conditoris; Considerant praua quam
districte iudicet. bona opera quam
subtiliter penset; Et perituros se absque
ambiguitate praesciunt. si remota pie
tate iudicentur; Quia hoc ipsum quoque
quod iuste uidemur uiuere. culpa est.
si uitam nostram cum iudicat. hanc apud
se diuina misericordia non excusat;
hinc enim in hoc eodem libro scriptum
est; Astra non sunt munda in conspectu
eius; Quia apud eum districte iudica
ti. ipsi quoque maculas inquinatio
nis habent. qui per mundiciam sancti
tatis lucent; Bene ergo dicitur; Oculi
tui in me. et non subsistam; Ac si aperte
iusti uoce diceret; Si subtili exami
natione discutior. praeferendo iudicio
non assurgo. quia ad poenam uita non
sufficit. si hanc inmanitas iustae
remunerationis premit; Bene autem
eidem humani generis et culpa breuitatem
et poena subrogatur. cum protinus dicitur. Sic
consumitur nubes et pertransit. sic qui
descendit ad inferos non ascendit.
Nubes quippe ad altiora suspenditur.
sed densata uento inpellitur ut cur
rat. Calore autem solis dissipatur. ut
euanescat. Sic nimirum corda sunt
hominum. quae per acceptae rationis in
genium ad alta emicant. Inpulsa
autem maligni spiritus flatu. prauis deside
riorum suorum motibus huc illucque pertra
huntur. Sed districto respectu superni

iudicii. quasi solis calore liquefiunt.
& semel locis penalibus tradita. ad ope
rationis usum ultra non redeunt. Vir igitur
sanctus elationis cursum. defectumque huma
ni generis exprimens. dicat: Sicut con
sumitur nubes & pertransit. sic qui descen
derit ad inferos. non ascendit. Ac si aperte
loqueretur dicens: In altum currendo de
ficit. qui superbiendo ad interitum ten
dit. Quae semel culpa ad poenam pertra
hit. misericordia ulterius ad ueniam non redu
cit. Unde & adhuc subditur. Nec reuer
tetur ultra in domum suam; Sicut domus est
corporis habitaculum corporale. ita uni
cuique mentis hoc domus est. quod ex desiderio
inhabitare consueuit. Ad domum igitur
suam ultra non reuertitur. quia semel unus
quisque aeternis suppliciis traditur. ad hoc
ubi amore inheserat. nullatenus re
uocatur. Potest etiam inferni nomine
peccatoris desperatio designari. de qua
Psalm. per psalmistam dicitur. In inferno autem quis
confitebitur tibi. Unde rursum scriptum
est; Impius cum uenerit in profundum
peccatorum contempnit. Quisquis autem
impietati succumbit. uitam profecto iusti
tiae moriendo derelinquit. Qui uero
etiam post peccatum mole desperationis ob
ruitur. quid aliud quam post mortem inferni
supplicio sepelitur. Bene ergo dicitur:
Sicut consumitur nubes & pertransit. sic
qui descenderit ad inferos non ascendit.
Quia plerumque cum perpetratione nequitiae

etiam desperatio sociatur. & uiam reuer
sionis abscidit. Recte autem corda desperan
tium nubibus comparantur. quia & caligine
erroris obscura sunt. & peccatorum mul
tiplicitate condensa. Sed consumpta per
transeunt. quia claritate extremi iu
dicii. irradiata dissipantur. Solet etiam
domus. cordis inhabitatio intellegi. Un
de sanato cuidam dicitur. Vade in do
mum tuam. Quia nimirum dignum est
ut peccator post ueniam ad mentem suam
redeat. ne iterum quod iuste feriatur ad
mittat. Sed qui ad infernum descen
derit. ad domum suam ulterius non ascen
dit. Quia eum quem desperatio obruit.
a cordis sui habitaculo foras mittit.
Et redire introrsum non ualet. quia fu
sus exterius ad deteriora cotidie com
pulsus cadit. Ad contemplandum quip
pe creatorem homo conditus fuerat. ut
eius semper speciem quaereret. atque in sol
lempnitate illius amoris habitaret. Sed
extra se per inobedientiam missus. mentis
suae locum perdidit. quia tenebrosis iti
neribus sparsus. ab inhabitatione ueri
luminis elongauit. Unde & apte ad
huc subditur. Neque cognoscet eum ampli
us locus eius. Locus quippe hominis
sed non localis. ipse scilicet conditor
exstitit. qui hunc ut in semetipso con
sisteret creauit. Quem nimirum locum
tunc homo deseruit. cum seductoris
uerba audiens. a conditoris amore

discessit; Sed cum omnipotens deus redimendo
se homini etiam corporaliter ostendit. ip
se ut ita dixerim fugitiui sui uestigia
subsequens. ad retinendum quem ami
serat hominem locus uenit; Si enim ap
pellari locus nequaquam conditor pos
sit. dominum laudans psalmista non diceret;
Filii seruorum tuorum inhabitabunt ibi; Ibi
enim non dicimus. nisi cum locum specialiter
designamus; Sed sunt plerique qui etiam
post perceptum redemptionis auxilium. ad de
sperationis tenebras deuoluuntur. et tan
to nequius pereunt. quanto et obla
ta remedia misericordiae contempnunt; Rec
te ergo de dampnato homine dicitur; Neque
cognoscet eum amplius locus eius; Quia
a conditore suo tanto tunc districtius
in iudicio non agnoscetur. quanto nunc
ad reparationis gratiam nec per dona reuo
catur; Unde et notandum summopere est.
quod non ait. neque cognoscet amplius locum
suum. sed ait. neque cognoscet eum amplius
locus eius; Dum enim cognitio non homini sed
loco tribuitur. patenter ipse conditor
loci nomine designatur; Qui districtus
ad examen ultionum ueniens. in iniqui
tate durantibus dicit; Nescio uos
unde sitis. Sed electi quique quo distric
te reprobos repelli considerant. eo semet
ipsos cotidie a perpetratae nequitiae sor
dibus sollicitius purgant; Cumque pertu
ros alios frigescere a uita amore conspi
ciunt. studiose se ad paenitentiae lamenta
succendunt; Unde et apte subditur; Qua
propter. et ego non parcam ori meo;
Ori etenim suo parcit. qui confiteri ma
lum quod fecit erubescit; In labore quip
pe ostendere [os mittere] est hoc ad confessionem
perpetratae iniquitatis occupare; Sed iustus
ori suo non parcit. quia iram iudicis dis
tricti praeueniens. uerbis contra se propriae
confessionis seuit; Hinc psalmista ait;
Praeueniamus faciem eius in confessione; Psalmus;
Hinc per salomonem dicitur; Qui abscondit Salomon
scelera sua non dirigetur. qui autem confes
sus fuerit et dereliquerit ea. miseri
cordiam consequetur; hinc rursum scrip
tum est. Iustus in principio accusator
est sui; Sed nequaquam ad confessionem
os panditur. nisi cum consideratione
districti iudicii prae pauore spiritus angustatur;
Unde et apte mox subditur; Loquar
in tribulatione spiritus mei; Tribulatio
quippe spiritus linguam commouet. ut re
atum praui operis uox confessionis in
pugnet; Sciendum quoque est. quia saepe
et reprobi peccata confitentur. sed defle
re contempnunt; Electi autem culpas
suas quas uocibus confessionis aperi
unt. districte animaduersionis fle
tibus insequuntur; Unde bene beatus iob
postquam se ori suo non parcere spopon
dit. tribulationem mox spiritus subdidit.
ac si aperte fateretur dicens; Sic reatum
lingua loquitur. ut nequaquam expers
meroris stimulo per alia spiritus uagetur.

sed culpas loquens uulnus aperio.
Culpas uero ad correctionem cogitans.
salutem uulneris ex medicamine me
roris quero. Qui enim mala quidem
que perpetrauit insinuat. sed fle
re que insinuauerat recusat. quasi
si subducta ueste uulnus detegit. sed
torpenti mente medicamentum
uulneri non apponit. Confessionis
igitur uoce solus necesse est ut meror
excutiat. ne uulnus proditum sed neglec
tum quo licentius iam per humanam
notitiam tangitur. deterius putrescat.
Quo contra psalmista plagam cordis
non solum detexerat. sed detecte etiam
medicamentum meroris adhibebat
Psalmi dicens. Iniquitatem meam ego pronun
tio. et cogitabo pro peccato meo. Pro
nuntiando enim occultum uulnus
detegit. cogitando enim ante quid ali
ud quam medicamentum uulneri ap
ponit. Sed afflicte menti et sua
sollicite dampna cogitanti. rixa
per semetipsa oritur contra semetipsam.
Nam cum se ad lamenta penitentiae
instigat. occulta se increpatione
dilaniat. Unde et apte mox sub
ditur. Confabulabor cum amaritudi
ne anime mee. Pauore namque diui
ni iudicii afflicti dum quedam ma
le gesta plangimus. ipsa ui nostre ama
ritudinis ad discutiendos nos uigi
lantius excitati. alia in nobis etiam

que amplius defleamus inuenimus.
Nam sepe quod torpentes latuit. flentibus
subtilius innotescit. Et afflicta mens
certius inuenit malum quod fecerat et
nesciebat. eique rixa sua uerius aperit.
quantum a ueritatis pace deuiauit.
quia reatum suum cui omnino secura non meminit.
hunc ipse commota deprehendit. Succres
cens quippe amaritudo penitentie
uerecundanti cordi. importune in
gerit illicita que commisit. Districtum
contra hec iudicem ostendit. supplici
orum minas incutit. pauore animum fe
rit. pudore confundit. motus illicitos
increpat. quietem noxie securitatis
turbat. Que ei conditor bona contu
lit. que ipse bonis illius mala respon
dit enumerat. quod mire ab eo conditus.
quod gratuitu nutritus. quod rationis sub
stantia mediatione ditatus est. quod electio
ris gratia uocatus. quod sequi ipse euocatus
noluit. quod uocantis misericordiam. nec sur
dum hunc renitentemque despexit. Quod
illuminatus donis. quod sua sponte pra
uis actibus etiam post dona cecatus est. Quod
cecitatis sue erroribus paterne sollici
tudinis flagellis expiatus. quod flagellorum
doloribus ad salutis gaudia misericordia
medicamento reductus est. quod quibusdam
culpis etsi non grauibus subditus. peccare
tamen et inter flagella non desinit. quod
peccatorem suum superna gratia nec extrema
dereliquit. Cum igitur afflictam mentem

modo p replicatione donorum di. mo
do p inpperia actionis suę tanta seueri
tate increpat. hab& in corde iustorum
amaritudo animę linguam suam. quę
tanto eis subtilius loquitur. quanto &
interius auditur. Unde & nequaquam
dicitur. fabulabor in amaritudine ani
mę meę. sed confabulabor cum amaritu
dine animę meę. Quia uis doloris
quę peccata singula reputans tor
pentem animum ad lamenta excitat.
quasi ad eum uerba confabulationis for
mat. in quib; semetipsum correctus
inueniat. & ad sui iam custodiam solli
citior exsurgat; Dicat itaq; uir iust9
ex uoce sua. & seq; electę typum tenens
dicat ex nra; Confabulabor cum ama
ritudine animę meę; Ac si aptius
in sinu & dicens. Intus contra me cum
cordis mei dolore colloquor. & foris
me a uerbere iudicis abscondo; Sed
mens penitentię doloribus pressa
in semetipsa constringitur. atq; a cunc
tis delectationib; carnis forti cogi
tatione separatur; Ad summa pficere
appetit. & tam adhuc de corruptio
ne corporis contradictionem sentit;
Unde & apte mox subditur. Numquid ma
re sum ego aut cetus. quia circumdedisti
me carcere. Carcere homo circumdatur.
quia plerumq; & uirtutum pcessib; ad
alta exsurgere nititur. & tam corrup
tione carnis suę ppeditur; Qua bene

ex ui psalmista de pecat dicens; Educ
de carcere animam meam. ad confitendum no
mini tuo. Quid uero appellatione ma
ris. nisi corda carnalium tumidis cogi
tationib; fluctuosa. Quid autem ceti no
mine. nisi antiquus hostis exprimitur.
Qui dum mentes sęcularium possidendo pene
trat. quasi in eorum lubricas cogitatio
nes natat; Sed cetus carcere constringitur.
quia malignus spe in inferiorib; de
icitur. ne ad cęlestia euolare preualeat
penę suę pondere coartatur. petro
attestante qui ait; Ds angelis pec
cantibus non pepercit. sed rudentib;
inferni detractos in tartarum tradidit.
in iudicium cruciandos reseruari; Cetus
carcere astringitur. quia temptare bonos
quantum desiderat prohibetur; Carcere
quoq; mare circumdatur. quia carna
lium mentium tumida insanaq;
desideria ad pagenda mala quę ap
petunt. inpossibilitatis suę angustia
grauantur; Sępe enim melioribus do
minari concupiscunt. sed tam eis
diuino iudicio cuncta mirabiliter
disponente. substrati sunt; Hoc erre
bonis elati desiderant. & tam subiec
ti ab eis solatia sperant; Pro explen
dis uoluptatib; carnis. longeuitatem
uitę psentis cupiunt. sed tam ab ea
sub celeritate rapiuntur; De quib; be
ne p psalmista dicitur; Statuit aquas
quasi in utre; Aquę quippe in utre s.

Psalm9

Petrus

cum lubrica eorum desideria quia ope
ris effectum non inueniunt. sub car
nali corde deprimuntur. Cete ergo
ac mare circumdatione carceris premuntur.
quia uel malignus spiritus. uel sequaces
illius iniquorum sementibus colligunt.
atque in eis undas tumentium cogitationum
uoluunt. ut implere mala quę ap
petunt nequeant. superna eos distric
tio angustat. Sancti autem uiri quo mun
diori corde cęlestium archana consi
derant. auctis ad hęc ardoribus coti
die anhelant. Ibi iam plene saciari
desiderant. unde adhuc parum ali
quid ore contemplationis degustant.
Perfecte cupiunt carnis stimulum sub
dere. nihil in cogitatione inlicitum
de eius iam corruptione tolerare. Sed
quia scriptum est. corpus quod corrumpitur
aggrauat animam. & deprimit terre
na inhabitatio sensum multa cogi
tantem. Intentione iam quidem ultra
semet ipsos eminent. sed tamen adhuc
infirmitatis suę incertis motibus
subditi. corruptionis se carcere
clausos dolent. Ait ergo. Numquid
mare sum ego aut cetus. quia circum
dedisti me carcere. Ac si aperte dice
ret. Mare uel cetus. iniqui uidelicet
eorumque auctor malignus spiritus. quia
effrenari ad solam perpetrandę iniqui
tatis licentiam appetunt. recte pę
nę suę carcere constringuntur. Ego

autem qui iam ęternitatis tuę libertatem
desidero. cur adhuc meę carcere cor
ruptionis premor. Quod tamen nec a iustis
superbe requiritur. quia amore uerita
tis accensi. infirmitatis suę angustias
transgredi perfecte concupiscunt. nec
ab auctore iustorum iniuste disponitur.
quia electorum suorum uota differens
cruciat. crucians purgat. ut ad perci
piendum quod desiderant. quandoque me
lius ex dilatione conualescant. Elec
ti autem quo usque ab intima quiete
differuntur. ad cor suum redeunt. ibique
carnis suę tumultibus absconsi. quasi
amęnissimum secretum petunt. Sed
in eo sępe temptationis aculeos senti
unt. carnis incentiua patiuntur.
& ibi grauissimos labores inueni
unt. ubi magnam requiem a labore
quęsierunt. Vnde sanctus uir post insinua
tum corruptionis suę carcerem. ad qui
eta cordis spacia redire festinans.
quia eandem rixam & in intimis
inuenit quam ab exterioribus fugit.
protinus subdit dicens. Si dixero consola
bitur me lectus stratus meus. & releuabor loquens
mecum in strato meo. terrebis me per
somnia. & per uisiones horrore concu
ties. In sacro namque eloquio. lectus cubi
le. uel stratum. secretum solet cordis in
tellegi. Hinc est enim quod sub unius
cuiusque animę specie. sponsa occultis
stimulis sancti amoris excitata. in canticis

Salomon canticorum dicit; In lectulo meo
per noctes quesiui quem diligit ani
ma mea. In lectulo quippe per noc
te dilectus queritur. quia nimirum
inuisibilis conditoris species. repres
sa omni corporee uisionis imagine
in cubili cordis inuenitur. Unde et
Euangelium eisdem suis dilectoribus ueritas di
cit; Regnum dei intra uos est. Et rur
sum; Si ego non abiero. paraclitus non ue
niet ad uos. Ac si aperte diceret. Si
ab intentionis uestre oculis corpus
non subtraho. ad intellectum uos in
uisibilem per consolatorem spiritum non per
Psalmus duco. Hinc de iustis per psalmistam dicitur;
Exultabunt sancti in gloria. letabuntur
in cubilibus suis; Quia scilicet cum
mala ab exterioribus fugiunt. secu
ri intra mentium secreta gloriantur.
Sed tunc leticia cordium perfecta erit.
cum carnis exterius pugna non fue
rit; Nam quousque caro illicit. quia
quasi nostre domus paries quatitur. etiam
Psalmus cubile turbatur. Unde et recte per
eundem psalmista dicitur. Uniuersum
stratum eius uersasti in infirmitate
eius; Quia dum nos temptatio carnis
concutit. tremefacta nostra infirmi
tas etiam mentis cubile confundit;
Quid uero hoc loco somnia uel uisio
nes accipimus. nisi imaginationes
ultimi districtique examinis. quod
iam ut cumque per timorem cernimus. sed

tam ut est ueraciter non uidemus. Sci
endum itaque uiri ut diximus ad cordis semper
secreta redeunt. cum ab hoc mundo
uel ultra uotum prospera. uel ultra uires
aduersa patiuntur. atque ex terrenis
laboribus fessi. quasi stratum uel lec
tulum cubilia mentis petunt. Sed
dum quibusdam imaginationibus cogi
tationum. quam sint subtilia iudicia
diuina conspiciunt. quasi in ipsa stra
ti sui requie. somni uisione turbantur.
Contemplantur enim quam districtus iudex
ueniat. qui dum ui immense mag
nitudinis cordium secreta illumi
nat. omnis ante oculos culpas redu
cat. Pensant quanta illa sit uere
cundia. in conspectu tunc totius
humani generis angelorum omnium archan
gelorumque confundi; Perpendunt qui
post confusionem cruciatus maneat. et cum
reatus animum inmortaliter morien
tem. et indeficienter deficientem car
nem gehenna consumat. Cum itaque
tam pauida imaginatione mens qua
titur. quid aliud quam in strato triste
somnium uidetur. Dicat ergo. Si
dixero consolabitur me lectulus meus.
et releuabor loquens mecum in stra
tu meo. terrebis me et per somnia
et uisiones horrore concuties. Ac si
aperte fateatur dicens; Si exteriora
fugiens. introrsus redeo. et ut cumque
requiescere in cordis cubile concupisco.

ibi mihi dum districtionis tue contempla
tiones obicis. uehementer me per ipsas mee
prouidentie imaginationes terres.

Bene autem dicitur; Et releuabor loquens
mecum in stratu meo; Quia nimirum
cum ad mentis nostre silentium fessi
reuertimur. quasi in stratu colloquen
tes. occulta intra nos cogitationum
uerba uersamus; Sed hec ipsa nostra
collocutio in pauore uertitur. quia
ex illa uehementius intellectus nobis
qui terrorem districti iudicii sinno
tescat. intente aperitur; Ne quis ue
ro hec studeat iuxta litteram perscru
tari. exquirendum magnopere est.
quot modis tangant animum ima
gines somniorum. Aliquando namque
somnia uentris plenitudine uel in-
anitate. aliquando uero illusione.
aliquando cogitatione simul &
illusione. aliquando reuelatione.
aliquando autem cogitatione simul
& reuelatione generantur. Sed duo
que prima diximus omnes experimen
to cognoscimus. subiuncta autem quat
tuor. in sacre scripture paginis in
uenimus; Somnia & enim nisi plerumque
ab occulto hoste per illusionem fierent.
nequaquam hoc uir sapiens indica
ret dicens. Multos errare fecerunt
somnia. & illusiones uane; Vel cer
te non auguriabimini. nec obserua
bitis somnia; Quibus profecto uerbis

Salemon

ite

cuius sunt detestationis ostenditur. que
auguriis coniunguntur. Rursum ni
si aliquando ex cogitatione simul
& illusione procederent. salomon mi
nime dixisset; Multas curas secuntur
somnia; Et nisi aliquando somnia ex
misterio reuelationis orirentur. io
seph preferendum se fratribus per somnium
non uideret. nec marie sponsum ut ab
lato puero in egyptum fugeret. per som
nium ueritas ammoneret. Rursum
nisi aliquando somnia cogitatione
simul & reuelatione procederent.
nequaquam danihel propheta nabu
chodonosor uisionem disserens. a ra
dice cogitationis inchoasset dicens;
Tu rex cogitare cepisti in stratu tuo
quid esset futurum post hec. & qui reue
lat mysteria. ostendit tibi que
uentura sunt; Et paulo post; Vide
bas & ecce quasi statua una grandis.
statua illa magna. & statura sub
limis stabat contra te. & cetera.

Danihel itaque dum somnium & implen
dum reuerenter insinuat & ex qua
ortum sit cogitatione manifestat.
patenter ostenditur quia hoc ple
rumque ex cogitatione simul & re
uelatione generetur; Sed nimirum
cum somnia tot rerum qualitatibus
alternent. tanto eis credi diffi
cilius debet. quanto & ex quo
inpulsu ueniant. facilius non elucet;

Salo

Gen

Evan

Dan

ite

Sepe namq; maligni sps his quos amore
uite psentis uigilantes intercipit.
pspera etiam dormientib; pmittit.
& quos formidare aduersa conside
rat. eis hec durius somnii imaginib;
interitat. quaten indiscreta mte
diuersa qualitate afficiat. eamq; aut
spe subleuans. aut depmens timore
confundat; Sepe & ia scor cor
da afficere somniu nitit. ut ab inten
tione cogitationis solide ad tepus sal
tim momentoq; diriuent. quauis
ipsi ptin animu ab illusionis imagi
natione discutiant. Sed hostis insi
dians. quo eos uigilantes minime
superat. eo dormientes grauius in
pugnat. Que tam hec maligne age
re. supna dispensatio benigne pmit
tit. ne electoz cordib; ipse saltim
a passionis pmio somn uacet. Be
ne ergo rectori omniu dicit. Si
dixero consolabit me lectulus ms.
& releuabor loquens mecu in strato
meo. terrebis me psomnia. & per
uisione horrore concuties; Quia
nimiru ds mirabilit cuncta dispen
sat. & ipse fac qd malignus sps in
iuste facere appetit. qui hoc fieri
non nisi iuste pmittit; Sed quia
iustoz uita & puigilias teptatio
ne quatit. & p somniu illusione
fatigat. foris corruptionis sue mo
lestias tolerat. int apud semet ipsa

grauit illicitas cogitationes portat;
Quid est qd faciat. ut pedem cordis a tot n
scandaloz laqueis euellat. Ecce be
ate uir. quanta undiq; pmeris pturba
tione cognouim. sed qd consilium
contra hanc inuenias. audiamus.
Sequit; Qua obre elegit suspendiu s
anima mea. & morte ossa mea; Quid s
panima. nisi mentis intentio. quid
possa. nisi carnis fortitudo signat.
Omne aut qd suspendit. pculdubio
ab imis eleuat; Anima ergo suspen
dium eligit ut ossa moriant. quia
du mtis intentio ad alta se subleuat.
omem in se fortitudine uite exteri
oris necat; Sci eni uiri certissime
sciunt. quia in hac uita habere requi
em nequaqua possunt; Et id circo
suspendiu eligunt. quia nimiru
desideria terrena deserentes. ad alta
animu tollunt; Suspensi aut mor
te suis ossibus infer. quia amore
supne patrie in uirtutu studiis
accincti. hoc qd fortes priu in mun
do fuerat uinculo humilitatis in
secunt. Intueri lib&. quomodo ani
ma paulus suspenderat qui dicebat.
Viuo aut ia n ego. uiuit uero in me Paul
xps; Et rursu. Desideriu habens dis ite
solui. & cu xpo ee. Et mihi uiuere
xpc est. & mori lucru; Qui gesta
terrene fortitudinis ad memoria
reuocans. quasi quedam in se ossa nume
rabat

dicens; Hebreus ex hebreis, secundū
legem phariseus. secundū emulatio
nē persequens ecclesiam dī; Sed suspen
dio animę quia hęc insę ossa interfe
cit; protinus asserit qui subiungit; Sed
quę mihi fuerunt lucra. hęc arbi
tratus sū propter xpm detrimenta. Quę
adhuc ossa in semet ipso insinuat
Ite uehementius extincta. cū subdit; Propter
quē omīa detrimentū feci. & arbitror
ut stercora. Mortuus uero ossib; quid (quo)
(exanime) exanimis pendeat ostendit. qui illico
Ite subiungit dicens. Ut xpm lucrifa
ciā. & inueniar in illo. n̄ habens meā
iustitiā quę ex lege est. sed eā quę
ex fide est ihu xpi; Sed quia colla
tis eius testimoniis paulū ad alta
suspensum. mundo mortuū testati
sumus. nunc beatū iob si plenus eodē
spū. exterioris uitę concupiscentiā
fugiat ostendamus. Sequitur. Despe
raui. nequaquā ultra iam uiuam.
Sunt nonnulli iustorum qui sic cęlestia
appetunt. ut tamen a terrenorum spe
minime frangantur. Largita diuinitus
patrimonia ad necessitatis subsidiū
possident. honores sibi temporaliter
inpensos tenent. aliena n̄ ambiunt.
suis licite utuntur. Qui tamē ab eis dē
rebus quas habent alieni sunt. qui
ad hęc ipsa quę possident ex desiderio
n̄ tenentur. Et sunt non nulli iustorum.
qui ad cōprehen(den)dum culmen perfectionis

accincti. dū altiora interius appe
tunt. exterius cuncta derelinquunt;
Qui reb; se habitis nudant. gloria hono
ris expoliant. Qui interno ex deside
rio per assiduitatē se animi merore affi
ciunt. habere de exteriorib; consola
tionē nolunt. Qui internis gaudiis
dū mente appropiant. uita (ipsam) in se fun
ditus corporeę delectationis necant. Paul
Talibus namque per paulū dr. Mortui enī
estis. & uita uīa abscondita ē cū xpo Psalm
in dō. Horum uocē psalmista expresserat
cū dicebat; Concupiuit (scit) & defecit (ficit)
anima mea in atria dni; Concupis
cunt enī. sed non deficiunt. qui iā
quidem cęlestia appetunt. sed ad
huc tamen a terrenorum delectationibus
minime laxantur. Concupiscit uero
& in di atria deficit. qui cū ęterna
desiderat. in amore temporaliū non
perdurat. Hinc psalmista dicit; De Psalm
fecit in salutari tuo anima mea. hinc
per semet ipsam ueritas ammonet dicens;
Si quis uult post me uenire abneget se Euang
met ipsū. Et rursū. Nisi quis renun Ite
tiauerit omnib; quę possidet. n̄ potest
meus eē discipulus. Horum igitur nume
ro. sese uir diuisa a terrenis desideriis
mente inserit. qui ait; Desperaui.
nequaquā ultra iā uiuam. Iusta quip
pe desperare ē. presentis uitę bona ęter
nitatis electione deserere. mansura
querere. & in reb; temporalib; fiduciā

non habere. Qui hęc agens nequaquam se ultra uiuere asserat quia uidelicet uiuificatrice morte cotidie actiua se passionis occidit. Absit enim ne uir sanctus de diuinę misericordię largitate desperet. nec gressum cordis affectu interni itineris subtrahat. ne amorem conditoris deserens quasi a duce destitutus inuia remaneat. et confossus gladio latrocinantis desperationis ruat. Sed ne eius dicta nostri intellectus arbitrio uideamur uiolenter inflectere debemus ex posterioribus premissa pensare. quo enim sensu hęc dixerit ipse protinus indicat qui subiungit. Parce mihi. nihil enim sunt dies mei. Neque enim duo sibi hęc uerba conueniunt. desperaui et parce. Nam qui desperat nequaquam iam sibi parci postulat. Et qui adhuc sibi parci desiderat profecto minime desperat. Aliunde ergo est quod desperat. aliunde uero quod uir sanctus sibi parci postulat. Quia nimirum dum uitę transeuntis bona per desperationem deserit. ad optinenda ea quę permanent in spe robustior exsurgit. Desperando itaque melius ad spem uenire ducitur. qui eo certius uentura appetit. quo presentia uerius ex desperatione derelinquit. Et notandum quod uir nobis sui cordis insinuans. unam quidem sententiam protulit. sed hanc tertio insinuando replicauit. Quod enim superius dixerat. elegit suspendium anima mea. hoc replicans addidit desperaui. Atque ęterna concupiscendo et temporalia postponendo hoc postremo intulit. parce mihi. Et quod superius dixit mortem ossa mea. hoc nimirum subdidit. nequaquam ultra iam uiuam. hoc ultimum protulit. nihil enim sunt dies mei. Bene autem dies suos nil esse considerat. quia ut paulo superius sepe iam diximus. sancti uiri quo uerius summa cognoscunt. eo sublimius terrena despiciunt. Et idcirco presentis uitę dies nil esse conspiciunt. quia illuminatę mentis oculos in consideratione ęternitatis figunt.

De qua dum ad se redeunt. quid se esse nisi puluerem agnoscunt. Et infirmitatis suę conscii. districte iudicari metuunt. Cumque uim tanti uigoris aspiciunt. trepidant examinari quod sunt.

Unde adhuc apte subiungit. Quid est homo quia magnificas eum. aut quia ponis erga eum cor tuum. Hominem deus magnificat. quia largitate rationis ditat. Infusione gratię uisitat. honore collatę uirtutis exaltat. Cumque per semetipsum nihil sit. esse tamen eum cognitionis suę participem. benignitatis munere concedit. Sed erga eundem magnificum hominem cor suum dominus apponit. quia post dona iudicium exercet. merita subtiliter pensat. uitę pondera uehementer

examinat. & tanto ab eo post districti
us penas exigit; quanto hunc inpen
so munere largius preuenit; Vir igitur
sanctus inmensitatem superne maiestatis
aspiciat atque ad infirmitatem propriam.
considerationis oculum reducat. Ui
deat quia caro capere non ual&. hoc
quod de semetipsa ueritas spiritum doc&. Vide
at quia etiam subleuatus hominis spiritus.
iudicium tolerare non sufficit. quod
deus sub examine districte retributi
onis intendit. & dicat; Quid est homo
quia magnificas eum. aut quia po
nis erga eum cor tuum. Ac si apte
exclam& dicens. Magnificatur homo
spirituali munere. sed tamen caro est.
Et uias eius per munera districte con
sidera s. sed tamen si remota pieta
te iudicetur. pondus quod tua subtilitate
imminet. ferre nec subleuatus ad iusti
tiam spiritus ual&. quia et si hunc ultra
se tua dona dilatant. ad inquisitionem
tamen tui examinis. sua infirmitas an
gustat; Vnde & adhuc apte subiun
git; Visitas eum diluculo. & subito
probas illum. Quis nostrum nesciat. quia
diluculum dicitur. cum iam nocturna tempora
in claritatem lucis mutantur. nos itaque
noctis tenebris premimur. cum perpetra
tione iniquitatis obscuramur. Sed nox
in lucem uertitur. cum erroris nostri ob
scuritas. ueritatis cognitione radiatur.
Nox in lucem uertitur. cum corda nostra iustitie
fulgor illuminat. que cecitas culpe depri
mebat. Hoc diluculum discipulorum men
tibus oriri paulus aspexerat. cum dicebat;
Nox precessit. dies autem appropinquauit; Di
luculo ergo nos dominus uisitat. quia erro
ris nostri tenebras. luce sue cognitionis
illustrat; Contemplationis munere sub
leuat. in arce uirtutis exaltat. Sed
notandum quod dicitur per quam diluculo uisi
tat. subito hominem probat. quia & acce
dendo corda nostra ad uirtutes prouehit.
& recedendo concuti temptatione permit
tit; Si enim post uirtutum munera nulla
temptatione concutitur. a se habere ani
mus ex semetipso gloriatur; Vt ergo &
firmitatis dona habeat. & infirmita
tem suam humiliter agnoscat. per acces
sum gratie ad alta sustollitur. & per recessum
quod ex semetipso sit probatur. Quod bene no
bis ex historia sacre lectionis innuitur.
qua salomon & diuinitus accepisse sapi
entiam. & tamen post acceptam ean
dem sapientiam meretricum statim pul
satus questione memoratur; Mox enim
ut gratiam tante reuelationis accepit.
certamen turpium mulierum pertulit.
quia nimirum sepe cum mentem nostram
concessis uirtutibus respectus intime
largitatis illuminat. hanc protinus etiam
lubrice cogitationes turbant. ut que
subleuata inmenso munere exultat.
& iam temptatione pulsata quod sit inue
niat; Sic & helias uisitatus diluculo.

De helia

De paulo

Paul[...]

sermone cęlos aperuit. & tam̄ ꝓbat᷒ subi
to infirm᷒ ꝑ deserta fugiens. unā mu
lierem expauit; Sic paulus ad tertiū
cęlū ducit᷒. paradysi penetrans secre
ta considerat. & tam̄ ad sem&ipsū re
diens. c̄tra carnis bellum laborat. legē
aliam inm̄ebris sustin&. cui᷒ inse re
bellione fatigari sp̄e legē dol&. Dilu
culo ergo ds̄ uisitat. sed subito post
uisitatione ꝓbat; Quia & collato mu
nere subleuat. & abstracto ad paulu
lū ipsū sibi hominē demonstrat. Qđ
eo usq; ꝓcul dubio patimur. q̄ d&er
sa fundit᷒ labe peccati. ad ꝑmissę
incorruptionis substantiam refor
mam̄; Unde adhuc apte subiungit᷒.
Usq; quo n̄ parcis m̄. nec dimittis me
ut gluttiam saliuā meā. Saliua in
os excapite labit᷒. abore uero aduen
trē ducit᷒. cū gluttit; Quid itaq;
est caput n̄r̄m. nisi diuinitas. ꝑ quā
existendi principium sumim᷒. ut
creatura sim᷒. Paulo attestante

Paul

qui ait; Caput uiri xp̄c. caput aūt
xp̄i ds̄. Qđ aūt uenter noster est.
nisi mens. quę dū cibū suū sup
nū uidelic& intellectū suscipit.
refecta ꝓcul dubio omiū m̄ebra
actionū regit; Nisi eni sacra elo
quia aliquando m̄tē nomine uen
tris exprimerent. salomon utiq;

Salomon

n̄ dixiss&; Lucerna dn̄i spiraculū
hominis. quę inuestigat om̄ia secreta
uentris; Quia nimirū dū nos grā su
ꝑni respect᷒ illuminat. cuncta &iam
mentis n̄rę nobis abscon sa manifestat.
Qđ ergo saliuę nomine. nisi sapor in
timę c̄teplationis accipit᷒. Quę ad
os a capite defluit. quia de claritate
conditoris. adhuc in hac uita nos
positos uix gustu reuelationis tan
git; Unde & redeptor m̄s ueniens sa
liuā luto miscuit. & cęci nati oculos
reparauit. quia sup̄na grā carna
lem cogitationē n̄rām ꝑ am mixtio
nē suę c̄teplationis irradiat. & ab
originali cęcitate hominē ad in
tellectū reformat; Nā quia a pa
radysi gaudiis expulsū. in hoc iā
exilio naturę edidit. quasi a nati
uitate homo sine oculis ꝓcessit;
Sed sicut uir scs̄ insinuat. hęc sali
ua ad os quidē labit᷒. ut uero ad
uentrē usq; ꝑueniat. n̄ gluttit᷒. quia
diuinitatis contēplatio sensum
tangit. sed plene mentē n̄ reficit.
qm̄ ꝑfecte anim᷒ c̄spicere n̄ ual&.
qđ adhuc quia caligo corruptio
nis p̄pedit rapti uidit; Ecce eni
electorū mens. iā terrena deside
ria subicit. iā cuncta quę c̄siderat
p̄terire transcendit. iā ab exteri
orū delectatione suspendit᷒. & quę
sint bona inuisibilia rimat᷒. Atq;
hęc agens plerūq; in dulcedinē
sup̄nę contēplationis rapitur;

Itaq; de intimis aliquid quasi p caligine
conspicit. & ardenti desiderio inter
eē spiritalibus angloꝝ ministeriis co
nat᷑; Gustu incircūscripti luminis
pascit᷑. & ultra se euecta. ad semet ipsam
relabi dedignat᷑; Sed quia adhuc cor
p⁹ qđ corrūpit᷑ aggrauat animā. inhe
rere diu luci non ualet. quā raptim
uidet; Ipsa quippe carnis infirmitas.
transcendentē se animā retrahit. atq;
ad cogitanda ima ac necessaria suspi
rantem reducit. Saliua ergo ex capi
te defluens. os tangit. sed ad uentrē
minime puenit. quia liquore su
pnę conteplationis iā quidem in
tellect⁹ nr̄ infundit᷑. sed nequaquā
mens plene saciat᷑. Inore & enim
gust⁹ ē. in uentre sacietas. Saliuā
itaq; gluttire n̄ possumus. quia
supnę claritatis bono saciari n̄ per
mittim᷑. qđ adhuc extenuitate
gustam⁹; Sed quia hoc ipsū qđ ut
cūq; iā supna cognoscim⁹ expieta
te parcentis ē; Qđ uero hoc pcipe
re pfecte n̄ possum⁹. adhuc ex pe
na uet⁹tę dāpnationis. recte nunc
dicit᷑; Usq; quo n̄ parces mihi. nec
dimittis me ut gluciā saliuā meā;
Ac si aptē diceret; Tunc homini
plene parces. cū hunc ad pfectio
nē tuę conteplationis admiseris.
ut claritatē tuam rapt⁹ interius
uideat. & cū carnis suę corruptio

exterius n̄ repellat; Tunc pmittis
ut saliuā gluttiā. cū me saporē tuę
caritatis usq; ad abundantiā sacieta
tis infuderis. ut nequaquā iā p indi
gentiam gustu oris esuriam. sed inte
solidus irrigato mentis uentre sub
sistam; Sed qui pmereri uult bonū
qđ expetit. debet malum confiteri
qđ fecit; Sequit᷑; Peccaui; qđ faciā
tibi o custos hominū; Ecce fatetur
malū qđ egit. sed bonū qđ dō in
recōpensatione debeat offerrē non
inuenit. quia ad abluendam culpā.
quęlibet humanę accionis uirtus
infirma ē. nisi hanc misericordia
parcentis foueat. & non iusticia
recte iudicantis pmat; Unde recte
p psalmistā dicit᷑; Melior ē misecđa
tua sup uitā; Quia qualibet uideat᷑
innocens. apud districtū tam̄ iudicē
nr̄a nos uita n̄ liberat. si ei reatus
sui debitū misecđę benignitas non
relaxat; Vel certe cū dicit᷑; Quid
faciam tibi. patent᷑ ostendit᷑. quia
hęc ipsa bona quę agere pcipim᷑.
non pceptori sed nobis psunt. Un
de rursum p psalmistam dicitur;
Qm̄ bonoꝝ meoꝝ n̄ indiges. Humi
litas aūt nr̄ę destitutionis expri
mit᷑. cū ds hominū custos uocatur;
Quia si eū nos custodia minime ptegit.
ante occulti hostis insidias nrę sol
licitudinis oculus uigilans dormit.

Psalm
Ide

psalmista rursum attestante qui ait.
Nisi dns̄ custodierit ciuitatē. in uanū
uigilant qui custodiunt eam. Et
nos namq; cecidim⁹. sed nr̄is resurgere
uiribus non ualem⁹; Culpa nos uo
luntatis ppriȩ semel strauit. sed
pena culpȩ deterius cottidie de
primit; Ad ā missam rectitudi
nē surgere studiisq; conatib⁹ niti
mur. sed meritorū pondere gra
uam⁹. Unde & apte sub dr̄. Qua
re posuisti me contrarium tibi.
& fact⁹ sū mihi metipsi grauis.
Tunc sibi contrarium ds̄ hominē
posuit. cū homo dm̄ peccando
dereliquit. Serpentis quippe
psuasionib⁹ capt⁹. hostis eius ex
titit. cuius pcepta contēpsit.
Iustus uero conditor hunc sibi
contrariū posuit. quia inimicū
exelatione deputauit; Sed ipsa
hȩc contrarietas culpȩ facta est
homini pondus penȩ. ut corrup
tioni suȩ male liber seruiat. qui
bene seruus de incorruptionis
libertate gaudebat. Salubrē
quippe humilitatis artē dese
rens. ad infirmitatis iugū superbi
endo puenit. Et ceruice cordis
erigendo supposuit. quia qui
subeē diuinis iussionibus noluit.
sub suis se necessitatibus strauit.
Quod melius ostendimus. si ea quȩ
deiect⁹ sustinet. & prius delicta carnis.
& post pondera mentis exprimam⁹.
Ut enī taceam⁹ hoc quod doloribus tole
rat. quod febribus anhelat. sua qua
dam ȩgritudine cōstringit̄; Ipsa
hȩc nr̄i corporis quȩ salus uocat̄.
ȩgritudo est; nā otio tabescit. ope
re deficit. inedia deficiens. cibo
reficit̄ ut subsistat; Refectione
lassescens. abstinentia releuat̄ ut
uigeat; Aqua pfundit̄ ne arescat.
linteis tergit̄. ne ipsa nimis pfu
sione liquefiat; Labore uegetat̄
ne quiete torpeat. quiete refo
uet̄. ne laboris exercitatione suc
cūbat; Fatigata uigiliis. somno
reparat̄. Oppressa somno. uigiliis
excutit̄. ne sua pei⁹ quiete lasset̄;
Uestibus tegit̄. ne frigoris aduersi
tate penetret̄; Quȩsito calore
deficiens. aurarum flatu refouet̄;
Cumq; inde molestias inuenit. unde
molestias uitare quȩsiuit. male
sauciata ut ita dixerim de ipso
suo medicamine languescit. Re
motis ergo febribus cessantib⁹q; do
lorib⁹. ipsa nr̄a salus ȩgritudo est. cui
curandi necessitas numquā deest;
Quot enī solatia adiuuendi usū
quȩrimus. quasi tot nr̄ȩ ȩgritu
dinis medicamentis obuiamus;
Sed ipsū quoq; medicamen in uul
nus uertit̄. quia exquisito remedio

paulo diutius inherentes. ex eo grauius deficimus. quod pro unde ad refectionem paramus. Sic nimirum debuit presumptio corripi. sic superbia sterni. Quia enim elatum semel supersimus spiritum. ecce defluentes cotidie portamus lutum. Ipsa quoque mens nostra a secreti interioris securo gaudio exclusa modo spe decipitur. modo pauore uexatur. modo despiciendo dolore deicitur. modo falsa hilaritate releuatur. Transitoria pertinaciter diligit. eorumque amissione incessanter atteritur. quia et incessanti cursu rapiente permutantur. Rebus autem mutabilibus subdita. et a semet ipsa uariatur. Ita querens quod non habet. anxia percipit. Cumque hoc habere ceperit. despicit hoc percepisse quod quesiuit. Amat sepe quod despexerat. despicit quod amauerat. Cum labore que sunt eterna discit. sed horum repente obliuiscitur. si laborare desierit. Diu querit. ut parum quid de summis inueniat. sed ad consueta citius relabens. nec parum in his que inuenerit perseuerat. Erudiri appetens. uix suam ignorantiam superat. sed erudita grauius contra scientie gloriam pugnat. Vix carnis sue sibi tyrannidem subicit. sed tamen adhuc inter culpe imagines tolerat. cuius iam foris opera uincens

restrinxerit. In auctoris sui inquisitione se erigit. sed reuerberatam hanc corporearum rerum amica caligo confundit. Semet ipsam qualiter incorporea corpus regat intueri uult et non ualet. requirit. Mire quo sibi respondere non sufficit. et sub eo ignara deficit. quod prudenter requirit. Amplam simul et angustam considerans. qualem se ueraciter estimet ignorat. Quia si ampla non esset. nequaquam tam inuestigandam requireret. Et rursum si angusta non esset. hoc ipsum saltim quod ipsa requirit inueniret. Bene ergo dicitur. Posuisti me contrarium tibi. et factus sum mihimet ipsi grauis. Quia dum repulsus homo et a carne molestias et a mente questiones tolerat. graue nimirum pondus semet ipsum portat. Vndique languoribus premitur. undique infirmitatibus urguetur. ut qui relicto deo se sibi ad requiem sufficere credidit. nihil in se nisi tumultum perturbationis inuenit. inuentumque se fugere querit. sed auctore contempto quo fugerit non habet. Cuius infirmitatis pondera. bene quidam sapiens contemplatus ait. Et graue iugum super filios adam. a die exitus de uentre matris eorum. usque ad diem sepulture in matrem

Salomon

omniu. Beat' aut iob ista considerans.
& quare ita ordinata sint ingemis
cens. n iusticia redarguit. sed miseri cor
dia inquirit. ut pedentando ipse humi
liter pulset. qd parcendo diuina pie
tas inmittat. Ac si apte dicat. Cur qua
si contrarium tibi hominem despicis. qui
cert scio. quia perire t ipsu que despi
cere crederis non uis. Unde bene ad
huc & humilitate confessionis expri
mit. & uocem libere inquisitionis
adiungit dicens. Cur non tollis peccatu
meum. & quare non auferis iniquitatem
meam. Quib; pfecto uerbis qd aliud qua
desideriu pstolati mediatoris innuit.
De quo iohannes ait. Ecce agnus di. ecce
qui tollit peccata mundi; vel certe ab
humano genere tunc peccatu plene tol
litur. cu p incorruptionis gloria nra corrup
tio pmutat. Esse namq; a culpa liberi
nequaqua possumus. quousq; in corpore
mortis tenemur. Redeptoris ergo gram
uel resurrectionis soliditatem desiderat.
qui iniquitatem sua auferri funditus
sperat. Unde & pena mox qua ex origine
meruit. & iudiciu qd ex ppria actione
ptimescit adiungens subdit. Ecce nunc
in puluere dormia. & si mane me quesieris
non subsistam; Peccanti primo homini
dictum est. Puluis es & in puluerem reuer
teris. Mane aut dicit illa tunc manifes
tatio mentium que in aduentu iudicis
aptis cogitationib; quasi post noctis tenebras

demonstratur. De quo nimiru mane
p psalmistam dr. Mane astabo tibi Psalmi
& uidebo. Querere aut di est. homi
ne subtili interrogatione discute
re. & districte discutiendo iudicare.
Beat' igit iob humane delectionis
dapna considerans. uideat quia &
psenti ia pena pmit. & adhuc de
futuris grauius urget & dicat.
Ecce nunc in puluere dormia. & si ma
ne me quesieris n subsista. Ac si ap
erte deplor& dicens. In psenti qui
dem morte ia carnis patior. & tam
adhuc de uenturo iudicio grauio
re morte districtionis tue senten
tia ptimesco. Interitu p culpa susti
neo. sed adhuc ad iudicium ueni
ens culpas restitui & post interitu
formido. Exteriore ergo mortem
considerans dicat. ecce nunc in pul
uere dormio. interiore metuens ad
iungat. & si mane me quesieris non
subsistam. Quanta lib& eni iustitia
polleant. nequaqua sibi ad innocen
tia t electi sufficiunt. si in iudicio
districte requirant. Sed hoc nunc
ad solatium sue erectionis inueni
unt. qd nequaqua se posse suffi
cere humilit sciunt. Sub humilita
tis ergo tegmine. a gladio se tante
animaduersionis abscondunt. & quo
terrore uenturi iudicis postulantes
continuo timore trepidant. eo

indesinenter agit(ur). ut paratiores fi
ant. Sequit(ur). Respondens aut(em) baldath
suites dixit; Usq(ue) quo loqueris talia.
& sp(iritu)s multiplex sermonis oris tui. In
iustis sep(er) grauia sunt uerba iustoru(m).
& que ad ędificatione(m) p(ro)lata audiunt.
hec quasi sup(er) inpositu(m) pondus ferunt.
Q(uo)d de se apte baldath suites indicat di
cens; Usq(ue) quo loqueris talia. Qui eni(m)
usquequo dicit. quia ędificationis
uerba iam portari non posse osten
dit; Sed cu(m) corrigi iniqui despici
unt. bene p(ro)lata criminant(ur). Unde
& p(ro)tin(us) adiungit. Et sp(iritu)s multiplex
sermonis oris tui. Cu(m) multiplicitas
in sermone rep(re)hendit(ur) esse. p(ro)cul du
bio intellegentię grauitas in sen
su denegatur; Uis quippe & su(m)ma
loquentium. quadrifaria qualita
te distinguit(ur). Na(m) sunt n(on) nulli.
quos sentiendi ac dicendi a(m)plitudo
dilatat. Sunt non nulli quos sen
tiendi simul & dicendi inopia angus
tat. Sunt n(on)nulli qui efficacia(m) dicen
di habent. sed acum(en) sentiendi non
habent. Et sunt n(on)nulli qui acumi
ne sentiendi subnixi sunt. sed ex
inopia locutionis obmutescunt. Hoc
na(m)q(ue) in hominibus cernim(us). q(uo)d in reb(us)
sepe insensibilib(us) uidem(us). Na(m) pleru(m)q(ue)
& habundans aqua abintimis ducit(ur).
& largis in sup(er)ficiem meatib(us) deriuat(ur).
Pleru(m)q(ue) angusta intimis latet. & p
grediendi rimas difficult(er) inueniens.
foras angustior exudat; Pleru(m)q(ue) minima
in absconditis orit(ur). eiq(ue) patente(m) qua exeat
inueniet. ex largo foramine tenuis pro
cedit. magnusq(ue) se meat(us) dilatant. p(er) n(on) est
q(uo)d fundant; Pleru(m)q(ue) uero ampla in ab
sconditis surgit. & angustis p(er) sua meatib(us)
tenuissime p(ro)fluit; Sic itaq(ue) in aliis
os patens emanat. q(uo)d larg(us) ingenii fons
ministrat; In aliis intellectu(m) nec sen
sus porrigit. nec lingua fundit; In aliis
os equidem adloquendu(m) patet. sed ad
reddendu(m) parata sensu lingua nil acci
pit; In aliis uero larg(us) sentiendi fons
a corde exuberat. sed hunc quasi meat(us)
tenuis impar lingua coangustat. In
quibus nimirum quattuor dicendi
qualitatib(us) sola crimini tercia subiacet.
que hoc sibi adlocutione(m) arripit. q(uo)d
p(er) ingenium n(on) assurgit. Na(m) prima
laudanda e(st). que utroq(ue) ualent pollet;
Secunda miseranda. que utroq(ue) humilit(er)
caret. Quarta adiuuanda. que exple
re q(uo)d sentit n(on) ualet. Tercia uero despi
cienda atq(ue) reprimenda. que du(m) sermo
ne se erigit. sensu iacet. Que mebris
inflatione tumentib(us) similis ad aures
audientiu(m) uasta. p(er) uacua p(ro)cedit; Q(uo)d
nunc baldat beato iob crim(en) intorquet
dicens. Sp(iritu)s multiplex sermonis oris
tui; Qui eni(m) multiplicitate(m) sermonis
oris tribuit. p(ro)fecto cordis inopia(m) rep(re)
hendit; Ac si apte dicat. Habundantia

sp̅s in sermone oris attolleris. sed sensus
indigentia coangustaris; Praui autem
cum recta reprehendunt. ne ipsi que iusta
sunt nescire uideantur. nota omnibus
bona que audiendo didicerunt. qua
si incognita proferunt. Vnde et bal
dath protinus adiungit. Numquid deus sup
plantat iudicium. et omnipotens sub
uertit quod iustum est. Hec beatus iob
nec loquens negauerat. nec reticens
ignorabat. Sed peruersi quique ut diximus
etiam nota iactanter proferunt. ut lo
quendo docti uideantur. Contemnunt
moderate conticescere. ne credantur
ex imperitia tacuisse. Sciendum uero
est quia tunc diuine iusticie recti
tudinem laudant. cum se ad gaudium in
columitas subleuat. et alios flagella cas
tigant. cum se conspiciunt rerum
prosperitate perfrui. alios aduersitate
fatigari. Nam dum peruerse agunt. sed
tamen se rectos arbitrantur. hoc quod
sibi prospera suppetunt. debere suis
meritis credunt. Eoque colligunt
quod deus iniuste non iudicat. quo
quasi iustos se aduersitas nulla con
tristat. Sed si eorum qualibet uitam
breuiter uis superne correptionis at
tigerit. pulsati protinus consilium
diuini examinis increpant. quod pau
lo ante incolomes admirando prefe
rebant. Iustumque esse iudicium quod
suis moribus aduersatur negant. dedi-

uina equitate disputant. Ad resulta
tionis uerba prosiliunt. et correpti quia
deliquerint. grauius delinquunt;
Vnde bene etiam per psalmistam contra
peccatoris confessionem dicitur; Confite
bitur tibi. cum benefeceris ei; Despec
ta quippe uox confessionis est. quam
format iocunditas prosperitatis. So
la autem confessio habet magni meri
ti ponderis. quam a ueritate rectitu
dinis nequaquam separat uis doloris.
quam usque ad iudicium uocis exacuit
aduersitas testis cordis. Non ergo mi
rum quod baldath diuinam iusticiam laudat.
qui nil aduersi ab eadem iusticia to
lerat. Sed quia amicos beati iob here
ticorum tenere speciem diximus.
libet ut paucis quomodo baldath uer
ba hereticorum subreptionibus congru
ant demonstremus. Hi quippe dum
sanctam ecclesiam temporali anim-
aduersione corripi conspiciunt. se
metipsos audacius in iactantiam per
uerse predicationis intumescunt. et
superni examinis rectitudinem preten
dentes. prosperari se ex meritis asse
runt. illam uero affligi dignis tri
retribu
bulationibus attestantur. Et uerbis
blandientibus subreptionis aditum
protinus inter dolores querunt. atque
aliorum uitam exprobrantes. aliorum mor
sibus feriunt. Ac si illi iam iuste de
functi sint. qui de deo credere digna

Psalm.

noluerunt. Unde baldath sutites p(er) quã
diuinã iusticiam protulit. ilico ad
iungit. Etiam si filii tui peccauerint
ei. & dimisit eos in manu iniquitatis
suę. tu tamen si diluculo surrexe
ris ad d(omi)n(u)m. & omnipotentē fueris de
precatus. si mundus & rectus incesse
ris. statim euigilabit ad te. & pacatũ
reddit habitaculũ iustitiae tuae; Ac
si afflictis catholicis errorũ predica
tores dicant. Vitę uestrę prouide
te. & quia p(er)uersa tenetis. ex eorũ
qui inter uos defuncti sunt dãpna
tione cognoscite; Quia conditori
omniũ nisi p(er)fidia ũra displiceret.
nequaquã a uobis tam numerosos
populos interitu seuiente subtra
heret. Ait enĩ. Etiã si filii tui pec
cauerint ei. & dimisit eos in manu
iniquitatis suę; Quasi apte dicens.
In iniquitatis suę manu dimissi s(unt).
qui uitã nrę rectitudinis imitari
noluerunt. Tu tamẽ si diluculo sur
rexeris ad d(omi)n(u)m. & omnipotentē fue
ris dep(re)cat(us). Quia enĩ se heretici
tenere lucē ueritatis estimant.
s(an)c(t)am ecc(lesi)am quasi in erroris nocte
positã. ad diluculũ ueritatis uocant.
quatin(us) & p(er) cognitione d(e)i quasi
p(er) diluculũ surgat. & p(er) prece pę
nitentiae preterita diluat; Si
mundus & rectus incesseris. Mun
dus uidelicet in cogitatione. rect(us)

in opere; Statim euigilabit ad te;
Ac si apte dicat; Quia is qui nunc tri
bulationib(us) tuis uirtute suę protec
tionis ñ exerit. quasi ab adiutorio erran
tis dormit. Et pacatũ reddet habita
culũ iustitię tuę. id est p(re)sentis uitę
c(on)trarietates amouet. & tranquillita
tis protin(us) securitatē p(re)bet; Quia enĩ
p(er)uersi quiq; tẽporale gaudiũ. singu
lare estimant diuinę remunerati
onis bonũ. quę ipsi anxie ambiunt.
hec aliis pro magno pollicent(ur); Vn
de plerũq; fit. ut aut amissa recu
perare spondeant. aut ad maiora ad
huc p(re)sentis uitę premia. auditorũ
suorũ animos extendant. Q(uo)d patent(er)
baldath exprimit. qui p(ro)tin(us) adiun
git; In tantũ ut priora tua fuerint
parua. & nouissima tua multiplicent(ur)
nimis. Si uero habitaculũ iustitię
consilium mentis uocat. afflictis catho
licis errorũ magistri pacatũ habi
taculũ iustitię promittunt. quia
si eos ad sua p(er)trahunt. profecto a con
tentione conticescunt. Itaq; hi
qui trahi ad p(er)uersa potuerunt. tan
to iam tranquillius temporali pa
ce quieti sunt. quanto longius ab
ęterna separant(ur). Opes quoq; intelle
gentię se sequentib(us) crescere spon
dent. Vnde & subdit; In tantum
ut priora tua fuerint parua. & no
uissima tua multiplicent(ur) nimis;

Sed quia eorum uerbis non facile creditur.
quoniam sepe uita contemptibilis demonstratur.
antiquorum patrum sententias proferunt.
earumque rectitudinem in argumento sui
erroris inflectunt. Unde et subditur;
Interroga enim generationem pristinam.
et diligenter inuestiga patrum memo
riam. Generationem pristinam ac patrum me
moriam nequaquam uideri sed inuesti
gari ammonent. quia hoc in ea nolunt
conspici. quod liquido cunctis patet;
Nonnumquam uero more bonorum quedam
moraliter docent. et qualiter ex pre
teritis presentia colligantur insinuant.
atque ex his que iam ex oculis nostris per
transeundo subtracta sunt. quam nul
la sint que uidentur demonstrant;
Unde adhuc subditur; Hesterni quippe
sumus et ignoramus quoniam sicut umbra
dies nostri sunt super terram; Generatio
itaque pristina interroganda proponitur.
ut transire tempus uite presentis sicut
umbra demonstret; Quia uidelicet
si ea que erant et iam transacta sunt
ad memoriam reducimus. patenter agnos
cimus. quam celeriter hoc quoque fugiat
quod tenemus. Sepe uero heretici eosdem
nobiscum patres quos ueneramur laudant.
sed intellectu deprauato. ipsis nos eorum
laudibus inpugnant; Unde et adhuc
subditur; Et ipsi docebunt te. et de cor
de suo proferent eloquia; Notandum
quod superius dixerat. spiritus multiplex
sermonis oris tui. nunc uero reductus
ad memoriam patribus dicit. de corde
suo proferunt eloquia; Ac si uitam
sancte ecclesie heretici detestantes di
cant; Multiplicitatem spiritus in ore
habes. in corde non habes; Sed illi con
tra te audiendi sunt. qui uerba
ex corde proferentes. recta uiuendo
docuerunt; Sepe autem praui. dum
sue uitium tortitudinis ignorant.
audenter aliorum rectitudinem lace
rant; Cumque contra bonos sibi aucto
ritatem increpationis arripiunt. aut
ea bona proferunt. que non uiuen
do sed audiendo didicerunt. aut ea
aliis mala mentientes ingerunt. que
ipsi committunt; Sed cum ea bona pro
ferunt. que seruare contempnunt.
Sciendum est quia plerumque ueritas sic no
per ora aduersariorum sonat. ut eorum
lingua mouens uita feriat. quatenus
culmen rectitudinis loquentes et
ignorantes. ipsi sibi et uerbis iudices.
et factis accusatores fiant; Unde
baldath mira quidem contra hypo
critas subdit. sed mucrone uerbi
se impedit; Quia simulator iustitie
nisi ex aliquantulo ipse esset. doce
re iustum nequaquam tanta temerita
te presumeret. Et quidem fortia
sunt ualde que dicit. sed hec
stultis non autem sapienti. praui non
recto dicere debuit. quia et ue corde

manu. ante omnes herbas arescit.

Scirpus in flore est. hypocrita in laude. Acutis uero ungulis surgens. carectum manu non carpitur. Quia exasperatis per arrogantiam sensibus deprauitate sua hypocrita corripi dedignatur. In flore suo manum carpentis incidit. quia in laude hypocrita positus. ne hunc quisquam corripere audeat. asperitate sua protinus uitam corripientis secat. Sanctus namque non esse appetit. sed uocari. Et cum fortasse corripitur. quasi in opinionis gloria detruncatur. Deprehensum se in prauitate irascitur. Loqui sibi redarguentem prohibet. quia tamen (uel ut) in occulto uulnere tactus dolet. Qualis imperitis innotuit. talis uult ab omnibus estimari. et paratior mori. quam corripi. Redargutione deterior redditur. quia quasi ire percussionis estimat iaculum puritatis uerbum. Unde exasperatus protinus in contumeliam surgit. et que mala exaggeret. contra uitam correptoris inquirit.

Demonstrare longe incomparabiliter reum reprehensorem suum desiderat. ut innocentem se non suis actibus sed alienis criminibus ostendat. ita ut sepe homo redargutionis aliquid se dixisse peniteat. et quasi a carpentis manu. sic a corripientis animo quidam ut ita dixerim sanguis meroris eliciat. Unde bene per salomonem dicitur. Noli arguere derisorem. ne oderit te. Salomon Neque enim iusto timendum est. ne derisor eum corripitur contumelias inferat. sed ne tractus ad odium peior fiat. Inter hec sciendum est. quod iustorum bona quia ex corde incipiunt. usque ad presentis uite terminum crescunt.

Hypocritarum uero opera quia nequaquam sunt in occulto radicata. sepe ante deficiunt. quam presens uita finiatur.

Nam plerumque studio sacre eruditionis insistunt. et quia hanc non pro parandis meritis. sed pro merendis fauoribus inquirunt. statim ut iudicium humane laudis arripiunt. et per hoc gratiam transitorii profectus assecuti. tota mente secularibus curis inseruiunt. atque a sacra funditus eruditione uacuantur. et agendo prodicant. quantum temporalia diligant. qui sola prius eterna predicabant. Plerumque autem assumpte speciem maturitatis ostendunt. qui et silentii. longanimitate patientie. continentie uirtute decorantur.

Sed cum per hec quesiti culmen honoris attigerint. cumque sibi iam reuerentia a cunctis impenditur. protinus se in lasciuiam uoluptatis fundunt. et bona se non ex corde tenuisse ipsi sibi testes sunt. qui hec cito dimiserunt. Nonnunquam uero aliquid que possident tribuunt. atque indigentibus cuncta

largiunt(ur). sed tam(en) ante uite terminu(m)
auaricie prurigine accensi. aliena ap
petunt. qui sua largiri uidebant(ur) & per
tinaci post crudelitate ambiunt quod
ficta prius pietate reliquerunt. Unde
recte nunc dicit(ur). Cum adhuc sit in flo
re nec carpatur manu. ante omnes her
bas arescit. Iusta carnem quippe
& iusti herbe sunt. propheta attestante
qui ait. Omnis caro fenum. Sed ante
omnes herbas arescere scirpus dicit(ur).
quia iustis in bono suo permanentibus
a uiriditate assumpte rectitudinis hypo
critarum uita siccatur. Arescunt herbe
etiam relique. quia iustorum opera cum
carnis uita deficiunt. Sed herbarum
ariditatem scirpus preuenit. quia pri
usquam de carne hypocrita transeat.
ea que ipse ostenderat. uirtutum
facta derelinquit. De quibus & iam
Psalm(us) bene per psalmistam dicit(ur). Fiant sicut
fenum edificiorum. quod priusquam euel
lat(ur) arescit. Fenum quippe edificiis
in alto nascitur. sed nequaquam pin
gui radice solidatur. Quia & hypo
crita summa quidem sunt que age
re cernunt(ur). sed non in eis ex cordis
puritate roborat(ur). Quod nimirum fe
num & non euulsum citius arescit. quia
uidelicet subsistit hypocrita. & in
presenti adhuc uita & iam sanctita
tis opera. quasi uiriditatis speciem
amittit. Quia enim sine intenti

one recte cogitationis bona studuit age
re. hec amittens indicat se sine radice
floruisse. Sed baldath sicut plerumque
eum scirpum uel carectum comparauit. ilico
aperit cum subiungit. Sic uie omnium
qui obliuiscunt(ur) deum. & spes hypocri
te peribit. Quid enim cunctis suis ope
ribus hypocrita sperat. nisi honoris
reuerentiam. gloriam laudis. a melioribus
metui. sanctus ab omnibus uocari. Sed permanere
spes hypocrite non ual&. quia eterni
tate non querens fugit quod ten&. Nequa
quam quippe mentis ei(us) intentio in il
la gloria figit(ur). que sine fine possidet(ur).
Sed eum transitoriis fauoribus inhiat.
perdit percipiendo quod laborat. ueritate
attestante que ait. Amen dico uobis. Evang
receperunt mercedem suam. Sed
hec spes recipiende mercedis teneri
diu non potest. quia pro ostensis ope
ribus honor tribuit(ur). sed uita ad ter
minum urguet(ur). Laudes resonant. sed
ad finem cum laudibus tempora festinant.
Et quia nequaquam anim(us) in eternitatis
amore radicat(ur). cum ipsis profecto rebus
quas diligit labit(ur). Nemo namque ual&
mobilia diligere. & ipse immobilis
stare. Qui enim transeuntia amplec
tit(ur). eo ipso ad eursum ducit(ur). quo de
currentibus implicat(ur). Dicat(ur) ergo.
& spes hypocrite peribit. Quia hu
mana laus quam magnis laboribus
appetit. impulsa temporum momentis

decurrit. Bene autem subditur: Non ei pla
cebit uecordia sua. Magna quippe est
uecordia laboriosa agere et auram lau
dis inhiare; forti opere praeceptis caelestibus
insistere, sed terrenae retributionis praemium
quaerere. Ut enim ita dixerim qui per uirtu
tem quam agit humanos fauores desiderat,
rem magni meriti uili pretio uenalem
portat. Unde caeli regnum mereri potuit,
inde nummum transitorii sermonis quae
rit. Vili ergo pretio opus uendit, quia mag
na impendit, sed minima recipit. Quibus
itaque hypocritae similes, nisi fecundis et
neglectis uitibus existunt? quae per uberta
tem fructum proferunt, sed nequaquam per
studium a terra subleuantur. Quod pin
gues palmites germinant, errantes bes
tiae conculcant. Et quo hoc uberius
aspiciunt, proiectum in infimis auidius
consumunt. Quia nimirum hypocrita
rum opera dum clara monstrantur, quasi pin
guia prodeunt; sed dum humanas laudes
appetunt, quasi in terra deseruntur. Quae
huius mundi bestiae, maligni scilicet spiritus
comedunt, quia haec ad usum perditionis
inflectunt. tantoque ardentius rapiunt,
quanto et magna clarius innotescunt.
Unde bene per prophetam dicitur: Culmus stans
non est in eis germen, et non faciunt
farinam. Quod si et fecerint, alieni come
dent eam. Culmus quippe germen non
habet, cum uita meritis uirtutum caret.
Farinam culmus non facit, cum is qui in praesenti
saeculo proficit, nil subtilitatis intellegit,
nullum boni operis fructum reddit. Sed
saepe et cum profecerit, hanc alieni comedunt,
quia et cum bona opera hypocritae osten
dunt, de his malignorum spirituum uo
ta faciuntur. Qui enim per haec deo pla
cere non appetunt, nequaquam agri dominum
sed alienos pascunt. Fecundo itaque hypo
critae et neglecto palmiti similis est. Ser
uare fructum non ualet, quia botrus boni
operis in terra iacet. Sed tamen hac ipsa
sua uecordia pascitur, quia pro bono ope
re a cunctis honoratur, ceteris praeminet,
subiectas hominum mentes tenet, ma
ioribus locis attollitur, fauoribus nutritur.
Haec uero ei sua uecordia placet interim,
sed non placebit, quia cum retribu
tionis tempus aduenerit, in poena displi
cet quod uecors fuit. Tunc se stulte egis
se intellegit, cum pro delectatione laudis
sententiam diuinae increpationis ac
ceperit. Tunc se uecordem fuisse consi
derat, cum se pro temporali quam percepit
gloria perpetua tormenta castigant.
Tunc ueram scientiam supplicia aperiunt.
Quia per hac profecto colligitur nihil fuis
se omnia quae transire potuerunt.
Unde et recte subditur: Et sicut tela arane
arum fiducia eius. Bene hypocritarum
fiducia aranearum telis similis dicitur,
quia omne quod ad optinendam gloriam
exsudant, uentus uitae mortalis dis
sipat. Nam quo aeterna non quaerunt,

bona temporalia cum tempore amittunt.
Pensandum quoque est quod fila araneae
per ordinem ducunt, quia sua hypocritae
quasi sub discretione opera disponunt;
Aranearum tela studiose texitur, sed subi
to flatu dissipatur, quia quicquid
hypocrita cum labore peragit, aura
humani favoris tollit. Et dum in
appetitu laudis opus deficit, quasi
in ventum labor evanescit; Saepe
namque et usque ad praesentis vitae terminum
hypocritarum facta perdurant. Sed
quia per haec auctoris laudem non quae
runt, bona ante dei oculos numquam
fuerunt; Plerumque enim ut praedixi
mus, sacrae legis eruditione fulciuntur.
doctrinae verba proferunt, omne quod
sentiunt testimoniis accingunt.
nec tamen per haec vitam audientium.
sed proprios favores quaerunt, quia
nec proferre alia noverunt nisi quae
auditorum corda ad rependendas
laudes excitant, non autem ad lacrimas
accendant; Mens quippe concupiscen
tiis exterioribus occupata, igne di
vini amoris non calet, et idcirco ad su
pernum desiderium inflammare audi
tores suos nequeunt verba, quae
frigido corde proferunt. Neque enim
res quae in se ipsa non arserit, aliud
accendit. Unde fit plerumque ut hy
pocritarum dicta et audientes non eru
diant, et eosdem ipsos qui se proferunt

elatos laudibus deteriores reddant;
attestante enim paulo, Scientia in [Paul]
flat, caritas aedificat; Quae ergo caritas
aedificando non erigit, scientia inflan
do pervertit; Plerumque se hypocritae mi
ra abstinentia affligunt, omne robur
corporis atterunt, et quasi carnis vi
tam funditus in carne viventes extin
guunt, sicque per abstinentiam morti ap
propiant, ut paene cotidie morientes
vivant; Sed ad haec humanos oculos
quaerunt, admirationis gloriam expe
tunt; Veritate attestante quae ait;
Exterminant facies suas ut appare [Evang]
ant hominibus ieiunantes; Horum ora
pallescunt, corpus debilitate quatitur,
pectus interrumpentibus suspiriis ur
guetur; Sed inter haec ab ore proximorum
sermo admirationis quaeritur, nihilque
tanto labore aliud nisi aestimatio hu
mana cogitatur; Quos nimirum
bene simon ille significat, qui domi
nicae passionis tempore in angaria cru
cem portat; De quo scriptum est; Inve
nerunt hominem cyreneum veni
entem obviam sibi nomine symonem.
hunc angariaverunt ut tolleret
crucem ihesu; Quod enim per angariam agimus
non hoc ex studio amoris operamur. Cru
cem ergo ihesu in angaria portare est.
afflictionem abstinentiae pro alia quam
necesse est intentione tolerare; An
non ihesu crucem portat in angariam.

qui quasi ad p̄ceptū dn̄i carnem
domat · sed tamen spiritalem pa
triā non amat. Unde & symon isdē
crucem portat · sed nequaquam
moritur · quia omīs hypocrita corp̄
quidē p abstinentiā afficit · s tamē
p amorem glā mundo uiuit · Quo
contra bene p paulū de electis dicit·
Paul
Qui autē sunt xp̄i carnem suā cruci
fixerunt cū uitiis & concupiscen
tiis. Cū uitiis quippe & concupis
centiis carnē crucifigim̄ · si sic gulā
restringim̄ · ut iam de mundi glā
nil queram̄. Nā qui corpus mace
rat · & honoribus anhelat · cruciatū
carni intulit · & mundo p concupis
centiam peius uiuit. Quia & sepe
p scītatis imaginē · locū regiminis
indign̄ assequitur · quē nisi aliquid
uirtutis in se ostenderit · nullo perci
pere labore mereretur. Sed transit
qd̄ delectabiliter optin& · & p̄enalit̄
quod sequitur man&. Scītatis nunc
fiducia more hominū ponitur · sed
cū internus iudex secreta cordis exa
minat · testes uitę exterius n̄ querunt.
Bene ergo dicitur. Sic tela aranearum
fiducia ei. Quia apparente cordis
teste · perit omē qd̄ exterius de hu
mano fauore confidit. Unde & ad
huc apte subiungitur. Innitetur sup̄
domū suā · & non stabit. Sicut do
mus exterioris conuersationis est

ędificium qd̄ inhabitat corpus · ita do
mus nr̄ę cogitationis ē res quelib& ·
quā p dilectionē inhabitat animus ;
Omē quippe qd̄ diligim̄ · quasi in hoc
quiescentes habitam̄. Unde paulus
quia in sup̄nis cor fixerat · in terra
quidem positus · sed tamen a terra ex
traneus dicebat ; Nr̄a autē conuer Paul
satio in celis est · Mens itaq: hypo
critę nihil aliud in omne qd̄ agit ·
nisi opinionis suę glām cogitat ·
nec curat quo post meritū ducitur ·
sed quid interim dicatur · Domus ergo
ei est · delectatio fauoris · Qua qua
si quietus inhabitat · quia p cunc
ta sua opera · ad hanc se intra ani
mū reclinat ; Sed stare dom̄ hęc
non ual& · quia laus cū uita p̄terit ·
& humanus fauor in iudicio n̄ sub
sistit. Unde & fatuę uirgines quę
oleum in uasis non sumpserant ·
quia in alienis scilic& uocibus glo
riam & non in suis conscientiis ha
bebant · turbatę p sponsi p̄sentiā
dicunt · Date nobis de oleo urō · Evang
quia lampades nr̄ę extinguuntur ;
Oleum quippe a proximis petere est ·
gloriam boni operis a testimonio ali
eni oris implorare ; Mens & enim
uacua cū de cunctis suis laboribus
nihil se intus tenuisse inuenerit ·
testimonium foris querit ; Ac si ap
te fatuę uirgines dicant ; Cū nos

repelli sine retributione conspicitis.
dicite in nostro opere quid uidistis? Sed
frustra tunc hypocrita in hac domo
laudis innititur. quia nihil ei in iudicio
attestatio humana suffragatur. quia
eandem laudem quam post in testimonio
exigit prius in munere recepit. Vel
certe super domum suam hypocrita innititur.
cum uanis fauoribus deceptus quasi de fi
ducia sanctitatis eleuatur. Multa
quippe hypocritae in occulto mala fa
ciunt. quaedam uero bona in publico. Cumque
ex bonis patentibus laudes recipiunt.
ab occultis malis considerationis oculos
auertunt. Talesque se estimant. quales
foris audiunt. non quales intus nouerunt.
Unde fit plerumque ut ad supernum quoque
iudicium cum fiducia ueniant. quia ta
les se apud aeternum arbitrem credunt.
quales ab hominibus foris habebantur.
Sed stare domus hypocritae non ualet. quia
in terrore districti examinis omnis an
te acta fiducia sanctitatis cadet. Cumque
sibi alieni oris testimonia deesse cogno
uerit. ad sua se opera enumeranda con
uertit. Unde adhuc subditur. Fulciet
eam et non consurget. Hoc namque quod
per se stare non ualet. fulcit ut stet. quia
cum uitam suam hypocrita labefactari
in iudicio conspicit. hanc fulciendo
statuere operum enumeratione conten
dit. An non laudis suae habitaculum
hinc inde fulciunt. qui pacta sua ut
praefati sumus in iudicio enumerantes dicunt.
domine domine nonne in nomine tuo prophetauimus.
et in nomine tuo demonia eiecimus. et in
nomine tuo uirtutes multas fecimus.
Sed domus laudis tot allegationibus fulta
minime consurgit. quia protinus iudex
dicit. Numquam noui uos. discedite a me
qui operamini iniquitatem. Et sciendum
est. quia hoc quod surgit ab infimis ad su
periora se erigit. Domus ergo hypocritae
surgere non ualet. quia pro eo quod iuxta
praecepta caelestia agere potuit. a terra ani
mum numquam leuauit. Iure igitur tunc ne
quaquam ad praemium retributionis erigitur.
quia homo per hoc quod nunc exhibet in appe
titu gloriae temporalis iacet. Sed quia
uita hypocritae scirpi appellatione sig
nata. qualiter in iudicio reprobetur audiuimus.
priusquam districtus iudex appareat. qua
lis ab hominibus habeatur audiamus. Se
quitur. Humectus uidetur scirpus. ante quam
ueniat sol. Saepe in sacro eloquio dominus
solis appellatione figuratur. sicut per prophe
tam dicitur. Uobis autem qui timetis nomen
domini. orietur sol iustitiae. Et sicut repul
si in iudicio impii dicere sapientiae libro
describuntur. errauimus a uia ueritatis.
et lumen iustitiae non luxit nobis. et
sol non ortus est nobis. Ante solem igitur
scirpus humidus cernitur. quia priusquam
diuina districtio in iudicio candeat.
omnis hypocrita in fusum se sanctita
tis gratia ostentat. Quasi uirens aspicitur.

quia iustus estimatur. Honoris locum optinet. de gloria sanctitatis pollet. a cunctis ueneratio defertur. opinio laudis extenditur. Scirpus itaque iste innocens humidus est. sole autem ueniente siccatur. quia nimirum hypocrita in tenebris uite presentis. sanctus ab omnibus creditur. sed cum districtus iudex uenerit. quam sit iniquus apparebit. Dicit ergo. humectus uidetur antequam ueniat sol. quia uirentem se nunc humanis oculis exhibet. sed in calore tunc diuini iudicii arescit. Sequitur. Et in ortu suo germen eius egreditur. Herba quaelibet nascendo prius e terra producitur. aura et aestibus tangitur. sole ac pluuiis nutritur. et tunc demum ad proferendum sui seminis germen aperitur. Scyrpus uero cum flore suo nascitur. moxque ut a terra surgit. sui secum seminis germen producit. Bene ergo per herbas reliquas sci quilibet. per scyrpum uero hypocrita designatur. quia iusti uiri prius quidem in opere sancte conuersationis oriuntur. huius uite hieme tolerant. eosque graui in persecutionum aestus fatigant. Sed cum recta faciunt. nequaquam hic sue rectitudinis remunerationem querunt. Cum uero a presentis mundi laboribus exeunt. ad aeternam patriam uenientes. expectata retributione perfruuntur. At contra hypocrita quia mox in bono opere nascitur. presentis mundi recipere gloriam conatur. Quasi scyrpi

more cum germine oritur. qui pro eo quod bene uiuere incipit. querit statim ut a cunctis honoretur. Germen itaque in ortu est. remuneratio in inchoatione. Saepe namque nonnulli apte prauitatis uias deserunt. sanctitatis habitum sumunt. moxque ut prima limina bene uiuendi contigerint. obliti que fuerint affligi iam per penitentiam de consummatis nequitiis nolunt. Laudari autem de incognita iustitia appetunt. pre ceteris etiam melioribus concupiscunt. Quos plerumque dum iuxta uotum presens prosperitas sequitur. multum quam prius fuerant de sanctitatis habitu peiores fiunt. Nam rebus multiplicibus occupati. atque ipsa occupatione confisi. non solum perpetrata minime deplorant. sed adhuc que deplorentur exaggerant. Qui enim mundum deserunt ad exteriora officia prouehi non debent. nisi per humilitatem diutius in eodem mundi contemptu solidentur. Citius namque bona depereunt. que hominibus ante tempus innotescunt. Quia et arbusta plantata. priusquam fixa radice coalescant. si manus concutiens tangit. arefacit. At si inalbum radix figitur. et terre humoribus conspersa solidatur. haec et manus impellit. sed non ledit. Haec et uentorum flatus inflectendo concutiunt. sed non euertunt. Hec ergo cruatur uita cepti operis. diu   a crebuste in alto humilitatis figenda est radix

cordis: ut cu ab humano ore detractio nis aura uel fauoris flauerit. & si in qualibet parte utcumq; incuruat animum funditus non euellat; sed ad statum suu protinus post inflexionem redeat. si apud se fortis in radice perdurat. Quid in rebus excrescentibus pariete surgente robustius: qui tamen si dum construitur impellat. statim sine labore destruitur. Si autem per spacium temporis ab humore suo exsiccari permittitur. saepe & arietum ictibus minime quassatur. Sic sic uidelicet bona nra & intempestiue manifestata depereunt. & diutius occultata solidantur. quia humanae occupationis manus cum incipientem conuersationis nrae uitam contigerit. quasi recentem parietem impellit. eamq; facile destruit. quia adhuc humorem infirmitatis propriae non amisit; Cum uero longa quietis suae abiectione se animus comprimit. quasi more exsiccati parietis contactu obdurescit. & confractum protinus resilit. omne quod solidum fuerit. Hinc est quod uitam inchoantium moyses humanis occupationibus exerceri prohibuit dicens: non operabis in primogenito bouis. & non tondebis primogenita ouium; In primogenito quippe bouis operari est. bonae conuersationis primordia in exercitio publicae actionis ostendere. Ouium quoq; primogenita tondere est. ab occultationis suae

moyses

tegmine humanis oculis inchoantia bona opera nra denudare. In primogenito ergo bouis operari prohibemur atq; a primogenitis ouium detondendis conpescimur. quia & si quid robustum incipimus. exercere hoc in aperto citius non debemus. & cu uita nra simplex quid atq; innocuum inchoat. dignum est ut secreti sui uelamina non relinquat. ne hoc nudu humanis oculis quasi subducto uellere ostendat; Ad sola ergo diuina sacrificia bo.. um primogenita ouiumq; proficiant. ut quicquid forte innocuumq; incipimus. hoc ad honorem intimi iudicis in ara cordis immolemus. Quod ab illo procul dubio tanto libentius accipitur. quanto & ab hominibus occultatu nulla laudis appetitione maculatur; Saepe autem nouae conuersationis primordia. adhuc ex carnali sunt uita commixta. & idcirco innotescere citius non debent; ne cu laudantur bona quae placent. deceptus laude sua animus deprehendere in eis nequeat mala quae latent. Unde recte rursu per moysen dr. Quando ingressi fueritis terra[m] et plantaueritis in ea ligna pomifera. auferetis preputia eorum. Poma quae germinant: inmunda erunt uobis. nec edetis ex eis. Ligna quippe pomifera sunt: opera uirtutibus fecunda. Preputia itaq; lignorum auferimus: cu de ipsa inchoationis infirmitate suspecti primordia

Moy[ses]

gregor[ius] / ´s~ natiuis sum nobis

nroz operu non approbamus; Poma autē
que germinant inmunda dicimus. nrisq;
esibus non aptamus. quia cum primor
dia boni laudantur operis. dignū est
ut hoc animū non pascat operantis. ne
dum accepta laus suauiter carptū. fruc
tus operis intempestiue comedat; Qui
ergo inchoatę uirtutis ab humano ore
laudem receperit. quasi plantati ligni
ante tempus pomum comedit. hinc
p psalmistam ueritas dicit. Uanum ē
sederitis qui manducatis uobis ante lucem surgere. surgite p sedm
panem doloris. Ante lucem quippe
surgere est. priusquā claritas ęternę
retributionis appareat. in psentis uitę
nocte gaudere. Sedendū ergo prius
est. ut p recte surgamꝰ; Quia quis
quis nunc se sponte non humiliat.
nequaquā hunc sequens glā exaltat.
Quod ergo illic ante lucem surgere.
hoc hic hypocritę inortu ē germen
pferre; Quia humanas laudes desi
derans. ubi ad opus bonū nascitur. ibi
mox appetit ut glām retributionis
assequatur. Annon inortu suo hi ger
men ptulerant. de quibus ueritas
dicebat. amant primos discubitꝰ in
conuiuiis. & primas cathedras in sina
gogis. & salutationes in foro. & uoca
ri ab hominibus rabbi. Pro eo ergo qđ
bene agere incipiunt. quia honorem
consequi ab hominibꝰ conantur. quasi
scirpi more abortu suo cū germine
exurgunt; hi nimirū cum recta operari
appetunt. prius mente sollicita eius
dem sui operis testes querunt; Et taci
ta cogitatione ptractant. si sunt qui
gerenda uideant. si digne haec eloqui
qui uiderint possint. Si uero eorum
facta nulli fortasse hominum contin
gat aspicere. haec se pcul dubio estimant
pdidisse. & interni arbitri oculos q̄si
absentes deputant. quia ab eo uicem
sui operis recipere in posterum recusant.
Et quoniam cum rectum qđ hypocri
ta egerit uideri a multis querit. bene
adhuc de hoc scirpo subiungitur; Sup
aceruum petrarum radices eius den
sabuntur. & inter lapides commorabitur.
Quid enim radicum nomine. nisi laten
tes cogitationes accipimus. que in oc
culto prodeunt. sed in ostensione ope
rum paperitū surgunt. Sicut & de
uerbi semine p propheta dr̄. Et hoc Apts
qđ saluatū fuerit de domo iuda. & qđ
reliquū ē mittit radicem deorsum.
& faciet fructū sursum. Radicē quip
pe deorsum mittere est. cogitationē
bonā in abditis multiplicare. Fruc
tum uero sursum facere ē. effectu
operis recta que cogitauit ostendere.
Lapidum uero nomine in scriptura
sacra homines designantur. Sicut sce
ecclę p isaiam dicitur; Ponā iaspide Isaias
ppugnacula tua. & portas tuas in la
pides sculptos. Qui eosdē am lapides

qđ dixisset aperuit, cum subiunxit. Uni
uersos filios tuos doctos a dño. Et sicut
Petrus ammonente petro dicit. Et uos tanquã
lapides uiui sup ędificamini domos spi
ritales; Hoc itaq; loco quia lapides dicti
sunt, sed tamen uiui minime dicunt.
nuda appellatione lapidum pmitti
possunt reprobi & electi figurari. Scir
pus itaq; iste qui inter lapides cõmorat.
super aceruum petrarum radices den
sat. quia omnis hypocrita cogitationes
suas in exquirenda hominũ ammirati
one multiplicat. Omne enim qđ
hypocritę faciunt. quia occultis cogita
tionibus laudes hominum requirunt.
quasi radices scirpi in aceruum petra
rum mittunt; Operaturi quippe lau
des suas cogitant. laudati autẽ has secũ
taciti in cogitationibus uersant. gau
dent se pcipuos in humana estimati
one claruisse. Cumq; inflati fauorib;
apud semetipsos intumescunt. sępe
mirant taciti etiam ipsi qđ sunt.
uideri cotidie semetipsis altiores cu
piunt. ac miris inuentionibus in opere
excrescunt. quia sicut uirtutes omne
uitium ul eneruant. sic arrogantia
roborat. Cogit nãq; mentem iuuenes
cere. & contra uires ualere. quia & qđ
negat uigor ualitudinis. imperat amor
laudis. Unde & factis suis ut diximus
arbitros inquirunt. Si uero eorũ
operi bona testes deẽe contingat. nar
rant ipsi quę gesserint; Cumq; efferri
fauoribus cęperint. sępe eisdẽ suis ope
ribus quę egisse se referunt mentien
do aliquid adiungunt. Cũ uero & uera
dicunt. hęc dicendo aliena faciunt.
quia quęsitis remunerati fauoribus.
ab eorum intima retributione uacu
ant; In eo enĩ quo bona sua patefaciunt.
ostendunt malignis spiritib; quasi in
sidiantibus hostibus quę pdent; Quorũ
profecto uitam illa cunctis notissima
ezechię culpa figurauit; Qui pquã
una pce & sub unius noctis spacio cen
tũ octoginta quinq; milia hostium
angło feriente prostrauit. pquã
occasui pximũ ad altiora cęli spacia
solem reduxit. pquã uitã propinquan
te iã tmino coartatam in tempora lon
giora protelauit. susceptis babilonici
regis nuntiis bona omnia quę possi
debat ostendit; Sed pphetę uoce patri
audiuit. Ecce dies uenient. & aufe
rent omĩa quę in domo tua sunt in
babilonẽ. ñ relinquet quicquã dicit
dñs; Sic sic nimirum hypocritę p
quã magnis uirtutibus excrescunt.
quia cauere malignorũ spirituũ insi
dias negligunt. & cęlari in eisdẽ uir
tutibus nolunt. bona sua ostenden
do ostium faciunt. & pdentes subito
amittunt. quidquid diutius studentes
operant. hinc & psalmista dr. Tradi
dit in captiuitatẽ uirtutes eorum.

Psalmi

et pulchritudines eorum inmanis inimici. Virtus quippe et pulchritudo arrogantium inimici manibus traditur. quia omne bonum quod concupiscentia laudis ostenditur. occulti adversarii iuri mancipatur. [n] Hostes namque ad rapinam provocat. qui suas eorum notitie divitias denudat. Quo usque enim ab eterna patrie securitate disiungimur. in latronum insidiantium iter ambulamus. Qui ergo in itinere depredari formidat. abscondat necesse est bona que portat. [n] O miseri qui affectantes laudes hominum in semetipsis dissipant fructus laborum. Cumque se ostendere alienis oculis appetunt. dampnant quod agunt. Quos nimirum maligni spiritus cum ad iactantiam provocant. eorum sicut diximus opera captivantes denudant. Unde sub cuiusdam gentis specie antiquorum hostium miliciam signans. per prophetam veritas dicit. [Propheta] Posuit vineam meam in deserto. ficum meam decorticavit. nudans expoliavit eam. albi facti sunt rami eius. Insidiantibus quippe spiritibus dei vinea in deserto ponitur. cum plena fructibus anima. humanae laudis cupiditate dissipatur. Ficum dei gens ista decorticat. quia seductam mentem in favoris appetitum rapiens. quod hanc ad ostentationem pertrahit. tegmen ei humilitatis tollit. eamque nudans expoliat. quia quo usque in bonis suis absconditur. quasi proprio tegminis cortice vestitur. Cum vero mens hoc quod egerit videri ab aliis concupiscit. quasi expoliata sic eam que se texerat corticem amisit. Ubi aperte subditur. Albi facti sunt rami eius. quia ostensa humanis oculis eius opera candescunt. de sanctitate nomen sumitur cum recta actio divulgatur. Sed quoniam subducta cortice rami sicut huius arescunt. Sollerter intuendum est quia facta arrogantium. humanis oculis ostensa unde placere appetunt. inde siccantur. Mens itaque que per iactantiam perditur. decorticata recte sic vocatur. Quia et candida est pro hoc quod cernitur. et siccitati proxima pro hoc quod tegmine corticis nudatur. Intus ergo sunt servanda que agimus. si ab interno arbitre vicem recipere nostri operis expectamus. Hinc est enim quod per evangelium veritas dicit. [Evang] Nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. ut sit elemosina tua in absconso. et pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi. Hinc est quod de electorum ecclesia per psalmistam dicitur. Omnis gloria eius filie regum ab intus. hinc paulus ait. [Paul] Gloria nostra hec est testimonium conscientie nostre. Filia quippe regum ecclesia que in bono est opere. spiritalium principum predicatione generata. Gloriam intus habet. quia hoc quod agit. in ostentationis iactantiam non habet. Gloriam suam paulus

testimoniũ conscientię memorat. quia fauores oris alieni non appetens. uitę suae gaudia extra semetipsum ponere ignorat; Occultanda sunt ergo quę agimus. ne haec in huius uitę itinere incaute portantes. latrocinantium spirituũ incursione pdamus. Et tam ueritas dicit. Uideant opera ura bona. & glorificent patrem urm qui in celis est; Sed aliud profecto cũ in ostensione operis gła quaerit largitoris. aliud cũ laus priuata concupiscit de dono largientis; Vnde & rursum in euangelio hęc eadē ueritas dicit. Attendite ne iustitiã urãm faciatis corã hominibus ut uideamini ab eis. Opus ergo nrm cũ hominib; ostendit. in cordis prius examinatione pensandum est per eidē ostensionis studium qđ quaerat; Si enĩ dantis głam quaerim. & iã publicata nra opera. in conspectu illius occulta seruam; Si uero p hęc nrãm laudem concupiscim; foras ab eius conspectu iã fusa sunt & iã sī a multis ignorant; Sed ualde pfectorũ est sic ostenso opere auctoris głam quaerere. ut de inlata laude priuata nesciat exultatione gaudere; Tunc solũ nãq; in noxie hominib; laudabile opus ostendit. cũ p despectũ mentis ueraciť laus inpensa calcat. Quã quia infirmi quiq; pfecte contẽnendo ñ superant. restat necesse ē ut bonũ qđ operant abscondant; Sepe enĩ ab ipso ostensionis exordio ppriã laudē quaerunt; Sepe uero in ostensione operis auctoris patefacere głam cupiunt. sed exceptis fauoribus in laudis pprię cupiditate rapiunt. Cũq; semetipsos diiudicare neglegunt interius. sparsi exterius ignorant qđ agunt. Eorũq; opus suę elationi militat. atq; hoc se inpendere obsequio largitoris putant; Sey r pus ergo inter lapides cõmorat. quia ibi hypocrita stat. ubi mtis suę intentionē solidat. Hã cũ attestationē pcipere multorũ ambit. quasi in lapidũ collectione subsistit; Sed iste hypocrita scirpi appellatione signat. cũ corpus abstinentia edomat. cũ largiendo quę possid& studio pietatis exuidat. cũ notitia sacrę legis erudit. cũ uerbo pdicationis uit uel. Quis hunc tanta plenũ largitate conspiciens. agrã estimet largitoris alienũ. & tamen supna dispensatio largit huic dona operis. & sortē denegat hereditatis; Operandi munera cumulat. & tamen uota operantis ignorat; Quia cũ pceptũ muni adlaudem ppriã trahit. in conspectu lucis intimę umbra elationis obscurat; Vnde & bene subdit; Si absorbuerit eum de loco suo. negabit eum. & dicet. ñ noui te; De loco suo hypocrita absorbet. cũ a praesentis uitę fauoribus morte interueniente separat; Sed hunc absortũ interni arbit negat. seq; eum nescire

Euan.
Luc.

denuntiat. quia simulatorũ uitã iuste
rep̄bando ueritas ignorat. Hec recognos
cit eius bona que egit. quia hec ex recta
intentione non p̄tulit; unde et fatuis uir
Euang̃ ginibus in iudicio ueniens dicit. Amen
dico uobis nescio uos. In quibus dũ men
tis corruptionẽ considerat. carnis etiã
incorruptionẽ dãpnat. Sed utinam
hypocritis sua p̄ditio sola sufficeret. et
nequaquã p̄uersa eorũ studia ardentẽ
alios ad uitã duplicitatis instigarent.
Hoc nãq; uniuscuiusq; ẽẽ proprium solet.
ut qualis ipse fuerit. tales sibi coniun
gi et alios uelit. Diuersitatẽ uitę re
fugiat. atq; hoc imitando inprimat qđ
amat. Unde et apud hypocritarũ sensũ
simplicitas omnis in crimine ẽ; aptas quip
pe mentes diiudicant. et puritatẽ cordis
hebitudinẽ appellant. Omnisq; quos sibi
adherere cupiunt. a simplicitatis itine
re diuertunt. Et quasi expulsa insipi
entia eos erudisse se estimant. in quibus
puritatẽ mentis idest arcẽ sapientię
debellant. Quia uero non solũ ex sua
p̄uersitate hypocrita. sed aduincta etiã
sequatiũ p̄ditione rep̄batur. p̄o quia non
cognosci a iudice dr̄. recte p̄onitur subin
fertur. hec ẽ enĩ letitia uię eius. ut rursũ
de terra alii germinent. Ac si apte
diceretur. Veniente iudice nequaquam
cognoscitur. sed multipliciter supplicia re
cipiet. Quia eo elatius in sua iniquita
te letatus ẽ. quo et in aliis mala p̄pagauit.

Cui enĩ hic non sufficit iniquitas p̄
pria. torquetur illic necesse ẽ et me
rito reatus alieni. Hunc itaq; simu
latores gaudeant. et humana iudicia
se obtinuisse glorientur. Despiciatur
iustorum simplicitas. atq; calliditate
duplicium fatuitas uocetur. Citius
despectus simpliciũ transit. citius
dupliciũ gl̄a p̄currit. Unde et apte
subiungitur. Ds̄ nõ p̄iciet simplicem.
nec porriget manũ malignis. Quia
nimirũ districtus in iudicio apparens.
et despectũ simplicium glorifican
do eriget. et malignorum gl̄am rep̄
bando confringet. Maligni enim
uocantur hypocritę. qui bona non
bene faciunt. et recta queq; sub stu
dio laudis operantur. Manũ uero cui
porrigimus. hunc uidelicet ab imis
eleuamus. Malignis ergo ds̄ manũ
nõ porriget. quia querentes ter
nã gl̄am. in imo derelinquet. Et
quãlibet recta uideantur ẽẽ quę agunt.
hos ad gaudia sup̄na nõ p̄uehit;
uel certe ideo maligni appellantur
hypocritę. quia benignitatem
erga p̄ximos ostendunt. et dolo
suę iniquitatis operiunt. Omne
nãq; qđ uel faciunt. uel loquuntur.
simplicitate exterius exhibent.
sed subtilitate interius dupli
tatis callent. Puritatẽ superficie
simulant. sed semp̄ malitiã sub

n

specie puritatis occultant. Quos contra bene per moysen dicitur. Non indu as ueste ex lana linoque contexta. Lana quippe simplicitas. per linum uero subtilitas designatur. Et nimirum uestis que ex lana linoque conficitur. linum interius celat. lanam in superficie demonstrat. Vestem ergo ex lana linoque contextam induitur. qui in locutione tractione quod intus .... subtilitate malicie operit. et simplicitate foras innocentie ostendit. Quia enim sub puritatis imagine dephendi calliditas non ualet. quasi sub lane grossitudine linum latet. Bene autem post reprobatione supplicii duplicium iustorum remuneratio demonstratur. cum protinus

s subditur. Donec impleatur risu os tuum.

s et labia tua iubilo. Os quippe iustorum tunc risu replebitur. cum eorum corda finitis peregrinationis fletibus eterne

: letitie exultatione satiantur. De

Evang hoc risu discipulis ueritas dicit. Mundus gaudebit. uos autem contristabimini. sed tristitia uestra uertetur in gaudium.

Item Et rursum; uidebo uos. et gaudebit cor uestrum. et gaudium uestrum nemo auferet a uobis. De hoc risu sancte ecclesie salomon

Salomon ait. Ridebit in die nouissimo. De

Item hoc iterum dicit. Timenti dominum bene erit in extremis; Non autem tunc risus erit corporis. sed risus cordis; Risus enim nunc corporis de lasciuia

dissolutionis; Nam risus cordis tunc de letitia nascetur securitatis. Cum ergo electi omnes implentur gaudio manifeste contemplationis. quasi ad hilaritatem risus exiliunt in ore mentis; Iubilum uero dicimus. cum tantam letitiam corde concipimus. quantam sermonis efficatia non explemus. et tamen mentis exultatio hoc quod sermone non explicat. uoce sonat; Bene autem os risu impleri dicitur. labia iubilo. quia in illa eterna patria cum iustorum mens in exultatione rapitur. lingua in cantum laudis eleuatur. Qui quo tantum uident. quantum dicere non ualent. in risu iubilant. quia non explendo resonant quod amant; donec autem dicitur non quod omnipotens deus eo usque malignos non sublevat. quo usque electos suos in iubilationis gaudia assumat. ac sic a poenas eripiat. quos ante in culpa deserens damnat. sed quod hoc nequaquam tante iudicium faciat. cum dubium hominibus uideri possit an fiat. Nam post electorum suorum iubilum. quia malignis manum non porrigat. ex ipsa iam districtione ultimi examinis constat;

Psalm Sic namque et per psalmistam dicitur; Dixit dominus domino meo sede a dextris meis. donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum; Non quo a dextris domini nequaquam dominus sedeat. post quam inimicos illius feriens eius potestati substernit. sed quo in eterna cunctis beatitudine presidet. prius quam rebellium suorum corda conculcet. In qua nimirum constat. quia sub iectis hostibus sine fine et posterius regnat;

Evang Sic per euangelium de marie sponso dicitur. Et non cognouit eam. donec peperit filium suum

primogenitū. Non quod hanc per natiui
tatem dī cognouerit. sed qd nequaquā
illam contigit. & iā cū conditoris sui
matrē ēē nesciuit. Nā quia eam
nequaquā con tingere ua
luit. per quā re demptionis
nrę ex eius utero celebrari mys
terium agnouit. de illo pfecto
tēpore necesse erat. ut euangelista
testimoniū ferret. de quo ppt ioseph
ignorantiam dubitari potuisset. Sic
itaq; nunc dicit. Ds non proicit simplicē.
nec porrigit manum malignis donec im
pleatur risu os tuū. & labia tua iubilo. Ac si
aperte diceret. Uitam simpliciū nec ante iudi
cium deserit. & malitiosor̄ mentes deserendo
pcutere nec priusquā appareat pt mittit.
Nam quia sine fine reprobos cruciet cęlesti
eius inpetuum per quā apparuerit regnant.
pfecto dubium non est. Sequitur. Qui oderunt
te induentur confusione. Iustis hostes in ex
tremo examine confusio induit. quia cum
transacta mala redundare sibi ante oculos
mentis aspexerint. suus eos undiq; deprimens
reatus uestit. Ad pęnā quippe tunc factor̄
suor̄ memoriam tolerant. qui nunc quasi
asensu rationis extranei gaudentes peccant.
Ibi uident quantum debuerint fugere quod
amauerunt. ibi conspiciunt quā lugubre fue
rit quod nunc in culpa gratulant. Tunc
animam reatus obnubilat. & recordationis
suae iaculis ipsa se conscientia impugnat.
Quis igitur digne pensat in quor̄ confusio quanta
tunc erit. quando & foris interri
iudex cernitur. & intus ante ocu
los culpa uersatur. Qui & hęc idcirco
perueniunt. quia sola hic transe
untia dilexerunt. Unde & ap
te mox subditur. Et tabernacu
lū impiorū non subsistet. Tab
naculū quippe construitur. ut ab
estu corpus & frigore defen
datur. Quid itaq; hoc loco taber
naculi nomine nisi ędificatio
terrenę felicitatis exprimitur.
Qua super se reprobi casura multipli
cant. ut se a psentis uitę necessi
tatibus quasi ab estu & imbribus
defendant. Honoribus nāq; ex
crescere ambiunt. ne despecti
uideantur. Terrena aggregando
exaggerant. ne inopię frigore
tabescant. et contempnunt curare qd
sequitur. & tota intentione sata
gunt. ne quid in presentibus
desit. Student nomen dilatare
ne lateant. & si cuncta ad deside
rium suppetant. munitos se in
omnibus & felices putant. Ubi
ergo mentis habitationem constru
unt. ibi pculdubio tabernacu
la fixerunt. Aduersa inpatienter
pferunt. remisse in psperis lętantur.
Sola quę assunt cogitant. nec
ad affectū cęlestis patrię ulla re
cordatione respirant. Gaudent

sibi subpetere bona que cupiunt.
atq; ubi carne requiescunt ibi et
mentem extinguendo sepeliunt.
Quia secularis cure telo trucidati.
terrenarum rerum aggerem quem foras
exquirendo multiplicant. hunc semper
interius per cogitationem portant. At
contra iusti nec oblata bona hic pro
magno suscipiunt. nec illata mala
ualde pertimescunt. sed et cum bonis pre
sentibus utuntur. uentura mala metu
unt. et dum de malis presentibus gemunt.
bonorum sequentium amore consolantur.
Sicq; temporali refouentur subsidio. sic
uiator in stipula lectum. lecto pausat.
et recedere festinat. Quiescit cor
pore. sed ad aliud tendit mente.
Nonnumquam uero et aduersa perpeti
appetunt. in transitoriis prospera
ri refugiunt. ne delectatione iti
neris a patrie peruentione tardentur.
ne gressum cordis in uia peregrina
tionis figant. et quandoq; ad conspec
tum celestis patrie sine remunerati
one perueniant. Gaudent despici.
nec dolent se necessitatibus affligi.
Qui ergo contra presentia se aduersa
non muniunt. quasi contra estus
et pluuias habere tabernaculum
nolunt. Unde et petrus iure re
prehenditur. quia necdum mentis
perfectione roboratus. ueritatis
claritate cognita. in terra figere

tabernaculum conatur. Iusti itaq; hic se con
struere neglegunt. ubi peregrinos se et hospi
tes nouerunt. Quia [illegible] erum in propriis gau
dere desiderant. [illegible] ee in alieno felices
recusant. In [illegible] iusti autem quanto
longius abe[illegible] ne patrie heredi
tate diuisi s[illegible] tanto in terra al
tius fundamen[illegible] cogitationis figunt.
Hinc est quod ab ipso [illegible] humane conditionis
exordio. in electa prole enoch septimus nas
citur. Hinc est quod cain primum filium enoch
uocat. atq; ex eius nomine ciuitatem quam
condidit appellat. Enoch quippe dedi
catio dicitur. Iniqui ergo se in primor
diis dedicant. quia in hac uita que an
te est cordis radicem plantant. ut hic ad
uotum floreant. et a sequenti patria fun
ditus arescant. Iustis uero enoch sep
timus oritur. quia eorum uite festa
dedicatio in fine seruatur. hinc est
quod attestante paulo abraham in casu — Paul
lis habitat. quia habentem fundamenta
ciuitatem quam supernus artifex construit
expectat. Hinc est quod iacob greges oui — Genesis
um sequens humiliter graditur. atq; huic
esau obuiam ueniens tumultu multipli
cis comitatus eleuatur. quia nimirum
et electi hic elationem non habent. et
in bonis carnis reprobi leti tument.
Hinc ad israhel dominus dicit. Si elegeris unum — Regum
de populo terre. et constitueris super
te. non faciet sibi equos et equites. et tamen
primus rex ab eodem populo electus repente

ut culmen potestatis attigit · tria milia sibimet equites elegit; In elatione pectoris prodiit · ad aedificationem praecepti culminis erupit · quia foras restringere sub aequalitate non poterat · quod intus animus super ceteros tumebat; Quasi munitum sibi dives ille tabernaculum construxerat · qui dicebat · Anima · habes multa bona reposita in annos multos · requiesce · comede · et bibe · et epulare; Sed quia eius tabernaculum in veritatis fundamento non subsistit · ilico audivit · Stulte hac nocte repetunt animam tuam abs te quae praeparasti cuius erunt. Bene ergo dicitur · tabernaculum impiorum non subsistet · quia vitae fugientis amatores · dum studiose se in praesentibus construunt repente ad aeterna rapiuntur.

EXPLICIT LIB · FR · OCTAVVS.

INCIPIT LIBER VIIII.

PERVERSAE MENTES si semel ad studium contrarietatis eruperint · sive pravum seu rectum quid a contradicentibus audiant · adversis hoc responsionibus inpugnant; Quia cum persona per contrarietatem displicet · nec recta quae protulerit placent. At contra bonorum corda quibus in odium non venit persona sed culpa · sic perversa diiudicant · ut recta quae dicuntur assumant. Discernendis quippe contradicentium sensibus aequissimi arbitres resident · et sic male prolata respuunt · ut tamen approbent quae ex veritate cognoscunt; Solet namque inter spinarum multitudinem etiam de frugis semine spica sic crescere; Cauta ergo manu operantis agendum est · ut dum spina tollitur · spica nutriatur. Quatenus qui studet eradicare quod pungit · noverit servare quod reficit; Unde et beatus iob · quia Baldad Suhites recte per inquisitionem dixerat · Numquid deus subplantat iudicium · aut omnipotens subvertit quod iustum est · quia vera in hipocritas robustaque protulerat · bene haec et contra pravos generaliter prolata conspiciens · studium propriae defensionis calcat · atque audita pariter approbat dicens; Vere scio quod ita sit · et quod non iustificabitur homo compositus deo; Homo quippe deo non compositus iustitiam percipit · compositus amittit · quia quisquis se auctori bonorum comparat · bono se quod acceperat privat; Qui enim accepta bona sibi arrogat · suis contra dominum donis pugnat; Unde ergo despectus erigitur · dignum est ut erectus inde destruatur; Sanctus autem vir quia omne virtutis nostrae meritum esse vitium conspicit · si ab

interno arbitre districte iudicetur.
recte subiungitur. Si uoluerit conten
dere cum eo. non poterit ei respondere
unum pro mille. In scriptura sacra mil
lenarius numerus pro uniuersitate so
let intellegi. Hinc et enim psalmista ait.
Psalm. Verbi quod mandauit in mille generati
ones. Cum profecto constet. quod ab ipso
mundi exordio usque ad redemptoris ad
uentum. per euangelistam non amplius
quam septuaginta et septem propagi
nes numerentur. Quid ergo in millena
rio numero nisi ad proferendam no
uam sobolem perfecta uniuersitas praesci
tae generationis exprimitur. Hinc et
Ioh. per iohannem dicitur. Regnabunt cum
eo mille annis. Quia uidelicet reg
num sanctae ecclesiae uniuersitatis perfecti
one solidatur. Quia uero monas multiplicata in de
narium ducitur. denarius per semetipsum ductus in cen
tenarium dilatatur. qui rursus per denarium ductus in mille
narium tenditur... cum ab uno
incipimus. ut ad millenarium ue
niamus. Quid hoc loco unius ap
pellatione. nisi bene uiuendi in
itium. Quid millenarii numeri
amplitudine. nisi eiusdem bonae ui
tae perfectio designatur. Cum deo autem
contendere est. non ei tribuere.
sed sibi gloriam suae uirtutis arroga
re. Sed sanctus uir conspiciat. quia
qui summa iam dona percepit. si de ac
ceptis extollitur. cunctaque acceperat
amittit. et dicit. Si uoluerit contendere
cum eo. non poterit respondere ei unum pro mil
le. Qui enim cum auctore contendit. unum
pro mille respondere non sufficit. Quia qui
de perfectione se erigit. habere se bene uiuen
di nec initium ostendit. Vnum namque pro mil
le respondere non possumus. quia cum de bonae
uitae perfectione extollimur. hanc nos nec
inchoasse monstramus. Sed tunc uerius
de nostra infirmitate concutimur. si quam sit
inmensa potentia iudicis considerando pen
samus. Vnde et subditur. Sapiens corde est.
et fortis robore. Quid mirum si conditio
rem sapientium sapientem dicimus. quem ip
sam esse sapientiam scimus. Et quid mirum quod
fortem esse memorat. quem hanc ipsam esse
fortitudinem nullus ignorat. Sed sanctus uir
duobus uerbis in laude auctoris prolatis.
aliquid nobis intimat. unde nos ad cogni
tionem iram trepidos reducat. Sapiens
quippe deus dicitur. quia occulta nostra sub
tiliter agnoscit. Et esse fortis adiungitur.
quia ualenter cognita percutit. Nec falli
ergo a nobis quia sapiens. nec uitari quia
fortis est ualet. Hunc ut sapiens omnia
inuisibilis aspicit. Tunc ut fortis sine ul
lo obstaculo quos reprobat punit. Qui hoc
quoque hic forti sapientia ordinat. ut
humana mens cum contra auctorem se
eleuat. ipsa se sua eleuatione confun
dat. Vnde et subditur. Quis restitit ei.
et pacem habuit. Qui enim cuncta mira
biliter creat. ipse ut creata sibimet conueniant

ordinat. In quo ergo conditori resistitur.
pacis conuentio dissipatur. Quia ordina
ta esse nequeunt. quae superni moderaminis
dispositionem perdunt. Quae enim subiecta
deo intranquillitatem persisterent. ipsa se
sibimet dimissa confundunt. Quia in
se pacem non inueniunt. cui uenienti de
super in auctore contra dicunt. Sic summus
ille angelicus spiritus qui subiectus deo in cul
mine stare potuisset. semetipsum repul
sus patitur. quia per naturae suae inquietu
dinem foras uagatur. Sic primus humani
generis parens. quia auctoris praecepto
restitit. carnis protinus contumeliam sensit.
Et quia sub esse conditori corporis per oboedi
entiam noluit. sub semetipso prostratus.
et pacem protinus amisit. Bene ergo dicitur.
Quis restitit ei. et pacem habuit. Quia
peruersa mens unde se contra auctorem
erigit. inde se in semetipso confundit.
Resistere autem deo dicimur. cum repugnare eius
dispositionibus conamur. Neque enim nostra in
firmitas incommutabili eius sententiae obui
at. sed tamen quod explere non ualet temptat.
Nam saepe humana infirmitas occultae uim
dispositionis agnoscit. et tamen hanc
si uitare ualeat appetit. Contra ire
satagit. sed ipso se gladio contradictionis
frangit. Ordini interno renititur. sed
suis fictis conatibus ligatur. Habere ergo
pacem resistens non potest. quia dum superbiam
confusio sequitur. quod stulte per culpam gerit.
hoc in agentis poena mirabiliter ordinatur.

Sed uir sanctus uirtute prophetici spiritus plenus
cum confusionem generaliter humanae su
perbiae conspicit. ad specialem malum
protinus plebis israheliticae oculos men
tis tendit. et quae poena elatos omnes
maneat. ex unius gentis interitu
ostendit. Nam repente subiungit
dicens. Qui transtulit montes. 5
et nescierunt hi quos subuertit 5
in furore suo. In scriptura sacra sae 5
pe montium nomine praedicantium
altitudo signatur. De quibus per psal
mistam dicitur. Suscipiant montes pacem Psalmus
populo tuo. Electi quippe praedica
tores aeternae patriae non inmerito
montes uocantur. quia pro uitae suae
celsitudine ima terrenarum dese
runt. et caelo propinqui fiunt. Sed
montes ueritas transtulit. cum prae
dicatores sanctos a iudaeae obduratione
subtraxit. Vnde recte iterum per psal
mistam dicitur. Transferentur montes in Psalmus
cor maris. In corde enim maris
montes translati sunt. cum praedi
catores apostoli a iudaeae perfidia repul
si. ad intellectum gentilium ue
nerunt. Vnde ipsi quoque in suis
actibus dicunt. Vobis oportebat Actus apostolorum
primum loqui uerbum dei. sed quia
repellitis illud. et indignos uos
iudicatis aeternae uitae. ecce conuer
timur ad gentes. Sed hanc eandem
translationem montium hi ipsi

nescierunt. qui in domini furore subuer-
sisunt. quia cum de suis finibus hebrei
apostolos expulerunt. lucrum se fecisse
arbitrati sunt. (meo) quod predicationis lumen
amiserunt. Exigentibus quippe me-
ritis iusta animaduersione percus-
si. tanto intelligentię errore ce-
cati sunt. ut quod lucem perderent. hoc
esse gaudium putarent. Sed repul-
sis apostolis. per romanum pertinacium principe
tum iudęa destruitur. atque in cunc-
tis gentibus sparsa dissipatur. Unde
& translatis montibus recte subiun-
gitur. Qui commouet terram de loco suo.
& columnę eius concutiuntur. De loco
quippe suo terra commota est. cum plebs
israhelitica de iudeę finibus est euulsa.
Nimirum colla gentibus subdidit.
quia subdi auctori recusauit.
Quę scilicet terra columnas habuit.
quia in sacerdotes & principes le-
gis doctores atque phariseos ruitu-
ra ei pertinatię structura surrexit.
In ipsis namque litterę ędificium
tenuit. & tranquillitatis suę
tempore. sacrificiorum carnalium
quasi super inpositę fabricę one-
ra portauit. Sed translatis mon-
tibus columnę concussę sunt. quia
subductis a iudea apostolis. nec ip-
si uiuere in illa permissi sunt. qui
ab illa uitę predicatores expulerunt.
Dignum quippe erat. ut terrenam

patriam subacti perderent. cuius amore ne-
quaquam ueriti sunt cęlestis patrię mili-
tes inpugnare. Sed expulsis eis docto-
ribus iudęa funditus torpuit. & iusto iu-
dicantis examine in erroris sui tenebras
oculos mentis clausit. Unde & adhuc
subditur. Qui precipit soli & non oritur.
& stellas claudit quasi sub signaculo.
Aliquando namque in sacro eloquio. solis
nomine predicatorum claritas designatur.
sicut per iohannem dicitur. Factus est sol Ioh.
ut saccus cilicinus. In extremo quoque
tempore. sol quasi cilicinus saccus osten-
ditur. quia fulgens uita predicantium
ante reproborum oculos aspera & dispec-
ta monstratur. Qui stellarum quoque
claritate figurantur. quia dum recta
peccatoribus predicant. tenebras nostrę
noctis illustrant. Unde & subtrac-
tis predicatoribus per prophetam dicitur.
Prohibitę sunt stellę pluuiarum. Quia
uero sol per diem fulget. stellę obscurita-
tem noctis irradiant. & plerumque
in sacro eloquio diei appellatione ęter-
na patria. noctis autem nomine presens
uita signatur. predicatores sancti ut sol nostris
oculis fiunt. cum contemplatione nobis
uerę lucis aperiunt. Et uelut stellę
in tenebris lucent. cum per actiuam uitam
pro futuris nostris necessitatibus terrena
disponunt. Quasi in die ut sol corus-
cant. cum ad contemplandam internę
claritatis patriam mentis nostrę aciem

sublevant. Et quasi stelle in nocte re
splendent. quia et cum terrena agunt.
offensurum iam iamque nostri operis pedem
exemplo sue rectitudinis dirigunt;
Sed quia expulsis praedicatoribus non fuit qui
plebi iudaice in perfidie sue nocte re
manenti resplenderet. uel claritatem
contemplationis ostenderet. uel actiue
uite lumen aperiret. ueritas quippe
que hanc repulsa deseruit. subtracto
praedicationis lumine merito sue pra
uitatis excecauit. recte dicitur. Qui prae
cipit soli et non oritur. et stellas claudit qua
si sub signaculo. Oriri quippe ei sole
noluit. a qua praedicantium animum deuer
tit. Et quasi sub signaculo stellas clau
sit. qui dum praedicatores suos per silentium
intra semetipsos retinuit. cecis iniquo
rum sensibus celeste lumen abscondit.
Pensandum uero est. quia idcirco aliquid
sub sigillo claudimus. ut hoc cum tempus
congruit ad medium proferamus. Et sacro
eloquio attestante didicimus. quod iudea
Isaias que nunc deseritur ad sinum fidei in fine
colligatur. Hinc namque per Isaiam dicitur. Si
fuerit numerus filiorum israhel quasi
Paulus arena maris. reliquie salue fiunt. Hinc
paulus ait. Donec plenitudo gentium
intraret. et sic omnis israhel saluus fieret.
Qui igitur praedicatores suos nunc iudeę
oculis subtrahit. sed postmodum ostendit.
quasi sub signaculo stellas clausit.
ut absconsis prius et post coruscantibus

astrorum spiritalium radiis noctem
sue perfidie. et nunc repulsa non ui
deat. et tunc illuminata deprehen
dat. Hinc est quod duo illi eximii
praedicatores. dilata morte subtracti
sunt. ut ad praedicationis usum in
fine reuocentur. De quibus per iohan
nem dicitur. Hi sunt due oliue. et duo Ioh
candelabra in conspectu domini ter
re astantes. Quorum unum in euan
gelio per semetipsam pollicetur ueritas
dicens. Helias uenturus est. et re Evang.
stituet omnia. Quasi ergo sub
signaculo stelle clause sunt.
quia et nunc occultantur ne appa
reant. et post ut prodesse ualeant
apparebunt. Sed tamen plebs is
rahelitica que ubertim in fine
colligitur. in ipsis sese ecclesie exor
diis crudeliter obdurat. Nam praedi
catores ueritatis renuit. uerba
adiutorum spreuit. Quod tamen
mira auctoris dispensatione
agitur. ut nimirum praedicantium gratia
que recepta in uno populo late
re poterat. in cunctis gentibus
repulsa dilatetur. Unde et apte
mox subditur. Qui extendit ce
los solus. Quid namque celorum nomi
ne. nisi hec eadem celestis praedican
tium uita signatur. De quibus
per psalmistam dicitur. Celi enarrant
gloriam dei. Ipsi igitur celi. ipsi sol

te memorant. Celi scilicet · quia inter cedendo pergunt · sol autem quia predicando uim luminis ostendunt. Commota igitur terra celi extensi sunt · quia cum iudea aduim persecutionis infremuit · apostolorum uita dns incunctarum gentium cognitionem dilatauit. Et dum illa proditium inmundum captiua dispergitur · isti ubique per gratiam inhonore tendunt. Angusti quippe celi fuerant · cum una plebs tot egregios predicatores habuit. Quis enim gentilium petrum nosset · si insolius israhelitici populi predicatione remaneret. Quis pauli uirtutes agnosceret · nisi hunc iudea adnostram notitiam persequendo transmisisset. Ecce iam qui plagis et contumeliis abisrahelitica plebe repulsi sunt · per mundi fines honorantur. Solus ergo dns celos extendit · qui secreti mira dispensatione consilii predicatores suos unde permisit in una gente opprimi · fecit inmundi cardines inde dilatari. Sed neque ipsa hec presenti dedita mundo gentilitas · cum culpas ei apostolorum lingua corripuit · uerba uite libenter accepit. Nam protinus inelatione contradictionis intumuit · atque adcrudelitatem se persecutionis excitauit. Sed que predicationis uerbis contra

ire nititur · signorum eius ammiratione temperatur. Unde et apte quoque inauctoris laude subiungitur. Et graditur super fluctus maris. Quid enim maris nomine · nisi bonorum nece seuiens mundi huius amaritudo designatur. Dequo et per psalmistam dicitur. Congregans quasi inutre aquas maris. Aquas etenim maris quasi inutre dns egregat · cum miro moderamine cuncta disponens · insuis clausas cordibus carnalium minas frenat. Super fluctus ergo dns maris graditur · quia cum se procelle persecutionis erigunt · miraculorum eius obstupefactione franguntur. Qui enim tumores humane uesanie mitigat · quasi erectas incumulo undas calcat. Nam cum morem suum gentilitas destrui noue conuersationis predicatione conspiceret · cum mundi huius diuites elationi sue contraire facta pauperum · cum sapientes seculi aduersari sibi inperitorum uerba pensarent · inpersecutionis procellam tempestate tumuerunt. Sed qui uerborum aduersitate commoti · adpersecutionis procellas insiliunt · signorum ut diximus ammiratione temperantur. Tot ergo in his fluctibus dns gressus posuit · quot superbis persecutoribus miracula ostendit. Unde bene rursum per psalmistam dicitur. Mirabiles elationes maris · mirabilis inexcelsis dns. Quia contra electorum uitam adpersecutionis undas mundus se mirabiliter extulit · sed has supernorum conditor subleuata

uirtute praedicantium mirabiliter strauit.

Ministros etenim suos plus ostendit posse per miracula, quam potestates terrenae tumuerant per iram. Quod bene etiam per hieremiam dominus exteriora narrans, interiora denuntiat dicens: Posui arenam terminum maris praeceptum sempiternum quod non praeteribit. Et commouebuntur et non poterunt; et intumescent fluctus eius, et non transibunt illud. Arenam quippe dominus mari terminum posuit, quia ad frangendam mundi gloriam, abiectos et pauperes elegit. Cuius nimirum maris fluctus intumescunt, cum potestates saeculi ad commotionem persecutionis exiliunt. Sed transire arenam nequeunt, quia despectorum miraculis et humilitate franguntur.

hieremias

Sed dum mare seuit, dum per insaniae suae fluctus erigitur, quia tamen uirtutis intimae ostensione calcatur, sancta ecclesia proficit, atque ad statum sui ordinis per tempora incrementa consurgit. Unde et apte mox subditur: Qui facit arcturum et oriona et hiadas, et interiora austri. Nequaquam sermo ueritatis uanas esiodi, arati et callimachi fabulas sequitur, ut arcturum nominans extremam stellarum septem caudam ursae suspicetur, et quasi orion gladium teneat amator insanus. Haec quippe astrorum nomina a cultoribus sapientiae carnalis inuenta sunt. Sed scriptura sacra idcirco eisdem uocabulis utitur, ut res quas appetit insinuare, notitia usitatae appellationis exprimantur. Nam si astra quae uellet ignota nobis nomina diceret, homo per quem haec eadem scriptura facta est, nesciret procul dubio quid audiret. Sic igitur in sacro eloquio sapientes dei sermonem trahunt a sapientibus saeculi, sic in eo pusillitate hominis uocem in se humanae passionis ipse conditor hominum sumit deus, ut uidelicet dicat: Paenitet me fecisse hominem super terram. Cum procul dubio constet quia is qui cuncta priusquam ueniant conspicit, nequaquam postquam aliquid fecerit paenitendo resipiscit.

Genesis

Quid ergo mirum si spiritales uiri utuntur uerbis carnalium, quando ipse ineffabilis et creator omnium spiritus ut ad intellectum suum carnem pertrahat, in se ipso carnis sermonem format? In scriptura sacra igitur dum nota astrorum nomina audimus, de quibus astris sermo mouetur agnoscimus. Cum uero quae astra narrentur perpendimus, restat ut ex eorum motibus ad spiritalis intelligentiae archana surgamus.

Neque enim iuxta litteram mirum aliquid dicitur, quod deus arcturum, orionas et hyadas fecit. De quo nimirum constat, quia omnino in mundo nihil sit quod ipse non fecerit. Sed sanctus uir haec fecisse

dominum dicit. per quę signari proprie ea
quę spiritualiter geruntur intelli
git; Quid namq; arcturi nomine.
qui in cęli axe constitutus. vii. stel
larum radiis fulget. nisi ecclesia uni
uersalis exprimitur! Quę in io
hannis apocalypsi per septem ecclesias.
septemq; candelabra figuratur. Quę
dum dona in se septiformis gratię spiritus
continet. claritate summę uirtutis
irradians. quasi ab axe ueritatis
lucet. Pensandum quoq; est. quod arc
turus semper uersatur. et numquam
mergitur; Quia et sancta ecclesia persecu
tiones iniquorum sine cessatione to
lerat. sed tamen usq; ad mundi termi
num sine defectu perdurat. Sepe
namq; eam reprobi. quia usq; ad inter
nitionem persecuti sunt. quasi hanc
funditus extinxisse se crediderunt.
Sed eo multiplicius ad statum sui
perfectus redit. quo inter manus
persequentium moriendo laborauit.
Arcturus ergo dum uersatur erigitur.
quia tunc sancta ecclesia ualentius
in ueritate reficitur. cum ardentius
pro ueritate fatigatur. Vnde et ap
te quoq; post arcturum protinus orio
nas subdit. Oriones quippe
in ipso pondere temporis hiema
lis oriuntur. suo quoq; ortu tempes
tates excitant. et maria terrasq;
perturbant; Quid igitur post arcturum

per oriones. nisi martyres designantur? Qui
dum sancta ecclesia ad statum perfectionis erigitur. pon
dus persequentium molestiasq; passuri. ad
cęli faciem quasi hieme uenerunt. His
et enim natis, mare terraq; turbata est;
Quia cum gentilitas mores suos destrui
apparente illorum fortitudine doluit. in e
orum necem non solum iracundos ac
turbidos. sed etiam placidos erexit. Ex ori
onibus itaq; hiems inhorruit. quia
clarescente sanctorum constantia. frigida
mens infidelium ad tempestatem se persecu
tionis excitauit. Oriones ergo cęlum
edidit. cum sancta ecclesia martyres misit;
Qui dum loqui recta rudibus ausi sunt.
omne pondus ex frigoris aduersitate
pertulerunt. Bene autem protinus hyadas
subdit. quę iuuenescente uerno ad
cęli faciem prodeunt. Et cum sol iam calo
ris sui uires exerit. ostenduntur. Illius
quippe signi initiis inherent. quod sa
pientes seculi taurum uocant. Ex quo au
geri sol incipit. atq; ad extendenda
diei spatia feruentior exsurgit. Quid
itaq; post orionas hyadum nomine. nisi
doctores sanctę ecclesię designantur? Qui sub
ductis martyribus eo iam tempore ad mun
di notitiam uenerunt. quo fides cla
rius elucet. Et repressa infidelitatis
hieme. altius per corda fidelium sol ue
ritatis calet. Qui remota tempestate perse
cutionis. expletis longis noctibus infi
delitatis. tunc ecclesię sanctę exorti sunt.

cui etiam per credulitatis uerbum lucidior
annus aperitur. Nec inmerito doctores
sancti hyadum nuncupatione signantur. Gre
co quippe eloquio ϋatos pluuia uocatur.
Et hyades a pluuia nomen acceperunt.
quia ortae procul dubio imbres ferunt.
Bene ergo hyadum appellatione expressi
sunt. qui ad statum uniuersalis ecclesiae
quasi in caeli faciem deducti super arentem
terram humani pectoris sanctae praedicati
onis imbres fuderunt. Si enim praedicati
onis sermo pluuia non esset. moyses
minime dixisset. Expectetur sicut plu
uia eloquium meum. Et nequaquam
per isaiam ueritas diceret. Et mandabo nu
bibus ne pluant super eam imbrem. Atque
hoc quod ante protulimus. quia ob rem prohi
bitae sunt stellae pluuiarum. Dum ergo
hyades cum pluuiis ueniunt. ad caeli spa
tia altiora sol ducitur. Quia apparente
doctorum scientia. dum mens nostra imbre
praedicationis infunditur. fidei calor au
getur. Et perfusa terra ad fructum proficit.
cum lumine aetheris ignescit. quia uberius
frugem boni operis reddimus. dum per sacrae
eruditionis flammam in corde clarius
ardemus. Dumque per eos diebus singu
lis magis magisque scientia caelestis osten
ditur. quasi interni nobis luminis uer
num tempus aperitur. ut nouus sol nostris men
tibus rutilet. et eorum uerbis nobis cog
nitus se ipso cotidie clarior micet. Ur
guente etenim mundi fine superna sci
entia proficit. et largius cum tempore
excrescit. Hinc namque per danihelem dicitur.
Pertransibunt plurimi. et multiplex Danihel
erit scientia. Hinc iohanni in pri
ori parte reuelationis angelus dicit.
Signa quae locuta sunt. septem to
nitrua. Cui tamen in eiusdem
reuelationis termino praecipit di
cens. Ne signaueris uerba prophe
tiae libri huius. Pars quippe reue
lationis anterior signari praecipitur.
terminus prohibetur. quia quicquid
in sanctae ecclesiae initiis latuit. finis
cotidie ostendit. Nonnulli ue
ro a greca littera quae ϋ dicitur hya
das nuncupatas arbitrantur.
Quod si ita est significationi quam
diximus contrarium non est. Doc
tores enim his stellis non incon
uenienter expressi sunt. quae
a litteris nomen trahunt. Sed quia
uis hyades ab eadem litterae ui
sione non discrepent. certum tamen
est. quia hyetus ab imbre dicitur. et cer
te pluuias apportant. Vir igitur
sanctus redemptionis nostrae ordinem con
templatus ammiretur. atque ammi
rans exclamet dicens. Qui ex
tendit caelos solus. et graditur super
fluctus maris. qui facit arcturum
et orionas et hyadas. Extensis
enim caelis dominus formauit arctu
rum. quia in honorem deductis

aptis. in celesti conuersatione fundauit ecclesiam. Formato quoq: arcturo fecit orionas. quia roborata fide uniuersalis ecclesie. contra procellas mundi edidit martires. Editis quoq: orionib; protulit hyadas. quia conualescentib; contra aduersa martiribus. ad infundendam ariditatem humanorum cordium doctrinam contulit magistrorum.

Isti itaq: sunt astrorum spiritalium ordines. qui dum summis uirtutibus eminent. semper ex supernis lucent. Sed post ista quid restat. nisi ut sancta ecclesia laboris sui fructum recipiens. ad uidenda superne patrie interna perueniat. Unde apte quia dixit qui facit arcturum et oriona et hyadas. protinus addidit. et interiora austri.

Quid namq: hoc in loco austri nomine. nisi feruor sancti spiritus designatur. Quo dum repletus quisq: fuerit. ad amorem patrie spiritualis ignescit. Unde et sponsi uoce in canticis canticorum

Cantica canticorum

dicitur. Surge aquilo et ueni auster. perfla ortum meum. et fluant aromata illius. Austro quippe ueniente aquilo surgens recedit. cum aduentu sancti spiritus expulsus antiquus hostis. qui in corpore mentem constrinxerat deserit. Atq: ortum sponsi auster perflat. ut aromata defluant. quia nimirum dum sanctam ecclesiam donorum suorum uirtutibus spiritus ueritatis impleuerit. ab ea longe lateq: odores boni operis spargit.

Interiora ergo austri sunt. occulti illi angelorum ordines. et secretissimi patrie celestis sinus. quos implet calor spiritus sancti. Illuc quippe sanctorum anime. et nunc corporib; exute. et postea corporibus restitute perueniunt. et quasi astra in abditis occultantur. Ibi per diem quasi in meridiano tempore ardentius solis ignis accenditur. quia conditoris claritas. mortalitatis nostre iam pressa caligine manifestius uidetur. Et uelut sphere radius ad spacia altiora se eleuat. quia de semet ipso nos ueritas subtilius illustrat. Ibi lumen intime contemplationis sine interueniente cernitur umbra mutabilitatis. Ibi calor summi luminis. sine ulla obscuritate corporis. Ibi inuisibiles angelorum chori. quasi astra in abditis emicant. Qui eo nunc ab hominibus uideri nequeunt. quo flama ueri luminis altius perfundunt. Valde itaq: mirum est. quod missis apostolis dominus celos tetendit. quod temperatis persecutionum tumoribus maris fluctus gradiens repressit. quod solidata ecclesia arcturum statuit. quod roboratis contra aduersa martiribus orionas misit. quod repletis in tranquillitate doctoribus hyadas protulit. Sed post hec ualde est ammirabile quod sinum nobis celestis patrie. quasi interiora austri preparauit. Pulchrum est omne hoc quod quasi in celi facie de diuina

dispensatione cernitur. sed longe illud et
incomparabiliter pulchrius ad quod inuisibi
liter peruenitur. Unde bene iterum sponsus
in sponsę suę laudibus dicit; Quam pul
chra es amica mea. quam pulchra. oculi tui
columbarum. absque eo quod intrinsecus latet.
Pulchram narrat. et pulchram replicat. quia
alia ei est pulchritudo morum. in qua
nunc cernitur. atque alia pulchritudo premi
orum. in qua tunc per conditoris sui speciem
subleuatur. Cuius membra uidelicet omnes
electi quia ad cuncta simpliciter incedunt.
eius oculi columbarum uocantur. Qui mag
na luce irradiant. quia et signis et mira
culis coruscant; Sed quantum est omne
hoc miraculum quod uideri potest. illud de
internis miraculum est mirabilius. quod ui
deri nunc non potest; De quo illic apte
subditur. Absque eo quod intrinsecus latet;
Magna quippe est gloria aperti operis. sed lon
ge incomparabilis occultę remuneratio
nis. Quod ergo per beatum iob astrorum nomine.
hoc salomonis uocibus oculorum appella
tione signatur. Et quod per salomonem dicitur.
absque eo quod intrinsecus latet. hoc nobis
beatus iob intimat. cum austri interio
ra commendat. Sed ecce sese uir exte
riora nominans. interiora considerans.
aperta narrans. occulta penetrans. omne
quod interius exteriusque agitur. dicere co
natur. Sed opera summę magnitudinis.
quando explicet lingua carnis. Unde
apte mox hęc eadem opera melius descri
bendo comprehendit dicens; Qui
facit magna et incomprehensibilia
et mirabilia quorum non est numerus;
Diuinę fortitudinis facta tunc uer
ius explemus. cum hęc nos explere non
posse cognoscimus; Tunc facundi
us loquimur. cum ab his obstupescendo
reticemus; Ad narranda quippe
dei opera. habet defectus noster quam
sufficienter exerat linguam suam.
ut quę comprehendere idonee non
ualet. hęc idonee miratus laudet;
Unde bene per psalmistam dicitur; Lau Psalmus
date eum in potentatibus eius. lau
date eum secundum multitudinem
magnitudinis eius. Ille quippe
dominum secundum multitudinem mag
nitudinis laudat. qui se succum
bere in eius laudis expletione con
siderat. Dicat ergo; Qui facit
magna et inscrutabilia et mirabilia.
quorum non est numerus; Videlicet
magna uirtute. et inscrutabilia
ratione. innumerabilia multipli
citate. Diuina ergo opera quę M.
explere dicendo non potuit. fa
cundius deficiendo definiuit;
Sed in consideratione rerum cur
longe extra nos ducimur. qui hoc
ipsum quoque quod erga nos agitur igno
ramus. Unde et apte subiungit;
Si uenerit ad me non uidebo eum.
et si abierit non intellegam eum.

Recapitulat superiora

Seclusum quippe ab internis gaudiis genus humanum exigente culpa mentis oculos perdidit. et quo meritorum suorum passibus graditur nescit; Saepe enim donum est gratiae quod iram deputat. et saepe divinae districtionis ira est. quod gratiam putat. Nam plerumque gratiam estimat dona virtutum. et tamen eisdem donis elatus corruit. Plerumque velut iram metuit adversa temptationum. et tamen eisdem temptationibus pressus. ad virtutum custodiam cautior exsurgit; Quis enim deo se propinquare non estimet. cum supernis excrescere muneribus agnoscit cum vel prophetiae donum vel doctrinae magisterium percipit. vel ad exercendam curationum gratiam convalescit. Et tamen saepe mens dum de virtutis suae securitate resolvitur. insidiante adversario inopinatae culpae telo perforatur; Et inde deo in aeternum longe fit. unde ei ad tempus sine cautelae custodia propinquavit; Et quis se derelictum iam gratia divina non deputet. cum post experimentum munditiae lacessiri se carnis temptationibus videt. inhonesta ad animum congeri. et ante cogitationis oculos non nulla improba et inmunda versari. Et tamen cum fatigant ista nec superant. nequaquam per pollutionem trucidant. sed per humilitatem servant. ut infirmum se animus in temptatione deprehendens. totum se ad divinitatis adiutorium conferat. et sui fiduciam funditus amittat; Sicque fit ut inde altius deo inhereat. unde se a deo profundius cecidisse suspicabatur; Accessus igitur recessusque dei a mente nostra minime cognoscitur. quousque rerum alternantium finis ignoratur; Quia de temptatione incertum est utrum probet an trucidet. Et de donis nequaquam deprehenditur. utrum hic desertos remuneret. an in via nutriant. ut ad patriam perducant. Homo ergo ab internis gaudiis semel pulsus. clausas contra se ianuas secreti spiritalis aspiciat. atque ad semetipsum foras proiectus in carne gemat. et caecitatis suae dampna considerans dicat;

Si venerit ad me non videbo eum. et si abierit non intellegam. Ac si aperte deploret dicens; Postquam sponte semel oculos perdidi. quam quaesitae noctis caecitatem patior. nec ortum iam nec occasum solis agnosco. Et tamen homo qui infirmitatis poena premitur. et caecitatis suae caligine gravatur. ad supernae lucis iudicium properat. ut suorum actuum rationem reddat; Unde mox subditur. Si repente interroget. quis respondebit ei. Repente deus interrogat. cum nos ad districtionem sui examinis inopinatos vocat.

Sed interrogationi illius respondere homo non sufficit. quia si remota te pietate discutitur. in illo examine

etiam iustorum vita succumbit. Vel certe interrogat cum duris nos percussionibus pulsat, ut cum mens nostra magna de se in tranquillitate estimat, semetipsam veraciter qualis sit in perturbatione deprehendat. Et plerumque quo percutitur gemit, sed respondere non sufficit, quia et ipsa ei percussionis suae adversitas displicet. Sed tamen semetipsum homo considerans tacet, et divina iudicia discutere metuit, quia esse se pulverem agnoscit. Unde et per paulum dicitur: O homo tu quis es qui respondeas deo? Respondere deo non posse convincitur, qui homo nominatur. Quia per hoc quod de humo sumptus est, iudicia superna discutere dignus non est. Unde hic quoque apte subiungitur: Vel quis dicere potest, cur ita facis? Auctoris facta semper indiscussa veneranda sunt, quia iniusta esse nequaquam possunt. Rationem quippe de occulto eius consilio querere, nihil est aliud quam contra eius consilium superbire. Cum ergo factorum causa non deprehenditur, restat ut sub factis illius cum humilitate taceatur, quia nequaquam sufficit sensus carnis, ut secreta penetret maiestatis. Qui ergo in factis dei rationem non videt, infirmitatem suam considerans, cur non videat rationem videt. Unde et per paulum quoque

D. M.

subsequenter adiungitur: Numquid dicit figmentum ei qui se finxit, quare me fecisti sic? Quo enim secernit figmentum divini operis, eo semetipsum redarguit, ne contra manum resultet operantis, quia qui benigne quod non erat fecit, quod est iniuste non deserit. Ad semetipsam ergo in percussione mens redeat, et quod apprehendere non valet non requirat, ne si divinae irae causa discutitur, amplius discussa provocetur, et quam placare humilitas poterat, inextinguibiliter superbia accendat. Unde apte quoque de hac eadem ira protinus subditur: Deus cuius resistere irae nemo potest, et sub quo curvantur qui portant orbem. Mirum valde est quod irae dei nullum posse resistere dicitur, cum multos indignationi supernae animadversionis obviasse eloquia divina testentur. Annon irae dei moyses restitit, qui procedente populo erectus ipsum supernae percussionis impetum mortis suae oblatione restrinxit dicens: dimitte illis hanc noxam, alioquin dele me de libro tuo quem scripsisti. Annon irae dei aaron restitit, cum inter viventes ac mortuos turibulum supposuit, atque animadversionis ignem incensi fumo temperavit? Annon finees irae dei restitit, qui luxuriantes cum alienigenis in ipso coitu trucidans, zelum suum divinae indignationi

Paulus — Moyses — Aaron — Finees

Dauid obtulit. et furorem gladio placauit. An non dauid ire di restitit. qui angto ferienti se offerens. placationis grām et ante tēp̄ p̄positū exegit. An non helias ire di restitit. qui longo iam tēpore terra arente subductas de celo pluuias. uerbo reuocauit. Quomodo igit᷑ diuinę irę nullum posse resistere dr̄. cū multos sepe restitisse exemplis existentibus demonstrat᷑. Sed si subtiliter et hec beati iob eloquia et illorum facta pensamus. et uerū cognoscimus quia diuinę irę non resistit. et uerū quia multi sepe restiterunt. Omis et enim sci qui irę di obuiant. ab ipso accipiunt. ut contra impetum p̄cussionis eius opponant᷑. Atq; ut ita dixerim cū ipso se erigunt contra ipsum. eosq; diuina uis sibi opponit secum. quia in eo qđ aduersum se sententis iram foras optinent. int᷒ eos grā irascentis fouet. Et famulantes interius leuat. quos quasi aduersantes exterius tolerat. Portat ergo contradictionē dep̄cantiū quā aspirat. et uelut nolenti imponit᷑. qđ ab ipso ut fiat imperatur. Moysi et enim dicit. Dimitte me ut irascat᷑ furor meus contra eos. et deleam eos. faciamq; te in gentem magnam. Qid ē seruo dicere dimitte me. nisi dep̄candi ausum p̄bere. Ac si ei apte diceretur. Pensa quantū apud me ualeas. et cognosce q̄a

obtinere poteris quicquid p̄ populo exores. Qđ quia hac mente agit᷑. statim uenia subiuncta testatur. Cum uero sup̄na indignatio sese ut ita dixerim medullit᷒ mouet. hanc oppositio humana non retinet. nec se utiliter cuiuslibet deprecatio obicit. cū semel ds aliquid abintimis irascendo disponit. Hinc est enim qđ moyses qui reatum totius plebis apud dm̄ suis p̄cibus tersit. dū q; se obicem obtulit. diuinę iracundię uim placauit. Ad petrā horeb ueniens. et pro aquę exhibitione diffidens. repromissionis terram ingredi dn̄o irascente non potuit. Et sepe hac dext afflígitur. sepe desiderio se excitante turbat᷑. et disposită ultionis iracundiam repellere a se met ipso non ualuit. qui hanc nolente dn̄o et a populo amouit. Hinc dauid qui prostrata plebe post modū angti gladium prece conpescuit. prius plorans et eiulans nudis pedibus filium fugit. Et quo usq; p̄petrati facinoris ultionē ad plenam receperit. iram dīne quaquā ualuit prose met ipso temperare. Hinc helias ut sicut homo parum aliquid quasi de diuina anim aduersione sentiret. qui uerbo celos aperuit. ante indignationē mulieris territ᷒ p̄ desertū

helias

Dauid

helias

fugit. & p se met ipso infirmatur in for
midine. qui furorem di placat alius
p interuentionem. Ire igitur di &
resisti ualet. quando ipse qui irascitur
optulatur. & resisti omnino non ualet.
quando se ad ulciscendum excitat.
& ipse precem quae ei funditur non aspirat.
hieremias Hinc ad hieremiam dr. Tu ergo noli ora
re pro populo hoc. & ne assumas pro eis lau
dem & orationem. quia non exaudiam in
tempore clamoris eorum ad me. Et rur
Item sum. Si steterit moyses & samuel coram
me. non est anima mea ad populum istum.
Qua in re quaeri utiliter potest. cur relic
tis tot antiquioribus patribus. ad effun
dendam precem moyses & samuel tantu
modo prestantius elegantiusque nominantur.
quod tam facile agnoscimus. si eos qui dili
gere & inimicos praecepit caritatis merita
pensamus. Conditoris namque auribus
illa maxime oratio commendatur. quae
pro inimicis quoque intercedere nititur.
Euang Unde & per semet ipsam ueritas dicit. Orate
pro persequentibus & calumniantibus uobis.
Item Et rursum. Cum statis ad orandum.
dimittite si quid habetis aduersum
alterum. Cum uero patrum priorum
facta sacro eloquio describente reuol
uimus. moysen & samuelem exorasse
pro aduersantibus inuenimus. Unus quip
pe eorum seuientis populi persecutio
nem fugit. & tamen pro uita sui persecu
toris interuenit. Alter ex principatu

populi deiectus. ipsis suis aduersariis dicit.
Absit a me hoc peccatum in dno. quo minus
cessem orare pro uobis. Quid est ergo in
difficultate deprecandi moysen & samu
elem deducere. nisi aptius indicare.
quia eius irae neque illi frastarent obsiste
rent. qui idcirco pro inimicis interueni
re citius possint. quia apud hunc in
tercedere & pro inimicis solerent. Hinc
ad iudeam dr. Plaga in pheta
imici percussi te castigatione
crudeli. Et rursum. Quid clamas Item
ad me super contritione tua. Insanabi
lis est dolor tuus. Vir igitur sese aspiciat.
quia nullius interuentu diuina ira
restringitur. cum implacabiliter ex
citatur & dicat. Ds cuius resistere irae s
nemo potest. Quod bene & ad specialem s
intellectum ducimus. si eidem plebis is
rahelitice dampna pensamus. Quam
redemptor per dispensationis suae myste
rium ostensus superbientem deseruit.
atque ad cognitionis suae gratiam gentes
uocauit. Unde & apte mox subditur.
Sub quo curuantur qui portant orbem. s
Ipsi etenim orbem portant. qui curas
presentis seculi tolerant. Tantorum n
quippe pondera unusquisque sustine
re compellitur. quantis in hoc mun
do principatur. Unde & terrae prin
ceps non incongrue greco eloquio
basileus dicitur. Laos enim populus in
terpretatur. Basileus igitur basis

Quid sit basileus

laus uocat᷑. Quod latina uidelicet lingua. basis populi dicitur. Quia uidelicet ipse sup se populum sustinet. qui motus illius potestatis pondere fixus regit. Quo enim subiectorum suorum onera tolerat. eo quasi super positam basi columnam portat. Beatus igitur iob uirtute prophetici spiritus plenus aspiciat. quod iudea deseritur. atque ad diuinitatis cultum gentium principes inclinantur & dicat. Deus cuius resistere irę nemo potest. sub quo curuantur qui portant orbem. Ac si aperte fateatur dicens. Et subiectos quondam districte deseris. & erectas potestates gentium misericorditer flectis. Quamuis per hoc quod dicitur. sub quo curuantur qui portant orbem. possunt & angelicę uirtutes intellegi. Ipsę & enim orbem portant. quę regendi curas amministrant. paulo attestante qui ait. Nonne omnes sunt amministratorii spiritus in ministerium missi. propter eos qui hereditatem capiunt salutis. Ait ergo. Deus cuius resistere irę nemo potest. sub quo curuantur qui portant orbem. Ac si humilitatem omnis creaturę conspiciat. & tremefactus dicat. Quis infirmorum hominum tuis nutibus obuiat. cuius se formidini & uirtutes angelicę inclinant. Vel certe quoniam cum curuamur superiora non cernimus.

Paul

Si recti essent illi subtilissimi spiritus si plene potentiam eius maiestatis attingerent. Sed qui orbem portant. sub deo curui sunt. quia diuinitatis eius celsitudinem quamuis subleuati uideant. nec uirtutes tamen angelicę conprehendunt. Quam uir iustus per infirmitatem non penetrans. sed hanc ut eum quoque ex sublectis summorum spirituum ministeriis pensans. ad considerationem se propriam sollicita humilitate recolligit. sibique coram se per potestate superne magnitudinis uilescit dicens. Quantus ergo ego sum. ut respondeam ei & loquar uerbis meis cum eo. Ac si aperte dicat. Si creatura illa hunc considerare non sufficit quę carne non premitur. qua mente de eius ego iudicus dispitto. qui pondere corruptionis angustor. Sicut autem sepe ad nos uerba dei sunt iudicia illius quę nostrorum actuum sententiam loquuntur. ita uerba nostra ad deum sunt. opera quę exhibemus. Sed cum deo loqui uerbis suis homo non ualet. qui apud subtile eius iudicium nullam de suis actibus fiduciam tenet. Vnde & apte subditur. Qui si etiam habuero quippiam iustum non respondebo. sed meum iudicem deprecabor. Vt enim sepe diximus. omnis humana iustitia

iniustitia ee conuincit(ur). si districte
iudicetur; Recte ergo post iustitiã
indiget. ut quę succumbere dis
cussa poterat. ex sola iudicis pieta
te conualescit. Quę cum plene
a perfectioribus habetur. habere de
illa quippiam dicit(ur). quia mens
humana & conp(re)hensa uix p(er)agit.
& ualde extrema sunt. quę conp(re)
hendit. Dicat ergo; Qui si habu
ero quippiam iustum non respon
debo. sed meum iudicem dep(re)cabor.
Velut si aptius fateat(ur) dicens. Et si
ad opus uirtutis excreuero. ad ui
tam non ex meritis sed ex uenia con
ualesco. Preci itaq; innitendum
est cum recta agim(us). ut omne q(uo)d
iuste uiuimus. ex humilitate con
diamus. Sed plerumq; ipsa n(ost)ra
dep(re)catio. tã multis cogitationibus
quatit(ur). ut pene a conspectu iudi
cis repulsa uideat(ur). Et sępe hanc
creator misericors p(er)cipit. sed quia
illibatam se ut uult exerere non
ual&. sup(er) se iudicium rep(ro)batio
nis pau&. Unde & subdit(ur). Et cũ
inuocantem me exaudierit. non
credo q(uo)d exaudierit uocem meã.
Plerumq; & enim mens diuini amo
ris igne accendit(ur). atq; ad intuen
da cęlestia & archana subleuatur.
Ad summa iam rapitur. & p(er)fecto de
siderio conpuncta. ab infimis alienat(ur).

Sed repentina te(m)ptatione p(er)cussa. quę
intentione forti erecta in d(omi)no fu
erat. obortis cogitationibus transfixa
curuat(ur). ita ut se ipsam discernere
nequeat. atq; inter uicia uirtutesq;
dep(re)hensa. ex qua parte sit ualen
tior non agnoscat. Nam sępe ad hoc
usque p(er)ducitur. ut miretur quo
modo tam summa conp(re)hendit.
quam cogitatio inlicita polluit;
Et rursũ quomodo inlicitam cogi
tationẽ recipit. quã super se ua
lide feruor sp(iritu)s rapit; Quos alter
nantes cogitationũ mot(us) in animo.
bene psalmista intuens ait. Ascen
dunt usq; ad celos. & descendunt
usq; in abissos; Usq; ad celos quippe
ascendimus. cũ summa penetramus;
Sed ad abissos usq; descendimus. cum
repente a contemplationis culmine.
p(er) turpia temptamenta deicimur;
Motus itaq; animę dum inter uota
& uitia alternant. nimirũ sibi cer
titudinẽ exauditionis obnubilant.
Recte ergo d(icitu)r. Et cũ inuocantẽ me ex
audierit. non credo q(uo)d exaudierit
uocẽ meam. quia mens ex ipsa sua
mutabilitate fit trepida. & p(ro) hoc
q(uo)d nolens patit(ur). repulsam se abiec
tamq; suspicat(ur). Lib& intueri uir
ses quanta se subtilitate diiudicat.
nequid in illo iudicia diuina re
prehendant; Infirmitatem namq;

suam intuens ait; Quantus ego sum
qui respondeam ei & loquar uerbis
meis cum eo. De iustitię suę meritis
non confidens, sed ad solam se spem postu
lationis conferens subdit; Qui etiā
si habuero quippiam iustum non respon
debo, sed meum iudicem deprecabor.
Sed de ipsa quoq; postulatione pauidus
adiungit, Et cū inuocantē me exau
dierit. non credo qđ exaudierit uocē
meam. Cur tanta circūspectione tre
pidat. Cur tanta sollicitudine for
midat. nisi quia terrorem iudicis ex
trema districtione considerat. & eum
discussionis illius non ferens. omē qđ
gerit ee sibi insufficiens pensat. Un
de & ptinus subdit; In turbine enim
conteret me. Peccator quisq; in tur
bine atteritur. qui erectus in tranquilli
tate uidebatur. Quia quē diu sup
na longanimitas tolerat. extrema
iudicii seueritas necat. Quę recte
turbo dr. quia in elementorū cōmo
tione reuelatur. psalmista attestan
Psalmi te qui ait; Ds manifestus ueniet. ds
nr̄ & non silebit; Ignis in conspectu
illius ardebit. & in circuitu eius te
pestas ualida. Unde & ppheta quoq;
Ppheta alius dicit; Dns in tēpestate & turbi
ne uię eius. In quo nimirū turbi
ne idcirco iustus nequaquā conteritur.
quia semp hic sollicite metuit ne
conteratur. Perpendit nāq; adhuc

in psentis uitę tenere constitutus.
humanis actibus exactor operum
quā districtus appareat. qui quosdam
tunc reatu culpę originalis astric
tos. etiam sine operibus damnat;
Unde recte uir scs ex humani gene
ris uoce ptinus adiungit; Et multi
plicauit uulnera mea etiam sine
causa. Non nulli enī prius a psen
ti luce subtrahuntur. quā ad pferenda
bona malaue merita actiuę uitę p
ueniant; Quos quia a culpa origi
nis salutis sacramenta non liberant.
& hic ex proprio nil egerunt. & illuc
ad tormenta perueniunt. Quibus
uulnus unū est corruptibiles nasci.
aliud carnaliter emori. Sed quia
post mortem quoq; ęterna mors
sequitur. occulto eis iustoq; iudicio
etiam sine causa uulnera multi
plicantur. Ppetua quippe tormen
ta percipiunt. qui nihil ex propria
uoluntate peccauerunt. Hinc nāq;
scriptū est. Non est mundus in con
spectu eius. nec unius diei infans
sup terrā. hinc p semetipsam ue
ritas dicit. Nisi quis renatus fuerit (Evang)
ex aqua & spiritu sco. non potest
introire in regnū di. Hinc pau
lus ait. Eramus natura filii irę.
sicut & ceteri. Qui itaq; nullum
pprium adiungens. ex solo originis
reatu perimitur. quid iste in illo extremo

examine . quantum ad humani sensus aesti
mationem . nisi sine causa uulneratur.
Sed tamen sub diuina districtione iustum
est . ut propago mortalis uelut infructu
osa arbor et in ramis seruet amaritudi
nem quam traxit ex radice . Ait enim;
In turbine enim conterit me . et multi
plicauit uulnera mea etiam sine causa;
Ac si aperte humani generis damna con
siderans dicat; Districtus iudex quia eos
animaduersione trucidat . quos culpa
propriae actionis damnat . si et illos in
aeternum percutit . quos reatus arbitrii
non addicit . Quae nimirum dicta . nec
a beato iob specialiter discrepare cog
noscimus . si haec quam uere prolata
sunt indagamus . Semetipsum namque
subtiliter pensans atque in omni actione
diiudicans . superne districtionis uim
quanta sollicitudine pertimescat . insi
nuat dicens . In turbine enim conte
rit me . Id circo hunc semper et in tran
quillitate timeo . quia per flagella qua
lis in turbine ueniat non ignoro . Quae
flagella scilicet et metuens praeuidit .
et praeuidens pertulit . Unde subiungit;
Et multiplicauit uulnera mea etiam
sine causa . Ut enim saepe iam diximus .
nequaquam beatus iob percussus est . ut in eum
percussio uitium tergeret . sed ut me
ritum augeret . Vulneratum se itaque
sine causa asserens . hoc de se foras loquitur .
quod de illo ueritas in occulto testatur

dicens . Commouisti me aduersus eum .
ut affligerem eum frustra; Vir ergo
sanctus superbe non dicit . quod ueraciter dicit .
nec prophetae uerba a rectitudine discrepat .
per quae a iudice non discordat; Qui eo
rundem protinus uulnerum conti
nuationem exprimit . cum subiungit;
Non concedit quiescere spiritum meum .
et implet me amaritudinibus . Saepe
iustis exercitium uirtutis est . sola
exterius aduersa tolerare; Sed ut
eorum uires certamen plenae proba
tionis erudiat . hos non nunquam et fo
ris tormenta lacerant . et intus tempta
menta castigant; Unde uir sanctus imple
tum se amaritudinibus asserit . quia
cum flagella exterius tolerat . illud
est grauius quod de temptatione aduer
sarii in intimis portat . Sed inter
haec mitigat uim doloris . considera
ta aequitas et potentia ferientis; Unde
subiungit; Si fortitudo quaeritur .
robustissimus est . Si aequitas iudicii .
nemo pro me audet testimonium dice
re . Ille quippe uitae causas examinat .
qui has per alienum testimonium non
explorat . quia qui districtus quan
doque ostenditur inlator poenae . ipse diu
tacitus exstitit testis culpae . Hinc et
enim per prophetam dicitur; Ego sum iudex Proph
et testis . hinc rursum ait; Tacui . Item
semper silui . patiens fui . sicut partu
riens loquar; Parturiens namque

cū dolore eicit· quod diu inabditis cū
pondere portauit· Post longū ergo
silentiū· sicut parturiens dn̄s loquit̄·
quia qđ apud se nunc tacitus tolerat·
inultione quandoq; iudicii quasi cū
dolore manifestat· Sed requirendus
nobis est iste uir iustus si p eo testi
monium dicere quisq; p̄sumeret·
numqđ hunc areatu liberaret· et si
huic alius testimoniū non impenderet·
numquid ad pferendum pse testimo
niū saltim ipse conualesceret· Sequit̄·
Si iustificare me uoluero· os meū con
dempnabit me· Si innocentē osten
dero· prauū me conpbabit· Ac si apte
dicat· Quid de aliis loquor· qui ipse
testimoniū ferre n̄ ualeo· Sed qa
innocentię tuę testificari n̄ suffi
cis· nūqid hoc ipsū quia innocen
tiā habeas scis· Subdit· Etiā si sim
plex fuero· hoc ipsū ignorabit ani
ma mea· Plerumq; si scim̄ bona quę
agim̄· ad elationē ducim̄· Si nesci
mus· minime seruam̄· Quis enim
ait de uirtutis suę conscientia n̄
quantulūcūq; supbiat· Aut quis
rursū bonū in se custodiat· qđ igno
rat· Sed contra utraq; qđ sup est·
nisi ut recta quę agim̄ sciendo nes
ciam̄· Ut hęc et recta estimem̄ et
minima· quaten̄ ad custodiā sen
sificet animā scientia rectitudinis·
et in tumorē n̄ eleuet estimatio mi
norationis· Sed sunt n̄ nulla quę
sciri a nobis nequeunt· etiā cū gerunt̄·
Nam sępe recto studio contra delin
quentium culpas accendim̄· et cū
ultra ęquitatis metas p irā rapimur·
hoc zelū iustę districtionis estimam̄·
Sępe officium p̄dicationis assumimus·
ut p hoc fraternę utilitati seruiam̄·
Sed nisi placeamus cui loquim̄· nequa
quā libenter accipit̄ qđ p̄dicamus·
Cumq; placere mens utilit̄ studet· ad
amorem laudis pprię turpit̄ deflu
it· et quę a captiuitate uitiorū alias
curabat eruere· ipsa suis fauoribus
incipit capta seruire· Quasi latrun
culus quippe est· appetitus laudis
humanę· qui recto itinere gradi
entibus ex latere iungit̄· ut ex oc
cultis educto gladio gradientium
uita trucidet· Cumq; ppositę uti
litatis intentio· ad studia priuata
deducit̄· horrendo modo unum
ideq; opus culpa pagit qđ uirtus
inchoauit· Sępe et ab ipsis exordi
is aliud cogitatio expetit· aliud
actio ostendit· Sępe se fidelem
sibi nec ipsa cogitatio exhibet· quia
aliud ante oculos mentis uersat·
et longe aliud ex intentione festinat·
Nā plerūq; non nulli terrena p̄mia ap
petunt et iustitiā defendunt· seq;
innocentes estimant· et eē defen
sores rectitudinis exultant· Quib̄·

si spes nummi subtrahitur a defensione
protinus iustitie cessatur. Et tam
defensores se iustitie cogitant. sibique de
rectitudinis assertione blandiuntur. qui nequaquam rec
titudinem. sed nummos querunt. Quos
Moysen contra bene per moysen dicitur. Iuste
quod iustum est exequeris. Iniuste quip
pe quod iustum est exequitur. qui ad
defensionem iustitie non uirtutis emu
latione. sed amore premii temporalis exci
tatur. Iniuste quod iustum est exequitur.
qui ipsam quam pretendit iustitiam ue
nundare minime ueretur. Iuste ergo
iustum exequi est in assertionem iusti
tie eandem ipsam iustitiam querere.
Sepe recte agimus: et nequaquam premia.
nequaquam laudes ab hominibus expec
tamus. Sed tamen mens in sui fidu
ciam erecta. his a quibus nihil ex
petit placere contempnit. Eorum
iudicia despicit. seque male liberam
per abrupta elationis rapit. et inde
subiecto peius ruit. unde quasi de
uictis uitiis nullis se appetitionibus
subiacere gloriatur. Sepe dum nosmet
ipsos plus iusto discutimus. de ipso
discretionis studio indiscretius
erramus. Et mentis nostre acies. quo plus
cernere nititur obscuratur. Quia et qui
importune solis radios aspicit tene
brescit. et inde nil uidere compellitur.
unde uidere amplius conatur. Quia
igitur ab inquisitione nostra torpentes
nos omnino nescimus aut si subtili nos
discussione requirimus plerumque inter
uitia uirtutesque caligamus. Recte er
go nunc dicitur. Etiam si simplex fuero
hoc ipsum ignorauit anima mea. Ac si
apte dicatur. Conditoris contra me
iudicia qua temeritate redarguo.
qui ipsum me ex infirmitatis caligi
ne ignoro. Unde bene per prophetam dicitur.
Dedit abyssus uocem suam. ab altitudine Psalm.
fantasie suae. Abyssus quippe fantasie.
altitudinem portat. cum humanus
animus ab inmensa cogitatione caligo
sus. semetipsum etiam discutiendo non
penetrat. Sed ab hac altitudine uo
cem dare est. quia dum se deprehendere
non potest. cogitur in ammirationem
consurgere. ut eo perscrutari non au
deat quod super ipsum est. quo incompre
hensibilitatem suam ipse cogitans non
ualet inuenire quod est. Sed iustorum
corda quia ad perfectum se examinare
nequeunt. egre hoc exilium cecí
tatis ferunt. Unde et subditur. Et tede
bit me uite mee. Sed et iustum
uiuere. quia et operando uitam
non desinit querere. et tamen eiusdem
uite sue meritum non ualet inuenire.
Libram quippe examinis asinu in
time equitatis trahit. et inde er
ga effectum inuentionis deficit. un
de super se raptus ad uim inquisitio
nis excrescit. Sed est consolatio

nrę caliginis reducta ad animū. uista & inconphensibilis potentia conditoris. Quę & iniquos sine ultione non deserit. & rectorum iustitiam inrephensibilitatis inmensitate transcendit. Unde apte subiungitur; Unū est qđ locutus sum. & innocentē & impium ipse consumit. Innocens a creatore consumitur. quia quantalib& eius simplicitas fuerit. diuinę magnitudinis simplicitate deuoratur.

Quamuis enī simplicitatē studiose seruemus. ex consideratione tamen intimę puritatis ostenditur. qđ hęc ipsa quā agimus simplicitas n͂ sit. Impius quoq; a conditore consumitur. quia dō cuncta mirabiliter ordinante. ipsis suis uirtutibus (uersutiis) eius impietas ligatur.

Nam inde se suppliciis & nesciens implicat. unde se aliquid facere sciens exultat.

Quia igitur omps ds. & bonorum innocentiam simplicitate superat. & malorū astutiā penetrans damnat. recte nunc dr. Unū est qđ locutus sum. & innocentē & impium ipse consumit; Ac si aperte diceret. Hoc apud me uerbum cogitationis ptuli. quia nec innocens si districte discutior apparebo. nec impius si apud me latere uoluero a supni examinis acumine abscondor. Quem districtus iudex cuncta conphendens mirabiliter occulta malitię penetrat. & suis hanc inuentionibus bene ordinans damnat; uel certe & innocentē & impium ipse cōsumere dicitur. quia quāuis inmeritis uita diuisi sint. primę tamen culpę merito ęq; ad carnis interitū ptrahuntur. Unde & p salomonē dicitur. Moritur doctus similiter ut indoctus. Et rursum. Cuncta subiacent uanitati. & omnia pgunt ad unum locum; De terra facta sunt. & in terram pariter reuertuntur. Sequitur; Si flagellat. occidat semel. & non de penis innocentū rideat.

Quis hęc non p superbiam plata crederet. nisi sententiā iudicis audir& qui ait. non estis locuti coram me rectū. sicut seruus meus iob. restat ergo ut nullus auctoris uerba rephendere audeat. quę constat quia iudex laudat. Sed tanto in intimis suis cautius subtiliusq; rimanda sunt. quanto durius foras sonant. Uir etenī sc̄s humani generis damna considerans. unde & quo uenerit pensans. qđ homo pollicente aduersario boni maliq; scientiam appetens. scire pdidit etiam sem&ipsum ut ueraciter dicat. Etiā si simplex fuero. hoc ipsum ignorauit anima mea. Qđ post expulsionis penā. flagella quoq; correptionis sustin&. & adhuc ad carnis t certe ad mentis interitum etiam post tormentū tendit. ut recte dicat. & innocentē & impium ipse consumit. mediatoris contra hęc grām requirit & dicit;

Si flagellat occidat semel; nos enim
quia a deo mente recessimus. a carne
ad puluerem redimus pena duplici
mortis astringimur. Sed uenit ad
nos qui pro nobis sola carne moreretur.
qui simplam suam duplę nostrae coniun
Paul geret. a nos ab utraq; morte liberaret.
De qua per paulum dicitur. Quod autem mortuus
est peccato mortuus est semel. Dampna ergo
uir sanctus nostrę corruptionis aspiciat.
a unam quę duas nostras destruat mor
tem mediatoris quęrat atq; hanc de
siderans dicat. Si flagellat occidat
semel. Sed ecce quasi humilitate re
nititur. quod protinus subinfert. Et non
de penis innocentum rideat. Quod tam
ualde humillimum sine difficultate
cognoscimus. si humili hoc mente pen
samus. Cunctis etenim liquet. quod omne
desiderium pena est cum differtur.
Salomon salomone quoq; attestante qui ait.
Spes quę differtur affligit animam. Ri
dere autem est dei. humanę nolle afflicti
Item oni misereri. Unde per salomonem rursum
dominus reprobis in culpa durantibus dicit. Ego
quoq; in interitu uestro ridebo. id est afflic
tioni uestrę nulla pietate conpatior. An
te redemptoris igitur aduentum penam
suam electi omnes habuerunt. qui estu
ante desiderio incarnationis eius miste
Euang rium uidere cupierunt. ipso attestante
qui ait. Multi dico uobis iusti a pro
phetę uoluerunt uidere quę uidetis.

et non uiderunt. Penę itaq; inno
centum sunt desideria iustorum. Quo
usq; ergo electorum suorum uota dominus non copa
tiens distulit. quid aliud quam penas in
nocentum risit. Itaq; uir sanctus uenturi
redemptoris dona considerans. et uo
torum suorum dilationem grauiter tolerans
dicat. Si flagellat occidat semel.
et non de penis innocentum rideat. Ac
si aperte et orare dicens. Quod uita nostra
cotidie flagello uindictę pro culpa
atteritur. ille iam ueniat qui pro no
bis semel sine culpa moriatur. ut de
innocentum penis ultra dominus non rideat. si ipse
carne passibilis apparet. in euius se
desideriis mens nostra castigeret; uel cer
te risum dei eius lętitiam appellat. de
innocentum penis ridere dominus dicitur. quia
quo a nobis ardentius quęritur. eo de
nobis suauius lętatur. Quasi quendam
quippe ei ex pena gaudium facimus.
cum per sancta desideria pro eius nos amore casti
gamus. Hinc psalmista ait. Constituite Psalm
diem solemnem in confrequenta
tionibus usq; ad cornu altaris. Sole
nnem namq; diem domino in frequentatione
constituit. quisquis se assidue in eius
desiderio affligit. Qui nimirum sol
lennitatis dies. usq; ad altaris cornu
tendi percipitur. Quia tamdiu necesse
est ut quisq; se affliciat. quousq; ad
superni sacrificii altitudinem id est ad
gaudia ęterna pertingat. Iustus igitur

uir quia impleri desideriũ suum ap
petit non differri. humilit̃ dicit. Non
de poenis innocentum rideat; ac si
diceret. Vota nr̃a libenter accipiens
ultra non differat. sed ostendendo exhi
beat eum. qui nos in sua expectatio
ne castigat; Quia uero eum specia
liter beatus iob occidi semel petiuit.
qui carnis solius mortẽ inmundi p
nobis fine tolerauit. ptin̄ aperit. qui
ipsũ quoq; ordinẽ eĩ passionis adiun
git dicens; Terra data est in manus
impii. uultũ iudic um eius operit.
Qid enim terrae nomine. nisi caro expri
mit. Qui appellatione impii. nisi di
abolus designat. Huius impii manus
fuerunt. hi qui in redemptoris nr̃i mor
te grassati sunt; Terra itaq; data ẽ
in man̄ impii. quia antiquus hostis
redẽptoris mentẽ corrupere p se tẽp
tando non ualuit. sed eĩ carnẽ p suos
satellites ad tridu um pmissus extin
xit. & dispensatione supnę pietatis
nesciens. ex hac ipsa pmissione serui
uit. Tribus & enim redẽptore nr̃m
tẽptationibus pulsans. cor di tẽpta
re non ualuit; Sed cũ iudę men
tẽ ad mortẽ carnis eĩ excitauit. eũq;
ei cohortẽ a pontificibus & phariseis
ministros tradidit. nimirum iste
impius man̄ ad terrã tetendit. Huius
terrę iudices. sacerdotes & princi
pes. pilat̄ atq; illusores milites fuer̃.

Iste itaq; impius uultũ iudic um eius
operuit. quia corda psequentiũ
ne auctorem suum cognoscerent.
malitię nubilo uelauit. Unde &
p paulũ dicit. Usq; in hodiernum
diem cũ legit̃ moyses. uelamen est
sup cor eoz. Qui rursus ait. Si enim
cognouissent. numquã dñm glorię
crucifixissent. Vultus ergo iudicv
optus extitit. quia mens psequen-
tium. eum quem carne tenere non
potuit. dm̃ nec p miracula agnouit.
Quia uero antiquus hostis cum in i
quis omnib; una psona est. sic plerũq;
scriptura sacra de iniquorum capite
.i. diabolo loquit̃. ut repente ad eius
corpus idẽ ad sequaces illius diriuet̃.
Potest ergo nomine impii infidelis
ac psecutor populus designari. Cui
& hoc congruit omnino quod subdit̃.
Quod si non ille est. quis ergo est. ac
si aperte diceret. Quis umquam impius ẽẽ
putandus est. si non ille populus. qui
ipsam pietatem psecutus impie est.
Sed considerata uir scs iudaicę plebis
pfidia. ad semet ipsum mentis reuo
cat oculos. Dolet quod uidere nequeat
quem amat. Merore afficit̃. quia
ex psente mundo ante subtrahit̃.
quam salus mundi reuelet̃. Unde
& subdit. Dies mei uelociores fuer̃
cursore. fugerunt & non uiderunt
bonum. Cursoris quippe officium est.

scriptura nuntiare. Omnes igitur electi
qui ante adventum redemptoris orti
sunt. quia hunc aut vivendo tantum
modo aut etiam loquendo nuntiarunt.
quasi in mundo quidam cursores fue
runt. Sed quia ante prestolatum
redemptionis tempus se subtrahi perpendunt.
transire se cursore velocius dolent.
Diesque suos esse breves ingemiscunt.
quia usque ad videndam redemptoris lucem
minime tendunt. Unde apte dicitur. Fuge
runt et non viderunt bonum. Omnia Moyses
quę creata sunt bona sunt. moyse
attestante qui ait. Vidit deus cuncta
quę fecerat et ecce bona valde. Sed
hoc solum bonum principaliter
bonum est. per quod haec omnia bona sunt.
quę bona non principaliter existunt.
De quo bono veritas per evangelium dicit.
Nemo bonus nisi unus deus. Quia igitur an
tiquorum patrum prius dies finiti sunt.
quam mundo deus in carne monstraretur.
recte de eisdem diebus dicitur. Fugerunt et non
viderunt bonum. Ac si aperte diceretur.
Ante expectatum tempus elapsi sunt. qui
ad redemptoris presentiam pervenire ne
quiverunt. Unde et adhuc subditur. Per
transierunt quasi naves poma por
tantes. Hi qui poma deferentes maria
transmeant. ipsi quidem fructuum
odore perfruuntur. sed eorundem fructu
um aliis cibos ferunt. Quid igitur anti
qui patres. nisi naves poma portantes

extiterunt. Qui divinę incarnationis miste
rium prophetantes. ipsi quidem spei odore
potati sunt. sed nobis fructum de eiusdem
spei perfectione detulerunt. Quod enim
illi expectando odorati sunt. hoc nos
cernendo et percipiendo satiamur. Un
de et redemptor isdem discipulis dicit.
Alii laboraverunt et vos in labores eorum Evang
introistis. Quorum videlicet dies con
parantur navibus. quia decurrunt. et rec
te poma portantibus. quia electos omnes
quos ante redemptoris presentiam gusta
verunt. prophetię valuerunt spem expec
tatione refovere. non autem manifesta
exhibitione reficere. Vel certe quia
naves cum poma portant. hec paleis ad
miscent. ut ad terras inlesa perducant.
recte patrum precedentium dies descri
buntur navibus poma portantibus similes.
Quia antiquorum dicta in eo quod misteria
spiritalis vitę denuntiant. per interfusa
hec historię stipulam servant. et optimum
nobis fructum spiritus deferunt. cum carnalia
loquuntur. Sepe namque dum quedam narrant
propria. ad divinitatis elevantur archana.
Qui crebro etiam cum altitudinem divini
tatis aspiciunt. ad incarnationis eius
misterium repente funduntur. Unde
et adhuc apte subiungitur. Sicut aquila
volans ad escam. Moris quippe est aqui
lę. ut inverberata acie radios solis
aspiciat. sed cum refectionis indigen
tia urguetur. eandem oculorum aciem

quā radius solis infixerat. ad respectū
cadaueris inclinat. Et quā uis ad al
ta euolet. ꝑsumendis tamen carnalib;
terram petit. Sic uidelicet sic antiqui
patres fuerunt. qui in quantū humani
tatis infirmitas admittebat. creato
ris lucem erecta mente contemplati
sunt. Sed incarnandū hunc in mun
di fine ꝑscientes. quasi a solis radiis
ad terrā oculos deflexerunt. Et quasi
de summis ad ima uenerunt. dū hunc dm̄
supra omia. et hominē intra omnia
agnoscunt. quē ꝓ humano genere
dum passurum morturūq; conspici
unt. qua scilicet morte semetipsos re
ficiant. qui reformari ad uitam noue
runt. quasi more aquilę p̄ contēpla
tos solis radios in cadauere escā que
runt. Libet spectare aquilā radios
Isaias solis intuentē quę ait. Ds̄ fortis. pat
futuri sċli. princeps pacis. Sed ab al
to uolatu celsitudinis ad terras ueni
at. escā cadaueris inferius inquirat.
Ite Paulop̄ et enī subdidit dicens. Discipli
na pacis nrę̄ sup eum. et liuore eius
sanati sum̄. Et rursū. Et homo est. et
quis cognoscet eū. Subleuata ergo
in diuinitate mens iusti. cū dispen
sationis grām ex eius carne cōsiderat.
quasi a summis repetit. et aquila ad es
cā uolat. Sed ecce ille israheliticus
populus inmenso dudū ꝓphetię spū
infusus. eiusdē ꝓphetię dona ꝑdidit.

atq; in eā fide quā ꝑuidendo nun
tiauerat n̄ ꝑmansit. et ast redempto
ris ꝑsentiam negando repellit. quā
cunctis se sequentibus ꝑnuntiando
declarauit. Vnde et apte ꝓtin⁹ p̄
passionē ad eorū quoq; duritiam
sermo cōuertit. atq; ab eis quomodo
ꝓphetię grā subtrahit̄ indicat. Ha
subdit̄. Cum dixero nequaquam ita
loquar. commuto faciem meā et dolo
re torqueor. Plebs quippe iudaica
loqui ut prius noluit. qui eū quē
ꝓdixerat negauit. Sed commutata
facie dolore torquet̄. quia dū in
terni sui hominis uultū quo agnosci ac
ditore poterat fęditate ꝑfidię pol
luit. a ꝑsentibus malis incipiens sub
ętna se ultione dāmnauit. Quasi
enī commutata facie ab auctore non
cognoscit̄. quę ꝑdita bonę continen
tię fide reꝓbat̄. Sed nimirū res
tat. ut suppliciorū dolor torqueat.
quā suus non cognoscens conditor
ignorat. Quia igit̄ hęc sub redemp
toris nr̄i significatione transcur
rimus. nunc moralit̄ discutiendo
replicemus. Dies mei uelociores
fuerunt cursore. fugerunt non et ui
derunt bonū. Sicut sępe iā diximus
sic primus homo condit⁹ fuit. ut
ꝑ augmenta tēporū. tendi possit
eius uita tantūmodo non euolui.
Sed quia sponte a culpa decidit.

quo attigit uetitum ptulit decursũ.
Quem nunc homo p̄sentis uitę deside
rio oppressus indesinent& tolerat
& optat. Ne enim finiat̄ uiuere appe
tit sed p augmenta uitę cotidie ad fi
nem tendit nec dep̄hendi ualent
temporũ incrementa quã nulla sint.
nisi cum repente transacta fiunt quę
uenientia longa uidebant̄. Uir igit̄
ses statum suae conditionis aspiciat.
& ex humani generis uoce damna de
cursus ingemiscat dicens: Dies mei
uelociores fuerunt cursore: fugerunt
& non uiderunt bonũ. Ac si apte di
cat, Ad hoc homo condit' fuit. ut bo
num qd̄ est uidere potuiss&. Sed
quia stare ad lucem noluit. fugien
do oculos amisit. quia quo p culpam
cepit ad ima decurrere: eo cecitatem
ptulit ne intimum lumen uider&.
De quibus adhuc dieb; apte subiungit̄.
Pertransierunt quasi naues poma portantes.
Naues cum poma portant fructus t̄rę
uidelic& p fluct' fert̄. Terra uero ho
minis paradisus extitit qui hunc incon
cussum tenere potuit. si p innocenti
am stare uoluiss&. Sed quia ad muta
bilitatis undas p culpã cecidit. ad p̄sen
tis uitę maria p' terram uenit. Poma
etiam terrę huius fuerunt manda
ta sermo. concessa possibilitas operis na
turę. indita intellegentia condito
ris. Sed hęc poma edere in terra re
nuim'. p maria portam'. quia concessa
bona tot munerum. in inconcussi custo
dire in paradiso noluim'. & conseruare nunc
in teptationibus conamur. Tendentes
ad terminũ aura uitę p̄sentis impel
limur. mutabilitatis nr̄ę fluctu fati
gamur. Sed quia p eruens misteriũ
ad ingenita naturę bona restringi
m'. quasi p lignũ poma portam'. Qđ
tam intellegi & alit' potest. Naues &
enĩ cũ poma portant. suauitatē odo
ris habent. sed grauitudinē ponderis
non habent. & humanũ gen' a paradi
si gaudiis expulsũ. uim contemplati
onis pdidit. robur conditę fortitudi
nis amisit. Cũq; ad supna repetenda
se erigit. fragrat quidē odore memo
rię. sed dignę non exerit pondus uitę.
Pomorũ ergo odoribus replet'. & tam
huc illucq; leuit̄ mentis nr̄ę nauis
impellit'. quia & paradisi celsitudinē
cũ ardoris ta recordatione meminim'.
& importunos teptationũ fluct' ex
carne toleramus. Unde & apte subiun
git. Sicut aquila uolans ad escã. Aqui
la & enĩ alto ualde uolatu suspendit'.
& annisu ppeti ad ethera libratur.
Sed p appetitũ uentris terras expetit.
seseq; a sublimibus repente deorsũ
fundit. Sic humanũ gen' in paren
te primo ad ima de sublimib' corruit.
qd̄ rumirũ conditionis suę digni
tas in rationis celsitudine quasi in aeris

libertate suspenderat. Sed quia con
tra preceptum cibum uetitum con
tigit. per uentris concupiscentiam ad
terras uenit. Et quasi post uolatum
carnibus pascitur. quia illa libra con
templationis inspiracula perdidit. et
deorsum corporeis uoluptatibus
letatur; Sicut ergo aquila uo
lans ad escam. dies nostri uelociter
transeunt. quia quo ima petimus. eo sub
sistere inuita prohibemur. Sed cum
haec ante mentis oculos continua
cogitatione reuoluimus. duris
taciti questionibus urguemur.
cur omnipotens deus condidit quem pe
riturum esse preuidit. Cur is qui
summe potens et summe bonus
est. nequaquam uoluit hominem
talem facere qui perire non posset.
Cum uero hec tacita mens interrogat.
pauescit ne ipso interrogationis ausu
in superbiam erumpat. seque humi
liter comprimit et cogitationis sue
uerba restringit. sed eo grauius affligitur.
quo inter mala que sustinet etiam de con
ditionis sue abscondito intellectu
cruciatur. Unde hic quoque subiungitur.
Cum dixero nequaquam ita loquar. commu
to faciem meam. et dolore torqueor.
Nequaquam quippe ita nos debere loqui
dicimus. cum nostre infirmitatis modum ex
inquisitione transeuntes. nosmet ip
sos pauore reprehendimus. et superne
reuerentie consideratione refrenamur.
In qua refrenatione. scilicet mentis nostre
facies commutatur. quia que prius non ca
piens audenter summa requirebat. in
firmitatem suam postmodum agnoscens.
uenerari inchoat quod ignorat. Sed in
ipsa commutatione dolor est. quia ual
de affligitur. quem prime culpe merito
ad intellegenda ea que de se ipsa sunt
cecatur. Que patitur iusta esse considerat.
pauet ne in dolore per licentiam locutio
nis excedat. Ori silentium indicit. sed
excitatus dolor eo ipso quo restringitur
augetur. Dicat ergo. cum dixero nequa
quam ita loquar. commuto faciem meam
et dolore torqueor. Quia tunc ple
rumque afflictione grauius affligimur.
cum quasi per consolationis studium afflic
tionis nostre nobis conamur mala leuiga
re. Sed quisquis iam supplicium paren
tis primi damnatione propagata hu
mani generis dampna considerat. superest
ut his adiungere propria metuat. Un
de uir sanctus post quam communia intulit.
repente specialia subiungit dicens.
Uerebar omnia opera mea. sciens quod
non parceres delinquenti. Que
beatus iob opera exercuit. sacre hu
ius istorie textus ostendit. Holocaus
tis quippe multiplicibus auctorem
placare studuit. quia iuxta filiorum
numerum ut scriptum est consurgens
diluculo offerebat holocausta per singulos.

Eosque non solum ab inmundis actibus.
sed a praua quoque cogitatione mundabat.
de quo scriptura teste perhibetur. Dicebat
enim. ne forte peccauerint filii mei &
benedixerint deo in cordibus suis. Affec
tum conpassionis exercuit. quia ipse de
se amicorum questionibus exactus dicit;
Flebam quondam super eum qui afflictus
erat. Ministerium pietatis inpendit
qui ait. Oculus fui ceco & pes claudo.
Et castitatis munditiam in corde custo
diuit. qui obtestando se aperit dicens.
Si deceptum est cor meum super mulierem.
humilitatis culmen medullitus tenuit.
qui dicit. Si contempsi iudicium sub
ire cum seruo meo & ancilla mea. cum dis
ceptarent aduersum me; beneficia
largitatis inpendit qui ait. Si come
di buccellam meam solus. & non co
medit pupillus ex ea. Et rursum. Si
non benedixerunt mihi latera eius.
& de uelleribus ouium mearum calefac
tus est. Gratiam hospitalitatis exhibuit
qui dicit. Foris non mansit peregri
nus. ostium meum uiatori patuit.
Et inter hec ad uirtutum cumulum
per excellentiorem uiam caritatis & in
imicos dilexit qui ait; si gauisus sum
ad ruinam eius qui me oderat. Et
rursum. Non enim dedi ad peccandum
guttur meum. ut expeterem male
dicens animam eius. Quia ergo uir
sanctus sua opera uerebatur. quia illa semper
exhibuit. ex quibus placari deus erga
iniquitates solet. quid ergo est quod mi
ra opera faciens. haec ipsa etiam ueritus
pauens cum dicit. uerebar omnia o
pera mea. nisi quod in sancti uiri actibus.
uerbisque colligimus. ut si placere deo
ueraciter cupimus. post quam peruersa
subegimus. ipsa in nobis etiam bene gesta
timeamus. Duo quippe sunt que
in bonis operibus necesse est ut studiose
se formidentur. desidia uidelicet & fraus.
Unde & per prophetam apud uetustam
translationem dicitur. Maledictus omnis.
qui opus domini facit fraudulenter
& desidiose. Sed sciendum magnopere
est. quia desidia per torporem nascitur.
fraus per priuatam dilectionem. Illam
namque minor dei amor exaggerat. hanc
autem male mentem possidens proprius
amor creat. Fraudem quippe in dei
opere perpetrat. quisquis semet ipsum
inordinate diligens. per hoc quod recte
egerit. ad remunerationis transito
ria bona festinat. Sciendum quoque
est. quod tribus modis fraus ipsa com
mittitur. Quia per hanc proculdubio
aut tacita cordis humani gratia. aut
fauoris aura. aut res quelibet ex
terior desideratur. Quo contra rec
te de iusto per prophetam dicitur. Beatus
qui excutit manus suas ab omni mune
re. Quia enim non solum fraus in ac
ceptione pecunie est. munus proculdubio

Quot modis fiat fraus

Propheta

qd in aet dicat mun̄

unū non est. Tres uero sunt acceptio
nes munerum ad quas ex fraude fes
tinat. Munus namq; a corde est. capta
ta gratia a cogitatione. Munus ab
ore est. gl̃a p fauorem. Munus ex
manu est. p̃mium p dationem. Sed
iustus quisq; ab omni munere man'
excutit. quia in eo quod recte agit.
nec ab humano corde inanem gl̃am.
nec ab ore laudem. nec a manu recipi
re dationem querit. Solus ergo in
dī opere fraudem non facit. qui cū
ad studia bonę actionis inuigilat.
nec ad corporalis rei p̃mia. nec ad
laudis uerba. nec ad humani iudicii
grām anhelat. Ipsa igit̃ bona
nr̃a quia insidiantis culpę euade
re gaudium nequeunt. nisi sollici
to cotidie timore muniant̃. p sēm
uirum recte nunc dr̃. Verebar omnia
opera mea. Ac si humili confessione
diceret. Quę apte egerim uideo. sed
quid in eis latent̃ ptulerim ignoro.
Sępe enī bona nr̃a latrocinanti fraude
depereunt. quia rectis se nr̃is actibus
concupiscentię terrenę subiungunt.
Sepe desidia interueniente deficiunt.
quia feruore quo cepta sunt frigescen
te amore tabe fiunt; Quę ergo culpę
subreptio t in ipso uirtutis actu uix
uincit̃. quid ad securitatem sup ē. nisi
ut studiose semp & in uirtute time
at̃; Sed post hęc ualde scrupulosū

cordi se subicit qd subiungit. Sciens
qd non parcis delinquenti. Si enī
delinquenti non parcit̃. quis ab eter
na morte eripit̃. cū a delicto mundus
nemo reperit̃. An penitenti parcit.
& delinquenti non parcit. quia cū
Nota delicta plangimus nequaquā iam
delinquentes sumus. Sed qd qd pe
trus cū negat respicit̃. & redempto
ris negati respectu ad lacrimas uocat̃.
qd qd paulus cū redeptoris nomen
in terra conaret̃ extinguere. eius
uerba de cęlo meruit audire. Sed
tam̄ culpa in utroq; punita est. quia
& de petro teste euangelio scriptum
est. Recordat̃ petrus uerbi ihū egres
sus foras fleuit amare. Et de paulo
hęc eadem quę hunc uocauit ueri
tas dicit; Ego ostendam ei quanta
eum oporteat p nomine meo pati;
Delinquenti ergo dn̄s nequaquam
parcit. quia delictū sine ultione
non deserit; aut enim ipse hoc ho
mo in se penitens punit. aut hoc
dš cū homine uindicans percutit.
Nequaquā igit̃ parcit. quia nullā
tenus sine uindicta laxat̃. Sic
dauid audire post confessionem
meruit. dn̄s transtulit peccatū
tuum. Et tam̄ multis post crucia
tibus afflictus ac fugiens. reatum
culpę quā ppetrauerat exsoluit;
Sic nos salutis unda a culpa primi

parentis absolutum; sed tamen reatum eiusdem culpę diluentes. absoluti quoque adhuc carnaliter obimus; Bene ergo dicitur. Sciens quod non parceris delinquenti. quia delicta nostra siue per nos siue per semetipsum resecat etiam cum relaxat. Ab electis suis enim iniquitatum maculas stud& temporali afflictione quas tergere. in eis in perpetuum non uult uidere (uel iudicare). Sed sepe mens dum plus iusto trepidat. dum pauore quatitur. dum sinistris suspitionibus urguetur. ted& hanc uiuere. quę se ad uitam uel per labores ambigit peruenire. Unde & subsequenter adiungitur; Si autem & sic impius sum. quare frustra laboraui. Si enim remota dei pietate discutimur. opus nostrum pena dignum est. quod remunerari premiis prestolamur. Uir igitur sanctus occulto iuditio trepidans dicit. Si autem & sic impius sum. quare frustra laboraui. Non quod hunc laborasse penitet. sed quod incertus esse de premiis & inter labores dol&. Sciendum uero est quod uiri sancti ita incerti sunt ut confidant. atque ita confidunt. ut tamen ex securitate non torpeant. Quia ergo plerumque mens & in pensa rectis actibus trepidat. restat ut postquam bonum opus agitur. lacrime desperationis (deprecationis) exquirantur. quatenus ad eterna premia meritum recti operis subueniat humilitas postulationis. Sed tamen sciendum est. quia mundos nos ad perfectum reddere uel uita uel lacrimę non ualent. quo usque nos mortalitas nostrę corruptionis tenet; Unde & apte subiungitur; Si lotus fuero quasi aquis niuis. & fulserint uelut mundissimę manus meę. tamen sordibus intingues me. & abhominabuntur me uestimenta mea; Aquę autem niuis sunt lamenta humilitatis; Quę perfecto humilitas. quia ante districti iudicis oculos cęteris uirtutibus premin&. quasi per magni meriti colorem cand&. Sunt namque nonnulli qui lamenta habent. sed humilitatem non habent. quia afflicti plangunt. sed tamen in ipsis fletibus uel contra proximorum uitam superbiunt. uel contra ordinationem conditoris eriguntur. Hi nimirum aquas habent. sed niuis aquas non habent. & mundi esse nequeunt. quia humilitatis fletibus minime lauantur; Aquis autem niuis a culpa se lauerat. qui confidenter dicebat. Cor contritum & humiliatum deus non spernit. Qui enim lamentis affliguntur. sed murmurando rebelles sunt. mente quidem conteri. sed humiliari contemnunt. Quamuis aquę niuis. intellegi & aliter possunt; Aqua enim fontis & fluminis ex terra oritur. aqua uero niuis ex aere proruit.

Nota.

Psalmus

Et sunt plerique qui per orationum lamenta se cruciant. sed tamen totis lamentorum laboribus ad sola terrena desideria exudant. Conpunguntur in precibus. sed felicitatis transitoriae gaudia exquirunt. hos itaque nivis aqua non abluit. quia eorum fletus ab imis venit. Quasi enim ex terrae aqua perfusi sunt. qui pro terrenis bonis in precibus conpunguntur. Qui vero idcirco plorant quoniam praemia superna desiderant aqua nivis hos diluit. quia caelestis conpunctio infundit. Nam cum perennem patriam per lamenta appetunt. eiusque accensi desideriis plangunt. a summis accipiunt unde mundentur. Et manus autem quid aliud quam opera designantur. Unde de quibusdam per prophetam dicitur. Manus vestrae plenae sanguine sunt. id est opere crudelitatis. Notandum vero quod vir sanctus non ait. fulserint mundissimae manus meae. sed velut mundissimae manus meae. Quia quousque pena corruptionis astringimur. qualibet rectis operibus veram munditiam nequaquam apprehendimus. sed imitamur. Unde apte subiungitur. Tamen sordibus intingues me. Deus nos intinguere sordibus dicitur. cum nostros sordibus demonstrare. Quia quanto ad illum verius per bona opera surgimus. tanto subtilius vitae nostrae sordes agnoscimus. quibus ab eius munditia discordamus.

Ait ergo. Si lotus fuero quasi aquis nivis. et fulserint velut mundissimae manus meae. tamen sordibus intingues me. Ac si aperte dicat. Quamvis lamentis supernae conpunctionis infundar. quamvis per studia rectae operationis exercear. in tua tamen munditia video. quia mundus non sum. Interim tamen quippe deo animam ipsa adhuc corruptibilis caro diverberat. eiusque amoris pulchritudinem obscenis et inlicitis cogitationum motibus fedat. Unde et subditur. Et abominabuntur me vestimenta mea. Quid enim vestimenti nomine. nisi hoc terrenum corpus exprimitur. quo induta anima tegitur. ne in subtilitatis suae substantia nuda videatur. hinc etenim salomon ait. Omni tempore sint vestimenta tua candida id est membra corporis a sordidis actibus munda. Hinc esaias ait. Vestimentum mixtum sanguine erit in conbustionem. Sanguine quippe vestimentum miscere est. desideriis carnalibus inquinari. Quibus nimirum se pollui psalmista formidaverat cum dicebat. Libera me de sanguinibus deus deus salutis meae. hinc voce angeli ad iohannem dicitur. habes pauca nomina in sardis. quae non inquinaverunt vestimenta sua. More autem sacri eloquii vestimenta nostra nos abominari referuntur. quia abominabiles reddunt. Sicut per petrum quoque de iuda dicitur. hic pos

sedit agrũ de mercede iniquitatis·
Neq: enĩ emptũ ꝑtio sanguinis agrũ
figuli possidere iudas potuit· qui
relictis triginta argenteis tradi-
tionis crimen criminosiore in se ꝑti-
nus morte multauit· Sed possedit
dictum est possidere fecit; Ita hoc
loco abominantũ me uestimenta mea
dr̃· Abominabilem faciunt· quia in
mirũ dũ contra mentẽ menbra supbiunt·
dũ scĩ desiderii studia tẽptationum
suarum tumultibus interrumpunt·
in ipso suo certamine posita anima
agnoscit· quantũ adhuc a diuinita
te despicit· Quæ corruptionem suã
plene appetens transire sed non ua
lens · fęde puluere cogitationis in
quinat; hanc uestimentorum abo
minationem senserat· qui dicebat·
Paulus Video aliã legem in mebris meis repug
nantem legi mentis meae· & capti
uum me ducentem in lege peccati
quę est in mebris meis· Haec etiam
uestimta in quibus placere non pote
rat ꝑ feste· quandoq: melius resumen
da deponere festine cupiebat dicens·
Itẽ Infelix ego homo· quis me liberabit
de corpore mortis huius· Dicat ergo
uir iustus· Si lotus fuero quasi a
quis niuis· & fulserint uelut mundis
simę manus meae· tamen sordib: intin
gues me· & abominabunt me uestimta
mea· Quia quantũlibet ad summa ex
cõpunctione contẽplationis ascenderit·
quantũlibet in opere se ꝑ exercitium
laboris accinxerit· indignum tamen
adhuc aliqđ de corpore mortis sentit· & abhominabilẽ se
cõsiderat in multis quę de pondere corruptionis portat.
Cui hoc quoq: fit grauius· quod se pęne nequ
hoc intellegit· unde delinquens fla
gella suscipit· sed districto iudici· qđ
in se maius qđ ue minus displiceat non
agnoscit; Unde & subditur; Neque
enĩ uiro qui similis mei est responde
bo· nec qui mecum in iudicio ex equo pos
sit audiri; Dum cũ quolibet in iudicio
ex equo contendimus· & qđ contra
nos dicatur cognoscimus· & in his quę
dicimus audimur· & quo obiecta patenter
apphendimus· eo audienter ad pposita re
spondemus; Quia ergo inuisibilis iu
dex quę facimus uidet· quasi audit
quę dicimus· sed quia id qđ ei displi
cet nequaquã plene cognoscimus· quasi
qđ ipse dicit ignoramus; Vir igitur scs uesti
mentorum suorum abominationẽ conside
rans· eo amplius timet· quo audiri ex
equo in iudicio non ualet; Quia quo
usq: corruptionis suę pondere ꝑmittitur·
hoc in pena sua grauius tolerat· qđ
et sensum sui reprehensoris ignorat;
At si apte dicat; Ex hoc in equo non audi
or· quia & patent cuncta quę facio·
& tamen ipse nescio ꝑ quanta rephen
dar; Sequitur; Non est qui utruq: ua
leat arguere· & ponere manũ suam

in ambobus. Durum sonat. ut queratur
qui deum arguat? Sed durum non erit
si recurrat ad memoriam. quod ipse pala
am per prophetam dicit; Esaiam quippe am
Isaias mon& dicens; Quiescite agere puer
se. discite bene facere. Querite iudi
cium. subuenite obpresso. iudicate
pupillo. defendite uiduam. et ueni
te et arguite me; Finamque quem ar
gumentationis auctoritate contraimus.
Et quid est quod dominus agere sancta nos ammonens
adiungit. uenite et arguite me. nisi
quod aperte insinuat. quantam bonis actibus
fiduciam prestat. Ac si patenter dicat; Rec
te agite. et animaduersionis meę mo
tibus non iam per deprecationis gemitum. sed
per fiduciam auctoritatis obuiate. hinc
Ioh etenim iohannes dicit; Si cor nostrum non
reprehenderit nos. fiduciam habemus ad deum.
Hinc est quod moyses quia plac& serui
exod ens. audit tacens. cur silentium dicit. Quid
clamas ad me. Hinc est quod irascentem
retin& cum audit; Dimitte me ut
irascatur furor meus contra populum
istum. Hinc est quod arguentem dominus non habu
Propheta isse se queritur. cum per prophetam dicit. Que
siui uirum qui interponer& sepem.
et star& oppositus contra me ne dis
siparem eam. et non inueni. hinc est
Isaias quod grauiter esaias deplorat dicens; Omnes
nos cecidimus quasi folium. et iniquita
tes nostrę quasi uentus abstulerunt nos.
Non est qui inuoc& nomen tuum. qui
consurgat et teneat te. Sed possunt
recti quilib& per accepte innocentię me
ritum. aliquando presentis motibus anim
aduersionis obuiare. non autem ualent
uirtute propria ab humano genere sup
plicia secuturę mortis expellere. Uir
igitur sanctus humanum genus consider& quo
defluxit. ęternę mortis damna conspi
ciat. cui nimirum constat quia nequa
quam iustitia humana contradicat.
uideat quam puerse homo deliquerit.
uideat quam districte contra hominem
conditor irascatur. et mediatorem dei et
hominis deum et hominem requirat;
Quem quia longe post uenturum conside
rat. deplorans dicat; Non est qui utrumque
ualeat arguere. et ponere manum
suam in ambobus. Redemptor quippe
humani generis. mediator dei et ho
minis per carnem factus. quia iustus in
hominibus solus apparuit. et tamen
ad penam culpę etiam sine culpa per
uenit. et hominem arguit ne de
linquer&. et deo obstitit ne ferir&.
Exempla innocentię prebuit. penam
malicię suscepit. Patiendo ergo
utrumque arguit. qui et culpam ho
minis per iustitiam aspirando corripuit.
et iram iudicis moriendo temperauit.
atque in utroque manum posuit. quia ex
empla hominibus quę imitarentur pre
buit. et deo in se opera quibus erga
homines placaretur ostendit. Nullus

quippe ante hunc extitit qui sic
pro alienis erratibus intercederet. ut propria
non haberet. Aeternae igitur morti tan
to quis in aliis obuiare non poterat.
quanto hunc reatus de propriis astrin
gebat. Venit itaque nouus homo ad
homines contradictor ad culpam.
amicus ad poenam. Mira monstrauit.
crudelia pertulit. Manum ergo suam
in ambobus posuit. qui et inde reum recta
docuit. inde iratum iudicem placauit.
Qui in hoc quoque ipsis suis miraculis mirabi
lius praebuit. quia corda delinquentium
mansuetudine potius quam terrore cor
rexit. Unde et subditur. Auferat a me
uirgam suam. et pauor eius non me terreat.
In lege quippe uirgam deus tenuerat. cum dice
bat. Si quis haec uel illa fecerit. mor
te moriatur. Sed incarnatus uirgam abstu
lit. quia uias uitae per mansuetudinem
ostendit. Unde et ei per psalmistam dicitur.
(Psalmista) Intende prospere procede et regna. propter
ueritatem et mansuetudinem et iustitiam.
Timeri quippe quasi deus noluit. sed quasi
(Paulus) pater ut amaretur inspirauit. Quod li
quido paulus dicit. Non enim acce
pistis spiritum seruitutis iterum in timore.
sed accepistis spiritum adoptionis filiorum
in quo clamamus abba pater. Unde hinc
quoque apte subiungitur. Loquar et non
timebo eum. neque enim possum metu
ens respondere. Vir etenim sanctus quia
humani generis redemptorem uenire

mitem conspicit. non metum ad dominum sed
affectum ad patrem sumit. et timorem
despicit. quia per adoptionis gratiam ad amo
rem surgit. Hinc iohannes ait. Timor (Ioh)
non est in caritate. sed perfecta caritas fo
ras mittit timorem. Hinc zacharias dicit.
Ut sine timore de manibus inimicorum (Zacharias)
nostrorum liberati. seruiamus illi. A peccati
igitur morte timor nos suscitare non
ualuit. sed ad statum uitae aspirata man
suetudinis gratia erexit. Quod bene heli
seo sunamitis filium suscitante signatur.
qui cum baculo puerum mittens. extinc
to filio uitam minime reddidit. per semet (Quomodo heliseus mortuum suscitauerit.)
ipsum uero ueniens. seque super mortuum
sternens. atque ad eius membra se colli
gens. huc illucque deambulans. et in
ore mortui septies aspirans. hunc
ad rediuiuam lucem prius per ministerium
animauit conpassionis. Auctor quip
pe humani generis deus. quasi mor
tuum puerum doluit. cum extinctos
nos iniquitatis aculeo miseratus aspe
xit. Et quia per moysen terrorem legis
protulit. quasi per puerum uirgam misit.
sed puer cum baculo mortuum suscita
re non ualuit. quia paulo attestante.
nihil ad perfectum adduxit lex. Ipse
autem per semet ipsum ueniens. et super
cadauer se humiliter sternens. ad
exequenda sibi mortui membra se
collegit. quia cum in forma dei esset. (Paulus)
non rapinam arbitratus est esse se equalem

dō. sed semetipsum exinaniuit formā
serui accipiens. in similitudine homi
nū factus. & habitu inuent' ut ho
mo. Huc illucq; deambulat. quia &
iudeam iuxta. et longe positas gentes
uocat. Sup mortuū septies inspirat.
quia pactionē diuini muneris. grāe
septiformis spm̄ in peccati morte ia
centibus aspirat; Moxq; uiuens erigit'.
quia is quem terroris uirga suscita
re non potuit. p amoris spm̄ puer
adultā redit; Dicat itaq; ex sua.
dicat ex uoce humani generis; aufe
rat a me uirgam suā. & pauor eius
non me terreat. Loquar & non ti
mebo eum; Ubi & apte subiungit;
Neque enī possū metuens responde
re; Respondere quippe cuilibet di
cim'. cum factis illius digna opera
repensamus. Dō ergo respondere
est. donis ei' p̄cedentibus nrā obseqa
reddere. Unde & psalmi quidam
in quibus scā operatio imitanda pre
ponit'. ad respondendū scripture p̄no
tant'; Rectū itaq; ds̄ hominē con
didit. eumq; ad puersa defluentē
cū longanimitate tolerauit. Coti
die culpas aspicit. & tamē uiuendi
spatia non citius abscidit; Dona
largit'. benignitate sua & erga ma
los utitur. Respondere homo tot
beneficiis debet. sed tamē respondere
metuens non ualet. quia humani

generis conditorē. qui adhuc seru
iliter formidat. p̄culdubio n̄ amat;
Nam tunc soli dō uera obsequia reddim'.
cū eum ppt amoris fiduciam n̄ time
m'. Cū nos ad bona opera affectus non
met' dirigit. cū malū nrē menti
iam non placet. etiam silet. Nā quia
puersitatis opera ex timore restringit'.
puersa libent' ageret si liceret. Nequa
quā ergo ueraciter rect' est. qui adhuc
a prauitatis desiderio liber non ē. Be
ne igit' dicit'. Neq; enī possū metu
ens respondere. Quia uera obsequia
dō non reddim'. si ex timore manda
tis illius & n̄ potius ex amore serui
mus. Sed cum menti nrē ei' dulcedi
nis amor accendit'. omē desiderium p̄
sentis uitę leuigat'; In tediū dilectio
uertit'. atq; hanc cū merore mens
tolerat. cui uicta prius repbo amore
seruiebat. Unde & apte subdit'. Te
det animā meā uitę meę. Sed cū
p̄sens uita uilescere. cū conditoris
amor dulcescere ceperit. sese contra
se animus accendit. ut accusare se
de culpis debeat. in quib' se ante sup
bū nescius defendebat. Unde adhuc
recte subiungit. Dimittā aduersū
me eloquiū meum. Quasi ipse elo
quio suo utit'. qui praua quę ges
sit defendere excusationib' conatur.
Sed aduersū se eloquium dimittit.
qui accusare in se hoc incipit quod

errauit. Sepe uero & cū delinquimus. ea quoque que agimus diiudicamus. accusat mens ipsa quod perpetrat. Sed quia hoc ex desiderio minime deserit. erubescit confiteri quod facit. Cū uero toto iā iudicio carnis delectationē permittit audaci uoce in accusationis suę confessione se erigit. Unde recte nunc dr̄. Dimittā in me aduersū eloquiū meum. Quia fortis mens relaxare contra se uerba detestationis inchoat. que apud semetipsā prius infirme uerecundata retinebat. Sed sunt nonnulli qui apertis uocibus culpas fatentur. sed tamen in confessione gemere nesciunt. & lugenda gaudentes dicunt. Unde adhuc apte subiungitur. Loquar in amaritudine animę meę. Qui culpas suas detestando loquitur. restat necesse ē. ut has in amaritudine animę loquatur. ut hęc ipsa amaritudo puniat. quicquid lingua per mentis iudicium accusat. Sciendum uero est quia ex pena penitentię quā sibi mens interrogat. aliquatenus securitatē percipit. atque ad interrogationē superni iudicis fidentior exsurgit. ut semetipsam subtilius inueniat. & erga se quę quomodo disponantur agnoscat. Unde & protinus additur. Dicam dō noli me condēpnare. Indica mihi cur me ita iudices. Qui peccatorē se in amaritudine animę asserit. quid dō aliud quā ne condēpnetur dicit. Quia amaritudo p̄sentis penitentię extinguit supplicia sequentis irę. Duobus autem modis in hac uita hominē iudicat ds̄.

Quia aut per mala p̄sentia irrogare iā tormenta sequentia incipit. aut tormenta sequentia flagellis p̄sentibus extinguit. Nisi enim delictis exigentibus iustus iudex & nunc & post modū quosdam perceteret. iudas minime dixisset. Secundo eos qui non crediderunt perdidit. Et de iniquis psalmista n̄ diceret. Induantur sicut deploide confusione sua. Deplois de quippe duplex uestimentū dr̄. Confusione ergo sicut deploide induti sunt. qui iuxta reatus sui meritū & temporali & perpetua animaduersione feriuntur.

Solos quippe pena a supplicio liberat. quos inmutat. Nam quos p̄sentia mala non corrigunt. ad sequentia perducunt. Si autem nequaquā quosdam pena p̄sens a supplicio ęterno defenderet. paulus minime dixisset. Cū iudicamur a dn̄o corripimur. ut non cū hoc mundo dāpnemur. Hinc uoce angelica ad iohannē dr̄. Ego quos amo redarguo & castigo. Hinc etiā scriptum est. Quē diligit dn̄s castigat. flagellat autem omnē filium quē recipit. Sepe ergo mens iusti ut magis secura sit ab aus trepidat.

De duobus modis in hac uita hominē iudic& ds̄

Iudas

Psalmus

Paulus

Angelus ad iohannē

& cum flagellis cingitur. super iudicii incertitudine turbatur. Pauet ne initium sequentis damnationis sit omne quod patitur. & per cogitationem interrogat iudicem. quia de uite sue meritis ambigit in confussione. Sed cum uite uirtus ad oculos mentis reducitur. quasi consolatio a iudice respondetur. quia nequaquam ad perdendum percutit. quem in acceonis innocentia feriendo custodit. Bene itaque nunc dicitur. Indica mihi cur me ita iudices. Ac si aperte diceret. Quia flagellando me iudicas. ostende quod ad iudicium per flagella securum reddas. Quod tamen intellegi & aliter potest. Nam plerumque uir iustus flagella ad probationem percipit. & uitam suam subtilissima inquisitione discutiens. quamuis se peccatorem & sentiat & fateatur. pro qua tamen specialiter culpa percutitur. minime cognoscit. atque eo magis in percussione trepidat. quo causam sue percussionis ignorat. Petit ut sem& ipsum sibi iudex ✠ & iniuste quempiam nullomodo affligit. & magno metu contiuitur. quia & dole& in uerbere. & deprehendere in se perfecte non uale& quod deplore&. Vnde adhuc subditur. Numquid bonum tibi uidetur si calumnieris. & opprimas pauperem. opus manuum tuarum. & consilium impiorum adiuues. Hoc nimirum sic per interrogationem dicitur. ut negetur. Ac si aperte

✠ iudice&. quatenus quod ille ante aduertendo percutit. hoc in se & ipse flendo castige&. Scit namque quod equissimus iudex

dicere&. Tu qui summe bonus es. noui quia bonum non estimas ut pauperem per calumniam premas. Et scio ergo quia non est iniustum quod patiar. Et eo magis doleo. quo causas iustitie ignoro. Notandum uero quod non ait. ut opprimas innocentem. sed pauperem. Qui enim districtioni iudicis nequaquam innocentiam. sed paupertatem suam obiecit. non iam de uita audatiam arripit. sed quam se infirmum conspitiat ostendit. Vbi & congrue subiungit. Opus manuum tuarum. Ac si aperte dicat. Impie opprimere non potes. que te fecisse gratuitu recordaris. Bene autem subditur. Et consilium impiorum adiuues. Quos namque hoc loco impios. nisi malignos spiritus uocat. Qui cum redire ipsi ad uitam nequeunt. crudeliter socios ad mortem querunt. Quorum nimirum consilium fuit. ut beatum iob diuina correptio tangere&. Et qui in tranquillitate iustus extiterat. saltim per flagella peccare&. Sed impiorum consilium dominus non adiuuat. quia eorum temptationibus carnem iusti perdidit. animam negauit. Hoc indesinenter contra bonos consilium maligni spiritus ineunt. ut hi quos seruire deo innocue in tranquillitate conspiciunt. tunc uexati aduersitatibus ad uoraginem culpe rapiantur. Sed eorum consilii acumen destruitur. quia pius conditor cum

uiribus flagella moderat(ur). ne uirtu
tem pena transeat. & pastutiam for
tium humana infirmitas excedat. Un
Paul de bene & p(er) paulum d(icitu)r. Fidelis aut(em)
d(eu)s qui non patietur uos tēptari supra
quā potestis. sed faciet cum tēptatione
etiam p(ro)uentum ut possitis sustinere.
Nisi enim misericors d(eu)s cum uiribus
tēptamenta modificet. nullus p(er)fecto
est qui malignorū spirituū insidias
non corruens portet. Quia si mensu
ram iudex tēptationibus non p(re)bet.
eo ipso p(ro)nius stantē deicit. q(uo) ultra
uires onera inponit. Sic aut(em) beat(us)
iob negando requisiuit ista que p(ro)
tulit. sicut & requirendo negat ea
que ilico subiungit dicens. Numq(ui)d
oculi carnei tibi sunt. aut sicut ui
det homo & tu uidebis. Numq(ui)d sicut
dies hominis dies tui. aut anni tui
sicut humana sunt tempora. ut
queras iniquitatē meā. & peccatū
meū scruteris. et scias quia nihil
impium fecerim. Oculi carnei facta
tēporū n(on) nisi in tēpore agnoscunt.
quia & ipsi aduidendum cum tēpo
re p(ro)deunt. cū tēpore clauduntur.
Et humanus uisus q(ua)lib& opus sequit(ur)
non precurrit. quia uix existentia
aspicit. uentura nullo modo agnos
cit. Dies quoq(ue) & anni hominis. adi
ebus & annis discrepant eternita
tis. Quia uita n(ost)ra que tēpore in

cipit(ur). tēpore finit(ur). dū intra sinus sui
latitudinē format. eternitas deuorat.
Cuius nimirū inmensitas quia ultra
ultraq(ue) [citraq(ue)] sup(er) nos tendit(ur). sine inchoati
one & termino eius eternū ee dilatat(ur).
eiq(ue) nec transacta p(re)tereunt. nec ad
huc uentura quasi que non appare
ant desunt. quia is qui sēp(er) ee hab&.
cuncta sibi p(re)sentia conspicit. Cuiq(ue)
aspiciendo post & ante n(on) tendit(ur). nul
la intuitu mutatione uariat(ur). Dicat
ergo. Numq(ui)d oculi carnei tibi sunt.
aut sicut uid& homo & tu uidebis.
Numq(ui)d sicut dies hominis dies tui.
aut anni tui sicut humana sunt
tēpora. ut queras iniquitatē meam.
& peccatū meum scruteris. & scias
quia nihil impiū fecerim. Ac si hu
militer requirens diceret. Cur me
in tēpore p(er) flagella examinas. que
apud te p(er)fecte & ante tēpora scisti.
Cur culpas meas interrogas uerberi
bus. que p(re)scientie tue potentiā
nec priusquā conderes ignoras.
cuius nimirū potentie mox pon
dus exprimit. cum subiungit. Cū
sit nemo qui de manu tua possit
eruere. Ac si aperte dicat. Quid tibi
restat nisi parcere. cuius uirtuti
nullus ual& obuiare. quo enī ne
mo ē. qui ani(m)aduersionem tuam
ex merito sue uirtutis retineat.
eo a se facilius tua pietas exigit(ur)

parcat; Quia aut nos in delicto con cepti. iniquitatibus editi. aut no xie praua ppetramus. aut incaute etiam recta agendo delinquimus. district' iudex unde nobis fiat placabilis non habem'; Sed cu nrm op' eius obtutibus dignu exhibere n possum'. restat ut ad placatione illius suu ei opus offeram'; Unde & subdit. Manus tue plasmauerunt me. & fecerunt me totu incircuitu. & sic repente pcipitas me. Ac si humiliter dicat; Quia sub iusto examine dignu non est tue placationi qd feci. pensa misericorditer ne pereat qd fecisti; Quib' etiam uerbis puersum manichei dogma destruit'. qui duo ee principia mentiens. a do spm. a satana uero carne condita asserere conat'; Scs & enim uir pphetice gra sps plenus. longe post uentura considerat. et erroru germina pmdens calcat dicens.

Manus tue plasmauerunt me. & fecerunt me totu incircuitu. Qui eni & plasmatu se & factu totu incircuitu a do asserit. tenebraru genti nec in spu suo aliqd nec in carne derelinquit; Na plasmatu se ppt interna imagine retulit. factum uero totum incircuitu in eo quod ex carnis constat indumento memorauit; Notandu uero est. quia p hoc qd se plasmatu di manib' asserit. misericordie iudicis dignitate sue conditionis opponit; Quamuis enim p coeternu patri uerbu cuncta creata sint. in ipsa tam relatione creationis ostendit'. quantu cunctis animalib'. quantu reb' uel celestib'. sed tamen insensibilibus homo pferat'. Cuncta quippe dixit & facta sunt. Cu uero facere homine decernit. hoc qd reuerent' pensandu est. pmittit dicens. faciam' homine ad imagine & similitudine nram; Neq; eni sicut de rebus ceteris scriptu est. fiat. & factu e. neq; ut aque uolatilia. sic terra homine ptulit. sed prius qua fieret faciamus dr. ut uidelic& quia rationalis creatura condebat'. quasi cu consilio facta uideret'. quasi p studium de terra plasmat'. & inspiratione conditoris in uirtute sps uitalis erigit'. ut scilic& non p iussionis uocem. sed p dignitate operationis existeret. qui ad conditoris imagine fiebat; Qd igit' p conditione homo elegantius intra creaturis ceteris accepit. hoc in flagello positus pietati sui opificis opponit. dicens. Man' tue plasmauer' me. & fecerunt me totu incircuitu. & sic repente pcipitas me. Ac si apte dicat; Cur tanta uilitate despicis. que cu tanta dignitate condidisti. Et que ratione rebus ceteris prefers.

De genesi

Qd dix' de homi faciam' ho[minem] ... & de aliis reb' dix' fiat.

cur ex dolore subponis. Sed tamen hec
eadem nra dignitas fulget p imaginem.
et longe distat a beatitudinis pfectio
ne p carnem. quia sps dum miscetur
pulueri. quodammodo contrahit infir
mitati. Qua infirmitatem scilicet
beatus iob pietati iudicis obicit. cum
subiungit. Memento queso qd sicut
lutum feceris me. Angelorum sps id cir
co irremissibiliter peccauerunt. quia tanto
robustius stare poterant. quanto eos
carnis admixtio non tenebat. homo
uero idcirco post culpam ueniam
meruit. quia p carnale corpus aliquid
quo semetipso minor esset accepit. Un
de et apud respectum iudicis argumen
tum pietatis est. Hec eadem infirmitas
Psalmi carnis. Sicut p psalmistam dr. Ipse autem
est misericors. et ppitius fit peccatis eorum.
et non disperdit eos. Et multiplicauit
ut auerteret iram suam ab eis. et non ac
cendit omnem iram suam. Et rememo
ratus est quia caro sunt. Ut lutum ergo
homo factus est. quia de limo est ad conditi
onem sumptus. Lutum quippe fit. cum se
aqua terre conspergit. Sicut lutum itaque
homo est conditus. quia quasi aqua infun
dit puluerem. cum anima rigat carnem.
Quod scs uir bene pietati iudicis obicit.
cum postulans dicit. Memento queso
qd sicut lutum feceris me. Ac si apte di
cat. Infirmitatem carnis considera. et re
atum iniquitatis laxa. Ubi apte quoque

mors eiusdem carnis adiungitur. cum protinus
subinfertur. Et in puluerem deduces me.
Ac si patenter postulet dicens. Memen
to queso qd p carnem ad terram uenio. et
p eius interitum ad terram tendo. Materiam
itaque originis. et penam finis aspice. et
culpe citius transeuntis parce. Sed
quia qualitatem ptulit hominis con
diti. nunc subiungit ordinem ppaga
ti dicens. Non ne sicut lac mulsisti me.
et sicut caseum coagulasti me. Pelle
et carnibus uestisti me. ossibus et ner
uis compegisti me. Plasmatus quippe
homo sicut lutum factus est. ppagatus
autem et sicut lac mulgetur semine. et sicut
caseus coagulatur in carne. Carnibus
et pelle induitur. ossibus neruisque solidatur.
Lutum ergo prime conditionis quali
tas. Lac uero sequentis ordo concep
tionis exprimitur. Qui p coagulationis
incrementa ducitur. ut paulisper mas
sa roboretur. Sed angusta dī laus est
descriptio creati corporis. nisi etiam
subsequenter exprimatur mira aspiratio
uiuificationis. Unde et subditur. Vitam
et misericordiam tribuisti mihi. Sed
in cassum nobis bona conditor tribu
it. si non omne qd tribuerit ipse cus
todit. Sequitur. Et uisitatio tua custo
diuit spm meum. Hec autem que de
exteriori homine diximus. etiam in
teriori posse congruere. libet ut bre
uiter replicando monstremus. Memento

queso qđ sic lutū feceris me. Sic lu
tū quippe homo nr̄ interior efficit.
quia sci sps grā terrenę menti infun
dit. ut ad intellectū sui conditoris
erigat. Humana namq: cogitatio quę
peccati sui sterilitate aruit. p inm
sci sps quasi inrigata tra uiridescit;
Sed sępe dū pceptis supni doni uirtu
tibus sine interruptione utim. ad pri
uatā fiduciam usu ctinuę psperitatis
eleuam; Unde fit plerūq: ut iste qui
subleuauerat parūp sps deserat. quaten
ipsū sibi hominē ostendat. Qđ reč uir
ptius exprimit cū subiungit. Et in pul
uerē reduces me. Quia enī p subtrac
tionē sps mens aliquantulū in tepta
tione deserit. quasi ab humore pristi
no tra siccat. ut infirmitatē suā dere
lict sentiat. & sine infusione supnę
grę quantū homo aruit agnoscat.
Qui apte quoq: reduci ad puluerē dr.
quia dimissus sibi teptationis cuius
libet aura raptat. Sed dū relicti con
cutim. ea quę afflicti cognouim. sub
tilius iā dona cogitam. Unde subiun
git. Nonne sicut lac mulsisti me.
& sicut caseum me coagulasti. Mens
enī nrā cū p sci sps grām ab usu uet
te cuersationis abstrahit. sicut lac
mulget. quia in quadā inchoatio
nis nouę teneritudine & subtilitate
format. Sicut caseū coagulat. quia
in constipatione pinguescentis cogi
tationis astringit. ut nequaquā iā
p desideria diffluat. sed in uno amore
se colligens. ad solidam reformationē
surgat. Plerūq: uero contra hęc eadē
rudimenta spiritalia ex usu ueteri ca
ro submurmurat. & mens bella tole
rat ex homine quē foras portat. Un
de subiungit. Pelle & carnib uestisti
me. Pelle quippe & carnib interior
homo uestit. quia in eo qđ ad supna
erigit. carnalium motuum obsidio
ne uallat. Sed tendentē ad iustitiā
nequaquā in teptatione conditor
deserit. quia p infusionē grę etiam
peccantē puenit. Sed subleuatam
mentē & ad bella exterius laxat.
& interius roborat. Unde adhuc ap
te subiungit. Ossibus & neruis cō
pegisti me. Carnib & pelle uestim.
sed ossibus neruisq: conpingim. quia
& si teptatione foras irruente con
cutim. intus tam nos conditoris manus
roborat ne frangam. Carnis itaq: nos
motib humiliat ad dona. s; possa
uirtutū roborat ctra teptamta. Ait
ergo; Carne & pellib uestisti me.
ossibus & neruis cōpegisti me. Ac si
apte dicat. Foras me ad pbationē de
seris. sed tam intus ne peā uirtutibus
astringendo custodis. Qui idcirco
nobis bene uiuendi uires fortitudinem
tribuit. quia benigne pteritis quę
deliquim parcit. Unde & adhuc apte

subiungit. Vitã & misericordiam
tribuisti mihi. Vita quippe tribuit.
cũ malignis mentib; benignitas as
pirat. Sed uita sine misericordia
accipi nequaquã ualet. quia ad
obtinenda dñs iustitię bona non
adiuuat. si prius misericordit an
te actas nequitias non relaxat.
Vel certe uitã nobis & misericordiã
tribuit. quia ea quę nos misericor
dia ad bene uiuendũ puenit. & iã
subsequente custodit. Nisi enim
misericordiã subroget. seruari non ua
let uita quã prebet. Ipso quippe co
tidie humanę uitę usu ueterescimus.
& exterioris hominis inpulsu cogita
tione lubrica ab interiorib; exuimus.
Et nisi nos sup̃na uisitatio uel ad amo
rem conpungendo uiuificet. uel ad ti
morem flagellando restauret. repen
tino lapsu mens funditus tota destrui
tur. quę longo uirtutis studio inno
uata uidebat. Vnde subiungit. Et
uisitatio tua custodiuit spm̃ meũ.
Humanum quippe spm̃ uisitatio sup̃na
custodit. cũ hunc uirtutibus ditatũ
uel flagello pcutere. t cõpungere
amore ñ desinit. Nã si dona prestat.
sed hunc continue restaurando non
subleuat. etiam bonũ pdit. qđ non
alargiente custodit. Sed ecce uir
sćs dũ se humilit agnoscit. ē feren
da generalit diuinę misericordię

secreta dep̃hendit. Cũq; infirmita
te sua ueracit fatet. repente ad cog
noscendam uocationem gentium sub
limit rapit. Nã ptin subdit. Licet hęc
celes in corde tuo. tamẽ scio quia uni
uersorũ memineris. Ac si apte dicat;
Cur de me trepido. qui & uniuersas gen
tes quia colligas scio. qđ tamẽ in corde
celas. quia hoc adhuc apto sermone
non indicas. Sed qui uniuersorum
reminisceris. me pculdubio de uenia
certũ facis. Sciendũ uero ē quia in
quibusdã factis. certi de uenia red
dimur. & post ppetratas culpas ad abso
lutionis nrę fiduciã correptione &
penitentia subsequente roboramur.
ppetratę tamẽ nrę nequitię adhuc
memoria tangimur. & cogitatione in
licita auersi nolentesq; pulsamur.
Vnde & apte subiungit. Si peccaui
& ad horã pepcisti mihi. cur ab ini
quitate mea mundũ me eē ñ pate
ris. Ad horam dñs peccatũ parcit.
cũ reatũ culpę concessis ptin fleti
bus diluit. Sed ab iniquitate nrã
mundos nos eē non patit. quia uo
lentes quidẽ culpã fecim. sed non
nũquã nolentes ei memoriam cum
delectatione toleramus. Sepe nãq;
hoc qđ a conspectu iam iudicis fle
tu deletũ ē interueniente ad ani
mũ redit. & deuicta culpa ad delec
tationẽ rursus inserpere nititur.

atque in antiquo certamine rediuiua pulsatione reparatur. ita ut quod prius egit in corpore: hoc importuna cogitatione post modum uersat in mente. Quod caute ille conspicere athleta spiritalis nouerat qui

Psalm. dicebat. Conputruerunt et deteriorauerunt cicatrices meae a facie insipientię meae. Quid namque cicatrices nisi sanationes sunt uulnerum. Laxatas ergo nequitias ad delectationem memorię redire conspexerat. qui cicatrices deflebat. Cicatrices quippe conputrescere est. sanata iam peccatorum uulnera rursus in temptationem serpere. atque ex eorum suggestionibus post superductam cutem penitentię fetorem culpę iterum doloremque sentire. Qua uidelicet in re et nihil foras opere agitur. et sola intus cogitatione peccatur. Districtoque se reatu mens obligat nisi hoc sollicitis lamentis tergat. Vnde

Moys. bene per moysen dicitur. Si fuerit inter uos homo qui nocturno pollutus sit somnio. egredietur extra castra et non reuertetur priusquam aduesperam lauetur aqua. et post solis occasum regredietur in castra. Nocturnum quippe est somnium temptatio occulta per quam tenebrosa cogitatione turpe aliquid corde concipitur: quod tamen corporis opere non expletur. Sed somnio nocturno pollutus egredi extra castra praecipitur. quia uidelicet dignum est ut qui inmunda cogitatione polluitur. indignum se cunctorum fidelium societatibus arbitretur. culpę suę meritum ante oculos ponat. et ex bonorum se estimatione despiciat. Polluto ergo extra castra exire est. turpi inpugnatione laboranti sese ex continentium conparatione despicere.

Qui ad uesperam lauatur aqua. cum defectum suum conspiciens ad penitentię lamenta conuertitur. ut fletibus diluat omne quod in animo occulta inquinatio accusat. Sed post occasum solis ad castra redeat. quia deferuescente temptationis ardore. necesse est ut iterum fiduciam erga sotietatem bonorum sumat. Post aquam quippe occumbente sole ad castra reuertitur. qui post lamenta penitentię frigescente flamma cogitationis inlicitę ad fidelium merita praesumenda reparatur. ut iam se a ceteris longe esse non aestimet. qui mundum se post fletum intimi ardoris gaudet. Sed inter haec sciendum est. quod idcirco nonnumquam inpulsu inlicitę cogitationis affligimur. quia in quibusdam

terrenę conuersationis actibus
quā uis licitis libent occupamur.
Cumq; uel in minimis terrena actio
p desideriū tangit. crescente contra
nos antiqui hostis fortitudine. mens
nr̄a non minima inportunitate tēp
tationis inquinat. Unde & sacerdos
Leuitic legis menbra hostię p frusta conci
sa. caput atq; ea quę erga iecur sunt.
iubetur ignib; cremare. Pedes uero
atq; intestina hostię prius aqua
diluere. Nos quippe ipsū sacrificiū
dō offerimus. cū uitā nr̄am cultui
diuino dedicamus. Quę mēbra hostię
p frusta concisa sup ignem ponimus.
cum uitę nr̄ę opera uirtutib; distin
guentes immolamus. Caput atq;
ea quę iuxta iecur continentur in
cendimus. cū in sensu nr̄o quo omne
corpus regit. atq; in occultis desideriis
flamma diuini amoris ardemus. & tamē
pcipit ut pedes atq; intestina hostię
lauentur. pedibus enī terra tangit.
intestinis uero stercora gestantur. quia
cū plerumq; iā ex desiderio in aeternitate
succendimur. iam toto deuotionis sen
su ad appetitū nr̄ę mortificationis
inhiamus. Sed quia adhuc terrenum
p infirmitate aliquid agimus. nonnul
la etiam quę iam subegimus. illicita
in corde toleramus. Cumq; cogitatio
nes nr̄as inmunda tēptatio inquinat.
quid aliud quā intestina hostię stercus
portant. sed ut cōburi debeant lauent.
quia nimirū necesse est. ut inmundas
cogitationes timoris fletus diluat.
quas in acceptione sacrificii sup̄nus
amor incendat. & quicquid mens uel
de inexpto certamine. uel de conuer
sationis pristinę memoria patit lauet.
ut tanto suauius in conspectu suspecta
toris ardeat. quanto cum ei assiste
re ceperit. nil terrenū secū. nil lu
bricū inata suę orationis inponit. Vir
igit scs humanę mentis damna con
spiciat. qđ plerūq; se cogitatione il
licita inquinat. & post quā reatū opis
iudex relaxat. & sua plorans. nr̄a quę
ploremus aperiat dicens. Si peccaui
& ad horam pepercisti mihi. cur ab ini
quitate mea mundū me ēē non pa
teris. Ac si aperte dicat. Si culpā uenia
abstulit. cur hanc & a memoria non
detersit. Sepe aut ita mens in culpę
recordatione concutit. ut ad ppetra
tionē illius longe grauius quā prius
capta fuerat urgeat. & dep̄hensa
trepidat. seq; ipsam uariis motibus
inpulsa pturbat. Metuit quidem
ne uincat tēptationibus. sed resistens
hoc ipsū qđ longo labore certami
nis affligit p horrescit. Unde & apte
subiungit. Et si impius fuero uę mi
hi est. & si iustus non leuabo caput. sa
turat afflictione & miseria. Impius
naq; ue habe&. iustus miseriā. quia &

eterna dapnatio reprobū sequit᷑. & electus quisq: doloribus transitorię aduersitatis expiat᷑. Impius caput leuat. sed elatus euadere ne qđ sequit᷑ non ualet. Iustus labore sui certaminis afflict᷑. caput leuare non sinit᷑. sed pressus a ppetua afflictione liberat᷑. Ille se in uoluptatib; erigit. sed suppliciis sequentib; mergit. Iste se in dolore deprimit. sed tam̄ a pondere ęternę animaduersionis abscondit. Consideret ergo uir iustus qđ aut renitens homo uitiis p̄senti labore afficitur. aut succūbens ppetuę afflictioni mancipat᷑ & dicat. Et si impius fuero uę mihi ē. & si iustus non leuabo caput saturat᷑ afflictione & miseria. Ac si apte deploret dicens. Aut substratus carnis desideriis supplicio ęterno subicior. aut repugnans inlicitis motibus pena p̄senti crucior. Quia a labore certaminis liber non sum. Sed sup̄na dispensatio idcirco nos tota sibi intentione seruientes. carnis nr̄ę p̄mittit inpugnationib; concuti. ne mens nr̄a in supbiam audeat p̄sumptione suę securitatis eleuari. ut dū pulsata trepidat. in solo auctoris adiutorio spei pede robustius figat. Unde apte subiungit᷑. Et propt̄ supbiā quasi leenam capies me. Leena cum escam catulis exquirit. inhianter in foueam captionis ruit. Sicut enim & in quibusdam regionibus fertur. fit in eius itinere fouea in quā pecus deponit᷑. ut illuc se eius appetitu proicere leena prouocet᷑. Quę angusta simul & alta p̄paratur. ut in eam ruere ambiendo ualeat. sed hanc saliendo nullomodo euadat. Alia quoq: fouea quę priori cohereat effodit᷑. quę tam̄ ei in qua pecus est. extremę partis apertione coniungit᷑. In qua nimirū cauea ponit᷑. ut leena corruens quia desuper terroribus urguet᷑. cum quasi in secretiori parte foueę occultare se appetit. caueam uolens intret. Cuius iam seuitia nequaquā p̄timescitur. quia clausa in caueam leuat᷑. Quę enim sua sponte in foueam corruit. ad superiores partes circūsepta uectib; redit. Sic sic nimirū humana mens capta est. quę in libertate arbitrii condita dū nutrire desideria carnis appetit. quasi leena catulis escam quęsiuit. atq: in deceptionis suę foueam cecidit. quę suadente hoste ad cibum prohibitum manū tetendit. Sed in fouea protin᷑ caueam inuenit. quia sponte ad morte̅ ueniens corruptionis suę mox carcere̅ ptulit. atq: ad auras liberas gr̄a interueniente reducit᷑. Sed cū multa agere conat᷑ & non ualet. eiusdem corruptionis suę obstaculis quasi cauę uectib; ligat᷑. Iam quidem eā in qua ceciderat. damnationis foueam euasit. quia secuturę mortis suppliciū manu redemptoris adiuta. aduenīam

redeundo superauit. Sed tamen coartata
caueam tolerat. quia superne quoque disci
pline nexibus cingitur. ne per carnis desi
deria uagetur. Quae ergo sponte sua in
foueam cecidit. ad auras liberas clau
sa redit. quia et libertate arbitrii
in culpam corruit. et tamen hanc a suis mo
tibus conditoris gratia coacta nolentemque
constringit. Post foueam itaque caue
am patitur. quae erepta ex aeterno sup
plicio a prauae libertatis motibus sub
caelestis artificis dispensatione religatur.
Recte ergo nunc dicitur. et propter superbiam
quasi leenam capies me. Quia et liber
homo per cibum sibi mortem intulit. et
reductus ad ueniam sub disciplina me
lius clausus uiuit. Quasi leena ergo
propter superbiam captus est. quia inde
nunc eum disciplina suae correptio
nis deprimit. unde transgressionem
praecepti non timens. audacter in fo
ueam saltum dedit. Sed si parumper
obtutus mentis a culpa primi paren
tis auertimus. nos adhuc cotidie ut
leena capi per uitium elationis inuenimur.
Saepe namque homo acceptis uirtutibus
in audaciam suae praesumptionis erigitur.
sed mira dispensatione pietatis. ante
eius oculos res quaelibet in qua corru
at ordinatur. Dumque per culpam aliquid ap
petit. quid aliud quam praedam in fouea con
cupiscit. Sua sponte inhians cadit.
sed suis surgere uiribus non ualet. Quia
cum se nihil ex se esse considerat. discit procul
dubio cuius adiutorium requirat. Quem
tamen superna miseratio captum quasi
a fouea euehit. quia hunc infirmi
tate cognita ad ueniam reducit. Lee
nae itaque more propter superbiam ad superi
ores partes in caueam remeat. qui cum
de uirtute extollitur. lapsus ad desideria
in humilitate religatur. Quia enim pri
us propria praesumptione perierat. mira pi
etate agitur. ut infirmitatis suae iam
notitia clausus uiuat. Quod quia ser
uir crebro accidere hominibus con
spicit. nostri in se periculi uocem sumit.
ut cum nos eius fletus agnoscimus. quae in
nobis sunt flenda discamus. Sed cum
mentem nostram elatio erigit. summi
a nobis protinus conpunctio amoris
recedit. Cum uero superna nos gratia uisi
tat. statim per lacrimas ad sua desideria
instigat. Unde et apte subiungitur.
Reuersusque mirabiliter me crucias.
Cum auctorem relinquimus. nec ipsa ul
latenus ipsa destitutionis nostrae dam
na sentimus. Quo enim longe nos con
ditor deserit. eo mens nostra insensibi
lius obdurescit. Nulla quae dei sunt
diligit. nequaquam superna concupis
cit. et quia amoris intimi calorem
non habet. frigida deorsum iacet. ac
miserando modo fit cotidie tanto
securior quanto peior. Cumque unde
sit lapsa non meminit. et supplicia

secutura non metuit. quantū lugen
da sit nescit. At si aflatu sci sps tangit.
ad considerationē prin suę pditionis
euigilat. in cęlestium inquisitione
se excutit. ardoris sūmi estibus inardes
cit; Quę se circūprimunt dampna
considerat. & plorat. pficiens quę pri
us leta torpebat. Bene ergo conditto
ri dicit. reuersusq; mirabilit crucia
as me. quia omps ds unde mentem
nrām uisitans ad amorē suū erigit.
inde hanc p lacrimas grauius affli
git. Ac si apte dicat; Relinquendo
me nequaquā afficis. quia insensibi
lem reddis. sed cū reuerteris crucias.
quia dū te insinuas mihi. me quam
sim lugendus demonstras. Vnde ne
quaquā se penaliter. sed mirabilit
asserit cruciari. quia dū mens p
fletū ad summa rapitur. conpunc
tionis suę penā gaudens miratur.
& libet affici. quia afflictione sua
se conspicit ad alta subleuari. Se
pe autem cū nos a sci desiderii ex
ercitatione torpescere supna pie
tas cernit. exempla se sequentiū
nris obtutib; obicit. ut mens poti
um remissā quo in aliis uigilantiā
puectus considerat. eo inse pigre
dinem torporis erubescat. Vnde
& recte subiungit. Instauras testes
tuos contra me. & multiplicas irā
tuam. & penę militant in me. Testes

enī dī sunt. qui p exercitium scio
peris testant. quę electos secutu
ra sint pmia ueritatis. Vnde hos
quoq; quos p ueritate passos agnos
cimus. greco eloquio martyres.
idest
.i. testes uoca mus. Et p iohannē
uoce angelica dns dicit. In diebus
antiphas testis meus fidelis
qui occisus est apud uos. Sed testes
suos contra nos dns instaurat. cum
electorum uitam prauitati nrāe
contrariā. ad arguendos nos instruen
dosq; multiplicat. Contra nos ergo
testes instaurant illius. quia cuncta
quę agunt studiis nrę prauitatis aduer
sa sunt. Vnde & sermo ueritatis aduer
sarius uocatur. cū mediatoris uoce p
euangelium dr. Esto consentiens ad
uersario tuo cito. du es cum illo in
uia. Atq; de hoc eodem redēptore
repbi psequentes dicunt. Contrari
us est operibus nris. Et paulo post; dis
similis est aliis uita illius. Testes itaq;
suos contra nos dns instaurat. quia bo
na quę facere ipsi negligimus. hęc
ad correptionē nrām fieri ab aliis de
monstrat. ut qui pceptis non accendi
mur. saltim exemplis excitemur. atq;
in appetitu rectitudinis nil sibi mens
nrā difficile aestimet. quā pfecte
pagi ab aliis uidet. Et fit plerumq;
ut cū alienę uitę bona conspicimus.
nrā sollicitius dampna timeam. & eo

patescat quanta post pondere animad
uersionis inpetimur. quo nunc abo
norū moribus longe discrepam9. Unde
& testium instauratione memorata pri
nus apte subiungit. Et multiplicas
iram tuam. Eo nobis multiplicari ira
di dr. quo ee multiplex indicatur.
quia ex ipsa nunc bonorū uita & labo
re cognoscim9. si emendari dum tēpus
est nolumus. quanta post animaduer
sione feriamur. Electos quippe dnī cer
nim9 & pia agere. & crudelia multa
tolerare. Hinc ergo colligit9 districtus
iudex quanta illic feriat districtione
quos repbat. si hic sic cruciat quos amat.
[Petrus] petro attestante qui ait. Tempus est
ut iudicium incipiat de domo di. Si
aut primū a nobis. quis finis eoꝝ qui
non credunt di euangelio. Omps igit
ds cū contra nos testes instaurat iram
multiplicat. quia quo bonoꝝ uitam
nris oculis obicit. eo prauitatis ppetra
tę duritiam qua districtione in iudi
tio percutiat ostendit. Nam cum solis
se sequentibus dona exaggerat. tor
pentes iam quia reliquerit demonstrat.
Cū bona ergo malis cernim9. ualde ne
cesse est ut & exultationē nrę formi
dini. & formidinē nrę exultationi
misceam9. quatenus & de alienis puec
tibus caritas gaudeat. & de suis infir
mitatibus conscientia constricta distric
tionē interni iudicis pertimescat. S:
cū fraterno puectu reficimur. cū distric
tionē sup nos interni iudicis ex

ipso nro torpore pensim9. qd restat nisi
ut ad discutiendum se animus redeat. &
quicquid in se reprobum. quicquid prauū
dephendit affligat. Unde & apte subiun
git. Et pene militant in me. Considera
tis quippe di testibus pene in nobis mi
litant. quia dū miranda illoꝝ facta c
spicimus. uitā nrām quę ex eorū nob
cōparatione displic& studiosa afflicti
one cruciamus. ut quicquid in nobis pol
luerunt opera diluant lamenta. Et
si qd adhuc culpa delectationis inqui
nat. pena meroris tergat. Beatus igit
iob quia uitā patrū pcedentiū conspi
cit. qd in se gemere debeat. subtilius
agnoscit. Sed magni doloris magiste
rio dū sua plangit ad lamenta nos in
struit. ut quo uirtutes malis cerni
mus. eo apud districtū iudicē nra
sollicite delicta timeam9. Sequitur.
Quare de uulua eduxisti me. Qui uti
nā consumptus eem nec oculus me
uideret. Quod nimirū prima oratio
ne iam ptulit dicens. Quare non in
uulua mortuus sum. qui ex hoc quoq;
qd hic adicit subdens. Fuissem quasi
qui non essem de utero translatus
ad tumulum. illic uerbis aliis non
aliter adiungit dicens. Sicut abor
tiuum absconditū non subsisterem.
uel qui concepti non uiderunt lu
cem. Quia uero hęc superius late
digessimus. putando lectoris fastidio

exposita replicare declinam̄. Sequitur;

Numquid non paucitas dierum meorum finitur breui. cautū se ac sollicitum uiuere ostendit. qui breuitatē p̄sentis uitę considerans. non eius usum sed terminū conspicit. ut ex fine colligat. nihil eē qđ transiens delectat;

Salomon Hinc naq; p salomonē dr̄. Si annis multis uixerit homo. & in his omnib; letatus fuerit. meminisse debet tenebrosi t̄poris & dierum multorum. qui cū uenerint uanitatis arguunt̄ p̄teritę. Hinc rursum scriptū est;

Itē In omnib; operib; tuis memorare nouissima tua. & in ęternū n̄ peccabis. Igit̄ eum culpa animū temptat. mens necesse est ut breuitatē suę dilectionis aspiciat. ne ad uiuacē mortē iniquitas rapiat. cū constet qđ ad terminū citius mortalis uita p̄currat. Sed sepe oculus contēplationis nr̄ę. confundit̄. dum dolor n̄r flagellis crebrescentibus adgrauatur.

Libet p̄sentis uitę exilium gemere. sed p ipsa afflictione mens non ualet damna suę cecitatis estimare; Unde pian̄ subdit. Dimitte ergo me. ut plangam paululum dolorem meū. Sicut enī moderata afflictio lacrimas exprimit. ita inmoderata subducit; Quia meror ipse quasi sine merore fit. qui afflicti mentem deuorans sensū doloris tollit; Uir igit̄ ses feriri plus quā sufficit p̄timescat. dicens. Dimitte ergo me ut plangam paululum dolorem meum. Ac si apte dicat. flagella tuę p̄cussionis tempera. ut moderatis doloribus estimare mala quę patior flendo conualescam;

Qđ tamen intellegi & aliter potest; Sepe nāmq; peccator iniquitatis suę uinculis ita constringit̄. ut pondus quidem peccatorū toleret. sed tam̄ quia tolerat ignoret. Sepe autē si cognoscat quanto reatu p̄mitur. erumpere in lacrimas conat̄ & non potest. ut hinc in se mentē liberā conuersatione integra p̄sequat̄. Flere ergo dolorē suū n̄ ualet. quia & iniquitatis suę reatū c̄siderat. & tam̄ p̄terrenę occupationis pondere hanc gemere nequaquā uacat; Flere dolorē suum non ualet. qui praue quidē consuetudini contraire nititur. sed tam̄ adhuc succrescentibus desideriis carnis grauat̄. Hui⁹ doloris p̄sentia p̄phetę mentē cruciauerat cū dicebat. Dolor meus contra me ē sep̄. qm̄ iniquitatē meā p̄nuntiabo. & cogitabo p̄peccato meo. Psalm̄

Sed solutis iniquitatis uinculis dimissum se nouerat. qui exultabat dicens.

Itē Disrupisti uincula mea. tibi sacrificabo hostiam laudis. Tunc igit̄ ad plangendum dolorē nos dn̄s dimittit.

cum et mala nobis quae fecimus demonstrat.
atque adhuc eadem flenda quae cognosci
mus adiuuat. Culpas oculis obicit. et pia
manu gratiae uincula cordis soluit. ut
ad uacationem patientiae mens nostra se eri
gat. et carnis soluta compedibus. in auc
torem suum libera gressu amoris ten
dat. Plerumque enim uitam nostram ipsi rep
hendimus. sed tamen libenter agimus hoc
quod in nobis recte reprobamus. A iusti
tia nos spiritus erigit. ad consuetudinem caro
restringit. Amori suo mens renititur.
sed prauius delectata captiuatur. Bene
itaque dicitur. Dimitte ergo me ut plangam
paululum dolorem meum. Quia nisi
reatus culpae quo nos ligamur mise
ricordia dimittat perfecte flere non
possumus. hoc quod in nobis ipsis contra
nosmetipsos dolemus. Sed tunc ue
raciter reatus nostri dolor plangitur. cum
tenebrosa illa inferni retributio
intento timore prouidetur. Unde apte
subiungitur. Ante quam uadam et non
reuertar ad terram tenebrosam et oper
tam mortis caligine. Quid enim terrae
tenebrosae nomine. nisi terra tartari
claustra signantur. Quae aeternae mortis
caligo operit. quia damnatos quosque
in perpetuum a uitae luce disiungit.
Nec inmerito infernus terra dicitur. quia
quicumque ab eo capti fuerint. stabiliter
tenentur. Scriptum quippe est. Ge
neratio praeterit et generatio aduenit.
terra uero in aeternum stat. Recte igitur
inferni claustra tenebrosa terra nomi
nantur. quae quos puniendos accipiunt.
nequaquam poena transitoria uel fan
tastica imaginatione cruciant. sed
ultione solida perpetuae damnationis
seruant. Quae aliquando tamen laci
appellatione signantur. propheta attes
tante qui ait. Portauerunt igno Psalmus
miniam suam cum his qui descendunt
in lacum. Infernus ergo et terra nomi
natur. quia susceptos stabiliter tenet.
et lacus dicitur. quia hos quos semel cepe
rit. semper fluctuantes et trepidos tor
mentis circumfluentibus absorbet. Sed
autem uir seu sua. seu humani generis
uoce dimitti se postulat ante quam
uadat. non quia ad terram tenebro
sam qui culpam deflet iturus est.
sed quia ad hanc procul dubio qui plan
gere negligit uadit. Sicut debitori
suo creditor dicit. Solue debitum
priusquam pro debito constringaris. Qui
tamen non constringitur. si quod debet
soluere non moratur. Ubi et recte sub
ditur. Non reuertar. quia nequaquam
ultra misericordia parcentis liberat.
quos semel in locis penalibus iustitia iu
dicantis damnat. Quae adhuc subti
lius loca describuntur cum dicitur. Terram mi
seriae et tenebrarum. Miseria ad dolorem
pertinet. Tenebrae ad caecitatem. Ea ergo
quae a conspectu districti iudicis expulsos

tenebrae. miseriae & tenebrarum terra per
hibetur. quia foris dolor cruciat. quos
diuisos a uero lumine intus caecitas obscu
rat. Quamuis miseriae & tenebrarum terra dici
intellegi & aliter potest. Nam haec quoque
terra in qua nascimur. est quidem miseriae. sed
tenebrarum non est. Quia multa hic cor
ruptionis nostrae mala patimur. sed tamen
adhuc in ea per conuersionis gratiam ad lu
cem redimimur. ueritate suadente quae ait;
Euang. Ambulate dum lucem habetis. ne uos tene
brae comprehendant. Illa uero simul mise
riae & tenebrarum terra est. quia quisquis
ad toleranda eius mala descenderit. nequa
quam ulterius ad lucem redit. In cuius ad
huc descriptione subiungitur. Ubi um
bra mortis. & nullus ordo. Sicut mors
exterior ab anima diuidit carnem.
ita mors interior a deo separat animam.
Umbra ergo mortis est. obscuritas diuinae
uisionis. Quia damnatus quisque cum aeterno
igne succenditur. ab interno lumine te
nebratur. Natura uero ignis est. ut ex
se ipso & lucem exhibeat & concremati
onem. Sed transactorum illa ultrix flam
ma uitiorum. concremationem habet & lu
men non habet. Hinc est enim quod reprobis
Euang. ueritas dicit; Discedite a me maledic
ti in ignem aeternum qui paratus est diabo
lo & angelis eius. Quorum rursum omnium
corpus in unius personam significans
Item dicit; Ligate ei manus & pedes. & mit
tite eum in tenebras exteriores. Si
itaque ignis qui reprobos cruciat lumen
habere potuisset. is qui repellitur nequa
quam mitti in tenebras diceretur. Hinc
psalmista ait; Super eos cecidit ignis. Psalm.
& non uiderunt solem. Ignis enim super
impios cadit. sed sol igne cadente non
cernitur. quia quos gehennae flamma de
uorat. a uisione ueri luminis caecat.
ut & foras eos dolor combustionis cruciet.
& intus poena caecitatis obscuret. quaten
nus qui auctori suo corpore & cor
de deliquerunt. simul corpore &
corde puniantur. ut utraque poenas sen
tiant. qui dum hic uiuerent prauis
suis delectationibus ex utroque seruie
bant. Unde bene per prophetam dicitur. Des Proph.
cenderunt in infernum cum armis suis.
Arma quippe peccantium sunt mem
bra corporis. quibus peruersa deside
ria quae concipiunt exequuntur.
Unde recte per paulum dicitur. Neque ex Paul.
hibeatis membra uestra arma iniqui
tatis peccato. Cum armis ergo ad in
fernum descendere est. cum ipsis quoque
membris quibus desideria uolupta
tis expleuerunt. aeterni iudicii tor
menta tolerare. ut tunc eos undique
dolor absorbeat. qui nunc suis delec
tationibus subditi. undique contra iusti
tiam iuste iudicantis pugnant. Mirum
uero est ualde quod dicitur. Ubi nullus ordo.
Neque enim omnipotens deus qui mala bene punit.
inordinata esse ullomodo uel tormenta

pmittit; Quia ipsa quoq: supplicia que
ex lance iustitię pdeunt. inferri sine
ordine nequaquā possunt; Quomo
do nāq: insuppliciis ordo non erit. dū
damnatū quēquā iuxta modum cri
minis retributio sequit̄ ultionis. Hinc
quippe scriptum est potentes potent̄
tormenta patientur. Et fortiorib:
fortior instat cruciatio. Hinc inba
bilonis damnatione dr̄; Quantum
exaltauit se & indeliciis fuit. tan
tum date illi tormenta & luctum.
Si igit̄ iuxta modum culpę pęna
distinguit̄. constat nimirū qd in
suppliciis ordo seruat̄. & nisi tormen
torū summa meritorum acta dirime
rent. nequaquā iudex ueniens di
Evang. cturū se messorib: ee ꝑhiberet. Colli
gite zizania. & ligate ea fasciculos ad
cōburendū. Si enī nullus insuppli
ciis ordo seruabit̄. cur cōburenda
zizania infasciculis ligant̄. Sed nimi
rū fasciculos ad cōburendū ligare ē.
hos qui ęterno igni tradendi sunt
pares paribus sociare. ut quos simi
lis culpa inquinat. par etiā pęna
constringat. Et qui nequaquam
dispari iniquitate polluti sunt.
nequaquā dispari tormto crucient̄.
quatin̄ simul damnatio conterat.
quos simul elatio subleuabat. Quosq:
n̄ dissimilit̄ dilatabat ambitio. non
dissimiliter afflictio angustet. Et

par cruciet flāma supplicii. quos in igne
luxurię par succendit flāma peccati;
Sicut enī indomo patris mansiones mul
tę sunt pdiuersitate uirtutis. sic dam
natos diuerso supplicio gehennę igni
bus subicit disparilitas criminis. Quę
scilicet gehenna quāuis cunctis una
sit. non tamē cunctos una eademq: qua
litate succendit. Nā sic uno sole omnes
tangim̄. nec tamē sub eo uno ordine om̄s
ęstuam̄. quia iuxta qualitatē corpo
ris. sentit̄ etiā pondus caloris; Sic dam
natos & una ē gehenna quę affligit.
& tamē n̄ una om̄s qualitate cōburit.
quia qd hic agit dispar ualitudo cor
porū. hoc illic exhibet dispar causa me
ritorum; Quomodo ergo nullus in
[...]ꝫ ordo suppliciis dr̄. inquib: pfec
to quisq: iuxta modū culpę cruciat̄.
sed scs uir post quā umbrā mortis in
tulit. quanta sit confusio in damna
torum mente subiungit; Quia ipsa quoq:
supplicia quę ordinata p iustitiam
ueniunt ordinata. p eul dubio in cor
de morientiū non sunt. Ut enī pau
lo superius diximus. dū damnatus
quisq: foras flāma succendit̄. intus
cęcitatis igne deuorat̄. atq: indolore
posit̄ exterius interiusq: confundit̄.
ut sua deterius confusione cruciet̄.
Repulsis ergo ordo insupplicio n̄ erit.
quia meorū morte atrocius ipsa
confusio mentis sentit; Quia tamē mira

potentia iudicantis aequitas ordinat. ut poena animam quasi inordinata confundat. Vel certe ab eo ordo suppliciis dicitur. quia quibuslibet rebus in poenam surgentibus propria qualitas non servatur. Unde et protinus subinfertur. Et sempiternus horror inhabitans. In huius vitae tormentis timor dolorem habet. dolor timorem non habet. quia nequaquam mentem metus cruciat. cum pati iam coeperit quod metuebat. Infernum vero et umbra mortis obscurat. et sempiternus horror inhabitat. quia eius ignibus traditi et in suppliciis dolorem sentiunt. et in doloris angustia pulsati semper pavore feriuntur. ut et quod timent tolerent. Et rursum quod tolerant sine cessatione pertimescant. De his enim scriptum est. Vermis eorum non morietur. et ignis eorum non extinguetur. Hic flamma quae succendit illuminat. illic ut superius verbis psalmistae docuimus ignis qui cruciat obscurat. hic metus amittitur cum tolerari iam coeperit quod timebatur. illic et dolor dilaniat et pavor angustat. Horrendo igitur modo erit tunc reprobis dolor cum formidine. flamma cum obscuritate.

Sic sic videlicet a damnatis sentiri pondus summae aequitatis debet. ut quia a voluntate conditoris nequaquam sunt veriti discrepare dum viverent. in eorum quandoque interitu ipsa a suis qualitatibus etiam tormenta discordent. quatenus quo se inpugnant cruciatus augeant. et cum varie prodeunt multipliciter sentiantur. Quae tamen supplicia miseros demersos et ultra vires cruciant. et in eis vitae subsidium extinguentes servant. ut sic vitam terminus puniat. quatenus semper sine termino cruciatus vivat. quia et ad finem per tormenta properat. et sine fine deficiens durat. Fit ergo miseris mors sine morte. finis sine fine. defectus sine defectu. quia et mors vivit. et finis semper incipit. et deficere defectus nescit. Quia igitur et mors perimit et non extinguit. dolor cruciat. sed nullatenus pavorem fugat. flamma conburit. sed nequaquam tenebras discutit. Quantum per notitiam praesentis vitae colligitur. supplicia ordinem non habent. quae non suam per omnia qualitatem tenent. Quamvis illic ignis et ad consolationem non lucet. et tamen ut magis torqueat ad aliquid lucet. Nam sequaces quoque suos secum in tormento reprobi flamma inlustrante visuri sunt. quorum amore deliquerunt. quatenus qui eorum vitam carnaliter contra praecepta conditoris amaverant. ipsorum quoque eos interitus in augmento suae damnationis affligat. Quod profecto evangelio teste colligimus. in quo veritate nuntiante dives ille quem contigit ad aeterni incendii tormenta descendere. quinque fratrum describitur meminisse. Qui abraham petiit ut ad eorum eruditionem mitteret. ne illuc eos quandoque venientes

par pena cruciaret; Qui igitur ad doloris sui cumulum propinquorum absentium meminit. constat procul dubio quia eos ad augmentum supplicii paulo post potuit etiam praesentes uidere. Quid autem mirum si secum quoque reprobos aspiciat cremari. qui ad doloris sui cumulum eum quem despexerat in sinu abrahae lazarum uidit. Si ergo ei ut pena cresceret et cum electus apparuit. cur non credendum sit. quod uidere in supplicio eos etiam quos contra deum dilexerat posset. Qua ex re colligitur quod eos quos inordinate nunc reprobi diligunt. miro iudicii ordine secum tunc in tormentis uidebunt. ut penam propriae punitionis exaggeret. illa auctori praeposita carnalis cognatio pari ante oculos ultione damnata; Ignis itaque qui in obscuritate cruciat. credendum est quia lumen ad tormentum seruat; Quod si approbare testimoniis in sua expressione non possumus. superest ut ex diuerso doceamus. Tres quippe hebreae gentis pueri per chaldei regis imperium succensis camini ignibus ligatis manibus pedibusque proiecti sunt. Quos tamen cum idem rex in camini incendio miseratus exploraret. inlesis uestibus deambulantes uidit. Ubi aperte colligitur. quia mira dispensatione conditoris. ignis qualitas in diuersa uirtute temperata. et uestimenta non attigit. et uincula incendit. scisque uiris et ad inferendum tormentum flamma friguit. et ad solutionis ministerium exarsit; Sicut ergo electis ignis ardere nouit ad solatium. et tamen ardere ad supplicium nescit. ita e diuerso gehennae flamma reprobis et nequaquam lucet ad consolationis gratiam. et tamen lucet ad penam. ut damnatorum oculis ignis supplicii et nulla claritate candeat. et ad doloris cumulum dilecti qualiter crucientur ostendat; Quid autem mirum si gehennae ignem credimus habere supplicium simul obscuritatis et luminis. quando experimento nouimus quia et tedarum flamma lucet obscura. Tunc edax flamma comburet. quos nunc carnalis delectatio polluit. Tunc infinite patens inferni barathrum deuorat. quos nunc inanis elatio exaltat. atque quolibet excessu hic uoluntatem callidi persuasoris expleuerant. tunc cum duce suo reprobi ad tormenta perueniunt. Et quamuis angelorum atque hominum longe sit natura dissimilis. una tamen poena implicat. quos unus in crimine reatus ligat; Quod bene ac breuiter insinuat propheta qui ait; Ibi assur et omnis multitudo eius. et in circuitu eius sepulchra illius. *Propheta*

Quis namque assur superbi regis nomine nisi ille per elationem cadens antiquus hostis exprimitur. qui pro eo quod multos ad culpam pertrahit. cum cuncta sua multitudine ad inferni claustra descendit. Sepulchra autem mortuos tegunt.

Et quis alius mortem acrius ptulit. quam
is qui conditore suum despiciens uita
reliquit. Quae uidelic& mortuum
cum humana corda suscipiunt. eius
peuldubio sepulchra fiunt. Sed in
circuitu illius sepulchra ei sunt. quia
in quorum se mentibus nunc p desi
deria sepelit. hos sibi post modu p tor
menta coniungit. Et qm nunc in
sem&ipsis repbi malignos sps inieci
ta ppetrando suscipiunt. tunc sepul
chra cu mortuis ardebunt. Ecce quae
maneat dapnatos pena cognouimus.
& instruente nos sacro eloquio quan
tus in damnatione ignis. quanta in
igne obscuritas. quantusq; in obscu
ritate pauor sit. nullaten ambigimus.
Sed quid prodest ista pnosse. si non con
tingat euadere. Tota ergo intentio
ne curandu e. ut cu uacationis tepus
accipimus. bene uiuendi studio malo&
ultricia tormenta fugiamus. Hinc quip
Salomon pe p salomone dr. Qdcumq; potest ma
nus tua facere instanter operare. quia
nec opus. nec ratio. nec scientia. nec sa
pientia erit apud inferos quo tu ppe
Isaias ras. hinc esaias ait. Quaerite dnm
du inueniri potest. inuocate eu du
Paul ppe est. Hinc paulus dicit. Ecce nunc
tepus acceptabile. ecce nunc dies sa
Itm lutis. Hinc rursus ait. Du tepus
habemus operemur bonu ad omnes.
Sed plerumq; se ad uiam rectitudinis

animus accingit. torpore discutit.
tantoq; in celestib desiderio rapitur.
ut pene nil ex eo inferius remansisse
uideatur. & tam cu ad carnis cura redu
cit. sine qua psentis uitae uia nullomo
do expletur. ita hunc inferius depressu
ten&. ac si adhuc de summis nulla con
tigisse. Auditis uerbis celestis oracu
li in amore patriae celestis erigitur. sed
resurgente psentis uitae studio sub ter
renae curae aggere sepelitur. atq; in terra
cordis nequaqua supnae spei semen
pficit. quia cogitationis infimae spina
den sescit. Qua uidelic& spinam p se
m&ipsu ueritas manu sacrae exhortatio Euang
nis eradicat dicens. Nolite solliciti
esse in crastinu. Contra hanc quoq; Paul
p paulu dr. Carnis cura ne feceritis
in concupiscentiis. Sed in his nimiru
ducis ac militis uerbis agnoscimus.
quia tunc ab eo mortifero uulnere
animus pungitur. cum in eo mensurae
equitas n tenetur. Neq; eni mortali
adhuc in carne uiuentibus funditus
cura carnis abscidit. sed ut discrete
animo seruiat tepera t. Na quia
sollicitos nos ee ueritas in crastinum
phib&. habere ut cumq; cura in psentib
n negat. quia tendi ad tepus qd sequitur
uetat. Et nimiru paulus cu curam
carnis fieri in concupiscentiam n sinit.
peuldubio in necessitate concedit. Discre
tione ergo magni moderaminis

carnis cura frenanda est. ut seruiat
et minime principetur. ne quasi domi
na animum uincat. sed subacta men
tis dominio quasi ancilla famuletur.
ut iussa assit atque ad nutum cordis re
pulsa desiliat. ut uix a tergo sacrae co
gitationis appareat. ut numquam
contra faciem recta cogitantis obsistat.
Genesis Quod bene nobis historiae sacrae lectio
ne innuitur. cum abraham tribus
angelis occurrisse me[...]moratur. Ipse
quippe uenientibus extra ostium
occurrit. sarra autem post ostium
subsistit. quia uidelicet ut [...] uir
ac dominus domus spiritalis nostrae [...] sci
licet intellectus debet in cogitati
one trinitatis claustra carnis ex
cedere. et quasi habitationis infi
mae ianuam exire. Cura autem car
nis ut femina foras non appareat.
et uideri iactanter erubescat. ut qua
si post tergum uiri sit discretione
spiritus solis necessariis intenta. nequa
quam sciat procaciter detegi. sed
uerecunde moderari. Cui tamen
saepe cum dicitur. ut de se minime
praesumat. sed totam se in diuinae
spei fiduciam transferat. cessan
te studio adesse sibi uitae subsi
dia posse diffidit. Unde et haec
eadem sarra promissiones dei audi
ens ridet. sed ridens corripitur. cor
repta autem protinus fecundatur.

et quae in iuuentute uigens fecun
dari non potuit. annis fracta seni
libus utero marcescente concepit.
Quia cum cura carnis sui confiden
tiam habere desierit contra spem ex
diuina promissione accepit. quod ha
bituram se ex humana ratione
dubitauit. Unde bene et isaac id est
risus dicitur qui generatur. quia cum sup
ernae spei fiduciam concipit. quid mens
nostra aliud quam gaudium parit. Curan
dum itaque est ne aut necessitatis
metas cura carnis transeat. aut in
eo quod moderate exequitur de
se praesumat. Saepe uero animus fal
litur. ut quod uoluptuose appetit.
necessarium suspicetur. quatenus
omne quod libet uitae debitam utilita
te putet. Et saepe quia effectus proui
dentiam sequitur. in sua fiducia mens
leuatur. Cumque sibi adesse quod deest ceteris
uiderit. cogitatione tacita de magni
tudine suae prouisionis hilarescit. tan
toque iam a uera prouisione longe fit.
quanto ipsam quoque elationem qua pa
titur nescit. Unde sollerti semper custo
diae intentione pensandum est. uel quod
opere agimus. uel quod corde uersamus.
ne aut immoderate praepediens foras se terre
na cura multiplicet. aut saltim de
eius moderamine uita se cogitatio
exaltet. ut cum diuina iudicia tem
poralium cum inspectione metuimus.

sempiterni supplicia horroris euadam.

A M E N

EXPLICIT LIBER VIIII.

INCIPIT LIBER DECIMUS

QVOTIENS IN HARE
ne spectaculum for
tis athleta descende
rit. hi qui impares uir
tutibus existunt. ui
cissim se eius expugna
tioni subiciunt. & uno uicto con
tra hunc protinus alter erigitur.
atque hoc subacto alius subrogatur.
ut luctantis uires quandoque mol
liores inueniant. quas ipsa sua cre
brescens uictoria fatigat. quatenus
cum nouus quisque congreditur. is qui
uinci uirium qualitate non ua
let. personarum saltem mutatione
superetur. Sic sic in hoc hominum
angelorumque spectaculo beatus iob
fortis adleta prodit. quantumque
contra mutationes aduersantium
ualeat. continuatione indefessi ro
boris ostendit. Cui primus se eli
phaz. secundus autem baldath obi
cit. atque ad extremum se sophar
in eius expugnatione sub ponit.
qui ad inferendos ictus totis
se conatibus erigunt. sed tamen
ad inferiendam multitudinem
robusti pectoris non pertingunt.

Ipsa quippe eorum uerba patenter
insinuant quod ictus in auras iac
tant. quia cum sanctum uirum non rec
te redarguunt. expressa in ua
cuum uerbera percussionis perdunt.
Quod liquido ostenditur. cum sophar
naamathitis responsio a contume
liis inchoatur qui ait. Numquid
qui multa loquitur. nonne & ipsa
audiet. aut uir uerbosus iustifi
cabitur. Mos [hole] s est peracium solet.
ut recte dictis semper e diuerso re
spondeant. ne si ad prolata consen
tiunt. inferiores esse uide
antur; Quibus iustorum uer
ba quamlibet pauca sonuerint.
multa sunt. quia quo eorum uicia
resecant. auditum grauant.
Vnde & ad crimen trahitur. hoc quod
recta praedicatione contra crimina
profertur. Ipsum quippe qui ex
ueritate fortes sententias dixe
rat. sophar redarguens uerbosum
uocat. quia cum ab ore iustorum
sapientia culpas increpat. stul
torum auribus superfluitas loqua
citatis sonat. Praui namque nil rec
tum. nisi quod ipsi senserint
putant. & iustorum uerba eo ociosa
estimant. quo sensibus haec sensibus
inueniunt diuersa. Nec fallacem
quidem sophar sententiam protulit.
quod uir uerbosus iustificari nequaquam

possit. quia dum quisque per uerba difflu
it. perdita grauitate silentii mentis cus
todiam amittit. Hinc quippe scriptum — Salemon
est. Custos iustitiae silentium. hinc sale
mon ait. Sicut urbs patens et absque
murorum ambitu. ita uir qui non
potest in loquendo cohibere spiritum suum.
Hinc rursum dicit. In multiloquio — Item
peccatum non deerit. hinc psalmis
ta testatur dicens. Vir uerbosus non — Psalmis
dirigetur super terram. Sed uirtus ue
re sententiae perditur. quae sub discretionis
custodia non profertur. Certum itaque
est quod uerbosus iustificari uir nequeat.
sed bonum bene non dicitur. quia non
intendit cui dicatur. Vera quippe con
tra malos sententia. si bonorum rectitu
dinem impetit suam perdit. Et eo retunsa
desilit. quo illud est forte quod ferit;
quia autem praui audire bona pacien
ter nequeunt. et cum uitae emendatio
nem neglegunt. ad uerba se responsionis
accingunt. apte sophar insinuat
qui subiungit; Tibi soli tacebunt
homines. et cum ceteros irriseris a nul
lo confutaberis; Inperita mens ut
diximus ueritatis sententias grauiter
tolerat. et silentium penam putat.
atque omne quod rectum dicitur. dedecus
suae irrisionis arbitratur; Quia cum
uera uox prauorum se auribus ammouet.
memoria culpam mordet. Et in redar
gutione uitiorum quo intus cognitione

mens tangitur. foras ad studium contra
dictionis excitatur. Ferre uocem
non ualet. quia tacta in uulnere
sui reatus dolet. et per hoc quod gene
raliter contra peruersos dicitur. se impeti
specialiter suspicatur. Quod enim
intus egisse meminit se. audire foras
erubescit. Unde mox se ad defensionem
praeparat. ut reatus sui uerecundiam
per uerba praue refutationis tegat.
Sicut enim recti de quibus dam quae ab eis
non recte gesta sunt correptionis
uocem ministerium caritatis esti
mant. sic peruersi contumeliam de
risionis putant. Illi se protinus ad
oboedientiam sternunt. isti ad insa
niam suae defensionis eriguntur. Illi
correptionis adiutorium uitae suae
patrocinium deputant. per quod dum
presentis uitae culpa corripitur.
uenturi iudicis ira temperatur.
Isti cum se inpediri redargutione con
spiciunt. gladium percussionis cre
dunt. quia dum per correptionis uo
cem culpa detegitur. presentis gloriae
oppinio fedatur. Hinc quippe in
laude iusti per salomonem ueritas
dicit. Doce iustum et festinabit ac — Salom.
cipere. Hinc prauorum contumaciam
despicit dicens. Qui erudit derisorem. — Item
ipse sibi facit iniuriam. Nam fit ple
rumque ut cum correpta in se mala de
fendere nequeunt. ex uerecundia

peiores fiant. ac sic in sua defensione superbiunt. ut quędam uitia contra uitam corripientis exquirant. & eo se criminosos non estimant. si crimina et aliis imponant. Quę cum uera inuenire nequeunt. fingunt. ut ipsi quoque habeant. quod non inpari iustitia increpare uideantur. Vnde & sophar. quia quasi irrideri se per increpationem doluit. prius mentiendo subiungit. Dixisti enim. purus est sermo meus. et mundus sum in conspectu tuo. Qui beati iob dictorum meminit. quam falso hac uoce illius inpugnatur agnoscit. Quo modo enim mundum se dicere poterat qui ait. si iustificare me uoluero. os meum condemnabit me. Sed habet hoc prauorum malicia. ut cum uera in se flere mala renuunt. fingant aliena. Nam quasi solatio facinoris utitur. si falsis uocibus & uita corripientis inquinetur. Sciendum uero est. quod plerumque peruersi uerbotenus bona optant. ut mala esse quę in presentibus habentur ostendant. & quasi fauentes prospera expetunt. ut benigni uideantur. Vnde et sophar protinus subicit dicens. Atque utinam deus loqueretur tecum.

& aperiret labia sua tibi. Ipse quippe sibi homo loquitur. cum per hoc quod sentit nequaquam diuinitatis spiritu a carnalis prudentię intellectu separatur. cum caro sensum exerit. & mentem quasi ad intellegentiam prouocans foras mittit. Unde & ad huc petro terrena sapienti ueritas dicit. Euangl Non enim sapis quę dei sunt. sed quę hominum. Cui tamen recta confitenti dicitur. Idem Caro et sanguis non reuelauit tibi. sed pater meus qui in cęlis est. Quid autem dei labia. nisi iuditia eius accipimus. Clausis namque labiis uox premitur. & sensus tacentis ignoratur. Apertis autem dum sermo promitur. animus loquentis inuenitur. Labia sua itaque deus aperit. cum uoluntatem suam hominibus per aperta iudicia ostendit. Quasi enim reserato ore loquitur. cum remota obscuritate dispositionis intimę. renuit occultare quod uult. Nam uelut clausis labiis sensum nobis suum non indicat. cum per occulta iudicia cur quid faciat celat. Sophar itaque beatum iob ut de carnali intellectu redarguat. seque ipsum quantę sit benignitatis ostendat. ei bona optat. quę & cum habentur ignorat dicens.

Atq; utinā ds̄ loqueretur tecum.
& aperiret labia sua tibi. Ac si patentē
dicat. Inperitię tuae pocius quam
pᵹtię compatior. quia sola carnis pru
dentia preditum. aueritatis tesp̄ū
uacuum agnosco. Si enim dī iudᶜ̄ia
occulta cognosceres. tam procaces con
tra illum sententias nonsonares. Et
quia omp̄s ds̄ cum ad consideranda
nos sua iudicia subleuat. ignorantię
nr̄ę protinus caecitatē fugat. Quę
apertis eius labiis adnos eruditio
prodeat. protinus adiungendo ma
nifestat dicens. Ut ostenderet tibi
secreta sapientię. & quod multiplex
sit lex eius. Publica sapientię sup
na sunt opera. cum omp̄s ds̄ regit
quos creat. perficit bona quę incho
at. & aspirando adiuuat. quos uisita
tionis suae lumine illustrat. Cunc
tis & enim liquet. quia quos gratis
condidit benigne disponit. & cum
spiritalia dona largitur. ipse per
ficit quod ipse exmunere suę be
nignitatis inchoauit. Secreta uero
sapientię superna sunt opera. cum
ds̄ quos creauit deserit. cum bona
quę preueniendo ceperat. nequa
quam prosequendo consummat.
cum claritate nos suę illustratio
nis illuminat. & tamen permissis
carnis temptationib; tenebris cae
citatis pulsat. cum dona quę ē
tulit minime custodit. cum &
mentis nr̄ę ad se desideria excitat.
& tamen occulto iudicio difficulta
te nr̄ę inbecillitatis angustat. Quę
nimirum secreta eius sapientię pau
ci ualent inquirere. sed nullus inue
nire. quia quod supernos denobis
abinmortali sapientia non iniuste
disponitur. iustum pfecto ē ut amo
bis adhuc mortalib; ignoretur. Sed
hęc ipsa sapientię illius secreta con
spicere. utcumq; iam inconp̄hensi
bilitatis ei' ē potentiam uidere. quia
& si inipsa consiliorum eius inqui
sitione deficimus. deficiendo tam̄
uerius discimus quem timeamus.
Adhec se paulus sapientię illius se
creta retenderat. cum dicebat.
Paul O altitudo diuiciarum sapientię
et scientię dī. quam incōp̄hensibi
lia sunt iuditia eius. & inuestiga
biles uię ei'. Quis enī cognouit
sensum dn̄i. uel quis consiliarius
eius fuit. qui superius & iā ex ipsa
inquisitione lassescens. sed tam̄ ad
cognitionē infirmitatis pprię
lassescendo pficiens p̄mittit dicens.
O homo tuquis es qui respondeas dō.
Num quid dicit figmentum ei qui
se finxit. quare me fecisti sic.
qui igitur occulta dī pᵹtingere
non ualens adinfirmitatis suae
cognitionē redit. atq; ad erudi

tionē sepprīā deficiendo reuocauit.
ut ita dicam secreta sapientię non
inueniens inuenit. quia cum ad
sup̄na consilia requirenda lassesce
ret. didicit ut humilius timeret.
& quē sua infirmitas a cognitione
intima reppulit. hunc ei uerius
humilitas iunxit. Sophar itaq; &
per scientię studium peritus. & per
audatiam tumidę locutionis ignarus.
quia ipse grauitatē non habet. me
S lior optat qđ habet dicens. Atq;
utinā ds̄ loqueretur tecum. &
aperiret labia sua tibi. ut ostende
ret tibi secreta sapientię. Qui eā
quoque quasi sup̄ amicum polle
re estimat. optando sapientiam
ostentat cum protinus subdit. Et
qđ multiplex sit lex ei. Quid hoc
loco dī lex accipi nisi caritas debet.
per quā semper in mente legitur.
p̄cepta uitę qualit̄ in actione te
neātur. De hac & enim lege uerita
Euangl tis uoce dr̄. Hoc ē p̄ceptum meum
ut diligatis inuicē. De hac paulus ait.
Paul Plenitudo legis dilectio. De hac iterum
Item dicit. Inuicem onera urā portate.
& sic adimplebitis legem xp̄i. Lex
& enī xp̄i qđ congruentius in
telligi quam caritas potest. quā
tunc uere p̄ficimus. cum fratrū
na onera ex amore tolleramus.
Sed haec eadem lex multiplex dr̄.

quia studiosa sollicitudine cari
tas ad cuncta uirtutum facta
dilatatur. Quę a duob; quidem
p̄ceptis incipit. sed se ad innumera
extendit. Huius nāque legis initi
um. dilectio dī ē. ac dilectio proxi
mi. Sed dī dilectio per tria distin
guitur. quia ex toto corde. & ex
tota anima. et ex tota fortitudine
diligi conditor iubetur. Qua in
re notandum ē. qđ diuinus sermo
cum dm̄ diligi p̄cepit. non solum
narrat ex quo sed etiam informat
ex quanto. cum subiungit ex tota
fortitudine. ut uidelicet qui per
fecte dō placere desiderat. sibi
de se nihil relinquat. Proximi autē
dilectio. ad duo p̄cepta diriuatur.
cum & p quendam iustum dr̄.
Quod ab alio tibi odis fieri. uide
ne tu alteri facias. Et per semet
ipsam ueritas dicit. Quę uultis Euangl
ut faciant uobis homines. ita &
uos facite illis. Quib; duob; scili
cet utriusq; testamenti manda
tis per unum malicia conpescitur.
per aliud benignitas p̄rogatur.
Ut malum qđ pati non uult quis
que. non faciens cesset a nocendi
opere. et rursum bonum quod
sibi fieri appetit inpendens.
erga utilitatē se proximi exer
ceat ex benignitate. Sed haec n

nimirum duo dum sollicita inten
tione cogitantur. cor adinnume
ra uirtutum ministeria tendit.
ne uel ad inferenda quae non de
bet desideriis inquieta mens fer
ueat. uel erga exhibenda quae de
bet ocio resoluta torpescat. Nam
cum cauet alteri facere quod ne
quaquam uult ab altero ipsa tole
rare. sollicita se intentione cir
cumspicit. ne superbia eleuet.
et usque ad despectum proximi
animum deiciens exaltet. ne am
bitio cogitationem laniet. Cumque
hanc ad appetenda aliena dilatat
angustet. ne cor luxuria pollu
at. et subiectum desideriis per
illicita corrumpat. ne ira exaspe
ret. et usque ad proferendam con
tumeliam inflammet. Ne inui
dia mordeat. et alienis felicitati
bus emula sua se face consumat.
ne immoderate linguam loqua
citas pertrahat. eamque usque ad
lasciuiam obtrectationis exten
dat. ne odium malitia excitet.
et usque ad iaculum maledictio
nis irritet; Rursum cum cogitat
ut ea alteri faciat quae ipsa sibi
fieri ab altero expectat. pensat
nimirum ut malis bona. ut bo
nis meliora respondeat. ut er
ga procaces mansuetudinem longa

nimitatis exhibeat. ut malitiae pr
ste languentibus gratiam benigni
tatis impendat. ut discordes pace
per uim agit. ut concordes ad con
cupiscentiam uerae pacis accen
gat. ut indigentibus necessaria
tribuat. ut errantibus uiam rec
titudinis ostendat. Ut afflictos
uerbo et conpassione mulceat.
Ut accensos in huius mundi desi
deriis increpatione restringat.
ut minas potentium ratiocina
tione mitiget. Ut oppressorum
angustias quanta praeualet ope
leuet. ut foris resistentibus oppo
nat potentiam. ut intus superbi
entibus exhibeat. cum patientia
disciplinam. Ut erga errata subdi
torum sic mansuetudo zelum
temperet quatenus iustitiae
studio non deserat. sic adultionem
zelus ferueat. ne tamen pietatis
limitem feruendo transcendat.
Ut ingratos beneficiens ad amorem
prouocet. ut gratos quosque
ministeriis in amorem seruet.
ut proximorum mala cum cor
rigere non ualet taceat. ut quae
cumque corrigi loquendo possunt
silentio concessum esse pertimes
cat. Ut sic ea quae tacet toleret.
ne tamen in animo uirus doloris
occultet. Ut sic maliuolis muni

benignitatis exhibeat. ne tamen
per gratiam a iure rectitudinis ex
cedat. Ut cuncta proximis quae
preualet inpendat. sed haec inpen
dendo non tumeat. Ut sic in bonis
quae exhibet tumoris precipitium
paueat. ne tamen a bono exerci
tio torpescat. Ut sic quae possi
det tribuat. quatenus quanta
sit largitas remunerantis atten
dat. ne cum terrena largitur.
suam plusquam necesse est inopiam
cogitet. et in oblatione muneris
hilaritatis lumen tristitia obscuret.
Bene ergo lex dei multiplex dicitur. quia
nimirum cum una eademque sit caritas.
si mentem plene ceperit. hanc ad in
numera opera multiformiter
accendit. Cuius diuersitatem bre
uiter exprimimus. si in electis sin
gulis bona illius perstringendo
numeremus. haec namque per abel et
electa deo munera obtulit. et
fratris gladios non reluctando to
lerauit. haec enoch et inter
homines uiuere spiritaliter do
cuit. et ad sublimem uitam ab ho
minibus etiam corporaliter abstra
xit. Haec noe despectis omnibus
solum deo placabilem ostendit.
atque in arcae fabrica studio lon
gi laboris exercuit. et mundo super
stitem pia opera exercendo ser

dona caritatis

uauit. Haec et per sem et iafeth humi
litatem uerenda patris erubuit.
et superiecto dorsis pallio quae
non uidebat abscondit. haec ab
rahae dexteram. quam ad mortem
filii obediendo extulit. hunc plus
innumeris gentium patrem fecit.
Haec isaac mentem quam semper ad mun
ditiam tenuit. caligantibus aetate
oculis ad uidenda longe post uen
tura dilatauit. Haec iacob conpulit
et amissum bonum filium medullitus
gemere. et prauorum filiorum presentiam
sub aequanimitate tolerare. Haec io
seph docuit a fratribus uenundatum
et libertate animi infracta seruitium
perpeti. et eisdem post fratribus mente
non elata principari. Haec moysen
delinquente populo et usque ad pe
titionem mortis in precibus strauit.
et usque ad interfectionem populi pre
li studium erexit. ut et pro pereunte
plebe sese morti obiceret. et contra
peccantem populum uice domini irascentis
seuiret. Haec finees brachium in ul
tionem peccantium erexit. ut arrep
to gladio coeuntes transfigeret.
et iram domini irati placaret. Haec io
sue exploratorem docuit. ut et pri
us contra falsiloquos ciues uerita
tem uerbo defenderet. et hanc post
modum gladio contra hostes alliga
ret. Haec samuhel et in principatu

humilem praebuit et integrum in deiectione seruauit. Qui cum persequentem se plebem diligeret, ipse sibi testimonium exhibuit quia culmen ex quo deiectus est non amauit. Hec dauid apud iniquum regem et humilitate commouit ad fugam, et pietate repleuit ad ueniam. Qui persecutorem suum et timendo fugit ut dominum, et tamen cum potestatem feriendi repperit non agnouit inimicum. Hec nathan et contra peccantem regem in auctoritate liberae increpationis sustulit, et cum regis culpa deesset in petitione humiliter strauit. Hec esaiam nuditate carnis in praedicatione non erubuit, et subducto carnali uelamine misteria superna penetrauit. Hec heliam quia feruoris zelo uiuere spiritaliter docuit, adultum quoque et corporaliter abstraxit. Hec heliseum quia magistrum diligere simpliciter instruxit, magistri spiritu dupliciter impleuit. Haec hieremias ne in egyptum populus descenderet restitit, sed tamen inobedientes diligens quo descendi prohibuit et ipse descendit. Hec ezechielem quia prius a terrenis desideriis sustulit, per pecten cinnum capitis in aere librauit. Hec in daniele quia a regiis dapibus gulam compescuit, ei et esurientium ora leonum clausit. Hec tribus pueris quia in tranquillitate positis incendia uitiorum subdidit, tribulationis tempore et flammas in fornace temperauit. Hec in petro et minis terrentium principum fortiter restitit, et in circumcisione submouenda minorum uerba humiliter audiuit. Hec in paulo et manus persequentium humiliter pertulit, et tamen in circumcisionis negotio longe se imparis prioris sensum audenter increpauit. Multiplex ergo ista lex dei est, que singulis rerum articulis non permutata congruit, et causis se uariantibus non uariata coniungit. Cuius nimirum legis multiplicitatem bene paulus enumerat dicens: Caritas patiens est, benigna est, non emulatur, non inflatur, non agit perperam, non est ambitiosa, non querit que sua sunt, non irritatur, non cogitat malum, non gaudet super iniquitate, congaudet autem ueritati. Patiens quippe est caritas quia inlata mala aequanimiter tolerat. Benigna uero est quia pro malis bona largiter ministrat. Non emulatur quia per hoc quod in presenti mundo nil appetit, inuidere terrenis accessibus nescit. Non inflatur quia cum premium internae retributionis anxia desiderat, de bonis se exterioribus non exaltat. Non agit perperam quia quo se

Paul

in solum di ac proximi amore dilatat. quicquid a rectitudine discrepat ignorat.
Non est ambitiosa: quia quo ardentius intus ad sua satagit. foris nullatenus aliena concupiscit. Non querit que sua sunt: quia cuncta que hic transitorie possidet. uelut aliena neglegit. cum nihil sibi esse proprium nisi quod secum permaneat agnoscit.
Non irritatur. quia et iniuriis lacessita ad nullos se ultionis sue motus excitat. dum pro magnis laboribus maiora post premia expectat. Non cogitat malum. quia in amore munditie mentem solidans. dum omne odium radicitus eruit. uersare in animo quod inquinat nescit. Non gaudet super iniquitate. quia quo sola dilectione erga omnes inhiat. nec de perditione aduersantium exultat.
Congaudet autem ueritati. quia ut se ceteros diligens. per hoc quod rectum in aliis conspicit. quasi de augmento proprii prouectus hilarescit. Multiplex ergo ista lex dei est. que contra uniuscuiusque culpe iaculum quod perimenda mentem impetit. instructionis sue munimine occurrit. ut quia antiquus hostis uaria circumfusione nos obsidet. ipsa hunc de nobis multipliciter expugnet.
Quam nimirum legem si sollicita consideratione pensamus. auctori nostro quantum cotidie delinquamus agnoscimus: Si autem culpas perpendimus. profecto aequanimiter flagella toleramus. nec ex dolore ad inpatientiam prorumpit. cum suo se iudicio conscientia addicit. Unde sophar quod diceret sciens. sed cui diceret nesciens. postquam premisit dicens: ut ostenderet tibi secreta sapientie. et quia multiplex sit lex eius. protinus adiungit.
Et intellegeres quod multum minora exigaris ab eo quam meretur iniquitas tua. Dolor quippe ut diximus flagelli temperatur. cum culpa cognoscitur. quia et tanto quisque patientius ferramentum medici tolerat. quanto putridum esse conspicit et quod secat. Qui igitur multiplicitatem legis intelligit. cuncta que patitur quam sint minora perpendit. quia per hoc quod culpe pondus agnoscit. afflictionis poena leuigatur.
Sed inter hec sciendum est. quia sine magna iniquitate non fuerit. quod sophar uirum iustum usque ad obiectionem iniquitatis increpauit. Unde et eorum audaciam ueritas iuste redarguit. sed benigne ad gratiam reducit. quia apud misericordem iudicem nequaquam sine uenia culpa relinquitur. cum feruore zeli ex eius amore peccatur. Sepe namque magnis hoc

doctorib; mirandisq; contingit. ut
q alta caritate feruent. modū
correptionis exaggerent. & lin
gua aliquid qd n debet dicat.
quia mentē dilectio quantum
debet inflammat. s uerbum p
latu contumelię tanto citius
parit. quanto & ex qua pderat
radice pensat. Unde bene pmo
isen dns pcepit dicens: Siquis a
Moy. ses. bierit cum amico suo simplicit
in siluā ad ligna cędenda. & lignū
securis fugerit manum. ferrūq;
lapsum de manubrio amicū ei
pcusserit & occiderit. hic ad unā
supra dictarum urbiū fugiet
& uiuet. ne forte proximus ei
cuius effusus ē sanguis doloris sti
mulo persequat. & adphendat
eum & percutiat animā eius;
Ad siluā quippe cum amico imus;
quociens cū quolibet proximo
ad intuenda delicta nrā con
uertimur. Et simplicit ligna
succidimus. cum delinquentium
uitia pia intentione resecamus;
Sed securis manū fugit. cū sese in
crepatio plus quā necesse est in a
speritatē ptrahit. Ferrūq; de manu
brio exsilit. cū de correptione sermo
durior excedit. Et amicū pcutiens
occidit. quia auditorē suum plata
contumelia ab spū dilectionis in
terficit. Correpti nāq; mens repen
te ad odium pruit. si hanc inmode
rata increpatione plus quā debuit
addicit. Sed is qui incaute ligna
percutit & pximū extinguit. ad tres
necesse ē urbes fugiat. ut in una
earum defensus uiuat. Quia si
ad pęnitentię lamenta conuersus.
in unitate sacramenti sub spe. fi
de. & caritate absconditur. reus ppe
trati homicidii non tenet; eumq;
extincti primus & cū inuenerit
non occidit. quia cum districtus
iudex uenerit. qui sese nobis pna
turę nrę consortium iunxit. ab eo
pculdubio uindictā de culpę re
atu non expetit. quę sub ei? ue
nia spes. fides. & caritas abscondit.
Citius ergo culpa dimittit. quę ne
quaquā malitię studio ppetrat;
Vnde & sophar iniquum uocat.
quē sententia supna laudaue
rat. Hec tamen a uenia repbat?
excludit. quia ad uerba contu
melię diuini amoris zelo pmo
uet. Qui pro eo qd beati iob me
rita non agnoscit. ex imperita
adhuc irrisione subiungit
dicens. Forsitan uestigia dī cō
phendes. & usq; ad pfectum om
nipotentē repperies. Quid di
uestigia. nisi benignitatē illi
us uisitationis uocat. quibus

nimirum pgredi ad supna puocamur. cum eius sps afflatu tangimur. & extra carnis angustiam subleuati. pamore agnoscimus auctoris nri contemplandam speciem quam sequamur. Nam cum mentem nram spiritalis patrię amor inflammat. quasi sequentibus iter insinuat. Et subiecto cordi uelut quoddam uestigium di gradientis imprimit. ut ab eo rectis cogitationum gressibus uia uitę teneatur. Quem enim nec dum cernimus. restat necesse est ut pues tigia sui amoris indagemus. quatenus usque ad contemplationis speciem quandoque mens inueniat. quem nunc quasi a tergo subsequens psca desideria explorat. hęc psalmista auctoris nri uestigia bene sequi nouerat cum dicebat. Adhesit anima mea post te.

Psalm

Quem reperire quoque usque ad uisionem suę celsitudinis satagebat dicens.

Itm

Sitiuit anima mea ad dm uiuum. quando ueniam & parebo ante faciem di. Tunc quippe cognitione manifesta omps reperitur. cum mortalitatis nrę funditus corruptione calcata. ab assumptis nobis indiuinitatis suę claritate conspicitur. Hunc autem a carnali cogitatione animum infusione sps grę subleuat. & in contemptum rerum prętereuntium exaltat. totumque mens quod appetebat in infimis despicit. atque ad supna desideria ignescit. & contemplationis suę ui extra carnem tollitur: quę corruptionis suę pondere adhuc in carne retinetur. In circum scripti luminis iubar intueri conatur. & non ualet. Quod infirmitate pressus animus & neq quaquam penetrat. & tamen repulsus amat. Iam namque de se conditor quod amet ostendit. si uisionis suę spetiem amantibus subtrahit. Sola ergo ei uestigia conspitientes gradimur. quibus nec per donorum suorum signa sequimur. quem necdum uidemus. Quę nimirum uestigia compbendi nequeunt. quia unde. ubi quibusue modis ueniant ei sps dona nesciuntur.

Euang

Ueritate attestante qua ait. Sps ubi uult spirat. & uocem ei audis. & nescis unde ueniat aut quo uadat. In retributionis autem culmine. repperiri omps per contemplationis spetiem potest. sed tamen ad perfectum non potest. Quia & si hunc in claritate sua quandoque conspicimus. non tamen eius essentiam plene contuemur. Angelica & enim uel humana mens. cum ad incircum scriptum lumen inhiat. eo ipso se quod creatura coangustat. & super se quidem puectu ten

dicitur. Si tam ei fulgore conprehendere
nec dilatata sufficit. quia et transcenden
do et portando omnia et implendo con
cludit. Unde et adhuc subditur.
Excelsior caelo est. et quid facies? profun
dior inferno. et unde cognosces?
longior terra mensura eius. et latior
mari. Quod deus caelo excelsior. in
ferno profundior. terra longior.
marique latior esse describitur. tan
to spiritaliter debet intellegi.
quanto de eo quicquam nefas est
iuxta corporea liniamenta sen
tire; sed caelo est excelsior. quia
incircumscriptione sui spiritus cunc
ta transcendit. Inferno profun
dior. quia transcendendo sub
uehit. Terra longior. quia cre
aturae modum perennitate suae ae
ternitatis excedit. Mari latior.
quia rerum temporalium fluctus
sic regens possidet. ut hos sub om
nimoda potentiae suae praesentia co
angustando circumdet. Quamuis
possunt et caeli appellatione ange
li. et inferni uocabulo daemonia
designari. per terram uero iusti ho
mines. per mare autem peccatores in
telligi. Excelsior itaque caelo est.
quia ipsi quoque electi spiritus uisi
onem tantae celsitudinis perfec
te non penetrant. Profundior in
ferno est. quia malignorum spirituum
astutias longe subtilius quam ip
si putauerant iudicans damnat.
Terra longior. quia longanimita
tem nostram patientia diuinae longa
nimitatis exsuperat. quae nos et
peccantes tolerat. et conuersos
ad praemia remunerationis expec
tat. Mari latior. quia ubique fac
ta peccantium retributionis suae
praesentia occupat. ut et cum non prae
sens per speciem cernitur. praesens per iu
dicium sentiatur. Cuncta tamen
ad solum hominem referri possunt.
ut ipse sit caelum. cum iam per deside
rium summis inhereat. Ipse infer
nus. cum temptationum suarum caligi
ne perturbatus in infimis iacet. Ipse
terra. quia in bono opere fixae spei
ubertate fructificat. Ipse mare.
quia in quibusdam trepidus quatitur.
et aura suae mutabilitatis
agitatur. Sed caelo est excelsior.
quia potentiae eius magnitudi
ne uincimur et iam cum super nosmet
ipsos eleuamur. Inferno profundior.
quia nimirum plus iudicat. quam
ipse se humanus animus in tempta
tionibus inuestigat. Terra lon
gior. quia fructus uitae quos in
fine retribuet. nequaquam nunc
uel spes nostra conprehendit. Mari
latior. quia humana mens fluc
tuans. multa de his quae uentura

sunt coniect. Sed cum iam cernere que estimauerat coeperit. angusta se fuisse in sua estimatione cognoscit. Excelsior igitur celo fit. cum ipsa in eum nostra contemplatio deficit. Unde et cor psalmista in alto posuerat. sed necdum se eum contigisse sentiebat dicens. Mirabilis facta est scientia tua ex me. confortata est nec potero ad eam. Inferno profundiore illum nouerat. qui semet ipsum discutiens. sed eius subtiliora iudicia pertimescens dicebat. Nihil mihi conscius sum. sed non in hoc iustificatus sum. Qui autem iudicat me. dominus est. Longiorem terra uiderat. cum minora eum esse humane mentis uota pensabat dicens. Qui potens est omnia facere superhabundanter quam petimus aut intelligimus. Latiorem mari conspexerat. qui timendo pensabat. quia nequaquam mens humana immensitatem districtionis eius agnosceret. quantumlibet inquirendo fluctuaret dicens. Quis nouit potestatem ire tue. et pre timore iram tuam dinumerare. Cuius bene potentiam egregius nobis doctor insinuat. cum breuiter narrat. Ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis. que sit latitudo. longitudo. sublimitas. et profundum. Habet quippe deus latitudinem. quia dilectionem

psalmi

Paulus

Item

Psalmi

Paulus

suam usque ad collectionem persequentium tendit. Habet longitudinem. quia ad uite patriam nos longanimitate tolerando perducit. Habet sublimitatem. quia ipsorum quoque intellegentiam qui recepti in superna fuerint congregatione transcendit. Habet profundum. quia damnatis inferius districtionis sue iudicium incomprehensibiliter exerit. Que scilicet quattuor nobis in hac uita positis singulis exercet. quia et latitudinem amando. et longitudinem tolerando. et celsitudinem non solum nostram intellegentiam. sed etiam uota superando. Et profunditatem suam exhibet. occultos et illicitos cogitationum motus districte iudicando. Sed eius celsitudo et profunditas quam sit inuestigabilis nullus agnoscit. nisi qui uel contemplatione ad summa peruehi. uel occultis motibus resistens temptationum coeperit inportunitate turbari. Unde et beato iob dicitur. Excelsior celo est. et quid facies. profundior inferno. et unde cognosces. Ac si ei aperte despectio diceret. Profunditatem eius atque excellentiam. quando tu cognoscere sufficis. qui uel uirtute ad summa euehi. uel temet ipsum reprehendere in temptationibus nescis. Sequitur. Si subuerterit

omnia uel in unu coartauerit. quis contra dic& ei. uel quis dicere ei potest. cur ita facis. Subuertit dns celu. cu terribili & occulta dispensatione humane contemplationis celsitudine destruit. Subuertit infernu. cu cuiuslib& mente in suis temptationibus pauidam. cadere etia ad deteriora permittit. Subuertit terra. cu fructificatione boni operis aduersis irruentib; intercidit. Subuertit mare. cu fluctuatione nre titubationis emergente. subito pauore confundit. Dubietate quippe sua cor anxiu hoc ipsu quia titubat ualde formidat. & quasi mare subuertit. cu ipsa in dm nra trepidatio considerato ei iudicii terrore turbat. Quia igit celu quomodo uel infernu. terra uel mare subuertit. breuit diximus. nunc aliquantulu laboriosius restat. Ut hec qualit in unu coartari ualeant demonstremus. Sepe naq; contingit ut ad summa ia mente sps eleu&. sed tamen hanc inportunis caro temptationibus inpugn&. Cuq; ad contemplanda celestia anim ducit. obiectis actionis inlicite imaginibus reuerberat. Ha carnis repente hunc stimulus sauciat. que extra carne contemplatio sca rapiebat. Celu ergo simul infernuq; coartat. cu una eandemq; mente & subleuatio contemplationis illuminat. & inportunitas temptationis obscurat. ut & uideat intendendo qd appetit. & succumbendo in cogitatione toleret qd erubescit. De celo quippe lux orit. infern aute tenebris possidet. In unu g celu infernuq; redigitur. cum mens quę iam luce patrię superne considerat. etiam de carnis bello tenebras occultę temptationis portat. Certe iam paulus tertii celi culm ascenderat. iam paradisi secreta cognouerat. & tam adhuc carnis bella tolerans gemebat dicens. Video aliam legem in membris meis. repugnante legi mentis meę. & captiuum me ducentem in lege peccati quę e in membris meis. Quid g in buius tanti predicatoris pectore. nisi celu ds infernuq; coartauerat. Qui & uisionis intimę iam lumen acceperat. & tamen adhuc tenebras de carne tolerabat. Sup se uiderat. qd let appeter&. In se cernebat. qd metuens doler&. Iam celestis patrię lux irradiauerat. adhuc temptationis obscuritas animum confundebat. Cum celo ergo infernu ptulit. quia & inluminatu securitas erexit. & temptatu gemit strauit. Et sepe

Pauli

ẽtingit ut fides in mente iam uigeat.
sed tamen ex parte aliquantula in
dubietate ẽtabescat. quatenus
& certa se inuisibilibus eleuet. &
ex quibus dã sese incerta perturbet.
Nam plerumq; ad ẽtna appetenda se
erigit. & subortis cogitationum
stimulis agitata sibimet ipsa con
tra dicit. In unum ergo terra ma
req; coartatur. cũ unam eandemq; men
tem & certitudo solidę fidei roborat.
& tamen ex aliquantula mutabilitate
pfidię aura dubietatis uersat. An
non in suo pectore coartari terrã
mareq; cognouerat. qui & p fidẽ
sperans. & p infidelitate fluctuans
Evang dicebat. credo dñe. adiuua incre
dulitatẽ meam. Quid itaq; est qđ
se & credere asserit. & adiuuari in
se incredulitatẽ querit. nisi qđ
coartari in suis cogitationibus ter
rã cũ mari dephendebat. Qui &
exorare cert9 iam p fide coeperat. &
adhuc incert9. undas pfidię ex in
credulitate tolerabat. Quod tamen
occulta fieri dispensatione pmit
tit. ut cum mens iam surgere ad
rectitudinẽ coeperit. prauitatis
suę reliquiis inpugnetur. quate
nus hęc ipsa inpugnatio aut
resistentẽ exerceat. aut delecta
tionibus seductũ frangat. Rec
te itaq; nunc dr. Si subuerterit
omĩa. uel in unũ coartauerit. quis
contra dicet ei. uel quis dicere ei po
test. cur ita facis. quia nimirum
diuinũ iudicium nec aduersitate
ualet imminui. nec inquisitione
cognosci. Cum uel uirtutes quas
tribuerat subtrahit. uel has om
nino non adimens. uitiorũ ẽcuti
inpugnatione pmittit. Sepe
nãq; in elatione cor tollitur. cũ le
tis successib; in uirtute roboratur.
Sed dũ latentes mot9 audacię
in cogitatione cõditor ẽspicit. se
sibi hominẽ ostensurum derelin
quit. Ut ei mens relicta qđ
sit inueniat. quę male in se se
cura gaudebat. Unde cum sub
uerti omĩa uel in unũ coarta
ri diceret. protinus additur.
Ipse enim nouit hominis uani
tatẽ. & uidens iniquitatẽ nõ
ne ẽsiderat. Ac si premissa pa
te faciendo subiungeret dicens.
Quia tolerando succrescere ui
tia ẽspicit. iudicando dona
ẽfundit. Rectus uero in discre
tione ordo seruatur. cũ prius nos
ci uanitas. & post considerari ini
quitas phibetur. Omnis quippe ini
quitas. uanitas. nõ tamen omnis ua
nitas ẽẽ iniquitas solet. Ua
na nãq; agim9. quotiens transi
toria cogitamus. Unde & cui

nescere dr̄. q̄d repente ab intuen
Psalm. tiū oculis aufert̄. Hinc psalmi
sta ait. Uniuersa uanitas. omis
homo uiuens. Q̄m p hoc q̄d uiuen
do ad interitū tendit. recte quidē
uanitas dr̄. sed nequaquā recte eti
am iniquitas appellat̄. quia & si de
pena est culpę q̄d deficit. non tam̄
hoc ipsum culpa est q̄d auita p cur
rit; uana sunt itaq; quę transeunt.
Salomon Unde & p salomone dr̄. Omīa uanitas.
Apte aut̄ post uanitate p̄tin̄ iniqui
tas subinfert̄. quia dū p quędam
transitoria ducim̄. in quibusdam
noxię ligam̄. Cumq; mens incōmu
tabilitatis statū non ten&. a semet
ipsa defluens. ad uitia prumpit.
A uanitate ergo ad iniquitatē labit̄.
quę assueta rebus mutabilib;. dum
ex aliis ad alia semp inpellit̄. subori
entib; culpis inquinat̄. Potest tam̄
& uanitas culpa intellegi. & iniqui
tatis nomine reat; grauior demon
strari; Si enī aliquando uanitas cul
Psalm. pa non eet. psalmista n̄ dicer&. Quā
quā in imagine dī ambul& homo.
tam̄ uane conturbabit̄. thesauri
zat. & ignorat cui congreg& ea.
Quia quāuis trinitatis imaginem
in natura seruem;. uanis tamen
delectationis motib; p turbati in
conuersatione nr̄a delinquimus.
ut modis nos semp alternantibus

cupido concitat. met; frangat.
letitia mulceat. dolor affligat.
Ex uanitate ergo ut superius dictū
est ad iniquitate ducim̄. cū prius
p leuia delicta defluim;. ut usu cunc
ta leuigante nequaquā post cō
mittere etiam grauiora timeam;.
Nā dū moderari lingua otiosa uer
ba negligit. more insolitę remis
sionis capta audax ad noxia prū
pit. Dū gulę incūbit̄. ad leuitatis
p̄tin; insaniam proidet. Cumq; mens
subigere delectationem carnis re
nuit. plerumq; & ad p fidię uora
ginē ruit. Unde bene paulus ple
bis israhelitice damna conspiciens.
ut imminentia ab auditorib; ma
la cōpescer&. curauit ex ordine trans
acta narrare dicens. Neq; idolatre
efficiamini sicut quidā. quę ad Paul
modū scriptū ē. sedit populus
manducare. & bibere. & surrexer̄
ludere. Esus quippe pot; q; ad lu
sum inpulit. lusus ad idolatriam
traxit. quia si uanitatis culpa ne
quaquā caute conpescit̄. ab ini
quitate p̄tin; mens incauta de
uorat̄. salomone attestante qui
ait. Qui modica spernit. paula Salomon
tim decidit; si enim curare par
ua negligim;. insensibilit̄ seduc
ti. audent̄ etiam maiora p pe
tram;. Et notandū q̄d n̄ inde ...

consideraret iniquitas dr̄; Studiosius quippe conspicimus quae consideramus; Deus itaque hominum uanitatem nouit. iniquitatem considerat. quia nec minora delicta inulta deserit. et ad maiora ferienda se intentius accingit. Quia igitur a leuioribus malis incipitur. et ad grauiora peruenitur. uanitas mentem obnubilat. iniquitas caecat; Quae nimirum mens amisso mox lumine. tanto se altius per tumorem erigit. quanto et iniquitatis capta laqueis a ueritate longius recedit; Unde et apte quoque quo uanitas cum iniquitate pertrahat exprimit. eumque repente subiungit. Vir uanus in superbiam erigitur; Uanitatis quippe finis est. ut cum peccato mentem sauciat. hanc ex culpa audacem reddat. quatenus non surgat oblita. quae amisse se innocentiam non dolet. iusto excaecata iudicio simul et humilitatem perdat. Et fit plerumque; ut prauis desideriis seruiens. a iugo se disciplinae timoris excutiat. et quasi in malorum perpetratione iam libera omne quod uoluptas suggerit implere contendat; Unde cum uir uanus se erigere in superbiam dr̄. ilico subinfertur. Et quasi pullum onagri se liberum natum putat; Per pullum quippe onagri. omne agrestium genus exprimitur. Quod naturae dimissum motibus loris dominantium non tenetur; Agrestia namque animalia libertatem habent. et ire quo appetunt. et quiescere cum lassantur; Et quamuis insensatis animalibus homo longe sit melior. hoc tamen plerumque homini non licet. quod brutis animalibus licet. Quae enim ad aliud minime seruantur. eorum motus procul dubio nequaquam sub disciplina restringuntur. Homo autem quia ad sequentem uitam ducitur. necesse profecto est ut in cunctis suis motibus sub disciplinae dispositione religetur. et quasi domesticum animal loris uinctum seruiat. atque aeternis dispositionibus restrictum uiuat. Qui ergo implere cuncta quae desiderat perfrenatam libertatem quaerit. quid aliud quam pullo onagri esse similis concupiscit. ut disciplinae hunc lora non teneant. sed audenter uagus per silium desideriorum currat. Saepe autem dī miseratio quos perire in effrenatione inuenit libertatis conspicit. obiectione prosperae aduersitatis frangit. quatenus elisi discant quam reproba erectione tumuerunt. ut iam flagelli experimentis edomiti. quasi iumenta domestica

p̄ceptorum loris mentis colla subi
ciant · & uitę p̄sentis itinera ad
nutū p̄sidentis pagant. Quibus
psalm bene loris ligatū se nouerat qui
dicebat; Ut iumentū factus sum a
pud te · & ego semp̄ tecum. Unde
& saeuus ille psecutor abagro pfidę
uoluptatis addomū fidei deduc
tus · rectoris sui calcarib; punctꝰ
audiebat; Durū tibi ē contra sti
mulū calcitrare; Restat ergo ut
si esse iā similes pullo onagri no
lumus · in cunctis q̄ appetimus
nutum prius intimę dispensa
tionis exquiramꝰ · ut mens nr̄a
in omne qd̄ agitur · supni regimi
nis loro teneatur · Et inde magis
uota sua adiutta impleat · unde
uitę suę studium & extra ppriam
uoluntatem calcat; Multa sophar
fortia ptulit · sed qd̄ meliori se
byc loquitur nescit; Unde adhuc
increpando subiungit; Tu autem
firmasti cor tuum · & expandisti
ad eū manꝰ tuas; Firmari cor non
hoc loco puritate dr̄ · sed pinsen
sibilitatē · Omnis nāq; animus
qui districtionis intimę con
siderationi se subicit · ex eius p
timꝰ timore mollescit · eumq; sagit
ta diuinę formidinis penetrat ·
quia infirma uiscera phumili
tate gestat · Quisq; autem pinatia

insensibilitatis obdurescit · quasi
cor firmat · ne hoc iacula timoris
supni confodiant; Unde quib;dā
pp̄pheta dn̄s misericorditer dicit; pph.
Tollam uobis cor lapideū · & dabo
uobis cor carneū; Cor quippe
lapideum tollit · cū anobis sup
bię duritia subtrahit · & cor car
neū tribuit · cū eandē ptin̄ nr̄am
duritiam · adsensibilitatē uertit;
P manus uͦ ut crebro diximꝰ ope
ra designant̄; Cū culpa igit̄ manꝰ
addm̄ expandere ē · ctra largi
toris grām ęterni deuirtute
operū supbire; Qui enim incon
spectu ęterni iudicis loquens · sibi
bona quę facit tribuit · addm̄ ma
num supbiens tendit; sic pfecto
contra electos rep̄bi · sic contra
catholicos heretici semp̄ effrenantur ·
ut eum obiurgare facta neque
unt · bonos rep̄hendere defactoꝝ
elatione moliantur · quatenus eos
quos redarguere ex infirmitate
actionis non ualent · ex crimine
tumoris accusent; Unde & ea
bona quę exterius fiunt · nequa
quā bona ēe iā censent · quę qua
si pstudium turgidę cogitatio
nis exhibentur · Qui sępe humilia Ro bn̄
tumentes increpant · & qd̄ dic
tis suis sem & ipsos feriunt igno
rant; Sed quia iustū uirum

sophar hactenus reprehendendo corripuit nunc uelut docendo subiungit. Si iniquitatem quae est in manu tua abstuleris a te. & non manserit in tabernaculo tuo iniustitia. tunc leuare poteris faciem tuam absq; macula. & eris stabilis & non timebis. Omne peccatum aut sola cogitatione committitur. aut cogitatione simul & opere perpetratur. Iniquitas ergo in manu est. culpa in opere. Iniustitia uero in tabernaculo. iniquitas in mente. Mens quippe nostra tabernaculum non incongrue uocatur. in qua apud nosmet ipsos absconditur. cum foris in opere non uidemur. Sophar itaq; quia iusti uiri amicus est nouit quod dicit. Sed quia iustum increpat. hereticorum tenens speciem proferre recte etiam quae nouit ignorat. Sed nos calcantes hoc quod ab eo tumide dicitur. pensemus eius uerba quam uera sint. si recte dicerentur. Prius enim a manu iniquitatem subtrahi. & post a tabernaculo ammonet iniustitiam abscidi. quia quisquis iam praua a se opera exterius resecat. necesse profecto est ut ad semet ipsum rediens sollerter in mentis intentione discernat. ne culpa quam iam in actione non habet. adhuc in cogitatione perdurit. Unde bene per salomonem dicitur; Prepara foris opus tuum. & diligenter exerce agrum tuum. ut postea edifices domum tuam; Quid namq; est preparato opere agrum diligenter exterius exercere. nisi euulsis iniquitatis sentibus; actionem nostram ad frugem retributionis excolere. Et quidem post agri exercitium ad edificium domus redire. nisi quod plerumq; ex bonis operibus discimus. quantam uitae munditiam in cogitatione construamus. Pene cuncta namq; bona opera ex cogitatione procedunt. sed sunt nonnulla cogitationis acumina que ab operatione nascuntur. Nam sicut ab animo opus sumitur. ita rursus ab opere animus eruditur; Mens quippe diuini amoris exordia capiens. imperat bona quae fiant. Sed postquam fieri imperata ceperint. ipsis suis exercitata actionibus discit. cum imperaret bona inchoauerit. quantum minus uidebat; Foris ergo ager excolitur. ut domus postmodum construatur. quia plerumq; ab exteriore opere sumimus. quanta subtilitate rectitudinis in corde teneamus. Quam bene

sophar seruare ordinē studuit.
cū prius auferri iniquitatē a manib;
non manere & post. in tabernaculo iniustitiam dixit.
quia nequaquā plene animus in co
gitatione erigit. quando adhuc ab eo
extrinsecus in opere erit. Quę si p
fecte duo hec tergim. addm statim
sine macula faciem leuam. Interna
quippe facies hominis mens est. In
qua nimirum recognoscimur ut ab
auctore nro diligam. Quā scilic&
faciem leuare ē. in dō animā pstu
dia orationis attollere. Sed eleua
tā faciem. macula inquinat. si inten
dentē mentē reat sui conscientia
accusat. quia a spei fiducia pninus
frangit. si in tēptata peccatis necdum
deuictę culpę memoria mordetur.
Diffidit namq; accipere se posse qd ap
petit. quę pfecto reminiscit nol
le se adhuc facere qd diuinit audi
Ioh uit. hinc p iohan[illegible]nē dr. Si cor
nrm non reprehen[illegible]derit nos.
fiduciam habemus [illegible]apud dm.
& quicquid petierimus ab eo accipi
Salomon em. Hinc salomon ait. Qui auer
tit aurem suam ne audiat legem.
oratio ei erit execrabilis. Cor quip
pe nos in petitione reprehendit. cū
resistere se peceptis ei quē postulat
meminit. Et oratio fit execrabi
lis. cū a censura auertit legis. quia
dignū pfecto est. ut ab eius bene

ficiis sit quisq; extraneus. cuius in
uirū iussionibus non uult eē sub
iect. Quia mire hoc ē salubre re
mediū. ut cū se mens ex memoria
culpę reprehendit. hoc prius in ora
tione defleat qd errauit. quatenus
erroris macula cū fletibus tergit.
in petitione sua cordis facies ab auc
tore munda uideat. Sed curandū
nimis est. ne ad hoc rursus prauat
qd se mundasse fletib; exultat.
ne dū deplorata iterū culpa com
mittitur. in conspectu iudicis iusti
ipsa etiam lamenta leuigent. Sollert
quippe debemus meminisse qd dr.
ne iteres uerbum in oratione tua; n
Quo uidelic& dicto uir sapiens ne
quaquam nos phib& sępe ueniam
petere. sed culpas iterare. Ac si apte
dicat. Cū mala gesta defleueris.
nequaquā rursum facias qd in
peccatibus iterum plangas. Ut ergo
ad pcem facies sine macula leuet.
ante orationis sempr tēpora debet
sollicite conspici. quicquid potest
in oratione reprobari. Talem quip
pe se mens & cum ab oratione cessat
exhibere festin&. qualis apparere
iudici in ipso orationis tēpore ex
optat. Sepe namq; inmunda quę
dam uel illicita in animo uerti
mus. quotiens a pcibus uacamus.
sed dum se mens ad studium orationis

erexerit · earum rerum imagines reuer
berata patitur · quibus libenter prius
otiosa praebebatur · & quasi iam faciem
anima ad deum leuare non sufficit ·
quia in se nimirum inquinata men
te maculas pollutę cogitationis eru
bescit ; Sępe curis mundi libenter
occupamur · cumque post hęc studio ora
tionis intendimus · nequaquam
se mens ad cęlestia erigit · quia pon
dus hanc terrenę sollicitudinis in
profundis mersit · & in prece facies mun
da non ostenditur · quia cogitationis
infimę luto maculatur · Non numquam
uero cor ac cunctis excutimus · & illici
tis motibus etiam cum a prece uacat
obuiamus ; Sed tamen quia nos cul
pas rarius committimus · aliena pigri
us delicta relaxamus · Et quo pec
care animus noster sollicitius metuit ·
eo districtius hoc quod in se ab alio
delinquitur abhorrescit ; Unde fit
ut inueniatur quisque tardus adue
niam · quo proficiendo factus est cautus
ad culpam ; Et quo ipse excedere
in alterum metuit · hoc quod in se ex
ceditur · punire durius exquirit ·
Sed quid hac doloris macula repperi
ri deterius potest · quę in conspec
tu iudicis caritatem non inquinat
sed necat · uitam quippe animę quę
lib& culpa polluit · seruatus uero contra
proximum dolor occidit ; Menti namque

ut gladius figitur · & mucrone illius
ipsa uiscerum occulta perforantur ; Qui
scilic& a transfixo corde si prius
non educitur · nihil in precibus diuinę
opis obtinetur · quia uulneratis
membris inponi salutis medicami
na nequeunt · nisi ferrum a uulne
re ante subtrahatur ; Hinc est enim
quod per semet ipsam ueritas dicit · Nisi Euang
remiseritis hominibus peccata eorum ·
nec pater uester qui est in cęlis remittet
uobis peccata uestra · Hinc ammon&
dicens ; Cum stabitis adorandum · dimit Item
tite si quid habetis aduersus alterum ·
Hinc rursus ait · Date & dabitur uobis ; Item
Dimittite · & dimittetur uobis ; Hinc
constitutioni postulationis condi
tionem posuit pietatis dicens ; Dimit Item
te nobis debita nostra · sicut & nos dimit
timus debitoribus nostris · ut perfecto bo
num quod a deo conpuncti petimus ·
hoc primum [illegible] cum proximo conuer
si faciamus · Tunc ergo uere
sine macu[illegible]la faciem leuamus ·
cum nec nos prohibita mala commit
timus · nec ea quę in nobis commissa
sunt ex proprio zelo retinemus ·
Graui namque namque mens nostra orationis
suę tempore confusione deprimitur ·
si hanc aut sua adhuc operatio in
quinat · aut alienę nequitię ser
uatus dolor accusat · Quę duo quisque
dum tenerit · ad ea quę subnexa sunt

prmus liber exsurgit; Et eris sta
bilis & non timebis; Quia nimirū
tanto minus ad iudicem trepidat.
quanto in bonis actibus solidius
stat. Timorē quippe superat.
qui stabilitatē seruat. quia dū
sollicitius studet pagere qđ man
suete conditor imperat. securus
cogitat etiam qđ terribiliter in
tentat. Sciendū pterea ē. qđ
n̄ nulla bona sunt. adq; in defes
si psistimus; Et rursum n̄ nulla
sunt aquibus continue desti
tutes labimur. atq; adhec magnis
conatibus pinterualla tēporum
reformamur. In actiua & enim
uita sine defectu mens figit̄. ac
tēplatiua aūt infirmitatis suę
pondere uicta lassat̄; Illa quip
pe tanto firmius durat. quanto
ad uicina se erga utilitatem pxi
mi dilatat; Hec tanto celerius
labit̄. quanto & carnis claustra trans
grediens sup semet ipsam ire conat̄.
Illa pplana se dirigit. & idcirco
pedem operis robustius figit; Hec
aūt quo sup se alta appetit. ad se eo
citius fessa descendit. Qđ bene
ac breuit̄ ezechiel insinuat. cū
eorū quę uiderat motus animaliū
ezechiel narrat dicens; Non reuertebant̄
cū incederent. Ac paulo p⁹ subi
iii cit adiungens; Et animalia ibant
& reuertebant̄; Scā quippe anima
lia aliquando uadunt & minime
redeunt. aliquando uadunt & ptin̄
reuertunt̄. quia electorū mentes
cū pcollatam sibi actiuę uitę grām
erroris uias deserunt. redire adma
la mundi nesciunt quę reliquę
runt. Cum uero pcontēplationis
aciem ab eadem se actiua uita sus
pendunt euntes redeunt. quia p
hoc qđ diu psistere minime in cō
templatione sufficiunt. sese iterū
ad operatione fundunt. ut in his
quę sibi iuxta sunt se exercen
do. refoueant. & sup se rursum sur
gere contēplando conualescant.
Sed dū hec eadem contēplatio more
debito p⁹ tēporū int̄ualla repetit̄.
indeficient pculdubio mentis so
liditate psistit̄. quia & si infirmi
tatis suę pondere superata mens
deficit. hanc tamen iterū conti
nuis conatibus reparata conphen
dit; Hec stabilitatē suam in ea
pdidisse dicenda est. a qua & si sep
deficit. hanc & cū pdiderit sep
inquirit. Sequit̄; Miserię quo
q; obliuisceris. & quasi aquarū
quę pterierint non recordabe
ris. Mala uitę psentis tanto du
rius animus sentit. quanto pen
sare bonū qđ sequit̄ neglegit.
& quia non uult pmia considerare

que restant · gratia estimat esse que to
lerat. Unde & contra flagelli ictum
cogitatio ceca conqueritur. & quasi
infinita calamitas creditur. que diebus
cursu labentibus cotidie finitur. At si se
mel quisque ad eterna se erigat. atque in his
que incommutabiliter permanent oculum
cordis figat. prope nil esse hic conspi
cit. quicquid ad finem currit. Presen
tis uite aduersa tolerat. sed quasi
nil esse omne quod labitur pensat;
Quo enim se internis gaudiis robus
tius inserit. eo minus exterius dolo
res sentit. Unde sophar nequaquam
uertitur ausu temerario docere me
liorem exhortatur ad iustitiam. &
demonstrat quam nulla iusti ocu
lis uideatur pena. Ac si aperte dicat.
Si degustas gaudium quod intus permanet.
leue fit protinus omne quod foris dolet.
Bene autem presentis uite miserias aquis
pretereuntibus comparat. quia calami
tas transiens electi mentem nequa
quam in concussionis subruit. sed tamen
tactu meroris infundit. Nam tedet
quidem pauore uulneris. & si sue
certitudine non frangitur salutis. Sepe
autem non solum flagella atterunt. sed in u
niuscuiusque iusti animo malignorum
quoque spirituum temptamenta gras
santur. ut exterius percussione do
leat. & intus aliquatenus ex temptati
one frigescat. Sed nequaquam

gratia deserit. quia quo nos durius
ex dispensatione percutit. eo ampli
us ex pietate custodit. Nam cum
tenebrescere per temptationem coeperit.
sese iterum lux intima succendit.
Unde & subditur. Et quasi meridianus
fulgor consurgit tibi ad uesperum. Fulgor
quippe meridianus in uespere est. uir
tutis renouatio in temptatione. ut
repentino caritatis feruore mens
uigeat. que iam iamque lumen sibi gratie
occubuisse formidabat. Quod adhuc
sophar subtilius aperit cum subiun
git. Et cum te consumptum putaueris.
orieris ut lucifer. Sepe namque tot
temptamenta nos obsident. ut ipsa
nos eorum numerositas pene ad lap
sum desperationis inclinet. Un
de plerumque mens in medium uertitur.
ut ipsa uirtutis sue dampna con
sideret. & tota dolens. sed quasi
iam & a sensu doloris aliena fran
gitur. & enumerare non ualet quan
to cogitationum tumultu uastatur. Ru
ituram se per momenta conspicit. eique
ne arma repugnationis arripiat.
grauius meror ipse contra dicit.
Circumductos quolibet oculos ob
scuritas obsidet. & cum uisum tene
bre semper impediant. mens tamen
nil aliud quam tenebras uidet. Sed
apud misericordem iudicem sepe
hec ipsa que ad uisum quoque orationis

aggrauat· p nobis subtilius tristitia ex
orit· Nam meroris nri caligine ē ditor
ēspicit· & subtracti luminis radios re
fundit· ita ut erecta ptin̄ p dona mens
uigeat· quā paulo ante decertantia
uitia supbię calce deprimebant; Mox
corporis pondus discutit· atq; ad con
templationis lum̄ p̄ pturbationis
suę tenebras erumpit· Mox in gau
dio pfectus attollit· quę int tēpta
menta peius cadere ex desperatione
cogebat. Sine cogitationis certami
ne p̄sentia despicit· sine dubitati
onis obstaculo deuentura distributi
one confidit; Iustus ergo cū se con
sūptū putauerit ut lucifer orit.
quia mox ut tenebrescere tēptati
onū caligine coeperit· ad lucē gra
tię reformat· & in semetipso monstrat
diem iustitię qui casurus paulo ante
timuit noctem culpę; Recte aut
lucifero iusti uita cōparat. Solem
quippe pcurrens lucifer nuntiat.
Et quid nobis scōrū innocentia· nisi
sequentis iudicis claritatē clamat.
In eorū naq; ammiratione ēspicim'.
qd de maiestate ueri luminis estime
m'. Hec dū redēptoris nri potentiā
uidem'· sed tam uirtutē illius in e
lectorū suorū moribus ammiram'.
Quia igit bonorū uita ēsideratione
sua oculis nris ui ueritatis obicit·
clarus ad nos lucifer ante solem ue

nit. Sciendū ū ē qd hęc quę ex tēpta
tionū spiritaliū aduersitate discussi
mus· iuxta exteriora quoq; mala nil
obstat intellegi. Sci & enī uiri quia
sūma medullitus diligunt· in infimis
dura patiunt. Sed in fine gaudiū lu
m̄ inueniunt. qd habere h̄ spatio
pcurrentis uitę contēpnunt. Vnde
nunc p prophā dr̄. Et quasi meridi
anus fulgor· ēsurgit ī ad uesperū;
Peccatoris enī lum̄ in die ē· obscuritas
in uespere. quia in psenti uita feli
citate attollit· sed aduersitatis tene
bris in fine deuorat. Iusto aut me
ridianus fulgor ad uesperū surgit·
quia quanta sibi claritas maneat·
cū iam occūbere coeperit agnoscit;
Hinc naq; scriptū ē; Timenti dm̄ be
ne erit in extremis; hinc psalmistā
dr̄. Cū dederit dilectis suis somnum. Psalm
hęc ē hereditas dn̄i; Qui in huius
quoq; uitę adhuc certamine positus
cū se consūptū putauerit· ut luci
fer orit· quia foris cadens int' inno
uat. & quō magis exterius aduersa
tolerat· eo uerius uirtutū lumine
interius coruscat. paulo attestante
qui ait; Sed licet is qui foris ē nr̄ Paul
homo corrupit· tam is qui int' est
renouat de die in diem. Id enī qd in
p̄senti ē momentaneum & leue tribu
lationis nrę· supra modū in sublimi
tate ętnū glorię pondus operat in nob.

Et notandum quod nequaquam cum consumptus fueris. sed cum te consumptum putaueris dicit. Quia et quod uidemus in dubietate est. et quod speramus in incertitudine. Unde et isdem paulus non se consumptum nouerat sed putabat. Quia et in aduersa tribulationum corruens. ut lucifer resplendebat dicens.

Paul. Quasi morientes. et ecce uiuimus. Quasi tristes. semper autem gaudentes. Sicut egentes. multos autem locupletantes. Sciendum quoque est. quod bona mens quo duriora pro ueritate tolerat. eo aeternitatis praemia certius sperat. Unde et apte subditur. Et habebis fiduciam proposita tibi spe. Tanto namque spes in deum solidior surgit. quanto pro illo quisque grauiora pertulerit. quia nequaquam retributionis gaudium de aeternitate colligitur. quod non hic prius pia tribulatione seminatur. Hinc etenim per psalmistam dicitur. Euntes ibant et flebant. mittentes semina sua. Venientes autem uenient cum exultatione. portantes manipulos suos. Hinc paulus ait.

Paul. Si commorimur. et conuiuemus. si sustinemus. et conregnabimus. hinc discipulos ammonet dicens. Per multas tribulationes oportet nos introire in regnum dei. Hinc sanctorum gloriam iohanni

Apocal. angelus indicans ait. Hi sunt qui uenerunt de tribulatione magna. et lauerunt stolas suas. et candidas eas fecerunt in sanguine agni.

Quia igitur nunc per tribulationem seritur. ut post gaudium fructus metatur. tanto maior fiducia mentem roborat. quanto hanc fortior pro ueritate afflictio temptat. Ubi apte protinus adiungit. Et defossus securus dormies. Sicut enim malis praesens securitas laborem. ita bonis praesens labor perpetuam securitatem parit. Unde et defossum se securum dormire posse iam nouerat qui dicebat. (Paul) Ego enim iam delibor. et tempus meae resolutionis instat. Bonum certamen certaui. cursum consummaui. fidem seruaui. De reliquo reposita est mihi corona iustitiae. quam reddet mihi dominus in illa die iustus iudex.

Quia enim contra mala transeuntia sine defectu certauerat. mansuris nimirum gaudiis sine dubietate praesumebat. Quamuis defossus intellegi et aliter potest. Saepe namque rebus transitoriis occupati. pensare neglegimus quanta peccamus. Sed si reducto considerationis oculo a sinu cordis terrenae cogitationis agger excutitur. quicquid in mente latebat inuenitur. Unde sancti uiri animorum latebras perscrutari non desinunt.

sese subtiliter indagantes terre
narum rerum curas abiciunt. & ef
fossis plene cogitationibus cum nul
lo se reatu criminis morderi de
prehendunt. uelut in strato cordis
apud se securi requiescunt. Late
re quoque ab huius mundi actibus
appetunt. semper sua considerantes.
Et cum loco regiminis minime con
stringuntur. iudicare que alie
na sunt recusant. Et defossi ergo
securi dormiunt. qui dum sua
intima uigilanter penetrant.
a laboriosis se huius mundi one
ribus sub quietis otio occultant.
Unde & adhuc subditur. Requies
ces & non est qui te exterreat. Quis
quis presentem gloriam querit. perfecto
despectum metuit. Qui semper ad
lucra inhiat. semper uidelicet damp
na formidat. Cuius enim perceptI
one reficitur. eius rei procul dubio & a
missione sauciatur. Et quo obligatur
mutabilibus ac perituris inheret
iacet. At contra quisquis in solo
eternitatis desiderio figitur. nec pro
speritate attollitur. nec aduersita
te quassatur. dum nil habet in mun
do quod appetat. nihil est quod demun
do pertimescat. Hinc enim salomon
ait. Non contristabit iustum quicquid
ei acciderit. hinc iterum dicit.
Iustus quasi leo confidens. absque

eo longe in infimis ab arce securitatis

Salomon

Item

terrore erit. Bene itaque nunc dicitur.
Requiesces & non erit qui te exterre
at. quia tanto quisque a se plenius
pauorem e mundo abicit. quan
to in semet ipso uerius mundi con
cupiscentiam uincit. Nam absque
terrore paulus in corde requieuerat
qui dicebat. Certus sum enim quia
neque mors. neque uita. neque angeli.
neque principatus. neque instantia. neque
futura. neque fortitudo. neque alti
tudo. neque profundum. neque creatu
ra alia poterit nos separare a cari
tate dei. que est in christo ihesu domino nostro.
Cuius uidelicet fortitudo caritatis
uera sancte ecclesie uoce laudatur. cum per
canticum canticorum dicitur. Ualida est ut
mors dilectio. Uirtuti enim mor
tis dilectio comparatur. quia nimirum
mentem quam semel coeperit. a dilecti (l. delecta)
one (tione) mundi funditus occidit. Et tan
to hanc ualentius in auctoritate
erigit. quanto & insensibilem circa
terrores reddit. Sed inter hec scien
dum est. quod praui cum recta predicant
ualde difficile est ut ad hoc quod ta
cti ambiunt non erumpant. Unde
sophar protinus adiungit. Et de
precabuntur faciem tuam plurimi.
Neque enim iusti uiri idcirco se per in
nocentiae itinera arta custodiunt.
ut a malis exorentur. sed siue here
tici seu peruersi quilibet. pro hoc quod

Paulus

Cantica canticorum.

inter homines quasi innocentes uiuunt
uideri per hominibus intercessores uolunt.
Et eum sancta loquentes insinuant. quod ipsi
appetunt. hoc aliis pro magno pollicentur.
Dumque caelestia praedicant. insuis repente
sponsionibus ostendunt quod amant.
Sed ne diu terrena pollicendo pates
cant quod sunt. ad uerba rectitudinis
citius recurrunt. Unde mox sub
ditur. Oculi autem impiorum deficient.
et effugium peribit ab eis. Quod ocu
lorum nomine uis intentionis expri
mitur. per euangelium ueritas attestatur
Euang. dicens. Si oculus tuus simplex fue
rit. totum corpus tuum lucidum erit.
Quia uidelicet si operationem nostram
intentio munda praeuenerit. quam
libet aliter hominibus uideatur. intimi
tamen iudicis oculis mundum subsequen
tis actionis corpus ostendit. Oculi
ergo impiorum sunt. intentiones me
is carnalium desideriorum. Qui id circo
deficiunt. quia aeterna neglegunt.
et sola semper transitoria praestolantur. Ad
ipisci quippe terrenam gloriam cogitant.
multiplicari rebus temporalibus exoptant.
Ad mortem cottidie cursu rerum laben
tium tendunt. sed cogitare mortalia
mortaliter nesciunt. Carnis uita pro mo
mita deficit. et tamen carnale desiderium
crescit. Res habita instanti fine cor
ripitur. et habendi anxietas non finitur.
Sed cum mors impios subtrahit. eorum

perfecto desideria cum uita terminantur.
Quorum scilicet oculi tunc superna ultione
deficiunt. quia suo hic iudicio terrena
deficere delectatione noluerunt. Hos
illorum oculos a iocunditate pristina
claudi psalmista conspexerat cum dice
bat. In illa die peribunt omnes cogi Psalm.
tationes eorum. Quia aeterna mala num
quam cogitata repperiunt. et subito
amittunt bona temporalia quae trac
tata tenuerunt. A quibus et omne ef
fugium peribit. quia eorum malitia
ab animaduersione districti iudicis
quo se ualeat occultare non inuenit.
Nam nunc iniqui cum tristia aliqua uel
aduersa patiuntur. effugii latebras
inueniunt. quia ad uoluptatem protinus
desideriorum carnalium resurgunt. Ne
enim paupertas cruciet. diuitiis animum
demulcent. Ne despectus proximorum de
primat. sese dignitatibus exaltant.
Si fastidio corpus atteritur. ante positis epu
larum diuersitatibus nutritur. Si quo
animus mesticiae impulsu deicitur. mox
protinus posita iocorum blandimenta releuatur.
Tot ergo hic habent effugia. quot sibi prepa
rant delectamenta. Sed quandoque ab
eis effugium perit. quia eorum mens amis
sis omnibus se solummodo et iudice conspicit. Tunc
uoluptas subtrahitur. uoluptatis cul
pa seruatur. Et repente miseri pere
undo discunt. quia peritura tenu
erunt. Qui tamen quo usque corporaliter

uiuunt· querere nocitura n̄ desinunt.
Unde & adhuc subdit. Et spes illorum ab
ominatio animę. Quid hic peccator
totis cogitationib; sperat. nisi ut po
testate ceteros transeat· cunctos re
rū multiplicitate transcendat. Ad
uersantes dominando subiciat· obse
quentib; mirandus innotescat· irę
aduotū satisfaciat· benignū se cū
laudatur ostendat· quicquid gula appe
tit offerat· ad hoc qd uoluptas impe
rat· operis expletione occurrat. Bene
ergo spes illorum abominatio animę dicitur.
quia ea quę carnales ambiunt· spiritu
ales quiq; iudicio rectitudinis ad
uersantur. Nā qd peccatores uolup
tatē ęstimant· hoc iusti procul dubio
poenā putant. Abominatio ergo est
animę spes prauorū· quia nimirū
spiritus deficit· ubi caro quiescit. Ut
enī caro mollibus· sic anima duris nu
tritur. Illā blanda refouent· hanc aspe
ra exercent. Illa delectationibus
pascitur. hęc amaritudinib; uegetatur.
Et sicut carnē dura sauciant· sic
mollia spm necant. Sicut illā la
boriosa interimunt· ita hanc de
lectabilia extinguunt. Spes itaq; car
naliū abominatio animę dicitur· quia
inde inperpetuū spiritus interit· unde
& ad tempus caro suauiter uiuit. Sed hęc
sophar recte diceret· nisi beatus iob cunc
ta largius etiā uiuendo predicasset.

At per quā sciorem se monere debita nititur.
doctiorem q; se erudire sapientię magis
terio conatur· ipse dictorū suorū pon
dus leuigat· qui indiscretione inter
posita omne qd loquitur destruit·
quia liquorem scientię pleno uasculo
super fundit. Sic namq; ab indiscretis
opes scientię· sicut ab stultis sępe opes
corporalis substantię possidentur. Non
nulli enim qui terrenarū rerū mul
tiplicitate subnixi sunt· aliquan
do multa & habentibus tribuunt·
ut ipsi hęc cunctis largius habere
uideantur. Ita peruersi cū uera sapiunt.
recta quę dā etiā rectioribus loquuntur.
Non ut alios audientes doceant. sed
ut ipsi quanta doctrina polleant
innotescant. Preire se quippe sa
pientia cunctos existimant. & id
circo nil se cuilibet dicere ultra men
suras suę magnitudinis putant.
Sic praui quilibet· sic omnes heretici
superba uoce meliores docere n̄ me
tuunt· quia omnes se inferiores arbi
trantur. Sed sca ecclesia elatos quosq;
ab estimationis suę culmine reuo
cat· & discretionis manu ad ęqua
litatis cōpagē reformat. Unde be
atus iob qui eidē sce ecclę mēbrū
ē· uidens qd amicorū mens per uer
ba prelatę eruditionis intumuit·
ilico respondit dicens. Ergo uos
estis soli homines· & uobiscū orietur

sapientia. Quisquis se prae ceteris ratione
omnes existimat. quid iste aliud quam
solum se esse hominem exultat. Et se
pe contingit ut eum per tumorem mens
in altum ducitur. in despectu omnium
et sui admiratione sublevetur. In cogi
tatione etenim proprii favores oriuntur.
sibique de singularitate sapientiae blan
diuntur. Ipsa fatuitas pensat ea quae
audierit. ac verba quae profert et mi
ratur sua et ridet aliena. Qui ergo
solum se sapere estimat. quid aliud
quam hanc eandem secum oriri sapi
entiam putat. numquam adesse alius
cupit. soli sibi hanc tribuens. profec
to intra tempora suae brevitatis clau
dit. Pensandum vero est vir sanctus quanta
discretione utitur. ut amicorum super
bientium arrogantiam comprimat.
cum protinus adiungit. Et mihi est cor
sicut et vobis. nec inferior vestri sum.
Quis etenim nesciat. quantum beati
Iob vita atque scientia amicorum eius
scientiam excedat. Sed ut eorum su
perbiam corrigat. esse se inferiorem
negat. et ne suae humilitatis limi
tem transeat. esse se superiorem tacet.
nec praeferendo se sed conferendo indicat
quid de se hi qui sibi longe sunt im
pares discant. ut dum sponte inflec
titur sapientia quae eminet. nequa
quam se contra vires erigat scien
tia quae iacet. Quos bene mox
ad aequalitatis sensum revocat. quia
tumere valde quasi de singulari
tate magnitudinis pensat. cum
subsequenter adiungit. Quis enim
haec quae nostis ignorat. Ac si ap
te dicat. Cum cunctis sint nota
quae dicitis. de dictorum scientia
singulariter cur tumetis. quia
igitur elationem arrogantium ad
aequalitatis communionem revocans.
perfecta correptione redarguit.
ad doctrinae nunc sententias
erumpit. ut amici eius humilita
te prius discerent veritatis pon
dera quam reverenter audirent.
Sequitur. Qui deridetur ab amico
suo sicut ego. invocabit dominum et ex
audiet eum. Saepe infirma
mens cum de bonis actibus aura hu
mani favoris excipitur. ad gaudia
exteriora derivatur. ut post ponat
quod intus appetit. et in hoc libenter
resoluta iaceat quod foras audit.
ita ut beatam non tam fieri quam
dici se gaudeat. Cumque laudis suae
vocibus inhiat. quod esse coeperat
relinquat. Inde ergo a deo disiun
gitur. unde in deo laudanda vide
batur. Non numquam vero recto
operi animus constanter innititur.
et tamen humanis irrisionibus ur
guetur. Miranda agit. et obprobria
recipit. et qui exire foras plaudes

potuit. repulsus è tumelis ad semet
ipsū redit. & eo se int⁹ robustius in dō
solidat. quo foris n̄ inuenit quo requi
escat. Tota & eni spes in auctore figit̄.
& inter irrisionū cūtia solus inte
rior testis implorat̄. atq; afflicti ani
m⁹ fit dō tanto pximi⁹. quanto & agra
tia humani fauoris alienus. In pce
ptiu⁹ fundit̄. & p̄ssus exterius ad
penetranda que int⁹ sunt mundi
us l liquat̄. Bene itaq; nunc dr̄.
Qui deridet̄ ab amico suo sicut ego. in
uocabit dn̄m & exaudiet eum. Quia
bonorū meriti dū praui exprobrant.
ostendunt quē suorū actuum teste
querant. Que dū ē puncta se in p̄cib⁹
accingit. inde intra se supne exau
ditioni iungit̄. unde extra se ab hu
mana laude separat̄. Notandū uero
quā pude inter ponit̄. sicut ego. quia
sunt n̄ nulli quos & humane irri
siones deprimunt. & tam diuinis au
ribus exaudibiles n̄ sunt. Nā cum
derisio ē tra culpā nascit̄. pfecto nul
lum uirtutis meritū in derisione
generat̄. Baal & eni sacerdotes cla
mosis hunc uocib⁹ implorantes. deri
si ab helia fuerant cū dicebat. Clama
te uoce maiori. dr̄ eni est. & forsitan
loquit̄. aut in diuersorio ē. Sed hec
eis irrisio ad uirtutis usū n̄ fuit.
quia p culpe merito uenit. Unde
& nunc dr̄. qui deridet̄ ab amico
suo sicut ego. inuocabit dn̄m & exaudiet
eum. quia illū facit humana derisio
dō pximū. quē ab humanis prauita
tibus uite innocentia seruat alienū.
Sequit̄. Deridet̄ eni iusti simplicitas.
Huius mundi sapientia est cor machi
nationibus tegere. sensū uerbis uela
re. que falsa sunt uera ostendere.
que uera sunt falsa demonstrare.
Hec nimirū prudentia usu a iuuenib⁹
scit̄. hec a pueris p̄cio discit̄. Hanc
qui sciunt. ceteros despiciendo su
pbiunt. Hanc qui nesciunt. sub
iecti & timidi malis mirant̄. quia
ab eis hec eadē duplicitas iniquita
tis nomine palliata diligit̄. dū men
tis puersitas urbanitas uocat̄. Hec
sibi obsequentib⁹ p̄cipit honorum
culmina querere. adepta t̄pora
lis gl̄e uanitate gaudere. irrogata
ab aliis mala multiplicius reddere.
cū uires suppetunt nullis resisten
tib⁹ cedere. cū uirtutis possibilitas
de ē. quicquid explere p malitiam
n̄ ualet. hoc in pacifica bonitate
simulare. At ē tra iustorū sapien
tia est. nihil p ostensione fingere.
sensū uerbis aperire. uera ut sunt
diligere. falsa deuitare. bona gra
tis exhibere. mala libentius tolera
re quā facere. Nulli ū iniurie
ultionē querere. pueritate ē tume
liā lucrū putare. Sed hec iustorū

simplicitas deridetur. quia ab huius mun
di sapientibus puritatis uirtus fatui
tas creditur. Omne enim quod innocenter
agitur. ab eis proculdubio stultum pu
tatur. Et quicquid in opere ueritas ap
probat. carnali sapientiae fatuum sonat.
Quid namque stultius uidetur mundo quam
mentem uerbis ostendere. nil callida
machinatione simulare. nullas in
iuriis contumelias reddere. pro ma
le dicentibus orare. paupertatem quaerere.
possessa relinquere. rapienti non re
sistere. percutienti alteram maxil
lam praebere. Unde bene huius mun
di dilectoribus ille egregius dei
Moyses. sapiens dicit. Abominationes egyp
tiorum immolabimus domino deo nostro. Oues
quippe egyptii edere dedignantur.
Sed quod abominantur egyptii hoc
israhelitae deo offerunt. quia sim
plicitatem conscientiae quam iniusti
quique uelut infimam abiectamque
despiciunt. hanc iusti in uirtu
tis sacrificium uertunt. et exco
lentes recti puritatem ac mansue
tudinem deo immolant. quam abomi
nantes reprobi fatuitatem putant.
Quae nimirum iusti simplicitas bre
uiter sed sufficienter exprimitur. cum
protinus subinfertur. Lampas contempta
apud cogitationes diuitum. Quid
hoc loco signatur nomine diuitum.
nisi elatio superborum. qui uenturi
iudicis respectum non habent. dum su
perbis apud se cogitationibus tument.
Nam sunt nonnulli quos census
pro tumore non eleuat. sed per mi
sericordiae opera exaltat. Et sunt
nonnulli qui dum se terrenis opibus
habundare conspiciunt. ueras di
uitias non requirunt. Atque aeternam
patriam non amant. quia hoc sibi
sufficere quod rebus temporalibus ful
tiuntur putant. Non ergo census
in crimine. sed affectus. Cuncta
enim quae deus condidit bona sunt.
sed qui bonis male utitur. profecto
agitur ut quasi per edacitatis inglu
uiem in eo per quem uiuere potuit
pane moriatur. Pauper ad requiem
lazarus uenerat. superbum uero di
uitem tormenta cruciabant.
sed tamen diues abraham fuerat.
qui in sinu lazarum tenebat.
Qui tamen auctori suo colloquens
dicit. Loquar ad dominum meum cum
sim puluis et cinis. Quid itaque
iste diuitias suas estimare nouerat.
qui semetipsum puluerem cineremque
pensabat. aut quando hunc res pos
sessae extollerent. qui de se quoque ea
rum uidelicet possessore tam abiecta
sentiret. At quia iterum sunt non
nulli quibus et res terrenae non sup
petunt. et tamen apud se praefastum
tumoris erigunt. hos et census

ad ostensionem potentie minime sub
uehit. et tamen morum praua inter
rebus diuites addicit. Quos cumque
ergo sequentis uite amor non humi
liat. hoc in loco sacer sermo diui
tes appellat. quia in iudicii quique
ultione non discrepant. utrum rebus
an solis moribus intumescant. Qui
cum uitam simplicium in hoc mun
do humilem abiectamque conspiciunt.
elati protinus despectibus irrident.
Nequaquam quippe eis hoc exteri
us adesse considerant. ad quod ipsi
totis conatibus anhelant. Quasi
stultos ergo despiciunt. qui scilicet
ea non habent. que ipsi utique uel
habendo uel solummodo amando mo
riuntur. Et quasi mortuos depu
tant. quos nequaquam secum uiue
re carnaliter pensant. Qui enim
ab huius mundi appetitu moritur.
ante eius profecto mentibus omnimodo
extinctus estimatur. Quod bene nostri
miraculum redemptoris signat. cum
ab inmundo spiritu hominem liberat.
De quo nimirum scriptum est. Cla
mans et multum discerpens eum
exiit ab eo. et factus est sic mortuus.
ita ut multi dicerent quia mor
tuus est. Ihesus autem tenens manum
eius. eleuauit eum et surrexit.
Velut mortuus quippe ostenditur.
qui a maligni spiritus potestate liberatur.

Quia quisquis iam terrena desideria subegit.
uitam in se carnalis conuersationis extin
guit. Et mundo mortuus apparet.
quia possessore rebus qui per immun
da desideria se agitabat caret. Quem
multi mortuum dicunt. quia qui
spiritaliter uiuere nesciunt. eum
qui carnalia bona non sequitur extinc
tum funditus arbitrantur. Sed quia
ipsi quoque derisores simplicium
christianitatis nomine censentur. reue
rentia religionis pressi. exhibere
malum publice irrisionis erubescunt.
Unde fit ut apud se tumidi tacen
tesque derideant. quos abiectos ual
de atque infimos per simplicitatem
putant. Bene ergo dicitur. et lampas con
tempta apud cogitationes diuitum.
quia superbi quique dum pensare bo
na sequentia nesciunt. ut superi
us diximus. pene nihil estimant.
que non uident habere quod amant.
Sepe namque contingit. ut iustus qui
ad eternam felicitatem ducitur. continua
hic aduersitate deprimatur. Non hunc
rerum abundantia fulcit. non dig
nitatum gloria honorabilem ostendit.
nulla ei obsequentium frequentia
suppetat. nulla hunc humanis
oculis uestium pompa componat. A cunc
tis uero despectibilis cernitur. et hu
ius mundi gratia indignus estimatur.
Sed tamen ante occul[illegible] iudicis oculos

uirtutibus emicat. uite meritis coruscat. honorari metuit. despici non refugit. corpus continentia afficit. sola in animo dilectione pinguescit. Mentem semper ad patientiam preparat. & erectus pro iustitia de ceptis contumeliis exultat. Afflictis ex corde compatitur. de bonorum prosperitatibus quasi de propriis letatur. sacri uerbi pabula in mente sollicitus ruminat. & inquisitus quodlibet eloquii duplicitatem ignorat. Bene itaque simplicitas iusti. et lampas esse dicitur & contempta. Lampas quia interius lucet. contempta quia exterius non lucet. Intus ardet flamma caritatis. foris nulla gloria resplendet decoris. Lucet ergo & despicitur. qui flagrans uirtutibus abiectus estimatur. Mentes quippe carnalium pensare bona non ualent. nisi que carnaliter uident. Hinc est quod dauid sem. pater ipse despexerat. quem prophete samuelis oculis presentare recusabat. Qui adunctionis gratiam dum septem filios duxisset a propheta requisitus ad numerum sobolis expleret. cum magna desperatione respondit. Est puer paruulus qui pascit oues. Quo deducto & electo protinus audiuit. Homo uidet in faciem. deus autem perscrutatur cor. Lampas ergo

dauid per innocentiam fuerat. sed tamen ualde contempta. quia exteriora cernentibus non lucebat. Sciendum uero est quod iustus quisque aut temporalem gloriam non habet. aut hanc sub semet ipso frangit si habet. ut honore suo liber emineat. ne ei uictus delectatione succumbat. Hinc est enim quod ille predicator egregius ante humanos oculos apostolatus sui gloriam humiliauerat qui dicebat. Non usi sumus hac potestate. cum possimus oneri esse ut christi apostoli. sed facti sumus paruuli in medio uestrum. Eius uero auditoribus nimirum tumor diuitum adhuc in corde remanserat. cum dicebant. Epistole graues sunt & fortes. presentia autem corporis infirma & sermo contemptibilis. Qui enim talia dicere posse cognouerant. secum communiter uiuere non posse iudicabant. Cumque eum & humilem uiuendo cernerent. & abiectum sermone pensarent. sua eos elatio compulit. ut que per scripta timuerant. per presentie uerba despicerent. Quid igitur paulus. nisi contempta lampas apud cogitationes diuitum fuit. Qui unde magisterium humilitatis exhibuit. inde a rudibus discipulis superbie contumelias recepit. Horrendo etenim modo languor

Paulus

superbientium unde detumescere debu
it. excreuit. dum mens elata carnalium
hoc quasi dedignabile reppulit. quod
magister imitabile ostendit. An con
tempta lampas non erat? qui tot uir
tutibus emicans. tanta a persecutoribus
aduersa tolerabat. Ligatione in ca
tena fungitur. eiusque uincula in omni
pretorio manifestantur. Virgis ceditur.
multisque ex genere periculis exigen
tibusque urguetur. lapidibus lystris tunditur.
pedibus extra urbem trahitur. quia ex
tinctus estimatur. Sed usquequo lampas ista
contempnitur. Usque quo despicabilis habetur.
numquid non fulgorem suum nullatenus
exerit. et numquam quanta claritate can
deat ostendit. Ostendit plane. Nam
cum lampas contempta apud cogitationes diui
tum diceretur. protinus addit. Parata ad temp
statutum. Statutum quippe contempte
lampadis tempus est. extremi iudicii
predestinatus dies. quo iustus quisque
qui nunc despicitur quanta potesta
te fulgeat demonstratur. Tunc enim
cum deo iudices ueniunt. qui nunc pro
deo iniuste iudicantur. Tunc eorum
lux tanto latius emicat. quanto
eos nunc manus persequentium du
rius angustat. Tunc reproborum ocu
lis patescet. quod celesti potestate sub
nixi sunt. qui terrena omnia sponte re
liquerunt. Unde electis suis ueri
Evang. tas dicit. Uos qui secuti estis me.
in regeneratione cum sederit filius ho
minis in sede maiestatis sue. sedebitis
et uos super duodecim sedes. iudican
tes duodecim tribus israhel. Neque
enim plus quam .xii. iudices illa interni
consessus curia non habebit. Sed ni
mirum duodenario numero quan
titas uniuersitatis exprimitur. quia
quisquis stimulo diuini amoris exci
tatus hic possessa reliquerit. illic
procul dubio culmen iudiciarie potesta
tis obtinebit. ut simul tunc iudex
cum iudice ueniat. qui nunc con
sideratione iudicii sese spontanea
paupertate castigat. Hinc est enim
quod de sancte ecclesie sponso per salomonem
dicitur. Nobilis in portis uir eius quando Salomon
sederit cum senatoribus terre. Hinc esaias
ait. Dominus ad iudicium ueniet cum seni Isaias
oribus populi sui. Hinc eosdem
seniores ueritas non iam famulos sed ami
cos denuntiat dicens. Non iam dico Evang.
uos seruos sed amicos meos. Quos nimi
rum psalmista intuens ait. Mihi Psalm.
autem nimis honorificati sunt amici tui
deus. Quorum dum celsitudinem cordis aspi
ceret. mundi gloriam qua calce calca
rent protinus addidit. Nimis confortatus Item
est principatus eorum. Ac ne paucos esse
crederemus quos perficere usque ad summam
tante perfectionis agnoscimus. ilico ad
iunxit. Dinumerabo eos. et super Item
arenam multiplicabuntur. Quot itaque

nunc p amore ueritatis sese libenter
humiliant / tot tunc in iudicio lampa
des coruscant. Dicit igitur recte. Lam
pas contempta apud cogitationes diui
tum. parata ad tempus statutum. Quia u
nius cuiusque iusti anima uelut ab
iecta contempnitur. cum degens infe
rius gloriam non habet. Sed ammira
bilis cernitur. dum desuper fulget. Li
bet inter hec ad redemptoris nras men
tis oculos tollere / sensimque a membris
ad caput peruenire. Ipse enim nobis
lampas ueraciter extitit / qui pro redemp
tione nostra in cruce moriens. tene
brosis nostris mentibus lucem profluam
fudit. Hac nos lampade iohannes il
luminari conspexerat. cum dicebat.
Evang Erat lux uera / que illuminat omnem
hominem uenientem in hunc mundum.
Quam tamen apud cogitationes diuitum
contemptam uidit. cum paulopost subdidit.
Item In propria uenit / et sui eum non receperunt.
Huius lampadis flammas herodes explo
rare uoluit / cum eius miracula uidere
Item concupiuit sicut scriptum est. Erat
enim ex multo tempore cupiens uide
re eum. eo quod audisset multa de il
lo / et sperabat signum aliquod uidere ab eo
fieri. Sed lampas hec ante eius oculos
nullo radio lucis emicuit / quia ei
qui se non pie sed curiose quesierat nil
de se mirabile ostendit. Inquisitus
quippe redemptor tacuit. expectatus
miracula exhibere contempsit / seseque
apud se in occultis retinens. eos quos
exteriora querere conperit. ingra
tos foras reliquit / Magis eligens aperte
a superbientibus despici. quam a non cre
dentibus uacua uoce laudari. Unde
exptum Lampas ista contempta est / sicut Item
illic subditur. Spreuit autem illum hero
des cum exercitu suo / et illusit indu
tum ueste alba. Sed contempta lampas
que in terra irrisiones tolerat / de
celo iudicium coruscat. Unde hic
apte subiungitur. Parata ad tempus sta
tutum. De quo uidelicet tempore per psal Psalmi
mistam dicitur. Cum accepero tempus
ego iustitias iudicabo. Hinc in euange
lio per semetipsum denuntiat dicens; Evang
Tempus meum non dum uenit. Hinc Item
petrus ait; Quem oportet celum sus
cipere. usque ad tempus restitutionis.
Lampas ergo que nunc contempnitur ad statu
tum tempus uentura preparatur / quia ipse
peccata in die ultimo iudicat. qui
nunc peccantium derisiones por
tat / et tanto tunc durius distric
tione exerit. quanto nunc a scan
dis peccatoribus suam lenius patien
tiam sternit. Qui enim diu conuer
tendos expectat / non conuersos
sine retractione cruciat; Quod per
prophetam scilicet breuiter insinu Apostolus
at dicens. Tacui. semper silui. pati
ens fui / sicut parturiens loquar;

Ut enim a p(ro)ph(et)a diximus. parturiens cum dolo
re fert hoc quod minimis tempore lon
go gestauit. Qui ergo semper siluit.
sic parturiens loquitur quia uentu
rus iudex qui sine ultione diu fac
ta hominum pertulit. quandoque cum
feruore examinis quasi cum dolo
re mentis quantae animaduer
sionis sententiam intus seruaue
rit ostendit. Nemo igitur hanc
lampadem cum latet despiciat. ne
contemtores suos cum de caelo ful
serit exurat. Cui enim nunc
non ardet ad ueniam. tunc pro
cul dubio ardebit ad penam.
Quia ergo per supernam gratiam uocationis
tempus accepimus. cum adhuc licen
tia superest. iram qui ubique est
mores in melius commutando fu
giamus. Solum quippe animaduer
sio illa non inuenit. quem correctio
abscondit. Hec nos largiente domino
in duobus iam corporibus transcur
risse sufficiat. Quia sacri libri sequen
tia mysteriisque uirtutibus extensa con
plecti breuiter exponendo non possumus.
ea necesse est ut aliis uoluminibus re
seruemus. Quatenus et lector tanto fer
uentior ad legendi studium redeat. quan
to ex lectionis quoque intercisione respi
rat. EXPLICIT LIBER DECIMUS.

LIBER SCI PAULI.
SI QUIS EUM HUIC
ECCLESIAE ABSTULERIT.
ANATHEMA SIT. FIAT
FIAT. FIAT

Dat adam eua de serpent ons allen hebben misdaen
Dat heft iesus maria gabriel al heel wtghedaen
Dat de duuel, onse vleys, de warlt ons allen daer misdoen
Dat mach berou bicht beteren altoes weder wtdoen

[illegible]

114

Xpianus bonus puer scripsit ad memoriam sui. Valeat ipse bene habeat.

Liber Sancti pauli in traiecto. si quis eum huic eccle
abstulerit anathema sit. maranatha. Amen. fiat. fiat.

Celo

Serenissimo ac uen[erandissimo] dño suo. dei gratia Romanorum imperatori ac semper augusto.

Celo liber

enoch dedicatio dr

yeos grece plurima ynde

yades i pluuiose Sabarete

d a c d

a c ... um

liber

Siba

251